Gerald Durrell

Çeviri
Ayşen Anadol

Ailem ve Öteki Hayvanlar

Kitap Yayınevi

Ailem ve Öteki Hayvanlar

KİTAP YAYINEVİ – 121
ANI VE YAŞAM DİZİSİ – 9

AİLEM VE ÖTEKİ HAYVANLAR/GERALD DURRELL

ÖZGÜN ADI
MY FAMILY AND OTHER ANIMALS

© 1956, GERALD DURRELL
BU KİTABIN TELİF HAKLARI AKÇALI TELİF HAKLARI ARACILIĞIYLA SATIN ALINMIŞTIR
© 2006, KİTAP YAYINEVİ LTD.
TÜM HAKLARI SAKLIDIR. BU KİTABIN HİÇBİR BÖLÜMÜ, YAYINCININ YAZILI İZNİ OLMADAN,
FOTOKOPİ DAHİL ELEKTRONİK VEYA MEKANİK YÖNTEMLERLE
KOPYALANAMAZ, ÇOĞALTILAMAZ VEYA KAYDEDİLEMEZ.

ÇEVİREN
AYŞEN ANAOOL

DÜZELTİ
EYLÜL DURU

KAPAK FOTOĞRAFI
REINHARD SIEGL

KİTAP TASARIMI
YETKİN BAŞARIR, BEK

TASARIM DANIŞMANLIĞI
BEK

GRAFİK UYGULAMA VE BASKI
MAS MATBAACILIK A.Ş.
DEREBOYU CADDESİ, ZAĞRA İŞ MERKEZİ B BLOK 1
MASLAK-İSTANBUL
T: (0212) 285 11 96
E: İNFO@MASMAT.COM.TR

1. BASIM
EYLÜL 2006, İSTANBUL

ISBN 975 6051-37-X

YAYIN YÖNETMENİ
ÇAĞATAY ANADOL

KİTAP YAYINEVİ LTD.
CİHANGİR CADDESİ, ÖZOĞUL SOKAĞI 20/1-B
BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
T: (0212) 292 62 86 F: (0212) 292 62 87
E: kitap@kitapyayinevi.com
W: www.kitapyayinevi.com

Ailem ve Öteki Hayvanlar

Gerald Durrell

Çeviren
Ayşen Anadol

Kitap Yayınevi

Anneme...

İçindekiler

Savunma 7

Birinci Kısım

Göç 13

I- Şaşırtıcı Ada 17

II- Çilek Pembesi Villa 26

III- Gülböceği Adam 35

IV- Bir Tutam Öğrenim 47

V- Örümcek Hazinem 57

VI- Güzelim Bahar 69

Sohbet 80

İkinci Kısım

VII- Papatya Sarısı Villa 87

VIII- Kaplumbağa Tepeleri 98

IX- Duvardaki Dünya 110

X- Ateşböceklerinin Dansı 122

XI- Büyülü Adalar 134

XII- Çulluk Kışı 147

Sohbet 164

Üçüncü Kısım

XIII- Kar Beyazı Villa 171

XIV- Konuşan Çiçekler 183

XV- Siklamen Korusu 195

XVI- Zambaklı Göl 210

XVII- Satranç Tarlaları 224

XVIII- Hayvanlarla Eğlence 238

Dönüş 256

SAVUNMA

Hatta birkaç kez kahvaltıdan önce tam altı olanaksız şeye inanmışlığım vardır.
BEYAZ KRALİÇE – *Alis Aynanın İçinde*

Okuyacağınız kitap, ailemle birlikte bir Yunan adası olan Korfu'daki beş yıllık misafirliğimin hikâyesidir. Yazmaya başlarken, adanın doğasını biraz nostaljik bir dille anlatmaya niyetlenmiştim; ancak kitabın ilk sayfalarında ailemi tanıtmak gibi bir yanılgıya düştüm. Bir kez kendilerini kâğıt üzerinde bulunca iyice yerleştiler, çeşitli bölümlere dostlarını bile davet ettiler. Ancak tilki gibi kurnazca hareket ederek, büyük zorluklarla şurada burada birkaç sayfayı bütünüyle hayvanlara ayırmayı başarabildim.

Okuyacağınız sayfalarda ailemin abartılmamış, tam bir resmini çizmeye çalıştım; ben onları nasıl gördüysem öyle yer alıyorlar resimde. Neden biraz garip davrandıklarını açıklamak gerekirse, Korfu'da oturduğumuz sırada henüz çok genç olduğumuzu belirtmeliyim. En büyüğümüz Larry yirmi üç, Leslie on dokuz, Margo on sekiz yaşındaydı; ben en küçükleriyim, yani o dönemde on yaşındaydım, çocukların hassas olduğu, kolayca etkilendiği bir yaş. Annemin kaç yaşında olduğunu asla kesin olarak bilemedik, sebebi de basitti: Annem doğum tarihini hiç hatırlayamazdı. Bütün söyleyebileceğim, dört çocuk sahibi olacak yaştaydı. Annem dul olduğunu da belirtmemi istiyor, zira onun gayet incelikle belirttiği gibi, insanların ne düşüneceği hiç belli olmaz.

Beş yılın olaylarını, gözlemlerini, sürdüğümüz sefayı *Britannica* ansiklopedisinden az buçuk kısa bir kitaba sığdırabilmek için bazılarını büyüteç altına almak, bazılarını budamak, bazılarını ise budamayıp aşılamak zorunda kaldım, bu yüzden olayların asıl akışından geriye fazla bir şey kalmadı. Ayrıca, yazmayı çok istediğim halde, birçok olayı ve karakteri kitabın dışında bırakmam gerekti.

Aşağıda belirttiğim kişiler olmasa bu kitabın yazılabileceğinden kuşkuluyum. Bunu belirtmem gerekiyor, çünkü kabahatin kime yükleneceğini başka türlü anlayamazsınız.

Şu halde yazayım. Aşağıdaki kişilere minnettarım:

Dr. Theodor Stefanides. Her zamanki cömertliğiyle Korfu üzerine yayınlanmamış çalışmasındaki malzemeyi kullanmama izin verdi ve konuşmalarımızda geçen berbat birtakım kelime oyunlarını aktardı (bazılarını kullandım).

Ailem. Bilinçsiz de olsa okuyacağınız malzemenin büyük bir kısmını onlar sağladı ve hem ateşli tartışmalarıyla hem de sorduğum olaylardan hiçbiri üstünde fikir birliğine varmayarak bu kitabın yazılmasına epeyce yardım ettiler.

Karım. Müsveddeyi okurken kahkahalar atarak beni memnun etti, ama sonra onu bu kadar eğlendirenin yazım şeklim olduğunu söyledi.

Sekreterim Sophie. Bütün virgüller ona aittir, gramerimle de acımasızca oynamıştır.

Bu kitabı ithaf ettiğim anneme özel bir yer ayırmak isterim. Nazik, coşkulu ve anlayışlı bir Nuh Peygamber gibi, tuhaf yaratıklarla dolu teknesini hayatın fırtınalı denizlerinde büyük bir ustalıkla yüzdürürken hep isyan olasılığıyla karşı karşıya kalmış, her zaman savurganlığın, ayağını yorganına göre uzatmamanın tehlikeleriyle karşılaşmış, mürettebatın seferi onaylayıp onaylamadığından asla emin olamamış, işler sarpa sardığında suçlananın kendisi olacağını da hep bilmiştir. Yolculukta dimdik ayakta kalmış olabilmesi bir mucizedir, ama evet ayakta kalmıştır, üstelik oldukça aklı başında olarak. Ağabeyim Larry'nin de haklı olarak belirttiği gibi, annemizi yetiştirebildiğimiz için gurur duyabiliriz; o hepimizi onurlandırmıştır. Hiçbir şeyin insanı şaşırtmadığı, dehşete düşürmediği Nirvana'ya ulaşmış olduğunun örneği, kısa süre önce bir hafta sonu evde yalnız olduğunda, birdenbire içlerinde iki pelikan, bir kızılturna, bir akbaba ve sekiz maymun olan bazı sandıkların teslimatıyla karşılaşmasıdır. Daha alt seviyedeki ölümlülerden biri olsa böyle beklenmedik bir olayla karşılaştığında bütün cesaretini yitirirdi, ama annem asla. Pazartesi sabahı onu garajda hiddetli bir pelikan tarafından kovalanırken buldum; bir konserve kutusundan çıkardığı sardalyeleri pelikana yedirmeye çalışıyordu.

"İyi ki geldin, tatlım," dedi soluk soluğa, "bu pelikan biraz zorluk çıkarıyor."

Bu hayvanların bana ait olduğunu nasıl anladığını sorduğumda, yanıtı şu oldu: "Eh, elbette senin olduklarını anladım, tatlım; senden başka kim bana pelikan gönderirdi ki?"

Ailesinden en azından bir kişiyi ne kadar iyi tanıdığını gösteriyor bu.

Son olarak, ada ve adalılar hakkındaki bütün anlattıklarımın doğru olduğunu vurgulamak isterim. Korfu'da yaşamak şaşaalı, şarkılı, türkülü, gülünçlü bir tiyatro oyununda yer almaya benziyordu. Adanın atmosferini ve büyüsünü bütün kıyıları en ince ayrıntısına kadar gösteren amirallik haritası özetlemiş gibi geliyor bana. Haritanın altındaki küçük kutuda şu cümle yazıyordu:

> Uyarı: Sığlıkları gösteren şamandıralar genellikle yerinde durmadıklarından, denizcilerin bu kıyılarda yol alırken dikkatli olmaları gerekmektedir.

Birinci Kısım

Zevklidir elbette
Çılgın olmak, ancak çılgınlar anlar bunu.
Dryden, *İspanyol Rahip, II, i*

Göç

Isırıcı rüzgâr temmuzu mum gibi söndürüp kurşuni bir ağustos göğü getirmişti. Rüzgâr estikçe, iğne iğne yağan çisenti saydam çarşaflar gibi dalgalanıyordu. Bournemouth rıhtımında plaj kulübeleri boş boş bakan tahta yüzlerini sahilin beton duvarına hevesle atlayan yeşilimsi gri köpüklü denize dönmüştü. Martılar kentin içlerine savrulmuştu, şimdi de gergin kanatlarıyla çatıların üstünde avare avare geziniyorlardı. Böyle bir hava kimin olsa sabrını taşırırdı.

O gün öğleden sonra ailemin manzarası hiç de etkileyici değildi; kötü havayla birlikte zaten eğilimli olduğumuz marazlar yine ortaya çıkmıştı. Ben, yere yatmış, deniz kabuğu koleksiyonumu etiketliyor, sinüslerime çimento gibi inmiş nezle yüzünden ağzım açık hırıltılarla nefes alabiliyordum. Şöminenin yanında kamburunu çıkarmış öfkeli bakışlarla oturan kardeşim Leslie'nin kulakları iltihaplanmıştı, ince ince ama sürekli kanıyordu. Zaten yüzü kırmızı peçe takmış gibi pençe pençe olan kız kardeşim Margo'nun ergenlik sivilceleri azmıştı. Annemin baloncuklar çıkartan cinsten berbat nezlesi yetmiyormuş gibi romatizması da nüksetmişti. Havadan etkilenmeyen bir ağabeyim Larry vardı, o da perişan halimize sinir olmakla meşguldü.

Her şeyi başlatan Larry oldu elbette. Geri kalanımız kendi hastalığımızdan başka bir şey düşünemeyecek kadar duyarsız haldeydik. Ama Tanrı Larry'yi küçük sarışın bir havai fişek olarak yaratmıştı; başkalarının kafasına birtakım fikirler sokar, sonra kedi gibi riyakârca bir yana kıvrılıp olan bitende hiçbir suçu olmadığını söylerdi. Akşam yaklaştıkça iyice huzursuz olmuştu. Sonunda odaya huysuzca bir göz atıp anneme sataşmaya karar verdi; dertlerimizin nedeninin o olduğuna hükmetmişti.

"Bu rezil iklime niye tahammül ediyoruz ki?" diye sordu birdenbire, eliyle yağmurun dövdüğü pencereyi göstererek. "Bakın şuna! Peki, madem öyle, bir de kendinize bakın... Margo bir tabak kırmızı muhallebi gibi şişmiş... Leslie her bir kulağında on dört kat pamukla geziniyor... Gerry sanki damaksız doğmuş gibi sesler çıkarıyor... Bir de kendine bak. Her gün biraz daha perişan görünüyorsun."

Annem kocaman *Kolay Rajputana Yemekleri* cildinin üstünden ona bir göz attı.

"Hiç de değil," dedi hiddetle.

"Öyle işte," diye ısrar etti Larry; "İrlandalı çamaşırcı kadınlara benzemeye başladın... Çocukların da tıp ansiklopedisindeki hastalık resimlerine benziyor."

Annem oğluna şöyle ezici bir cevap yetiştiremeyince, yine kitabının arkasına saklanmadan önce ona öfkeyle bakmakla yetindi.

"Güneşe ihtiyacımız var," diye devam etti Larry; "sen de öyle düşünmüyor musun, Les?... Les... *Les!*"

Leslie bir kulağından bir yumak pamuk çıkardı.

"Ne dedin?"

"Gördün mü!" dedi Larry. Muzaffer bir edayla anneme dönmüştü. "Bununla konuşmak başlı başına bir harekât haline geldi. Bakar mısınız ne haldeyiz! Bir kardeş ne dediğini duyamıyor, diğerininse ne dediği anlaşılmıyor. Buna bir dur demenin zamanı geldi artık. Bu kadar kasvetli, okaliptüs kokusu dolu bir yerde ölümsüz dizeler yazmam mümkün mü?"

"Haklısın tatlım," dedi annem, aklı başka yerdeydi.

Larry tam gaz gidiyordu yine. "Güneşe ihtiyacımız var... *büyüyebileceğimiz* bir ülke gerek bize."

"Haklısın tatlım," dedi annem, pek de dinlemiyordu oğlunu, "ne iyi olurdu."

"Bu sabah George'dan mektup aldım. Korfu'nun harika bir yer olduğunu söylüyor. Neden tasımızı tarağımızı toplayıp Yunanistan'a gitmiyoruz?"

"Elbette tatlım, nasıl istiyorsan," dedi annem, ağzından çıkanı kulağı duymamıştı.

Oysa Larry'ye herhangi bir söz vermemeye çok dikkat ederdi.

"Ne zaman gidiyoruz?" Annemin bu kadar çabuk razı olmasına o da şaşırmıştı.

Taktik bir hata yaptığını kavrayan annem *Kolay Rajputana Yemekleri*'ni dikkatle kenara koydu.

"Tatlım, bana kalırsa mantıklı olan senin önden gidip işleri halletmendir. Güzel bir yer mi bakarsın, bana yazarsın, arkandan geliriz," dedi akıllıca.

Larry utan der gibi baktı ona.

"İspanya'ya gitmeyi önerdiğimde de bunu söylemiştin," diye hatırlattı. "Ben de Sevilla'da bitmez tükenmez iki ay geçirdim, gelmenizi bekledim, sense bana lağımlar ve içme suları hakkında sayfalarca mektup yazmaktan başka bir şey yapmadın. Sanki oranın belediyesinde falan çalışıyordum. Hayır, Yunanistan'a gideceksek, hep birlikte gideceğiz."

"Abartıyorsun Larry," annem sızlanıyordu, "zaten öyle pat diye kalkıp gidemem. Bu evi ne yapacağım?"

"Ne mi yapacaksın? Ne yapabilirsin ki allah aşkına? Sat."

"Bunu yapamam tatlım," dedi annem, dehşete düşmüştü.

"Neden?"

"Ama daha yeni satın aldım!"

"İyi ya, eskimeden satmış olursun."

"Saçmalama tatlım." Annem çok ciddiydi. "Lafı bile olmaz. Çılgınlık bu."

Böylece evi satıp göçmen kırlangıçlar gibi İngiltere'nin kasvetli yazından kaçtık.

Yanımıza sadece yaşayabilmek için gerekli birkaç temel eşyayı alarak yola çıktık. Gümrükte muayene için açıldığında bavullarımızdan çıkanlar kişiliğimizi ve ilgi alanlarımızı gayet güzel anlatıyordu. Margo'nun bavulunda bir sürü ince giysi, üç zayıflama kitabı, her biri sivilceleri garantili tedavi eden ne idüğü belirsiz iksirlerle dolu bir alay küçük şişe vardı. Leslie kendisininkine birkaç balıkçı yaka kazak, iki revolvere sarılı bir pantolon, bir hava tabancası, *Kendi Silahınızı Kendiniz Onarın* adlı bir kitap ve sızdıran büyük bir şişe yağ koymuştu. Annem bavulunu akıllıca bir davranışla giysiler, bir de yemek ile bahçecilik konusunda kitaplarla doldurmuştu. Ben yanıma uzun bir yolculuğun sıkıcılığını gidermek için gerekli olacağını düşündüğüm şeyleri almıştım: doğa tarihi konusunda dört kitap, bir kelebek ağı, bir köpek ve her an krizalite dönüşme tehlikesi gösteren tırtıllarla dolu bir reçel kavanozu. Böylece, kendimize göre her şeye hazırlıklı olarak İngiltere'nin nemli, yapış yapış sahillerini terk ettik.

Yağmurla yıkanmış hüzünlü Fransa'yı, Noel pastasına benzeyen İsviçre'yi, bereketli, gürültülü ve kokulu İtalya'yı geçtik, anılar birbirine karıştı. Küçük gemimiz çarpıntılar içinde İtalya'nın topuğundan ayrılıp alacakaranlık denize açıldı; boğucu kabinlerimizde uyurken, ay ışığıyla yıkanmış sularda bir yerde, o görünmez sınır çizgisini geçerek Yunanistan'ın parlak, ayna gibi dünyasına girdik. Değişim duygusu ağır ağır üstümüze çöktü, şafakta huzursuzca uyanıp güverteye çıktık.

Deniz şafağın ışığında uyanırken yumuşak mavi dalgalarını kaldırıyor, dümen suyumuzun köpükleri arkamızda beyaz bir tavus kuyruğu gibi yavaşça açılıyor, baloncuklar yaparak parıldıyordu. Gökyüzü solgun, doğu yönündeki ufuk sarı lekeliydi. İleride, sislerin sarmaladığı, çikolata rengi bir toprak görülüyordu, eteklerinde köpükten bir kurdele vardı. Korfu'ydu bu. Dağların tam biçimini, vadileri, dorukları, uçurumları ve kumsalları sezmeye çalışırken gözlerimizi yorduk, ama adanın sadece siluetini görebiliyorduk. Birdenbire güneş ufukta yer değiştirdi ve gök alakarganın pürüzsüz mineli mavisine dönüştü. Denizin sonsuz, titizce yuvarlanan dalgaları bir an alev aldı, sonra yeşil benekli koyu bir lacivertte karar kıldı. Sis aceleci kıvrak kurdeleler halinde kalktığında ada önümüzde uzanıyordu; dağlar sincap rengi buruşuk bir battaniyenin altında uyurmuş gibiydi, kıvrımları zeytin ağaçlarının yeşiliyle lekelenmişti. Kıyı boyunca, kıpır kıpır ışıltılı altın, kırmızı ve beyaz kayalar arasında fildişi beyazı kumsallar uzanıyordu. Dev mağaraların oyduğu pas kızılı yarlarıyla kuzey burnunu dolaştık. Karanlık dalgaların kaldırıp yavaşça kendine çektiği dümen suyumuz mağaraların tam ağzında çatladı, kayaların arasında susuz kalmışçasına hışırdadı. Burnu dönünce dağlar arkamızda kaldı, ada yumuşak yamaçlarla sahile indi, zeytinlerin gümüşsü yeşil ışıltısına karıştı; orada burada kara serviler göğe doğru bir parmak gibi azarlarcasına yükseliyordu. Koylardaki sığ sular kelebek mavisiydi, gemi motorunun gürültüsüne rağmen kıyıdan ağustosböceklerinin cırtlak, muzaffer çığlıkları minik seslerden oluşan bir koro gibi usul usul duyuluyordu.

Birinci Bölüm

ŞAŞIRTICI ADA

Gümrük binasının gürültü patırtısından kurtulup rıhtımdaki parlak güneşe çıktık. Dimdik yükselen kasabanın rengârenk evleri gayet düzensiz, üst üste yığılmıştı, pencerelerin yeşil kepenkleri binlerce pervanenin kanatları gibi açıktı. Arkamızda körfez tabak gibi dümdüz uzanıyor, inanılmaz mavisi adeta için için yanıyordu.

Larry başını geriye attı, bavulları taşımaya çalışan hamalları dikkatle süzerek hızla yürüdü; yüzünde öyle soylu bir hoşnutsuzluk ifadesi vardı ki, bedeninin ne kadar ufak tefek olduğunu fark edemezdiniz. Arkasından kısa, tıknaz, sessiz ama kavgaya hazır bir edayla Leslie ile eteklerini savurup kokular saçan Margo gidiyordu. Sevincinden zıp zıp zıplayan Roger, bir ayaklanmanın ortasında kalmış minicik, perişan bir misyonere benzeyen annemi en yakın lamba direğine sürüklemişti, kadıncağız görmeyen gözlerle mecburen etrafa bakarken o da içinde biriken bütün bastırılmış duyguları direğe boşalttı. Larry eskiden pek görkemli olsa da şimdi ahı gitmiş vahı kalmış iki fayton seçip birine eşyaları yükletti, ikincisine geçti oturdu. Sonra sinirli sinirli etrafına baktı.

"Eeee?" diye sordu. "Ne bekliyoruz?"

"Annemi bekliyoruz," diye açıkladı Leslie. "Roger bir lamba direği buldu."

"Aman allahım!" dedi Larry, sonra faytonda ayağa kalkıp haykırdı. "Hadi, anne, hadi. Bekleyemez mi bu köpek?"

"Geliyorum tatlım," diye seslendi annem, ama asılsızdı sözleri, çünkü Roger direği bırakma belirtisi göstermiyordu.

Larry, "Bu köpek yolculuk boyunca başımızı ağrıttı," dedi.

"O kadar sabırsız olma." Margo içerlemişti. "Ne yapsın köpek? Hem Napoli'de seni bir saat beklemiştik."

"Midem iyi değildi," diye mazeret beyan etti Larry. Sesi soğuktu.

"Eh, şimdi de varsay ki köpeğin midesi bozuk," dedi Margo zafer kazanmışçasına. "Ha altı demişiz, ha bir düzine."

"Yarım düzine demek istiyorsun."

"Her ne demek istiyorsam, aynı şey."

Tam o sırada annem azıcık saçı başı dağılmış vaziyette yanımıza geldi, bu kez dikkatimizi Roger'ı faytona bindirme işine yoğunlaştırmak zorunda kaldık. Hiç böyle bir araca binmemişti Roger, kuşkular içindeydi. Sonunda deli gibi havlamasına aldırmadan kucaklayıp faytona attık, ardından hepimiz nefes nefese faytona doluşup onu sıkı sıkı tuttuk. Bütün bu faaliyetten ürken at dört nala kalkınca hepimiz yine faytonun ortasına yığıldık; altımızda kalan Roger inim inim inliyordu.

Larry acı acı, "Aman ne güzel," dedi. "Ben kasabada şöyle saygın, haşmetli bir izlenim bırakmayı umarken, görün bakın neler oldu... ortaçağın gezgin cambazları gibi girdik sokaklara."

"Söylenip durma tatlım," dedi annem yatıştırıcı bir sesle, bir yandan da şapkasını düzeltiyordu. "Şimdi otele varırız."

Böylece, faytonumuz nal ve çıngırak sesleri arasında kasabaya girerken biz de at kılı minderlerde oturup Larry'nin istediği gibi saygın ve haşmetli görünmeye çalıştık. Leslie'nin sımsıkı kucakladığı Roger başını arabanın yanından çıkarıp sanki son nefesini veriyormuş gibi gözlerini belertiyordu. Derken dört kirloş itin güneşte yan gelip uzandığı bir sokak aralığından tıngır mıngır geçtik. Roger kaskatı kesildi, köpeklere öfkeyle baktı ve koyu bir havlama nöbetine kapıldı. İtler derhal faaliyete geçip faytonun arkasından kudurmuşçasına havlayarak koşmaya başladılar. Bütün o haşmetli görünüşümüz yerle yeksan oldu, zira ikimiz çıldıran Roger'ı zaptetmeye uğraşırken geri kalanımız eline geçirdiği dergi ve kitaplarla arabayı kovalayan sürüye acayip işaretler yapıyordu. Oysa bu onları iyice delirtiyor, geçtiğimiz her sokak aralığında itlerin sayısı artıyordu. Kasabanın ana caddesine vardığımızda, topuklarımızda öfkeden isteri nöbeti geçiren aşağı yukarı yirmi dört köpek vardı.

"Biri neden müdahale etmiyor?" Larry'nin sesi gürültünün arasında yükselmişti. "Sanki *Sam Amca'nın Kulübesi*'nden bir sahnedeyiz."

"Eleştireceğine sen bir şeyler yapsana!" Roger'la boğuşan Leslie dayanamamıştı artık.

Larry derhal ayağa kalktı, şaşkın faytoncunun elinden kırbacı kaptı, köpek sürüsüne salladı ve kamçı Leslie'nin ensesinde şakladı.

Kıpkırmızı olan Leslie öfkeli yüzünü Larry'ye çevirip tıslad. "Sen ne yaptığını sanıyorsun?"

"Kaza oldu." Larry bir yandan da hava atarak açıklamaya girişti. "Alışkanlığımı kaybetmişim... Çoktandır kırbaç kullanmamıştım."

Leslie, saldırgan bir edayla avaz avaz, "Ne halt ettiğine baksana" diye bağırdı.

"Ama tatlım, kaza oldu işte," dedi annem.

Larry kırbacı yine köpeklere salladı, bu kez annemin şapkası başından fırladı.

"Sen köpeklerden daha betersin," dedi Margo.

"Dikkat et tatlım," dedi annem, şapkasına sıkı sıkı sarıldı. "Birini yaralayacaksın, yerinde olsam kırbacı bırakırdım."

Tam o anda, fayton İsviçre Pansiyonu yazılı bir tabela asılmış kapının önünde durdu. En sonunda şu faytonlarda dolaşan kancık tavırlı köpeğimsi kara yaratığın tadına bakabileceklerini hisseden itler, soluk soluğa, bir duvar halinde etrafımızı çevirdiler. Otelin kapısı açıldı, sakallı bıyıklı iki yüz yaşında bir kapıcı dışarı çıkıp sokaktaki kargaşaya donuk gözlerle baktı. Roger'ı faytondan indirip otele sokmak hatırı sayılır zorlukta bir işti, zira kocaman, ağır bir köpekti, onu kaldırıp taşımak, zaptetmek bütün ailenin ortak çabasını gerektiriyordu. Larry soylu kisvesine bürünmeyi unutmuş, kendini eğlenceye vermişti. Faytondan atlayıp elinde kırbaçla kaldırımda dans ederek köpeklerin arasından bir yol açtı, Leslie, Margo, annem ve ben de kollarımızda çılgınca debelenip hırlayan Roger'ı sıkı sıkı tutarak aceleyle geçtik. İçeri girdiğimizde kapıcı ön kapıyı küt diye kapatıp bıyıklarını titreterek arkasına yaslandı. Müdür çıkageldi, biraz merakla, biraz da endişeyle bakıyordu bize. Şapkası başının bir tarafına yatmış, bir elinde benim kavanoz dolusu tırtılımı tutan annem müdüre döndü.

"Oh!" dedi. Sanki otele varışımız dünyanın en sıradan vakasıydı. "İsmimiz Durrell. Sanıyorum bize ayrılmış odalarınız var, değil mi?"

"Evet, hanımefendi," dedi müdür, hâlâ hırlamakta olan Roger'ın yanından dikkatle geçti; "odalarınız birinci katta... dört oda ve bir balkon."

"Ne hoş," diye gülümsedi annem, "şu halde dosdoğru odalarımıza çıkıp öğle yemeğinden önce biraz dinlenebiliriz."

Sonra da ailesini epeyce bir debdebeyle yukarı çıkardı.

Bir süre sonra aşağı inip öğle yemeği yemek üzere tozlu palmiye saksıları ve iki büklüm heykellerle dolu büyük, kasvetli bir odaya girdik. Servisi sakallı bıyıklı kapıcı üstlenmiş, frak giyip çekirge sürüsü gibi çatırdayan kolalı bir gömlek yakası takarak baş garson kimliğine bürünmüştü. Neyse ki yemek bol ve güzeldi, aç kurtlar gibi yedik. Kahvelerimizi içerken Larry derin bir nefes alarak sandalyesine yaslandı.

"Hiç de fena değildi yemek," dedi, cömertliği üstündeydi. "Oteli nasıl buldun anne?"

"Ne diyeyim, yemekler iyi, tatlım," dedi annem, teslim olmaya niyetli değildi.

"Yardımsever insanlar," diye devam etti Larry. "Yatağımı pencerenin yanına bizzat müdür çekti."

Leslie, "Kâğıt istediğimde hiç de yardımsever davranmadı," dedi.

"Kâğıt mı?" diye sordu annem, "niye kâğıt istedin?"

"Tuvalet için... yoktu da..." diye açıklamada bulundu Leslie.

"Şşşş! Sofradayız..." diye fısıldadı annem.

Margo gayet açık seçik bir sesle, "Bakmamışsın ki," dedi, "lavabonun yanındaki küçük kutu kâğıt doluydu."

"Margo, şekerim!" diye bağırdı annem, dehşete kapılmıştı.

"Neden? Küçük kutuyu görmediniz mi?"

Larry püskürterek gülmeye başladı.

"Kasabanın epeyce garip su tesisatı yüzünden," diye Margo'ya nazikçe anlattı, "o küçük kutu şey... hani... yani... doğal bazı ihtiyaçlar giderilince geride kalan kâğıt parçalarını atmak için konmuş."

Margo kıpkırmızı kesildi, biraz da utanmış ve iğrenmişti.

"Yani... o kutu... aman allahım! Kötü bir hastalık kapmış olabilirim," diye ağlamaklı bir ses çıkardı, sonra gözyaşlarına boğularak yemek salonundan kaçtı.

"Sağlığa son derece aykırı," dedi annem, çok ciddiydi. "İğrenç bir alışkanlık. İnsan yanlışlık yapabilir, ayrıca tifo kapma tehlikesi var."

"Her şeyi doğru dürüst yerleştirseler, kimse yanlış yapmaz," dedi Leslie. Hâlâ şikâyetçiydi.

"Evet, tatlım; ama bunu şimdi tartışmayalım. En iyisi kimse hastalanmadan mümkün olduğu kadar çabuk bir ev bulmak."

Yukarıda Margo yarı çıplak bir halde üstüne başına dezenfektan döküyordu. Margo bir sürü hastalık kaptığına emin olduğundan, annem ikide bir kızının orasına burasına bakmaya mecbur olup hastalık belirtisi görmediğini söyleyerek yorucu bir öğleden sonra geçirdi. İsviçre Pansiyonu'nun kasaba mezarlığına giden yolda yer alması da annemin sinirine dokunmuştu. Sokağa bakan küçük balkonumuzda oturduğumuzda, önümüzden bitmez tükenmez cenaze alayları geçiyordu. Korfu sakinleri anlaşılan yas tutma sürecinin en güzel bölümünün cenaze töreni olduğunu düşünüyorlardı, çünkü her cenaze bir öncekinden daha süslüydü. Metrelerce mor ve siyah kreple kaplanmış faytonları çeken atlar sorguçlar ve örtüler içinde öyle bir boğulmuşlardı ki, nasıl hareket ettikleri meçhuldü. Önce ölenin kendilerini hiç kasmadan hüngür hüngür ağlayıp ağıt yakan altı ya da yedi fayton dolusu yakını geçiyor, ardından yük arabasına benzer bir araca konmuş tabutun içinde ölünün kendisi geliyordu. Tabut öyle büyük ve görkemli oluyordu ki doğum günü pastası gibiydi. Bazı tabutlar mor, siyah-kırmızı ve lacivertle süslü beyaz, bazıları ise altın ve gümüş girift işlemeli, pırıl pırıl parlayan pirinç kulplu ve simsiyahtı. Hiç bu kadar renkli, ilginç bir şey görmemiştim. İşte insan böyle ölmeli, dedim kendi kendime, her yeri örtülmüş atlar, tonlarca çiçek ve insanı memnun edecek kadar acıyla yas tutan bir sürü akraba... Balkon parmaklığından sarkarak aşağıdan geçen tabutları hayran hayran, kendimden geçmişçesine seyrettim.

Her cenaze geçip ağıt yakanların ve at nallarının sesi uzaklaştıkça, annem gitgide daha huzursuz oluyordu.

"Kasabada bir salgın olduğundan eminim," diye bağırdı sonunda, bir yandan da sinirli sinirli aşağıya, sokağa göz atıyordu.

"Saçma! Anne, ortalığı velveleye verme," dedi Larry.

"Ama, tatlım, o kadar çok cenaze geçti ki... doğal değil."

"Ölmenin doğal olmayan bir yanı yok... insanlar hep ölür."

"Evet ama, acayip bir şeyler olmuyorsa böyle sinekler gibi art arda ölmezler."

Leslie yüreği nasır tutmuş bir edayla, "Belki de saklayıp hepsini birden gömüyorlardır," dedi.

"Aptal aptal konuşma," dedi annem. "Lağımlar yüzünden olduğuna eminim. *Öyle* tuvaletler sağlıklı olamaz."

Margo mezardan gelen bir sesle, "Tanrım!" dedi, "o zaman ben de hasta olacağım."

"Yo, hayır tatlım, alakası yok," dedi annem. Aklı başka yerdeydi. "Bulaşıcı olmayabilir."

"Bulaşıcı olmayan bir şeyse nasıl salgın oluyor?" Bu mantıklı soruyu soran Leslie'ydi.

Annem tıbbi bir tartışmaya girmeyi reddederek, "Her neyse," dedi, "Ne olup bittiğini öğrenmeliyiz. Sağlık müdürlüğüne telefon edemez misin, Larry?"

"Burada sağlık müdürlüğü yoktur herhalde," dedi Larry, "olsa bile bana bilgi vereceklerinden kuşkuluyum."

"Pekâlâ," dedi annem. Kararlıydı. "Yapılacak bir şey yok. Taşınmalıyız. Bu kasabadan çıkmalıyız. Derhal kırda bir ev bulmalıyız."

"Ertesi sabah ev aramaya başladık. Otelin rehberi Mr. Beeler bizimle geldi. Gözlerini kısan, gerdanı terden parlayan, ufak tefek tombul bir adamdı. Yola çıktığımızda neredeyse zıp zıp zıplıyordu, ama o sırada başına neler geleceğinin henüz farkında değildi. Annemle ev aramaya çıkmamış biri bunu hayal bile edemez. Bir toz bulutu içinde otomobille adayı dolaştık, Mr. Beeler bize insanın başını döndürecek kadar çeşitli renk, hacim ve konumlarda villalar gösterdi ve annem hepsine burun kıvırdı. Sonunda Mr. Beeler'ın listesindeki onuncu ve sonuncu villayı da görmüş, yine başını hayır anlamında sallamıştı. Mr. Beeler perişan vaziyette merdivene oturup mendiliyle yüzünü sildi.

"Madam Durrell," dedi nihayet. "Bildiğim bütün villaları gösterdim size, hiçbirini beğenmediniz. Madam, nedir istediğiniz? Bu villaların kusuru ne?"

Annem hayretle ona baktı.

"Fark etmediniz mi?" dedi. "Hiçbirinin banyosu yok."

Mr. Beeler gözleri fırlamışçasına anneme baktı.

"Ama Madam," dedi gerçekten ağlamaklı bir sesle. "Banyoyu ne yapacaksınız... İşte deniz şurada!"

Sessizce otele döndük.

Ertesi sabah annem bir araba kiralayıp kendi başına ev aramaya karar verdi. Adada bir yerde banyolu bir villanın onu beklediğinden emindi. Annemizin düşüncesini paylaşmıyorduk, dolayısıyla önüne katıp kasaba meydanındaki taksi durağına götürdüğü grup azıcık huzursuzdu ve durmadan tartışıyordu. Masum görünüşümüze kanan taksi şoförleri arabalarından fırlayıp akbabalar gibi üzerimize üşüştüler, her biri arkadaşının sesini bastırmaya çalışıyordu. Sesleri gittikçe yükseldi, gözlerinde kıvılcımlar çaktı, birbirlerinin kollarından yakalayıp dişlerini gıcırdattılar, sonra parçalayacakmış gibi üstümüze çullandılar. Aslında pek yumuşak bir tartışma cereyan ediyordu, ama Yunanlıların mizacına henüz alışkın olmadığımızdan, hayatımızın tehlikede olduğunu sandık.

Annem iri yarı bir şoförün elinden kendini zorlukla kurtararak ciyakladı. "Bir şey yapamaz mısın, Larry?"

Larry onca gürültünün arasında sesini duyurmaya çalışarak, "Onları Britanya konsolosuna şikâyet edeceğini söyle," önerisinde bulundu.

"Saçmalama tatlım," dedi annem. Nefes nefeseydi. "Dediklerini anlamadığımızı söyle onlara."

Margo aptal aptal sırıtarak işe karıştı.

"Biz İngilizler," diye bağırdı ellerini kollarını sallayan şoförlere, "Yunanca yok anlamak."

Leslie, yüzü kıpkırmızı, "Bu adam beni bir kere daha iterse, gözünü çıkaracağım," dedi.

"Tatlım, tatlım..." Annem hâlâ nefes nefese onu otomobiline sürüklemeye çalışan şoförle mücadele etmekteydi. "Aslında fena bir maksatları olduğunu sanmıyorum."

Tam o sırada, bütün haykırışları bastıran bir sesle herkes sustu; derin, dolgun, gür, ancak yanardağdan çıkabilecek bir sesti bu.

"Hey!" diye gümbürdedi ses, "Niyes dilinisi bilen birini seçmiyosunus?"

Döndük, kaldırımın kenarına park etmiş eski bir Dodge gördük, direksiyonda da kısacık, fıçı gibi gövdeli, sosis elli, tepesinde afili bir kep olan deri gibi kırış kırış, ablak yüzlü, çatık kaşlı biri oturuyordu. Arabanın kapısını açtı, kaldırıma çıktı, sallana sallana bize doğru yürüdü. Sonra durdu, kaşlarını daha da çatarak suskun şoförleri gözden geçirdi.

"Sisi rahatsız mı ediyorslar?"

"Yo, yo," dedi annem, yalan atarak, "yalnızca onları anlamakta güçlük çekiyoruz."

"Dilinisi anlayan biri lasım size," dedi yeni gelen. "Bu piçsler... afedersinis ama... kendi analarını bile kandırırslar. Bir dakka isin verin de halledeyim hepisini."

Şoförlere dönüp Yunanca öyle motor gibi bir şeyler söyledi ki kala kaldılar. Hepsi gücenmiş, kızgın, ellerini kollarını sallayarak bu olağanüstü adam tarafından otomobillerine tıkıldılar. Adam onlara Yunanca nihai ve anlaşılan aşağılayıcı bir salvoyla bağırdıktan sonra yine bize döndü.

"Nereye gitmek istersinis?" Neredeyse saldırganca sormuştu bunu.

"Villa aramaya götürür müsünüz bizi?" diye sordu Larry.

"Tabiis. Nereye istersseniz. Söyleyinis yeter."

Annem, "Banyolu bir villa arıyoruz," dedi kararlı bir sesle, "böyle bir yer biliyor musunuz?"

Adam kara kaşları çatılmış, güneşten kararmış hayvan başlı kocaman bir su oluğu gibi derin derin düşündü.

"Banyos ha?" dedi, "banyos istiyorssunuz, öyle mi?"

"Şimdiye kadar baktıklarımızda banyo yoktu," dedi annem.

"A, ben banyolu villa biliyorum," dedi adam. "Yeteris kadar büyük mü acep diye düsünüyodum."

"Gidip bakabilir miyiz lütfen?" dedi annem.

"Tabiis, götüreyim sisi. Binin arabaya."

Geniş otomobile bindik, şoförümüz şişman gövdesini direksiyonun arkasına sığıştırdı ve korkunç bir gürültüyle vitesi geçirdi. Yüklü eşeklerin, arabaların, köylü kadınların, sayısız köpeğin arasından dolanıp kulakları sağır edercesine klakson çalarak kasabanın eğri büğrü arka sokaklarından hızla geçtik. Bu arada şoförümüz fırsatı bu fırsattır deyip bizi lafa

tuttu. Her ağzını açışında ne tepki verdiğimizi görmek için koca kafasını arkaya çeviriyor, otomobil sarhoş bir kırlangıç gibi yolun bir o tarafına bir bu tarafına sallanıyordu.

"İngilissiniz, ha? Öyle düsündüm... İngilisler hep banyo ister... benim evimde de banyo var... Adım Spiro, Spiro Hakiapulos... herkes bana Amerikano Spiro der... Amerika'da yasadım da... Evet, Sikago'da sekis yılım geçti... böyle güsel İngilisse konusmayı orda öğrendim... Para kasanmaya gittim oraya... Sekis yıl sonra dedim ki kendi kendime, 'Spiros' dedim, 'yeteri kadar kasandın...' Döndüm Yunanistan'a... Bu otomobili getirdim.... Adaların en güsel arabası... Baska kimsede yok... Bütün İngilis turistler tanır beni, buraya gelinse arar bulurlar... Bilirler kandırılmayacaklar... Severim İngilisleri... Yemin ossun, Yunanlı olmayaydım, İngilis olmak isterdim."

Bembeyaz yolu kaplayan kalın, ipeğimsi toz tabakası biz hızla geçerken arkamızdan fokur fokur kaynayan bir bulut gibi kalkıyordu. Yolun iki yanına dizili frenkincirleri, araya püskürtülmüş kıpkırmızı meyveleriyle, her biri dikkatle diğerine yaslanmış yeşil levhalar gibi çitler oluşturmuştu. Bağlardan geçtik, ufarak asma kütükleri yeşil yapraklardan tüllere bürünmüştü; zeytinliklerde çopur ağaç gövdeleri kasvetli gölgelerinin arasından yüzlerce şaşkın yüz gibi bakıyordu bize; zebra gibi çizgi çizgi kamışlar yapraklarını bin bir yeşil bayrak gibi dalgalandırıyordu. Nihayet bir tepeye çıktık, Spiro frene asıldı ve araba toz bulutunun içinde durdu.

"Geldik iste," dedi ve kocaman kalın parmağıyla işaret etti. "İste banyolu villa, tam istediğiniz gibi."

Annem yol boyunca sımsıkı kapalı tuttuğu gözlerini dikkatle açıp baktı. Spiro, ışıltılı denizden yükselen tepenin yumuşacık kıvrımını gösteriyordu. Rüzgârın yapraklara dokunuşuyla balık gibi parıldayan zeytinlikler tepe ile etrafındaki vadileri yorgan gibi örtmüştü. Tepeye çıkarken yarı yolda, incecik, upuzun servilerin koruduğu küçük, çilek pembesi bir villa, bilinmedik bir meyve gibi yeşilliklerin içine gömülmüştü. Serviler rüzgârda yavaşça bir o yana, bir bu yana sallanıyor, sanki gelişimizin şerefine göğü daha da parlak bir maviye boyuyorlardı.

İkinci Bölüm

ÇİLEK PEMBESİ VİLLA

Villa küçük, kare biçimindeydi, mini mini bahçesinin ortasında pembe yanaklı bir kararlılıkla oturuyordu. Kepenkleri güneşten krem gibi narin bir yeşile dönmüş, yer yer çatlamış, kabarmıştı. Bahçenin kenarlarında iyice uzamış küpe çiçekleri vardı, tarhların karmaşık geometrik biçimlerini pürüzsüz beyaz taşlar belli ediyordu. Ancak bir tırmık genişliğinde olan ak taşlı patikalar, iri bir hasır şapka büyüklüğündeki tarhların çevresinde ağır ağır dönüyordu; tarhlar yıldız, yarım ay, üçgendi, yuvarlaktı ve hepsinin ortasında çıldırmışçasına büyümüş, birbirine dolanmış çiçek öbekleri vardı. Güllerin dökülen alev kırmızısı, ay beyazı, parlak, kırışıksız yaprakları tabak kadar kocaman ve pürüzsüzdü. Sapsarı kadife çiçekleri saçını taramamış minik güneşler gibi analarının gökte yer değiştirmesini seyretmekteydi. Daha aşağıda hercailer kadifemsi masum yüzlerini yaprakların arasından göstermişti; menekşelerse yürek biçimli yapraklarının altında pek hüzünlüydü. Küçük ön balkona sarılmış gümrah bugenvil mor-kırmızı fener biçimi çiçekleriyle karnavala gider gibiydi. Küpe ormanının gölgesinde binlerce tomurcuk beklentiyle titreşiyordu. Ilık hava yüzlerce solmuş çiçeğin kokusuyla, böceklerin insanın içini rahatlatan tatlı fısıltılarıyla, mırıltılarıyla doluydu. Görür görmez burada yaşamak istediğimizi anlamıştık; sanki villa bunca zaman bizi beklemişti. Evimize kavuşmuştuk.

Yaşamımıza beklenmedik bir anda paldır küldür girmiş olan Spiro işleri ele aldı. Her şeyi onun yapması daha uygundu, çünkü herkes onu tanıyordu, ayrıca bizi kandırmalarına engel olurdu.

"Hisbir seye dertlenmeyin, Bayan Durrells," diye kaşlarını çatmıştı, "her seyi bana bırakın."

Bizi alışverişe götürüyor, bir saat bağırıp çağırdıktan sonra alacağımız şeyin fiyatını belki iki drahmi düşürüyordu. Topu topu bir penilik bir indirimdi bu; önemli olan para değil, ilkedir diye anlatırdı. Yunanlı olup pazarlık etmeye bayılması da başka bir nedendi. İngiltere'den paramızın henüz gelmediğini keşfedip bize borç veren Spiro'ydu; banka müdürüne

gidip işler böyle kötü yürüdüğü için sert bir dille konuşmayı da görev edinmişti. Zavallı banka müdürünün hiçbir kabahati olmaması umurunda bile değildi. Otel faturasını ödeyen, araba tutup bavullarımızı villaya taşıtan, aldığı sebze ve meyvelerle tıka basa doldurduğu otomobiliyle bizi oraya götüren Spiro'ydu.

Adada herkesi tanıması, herkesin de onu tanıması böbürlenme falan değildi. Arabası ne zaman dursa, altı yedi kişi mutlaka onu çağırır, ağaçların altındaki masalarda oturup kahve içmeye davet ederdi. Polisler, köylüler, rahipler o geçerken el sallayıp gülümser, balıkçılar, manavlar ve kahvehane sahipleri kardeşleriymiş gibi karşılardı onu. "Ooo, Spiro!" derler, yaramaz ama sevimli bir çocukmuş gibi ona sevgiyle gülümserlerdi. Dürüstlüğüne, kavgacılığına saygı duyuyorlardı, ama en çok devlet dairelerindeki kırtasiyecilikle tipik bir Yunanlı gibi korkusuzca uğraşmasına bayılıyorlardı. Yunanistan'a geldiğimizde çarşaf gibi ıvır zıvırla dolu iki sandığımıza ticari eşya oldukları gibi acayip bir gerekçeyle gümrükte el konulmuştu. Çilek pembesi eve taşınıp da çarşaf sorunu baş gösterdiğinde, annem Spiro'ya gümrükte bekleyen sandıklarımızı anlatıp öğüt istedi.

"Ooooy, Bayan Durrells," diye haykırdı Spiro, koca suratı öfkeden kıpkırmızı kesilmişti. "Niye daha önse söylemedinis? Gümrükteki su piçslerin isine bak. Sizi yarın oraya götürüp benseteyim hepsini. Topunu tanırım, onlar da beni tanır. Her seyi bana bırakın, ben hallederim."

Ertesi sabah annemi gümrük binasına götürdü. Biz de gittik, eğlenceyi kaçırmak istemiyorduk. Spiro gümrük binasına kızgın bir ayı gibi girdi.

Tombul ufak tefek gümrükçüye sordu: "Bu insanların esyası nerde?"

Gümrük memuru en iyi İngilizcesiyle, "Şu mal dolu kutuları mı demek istiyorsun?" diye sordu.

"Ne demek issiyorum sence?"

Memur tereddütle, "Buradalar," diye itiraf etti.

Spiro kaşlarını çattı, "Onları almaya gelmisis," dedi, "hasır et hepisini."

Sandıkları taşıyacak bir hamal bulmak üzere dönüp gümrükten çıktı, geri geldiğinde, annemden anahtarı alan gümrükçünün sandıklardan birini açmak üzere olduğunu gördü. Küfrederek fırladı, sandığın kapağını zavallı memurun parmaklarının üstüne küt diye kapadı.

"Niye asıyossun onu, essoğlu essek?" dedi, gözlerinden alevler saçarak.

Ezilen parmaklarını sallayan gümrük memuru protesto edercesine sandıkların içinde ne olduğunu kontrol etmenin görevi olduğunu söyledi.

"Görev mi?" dedi Spiro, adama adeta iğrenerek baktı. "Ne demek issiyossun görev? Masum yabansılara esiyet etmek mi görev? Sanki sanırsın hepsi kasaksı. Görev mi diyosun buna?"

Spiro derin derin nefes alarak bir an durdu, sonra her koca eline bir büyük bavul alıp kapıya yürüdü. Yine durdu, son salvo için gümrükçüye döndü.

"Seni tanırım, Hristaki, yani görev mörev lafı etme. Dinamisle balık avlamaya kalkısıp on iki bin drahmi cesa yediğini unutmadım. Görev diye beni suslamaya falan da kalkma sakın."

Gümrükten muzaffer bir edayla çıktık, bütün eşyamız yanımızdaydı ve açılmamıştı.

"Sanırsın büsün adalar bunların," dedi Spiro. Bütün adalar kendisininmiş gibi hareket ettiğinin hiç farkında değildi.

Spiro dizginleri eline geçirir geçirmez, sülük gibi yapıştı bize. Birkaç saat içinde şoförümüzden koruyucu meleğimize dönüşmüş, bir hafta içinde de rehberimiz, filozofumuz, dostumuz olmuştu. Ailemizin bir parçasıydı artık, onu bir biçimde dahil etmeden hiçbir şey yapmıyor, onsuz hiçbir şey planlamıyorduk. Hep yanımızdaydı, boğa sesiyle, kaşlarını çatarak halletmek istediklerimizi halleder, neye kaç para vereceğimizi söyler, gözünü üzerimizden ayırmaz ve bilmesi gerektiğini düşündüğü şeyleri anneme söylerdi. Sanki hepimiz azıcık geri zekâlı çocuklardık; kocaman, esmer, çirkin bir melek gibi bizi gözetiyordu. Anneme açıkça hayrandı, nerede olursak olalım yüksek sesle ona övgüler düzer, annem de çok utanırdı.

"Davranıslarınıza dikkat edin," derdi bize, "annenis üzülsün istemeyis."

"Nedenmiş o, Spiro?" Larry çok şaşırmış rolü oynayarak itiraz ederdi. "Bize annelik mi etti? Neden üzmeyecekmişiz annemi?"

"Ooooy, Larris küsük bey, sakın saka yapma," derdi Spiro kıvranarak.

Leslie son derece ciddi bir yüzle, "Ağabeyim doğru söylüyor, Spiro," derdi, "Anne olarak pek işe yaramaz, biliyor musun."

Spiro gürlerdi, "Sakın öyle deme, sakın öyle deme, namussusum, eğer sisinki gibi annem olsaydı, her sabah ayaklarını öperdim."

Böylece villaya yerleştik. Her birimiz kendimize göre çevremize uyum sağladık. Mikroskopik bir mayo giyip zeytinlerin altında güneşlenmeye çıkan Margo yakışıklı köylü delikanlılarından oluşan bir hayran kitlesi edinmişti; ne zaman bir arı fazlaca yaklaşsa, ya da şezlongunun biraz öteye taşınması gerekse, ıssız sandığımız çevrede birden bitiveriyorlardı. Annem bu güneşlenme biçiminin pek akıllıca olmadığını söylemek zorunda hissetti kendini.

"Tatlım, bu mayonun pek bir şey örttüğü söylenemez, öyle değil mi?" dedi.

"Ay, anne, eski kafalılığı bırak," dedi Margo sabırsızca. "İnsan bir kere ölür."

Laf tuhaftı, ama doğruydu, annem de sustu.

Larry'nin sandıklarını eve taşımak için üç köylü genç irisi yarım saat ter döküp soluk soluğa uğraşmış, bu arada Larry onların etrafında dönerek harekâtı yönetmişti. Sandıklardan biri öyle büyüktü ki, pencereden sokmak zorunda kalmışlardı. Sandıklar odasına girince Larry hepsini açarak mutlu bir gün geçirdi. Odası kitaplarla tıka basa dolmuştu, içeri girmenin ya da dışarı çıkmanın imkânı yoktu. Çevresine kitaplardan bir siper ören Larry bütün günü daktilosunun başında geçirir, hülyalara dalmış halde sadece yemek yemeğe çıkardı. İkinci sabah göründüğünde son derece hırçındı, çünkü köylünün biri eşeğini bizim çite bağlamıştı. Hayvan düzenli aralıklarla başını kaldırıyor, uzun uzun, dokunaklı dokunaklı anırıyordu.

"Buyrun! Ne komik değil mi? Gelecek kuşaklar eserlerimden mahrum kalacak, çünkü eli nasırlı bir budala yük hayvanını penceremin önüne bağlamış bulunuyor..."

"Ya, öyle tatlım," dedi annem, "eğer rahatsız oluyorsan, neden götürüp başka yere bağlamıyorsun?"

"Sevgili anneciğim, zamanımı zeytinlikte eşek kovalayarak geçirmemi bekleyemezsin benden. Hıristiyan bilimi üzerine bir el kitabı attım kafasına; daha ne yapmamı istiyorsun?"

"Bağlı zavallı. Kendi kendini çözemez ya," dedi Margo.

"Bu nefret edilesi hayvanları evin yakınına park etmeyi yasaklayan bir yasa olmalı. Biriniz gidip eşeği başka yere götürse ya."

"Neden götürecekmişiz? Bizi rahatsız etmiyor ki," dedi Leslie.

"Bu aile böyledir zaten," dedi Larry acı acı, "ne yardımlaşmadan anlar, ne de kendisinden başkasını düşünür."

"*Sen* kendinden başkasını düşünmezsin ki," dedi Margo.

"Hepsi senin kabahatin, anne," dedi Larry, sesi haşindi. "Bizi böyle bencil yetiştirmemeliydin."

"A, bu da güzel!" diye bağırdı annem. "Hiç de öyle yapmadım!"

"Eh, birileri göstermese, bu kadar bencil olmazdık," dedi Larry.

Sonunda annemle birlikte eşeği çözüp daha aşağıda bir yere götürdük.

Bu arada Leslie revolverlerini çıkarıp yatak odasının penceresinden eski bir teneke kutuya ateş etmeye başlamış, bitmek tükenmek bilmeyeceği anlaşılan patlamalar hepimizi korkutmuştu. Kulaklarımızı sağır eden bir sabahtan sonra Larry yanardağ gibi patlamaya hazır bir halde odasından fırlayarak, eğer villa böyle beş dakikada bir temellerine kadar sarsılacaksa çalışmasının mümkün olmayacağını söyledi. Leslie incinmiş bir sesle talim yapması gerektiğini belirtti. Larry çıkan seslerin talim gürültüsünden çok, Hindistan'da isyan çıkmışa benzediğini söyledi. Bütün bunlardan sinirleri yıpranan annem Leslie'nin boş revolverle çalışmasını önerdi. Leslie yarım saat bunun nasıl mümkün olamayacağını anlattı. Sonunda istemeye istemeye de olsa tenekesini evden uzak bir yere götürdü. Ses artık boğuk geliyor, yine de insanı irkiltiyordu.

Gözü bizde olsa da, annem kendine göre yerleşmeye başlamıştı. Evin içini keskin bir şifalı ot, sarmısak ve soğan kokusu doldurmuştu. Annem de mutfakta kaynayan çeşit çeşit tencerelerin arasında gözlüğü kaymış, kendi kendine mırıldanarak dolaşıyor, arada bir masada her an devrilecekmiş gibi duran kitap dağında bir şeylere bakıyordu. Mutfaktan kendini çıkarabildiğinde ise mutlu bir yüzle bahçede geziniyor, eli varmasa da bazı bitkileri budayıp kesiyor, sevinçle yabani otları ayıklıyor, birtakım bitkiler dikiyordu.

Bahçe benim için yeteri kadar ilginçti. Roger'la birlikte şaşırtıcı şeyler öğreniyorduk. Örneğin Roger eşekarılarını koklamanın hiç de akıllıca

olmadığını, kapıdan dışarı göz attığında köyün köpeklerinin çılgınca havlayarak koşuşturduğunu, küpe çiçeklerinin arasından aniden fırlayıp gıdaklayarak kaçışan tavukların her ne kadar lezzetli görünse de yasa dışı av sayıldıklarını keşfetmişti.

Bu bebek evinin bahçesi sihirli bir ülke, içinde şimdiye kadar hiç görmediğim yaratıkların dolaştığı çiçekten bir ormandı. Her gül tomurcuğunun sık, ipeksi yapraklarının arasında rahatsız edildiklerinde yan yan kaçışan minicik, yengecimsi örümcekler yaşıyordu. Küçük, saydam bedenleri, içinde yaşadıkları çiçeklerle aynı renkteydi: pembe, fildişi, şarap kırmızısı ya da tereyağı sarısı. Yaprakbitlerinin kabuk gibi kapladığı gül dallarında uğurböcekleri yeni boyanmış oyuncak gibi kıpırdıyordu; kocaman kara benekli açık kırmızı uğurböcekleri, kahverengi benekli elma kırmızısı uğurböcekleri, gri ve kara çilli turuncu uğurböcekleri... Yuvarlacık ve dost, yaprakbiti kümelerinin arasında sinsi sinsi dolaşıp karınlarını doyuruyorlardı. Tüylü, elektrik mavisi ayılar gibi çiçekler arasında zik zak çizen, işleri başlarından aşkın, tombul tombul homurdanıp duranlar ise marangoz arılardı. İncecik, temiz tertipli sinek kuşları patikalarda bir aşağı bir yukarı uçuşuyor, hızdan sis gibi görünen kanatlarıyla bazen durup uzun ince hortumlarını bir tomurcuğa sokuyorlardı. Ak çakıl taşlarının arasında düşe kalka dolaşan büyük kara karıncalar, bir ölü tırtıl, bir gül yaprağı ya da tohumla dolmuş taşmış kuru bir bitki başı gibi garip ödüllerin çevresinde el kol hareketleriyle konuşmaktaydı. Bütün bu faaliyete, cırcırböceklerinin küpe çitinin arkasındaki zeytinlikten ardı arkası kesilmeden titreşerek gelen sesleri eşlik ediyordu.

Önceleri kapımızın eşiğindeki bu doludizgin yaşam beni o kadar şaşırtmıştı ki bahçede uyur gezer gibi dolaşıyor, bir o yaratığı bir bu yaratığı seyrediyor, çitin üstünde gayesiz uçan parlak kelebekler durmadan dikkatimi dağıtıyordu. Çiçeklerin arasındaki böcek yaşamının keşmekeşinc yavaş yavaş alışınca, dikkatimi yoğunlaştırabilmeye başladım. Ya çömeliyor, ya karnüstü yatıyor, çevremdeki yaratıkların özel yaşamlarını seyrederek saatler geçiriyordum. Bu arada Roger boyun eğmiş bir ifadeyle yanı başımda oturuyordu. Böylece bir sürü inanılmaz şey öğrendim.

Küçük yengecimsi örümceklerin bukalemun kadar rahatça renk değiştirdiğini keşfettim. Örümceği mercan boncuk gibi oturduğu şarap rengi

gülün üstünden alın, serin beyaz bir gülün derinliklerine yerleştirin. Orada kalmaya karar verirse, ki çoğu öyle yapar, değişiklik yüzünden kansız kalmış gibi yavaş yavaş renginin çekildiğini görürsünüz; derken, iki gün kadar sonra, beyaz gülün üstünde inci tanesi gibi sine sine dolaşmaya başlayacaktır.

Küpe çiçeklerinin altındaki kuru yaprakların arasında başka bir tür örümceğin yaşadığını keşfettim; bir kaplanın kurnazlığına, yırtıcılığına sahip mini mini vahşi bir avcıydı. Yapraklardan oluşan kıtasında, gözleri güneşte pırıl pırıl, gizlice ava çıkar, arada bir tüylü bacaklarının üstüne yükselip çevresini gözden geçirirdi. Güneşin tadını çıkarmaya çıkmış bir sinek gördüğünde kaskatı kesilirdi; sonra, bir yaprağın büyüme hızı kadar ağır ağır ilerlemeye başlar, çaktırmadan yakına, daha yakına gelir, bazen durup ipek ipini yaprakların yüzeyine bağlardı. Sonra, iyice yaklaştığında durur, iyi bir mal bulduğundan emin olunca bacakları bir milim oynar, kıllı bir kucaklaşmaya hazırlanır, hülyalara dalmış sineğe atlardı. Doğru pozisyonu almışlarsa bu küçük örümceklerin avlarını kaçırdıklarına bir kez bile rastlamadım.

Bütün bu keşifler nedeniyle zevkten dört köşeydim, gördüklerimi paylaşmak istiyordum, dolayısıyla birden eve dalar, güllerdeki acayip iğne iğne bedenli kara tırtılların aslında tırtıl değil uğurböceği yavrusu olduğu haberiyle ya da dantel kanatlı sineklerin sırıklara binip yumurtladıkları gibi en az birincisi kadar hayret verici bir haberle ev halkını yerinden uğratırdım. Bu son mucizeye tanık olduğum için çok talihliydim. Gülün üstünde bir dantel kanatlı bulmuş, yaprağa tırmanışını seyretmiş, ot yeşili güzelim narin kanatlarına, sıvı altın gibi iri gözlerine hayran olmuştum. Bir süre sonra bir gül yaprağının üstünde durdu ve karnının ucunu aşağı indirdi. Bir an öyle kaldı, sonra kuyruğunu kaldırdı ve ben hayretler içinde bakarken kuyruktan açık renk saç teli gibi incecik bir iplik çıktı. Sonra, bu çubuğun en uç noktasında yumurta belirdi. Dişi biraz dinlendi, sonra gösterisini tekrar etti; biraz sonra gül yaprağının yüzeyi minik yosunların oluşturduğu bir ormanla kaplanmış gibiydi.

Girdiğim bu rengârenk Lilliput'taki en heyecan verici keşfim bir kulağakaçan yuvasıydı. Çoktandır böyle bir yuva bulmak istiyordum ama her yeri aradığım halde bulamamıştım; bu yüzden, hiç beklemediğim bir anda yuvayı keşfetmenin heyecanı, durduk yerde harika bir armağan almak

gibi sersemletici geldi bana. Bir ağaç kabuğunu kaldırdım ve işte orada, kabuğun altında bebek odası, yani böceğin toprakta kendine kazdığı küçücük bir oyuk duruyordu. Dişi böcek oyuğun ortasında çömelmiş duruyor, beyaz yumurtalarını saklamaya çalışıyordu. Tavuk gibi üstüne kapanmıştı yumurtaların, ben kabuğu kaldırınca oyuğa doluşan güneş ışığı yüzüne vurduğunda bile kıpırdamadı. Yumurtaları sayamadım, ama çok fazla değildi, ben de henüz hepsini yumurtlamadığını varsaydım. Yuvanın kabuktan kapağını nazikçe yerine koydum.

O andan itibaren yuvayı kıskançça korudum. Etrafına taşlardan koruyucu bir duvar ördüm, ek önlem olarak kırmızı mürekkeple aileme bir uyarı yazıp yuvanın yanındaki sırığa geçirdim. Uyarı şöyleydi: "DİKAT – KULAĞAKAÇAN YUVASI – LÜTÜFEN SESİZ OLNUZ." Yalnızca biyolojiyle ilgili iki kelimenin doğru yazılmış oluşuna dikkat ediniz. Saatte bir, on dakika boyunca ana kulağakaçanı dikkatle inceliyordum. Belki yuvasını terk eder diye daha sık bakamıyordum. Altındaki yumurta yığını gitgide büyüdü, böcek de kabuktan çatısını ikide bir kaldırmama alışmış görünüyordu. Hatta duyargalarını dostça sallamasından beni tanımaya başladığına karar verdim.

Ne yazık ki bütün çabalarıma, sürekli nöbet tutmama rağmen yumurtalar gece çatladı. Oysa bütün yaptıklarımdan sonra dişi böcek ben gelene kadar yumurta çatlatmayı erteleyebilirdi. Her neyse, işte hepsi oradaydı: fildişinden oyulmuş gibi duran mini minnacık, kırılgan bebek kulağakaçanlar... analarının altında yavaşça kıpırdıyorlar, bacakları arasında yürüyorlardı, en maceraperest olanları kıskaçlarına tırmanmaya bile kalkışıyordu. İnsanın yüreğini ısıtan bir manzaraydı. Ertesi gün yuva bomboştu. Olağanüstü ailem bahçeye dağılmıştı. Bebeklerden birini bir süre sonra gördüm. Tabii büyümüştü, daha bir kahverengi ve güçlü olmuştu, yine de hemen tanıdım onu. Gül yapraklarının labirentinde kıvrılmış uyumaktaydı, onu dürtüklediğimde kıskaçlarını sinirli sinirli sırtına doğru kaldırmakla yetindi. Bunun bir selam, bir hoş geldin işareti olduğunu düşünmek isterdim ama dürüst olmak gerekirse bir kulağakaçanın potansiyel bir düşmana uyarı işaretiydi sadece. Onu affettim. Ne de olsa onu son gördüğümde henüz çok küçüktü.

Her sabah ve akşam bahçeden geçen tombul köylü kızlarını artık tanıyordum. Kulakları düşük eşeklerine yan otururlardı, papağanlar kadar gürültücü ve renkliydiler; gevezelikleri, kahkahaları zeytinlikte yankılanırdı. Sabahları eşekleriyle pıtır pıtır geçerken gülümser, merhaba diye bağırırlardı, akşamları da eşeklerinin üstünde dengelenerek küpelerin üstünden eğilir, bana armağanlar uzatırlardı; bazen hâlâ güneşin sıcaklığını taşıyan kehribar rengi birkaç salkım üzüm olurdu bu armağan, bazen olgunluktan çatladığı yerleri pespembe zift karası incirler, ya da içi pembe buz gibi dev bir kavun. Günler geçtikçe onları anlamaya da başladım. Önceleri kulağıma gelen anlaşılmaz uğultular, ayırt edilebilen seslere dönüştü. Sonra, birdenbire hepsi birer anlam kazandı ve duraklaya duraklaya, tökezleye sürçe ben de o kelimeleri kullanmaya başladım. Derken, bu yeni bellediğim kelimeleri dilbilgisi kurallarıyla ilgisi olmayan cümleler halinde dizdim. Komşularım bayıldı buna; sanki dillerini öğrenmeye çalışarak onlara nazikçe iltifat ediyordum. Ben kafa göz yara yara basit bir laf etmeye, selamlaşmaya çalışırken onlar yüzlerinde anlamaya çalışan dikkatli bir ifadeyle çitin üstünden eğilirlerdi. Başarıyla sözümü bitirdiğimde yüzleri pırıl pırıl başlarını sallar, gülümser, el çırparlardı. Yavaş yavaş isimlerini, kimin kimle akraba, kimin evli, kimin evlenme niyetinde olduğunu, bu gibi ayrıntıları öğrendim. Küçük kulübelerinin zeytinliklerin arasında nerede olduğunu da öğrendim; Roger'la birlikte tesadüfen oradan geçtiğimizde bütün aile büyük bir şamata ve mutlulukla dışarı çıkıp bize hoş geldin der, asma çardağının altında oturup onlarla birlikte meyve yemek üzere bana bir sandalye çıkarırlardı.

Adanın büyüsü ağır ağır, yumuşak yumuşak ve bir polen gibi yapışırcasına üzerimize çökmüştü. Her gün öyle sakin, öyle zaman dışıydı ki hiç bitmesin isterdik. Derken gecenin kara derisi soyulur, taptaze bir gün, bir çocuğun yapıştırmaları gibi parlak ve renk renk, biraz da gerçek dışı, bizi beklerdi.

Üçüncü Bölüm

GÜLBÖCEĞİ ADAM

Sabahı uyandığımda yatak odamın kepenkleri yükselen güneşin ışıklarıyla pırıl pırıl, altın çizgiliydi. Sabah havası, mutfak ateşinden gelen kömür kokuları, hevesli horozların ötüşü, uzaklardan gelen köpek sesleri ve otlağa götürülen keçilerin çıngıraklarından çıkan hüzünlü, titrek türkülerle doluydu.

Kahvaltımızı bahçede, küçük mandalina ağaçlarının altında ettik. Gök tertemiz parlıyordu; henüz öğle vaktinin yırtıcı mavisine bürünmemişti, berrak, sütümsü opaldi. Çiçekler mahmurdu, güller çiyle buruşmuş, çuhalar henüz açılmamıştı. Kahvaltı hemen her zaman sessiz geçer, herkes ağırdan alırdı, çünkü ailemizin hiçbir üyesi o saatte konuşkan olmazdı. Kahvaltının sonuna doğru kahve, kızarmış ekmek ve yumurtanın etkileri görülmeye başlar, herkes canlanır, herkes birbirine o gün ne yapma niyetinde olduğunu anlatır, alınan kararın akıllıca olup olmadığı ciddi ciddi tartışılırdı. Bu tartışmalara asla katılmadım, çünkü ne yapacağımı kesinlikle bilir, ağzımdakileri çabucak bitirmeye gayret ederdim.

"Önündekileri böyle döke saça yutmak zorunda mısın?" Kibrit çöpüyle kibarca dişlerini karıştıran Larry'nin sesi sıkıntılıydı.

"Yavaş ye tatlım," diye mırıldandı annem, "acele etmene gerek yok."

Acele etmeme gerek yok muydu? Simsiyah, tetikte bir şekil, Roger, bahçe kapısında hevesli sincap gözlerle gelişimi gözleyerek beklerken mi? Zeytinlerin arasında uykulu cırcırböcekleri ilk yay çekme denemelerini yaparken mi? Sabah serinliğinde yıldız gibi parlayan ada keşfedilmeyi beklerken mi? Ama ailemin benim bakış açımı anlamasını bekleyemeyeceğim için, dikkatleri başka yöne kayana kadar yavaşlar, sonra yine ağzımı tıka basa doldururdum.

Sonunda kahvaltım bittiğinde, masadan çaktırmadan kalkar, merak dolu gözlerle bana bakan Roger'ın yanına giderdim. Oymalı demirden bahçe kapısının ardında uzanan zeytinlikleri seyrederdik. Roger'a bugün belki de gezmeye değmeyeceğini söylerdim. Kesik kuyruğunu telaşla sallayarak

bu öneriyi reddeder, burnunu avucuma değdirirdi. Hayır, derdim, gerçekten bugün dışarı çıkmasak daha iyi olacak. Yağmur yağacağa benziyor olurdu ve berrak, perdahlı göğe endişeli bir ifadeyle bakardım. Kulaklarını diken Roger da önce göğe, sonra da yalvaran gözlerle bana bakardı. Zaten, diye devam ederdim, şimdi yağmayacağa benzese bile sonra mutlaka yağacak, bu yüzden elimize bir kitap alıp bahçede otursak iyi olur. Umutsuzluğa kapılan Roger kocaman kara patisini kapıya dayar, sonra bana bakar, üst dudağının kenarını kaldırır, bembeyaz dişlerini göstererek dalkavukça, yan yan gülümser, kuyruğunu heyecanla, çılgıncasına sallardı. Bu onun en büyük kozuydu, çünkü o saçma sapan tebessüme hiç dayanamadığımı biliyordu. Böylece onunla şakalaşmaktan vazgeçer, kibrit kutularımla kelebek ağımı yanıma alırdım; bahçe kapısı gıcırdayarak açılır, ardımızdan çat diye kapanır, Roger havlayarak yeni başlayan güne hoş geldin derken bulut gölgesi kadar hızla zeytinliğe dalardı.

O ilk keşif gezilerinde Roger bana hep arkadaşlık etti. İkimiz her gün daha da uzaklara gidiyor, araştırılıp hatırlanması gereken sessiz, ırak zeytinlikler keşfediyor, karatavukların kol gezdiği mersinlik labirentlerine dalıyor, servilerin esrarengiz, mürekkep gibi bir gölgeye büründüğü dar vadilere cesurca giriyorduk. Macera arayanlar için mükemmel bir arkadaştı Roger; taşkınlık yapmadan sevgisini gösterirdi, saldırgan değil cesurdu, zekiydi, benim tuhaflıklarıma daima hoşgörüyle bakardı. Çiyden parlayan bir yara tırmanmaya çalışırken kayarsam Roger derhal yanımda biter, kahkahasını bastırıyormuş gibi hort diye bir ses çıkarır, beni baştan aşağı süzer, teselli etmek için üstünkörü yüzümü yalar, silkelenir, hapşırır ve yan yan gülümserdi. İlginç bir şey, karınca yuvası, yaprağın üstünde tırtıl, bir sineği bürümcüklerle kundaklamış örümcek bulduğumda, Roger oturur, ben incelememi bitirene kadar beklerdi. Eğer işim fazla uzun sürerse, biraz yanaşır, nazikçe, kişner gibi esner, sonra derin bir iç çekip kuyruğunu sallamaya başlardı. Çok önemli bir durum yoksa yürümeye devam ederdik, ama çok ciddi araştırılması gereken bir şeyse Roger'a kaşlarımı çatmam yeterliydi, uzun bir iş olacağını anlardı. Kulakları düşer, kuyruğunu sallamayı bırakır, kamburunu çıkarıp en yakın çalılığa gider, kendini gölgeye bırakırken tevekkülle bakardı bana.

Bu geziler sırasında Roger'la birlikte kırlarda birçok kişi tanıdık. Örneğin tuhaf, zekâ özürlü bir genç vardı, yuvarlak yüzü kurtmantarı kadar ifadesizdi. Üstünde her zaman eski püskü bir gömlek, dizlerine kadar kıvrılmış ve parlamış mavi şayak pantolon olurdu, başında ise kenarı sökülmüş bir melon şapkadan ne kalmışsa... Ne zaman bizi görse telaşla zeytinlerin arasından çıkar, acayip şapkasını kibarca kaldırır, flüt gibi tatlı, çocukça sesiyle iyi günler dilerdi. Öyle durur, ifadesiz yüzüyle bizi seyreder, ben bir söz söylemişsem, on dakika kadar başını sallardı. Sonra şapkasını yine kibarca kaldırır, ağaçların arasında kaybolurdu. Bir de olağanüstü şişman, neşeli Agathi vardı, yükseklerde minicik yıkık dökük bir kulübede oturuyordu. Her zaman kapısının önünde oturup koyunların yününü eğirir, kaba iplik haline getirirdi. Yetmişini aşmış olmalıydı, ama dikkatle örülmüş saçları hâlâ simsiyah, pırıl pırıldı; örgülerini kimi yaşlı köylü kadınları gibi bir çift cilalı öküz boynuzunun etrafına dolardı. Öküz boynuzlarının üzerine kıpkırmızı başörtüsü örtmüş iri kıyım karakurbağası gibi güneşin alnında oturur, iği inip çıkar, topaç gibi döner, parmakları yünü tutar, açar, kırık ve sararmış dişlerle dolu sarkık ağzı açıldığında da cırtlak sesiyle bağıra bağıra, coşkuyla türküler söylerdi.

En güzel, en unutulmayacak türküleri Agathi'den öğrendim. Güneşte, eski bir tenekenin üstüne oturur, bahçesinden topladığım üzümleri ya da narları yerken onunla birlikte türkü söylerdim; arada bir durup telaffuzumu düzeltirdi. Irmağın neşeli, canlandırıcı türküsünü, *Vangelio*'yu söylerdik; dağlardan nasıl çağıl çağıl aktığını, nasıl bahçeleri bitek, tarlaları verimli hale getirdiğini, ağaçları nasıl meyveyle doldurduğunu... Kırım kırım kırıtarak, gözlerimizi yuvarlayarak "Yalanlar" adlı küçük, gülünç aşk türküsünü söylerdik; "Yalan, yalan," diye şakırdık başlarımızı sallayarak, "hepsi yalan, ama suç benim, kırlarda dolaşıp vurgunum sana demeyi öğreten benim." Sonra ağıtlara geçer, bazen şu ağır, bir alçalıp bir kabaran küçük "Neden beni bıraktın?" türküsünü söylerdik. Bu sonuncusu çok dokunurdu bize, sesimizi titrete titrete türkünün uzun, ruh ürperten sözlerini feryat ederdik. En yürek burkucu bölüm sondaydı; Agathi ellerini kocaman memelerine bastırır, kara gözleri buğulanır, hüzünlenir, gıdısı duygusallıkla titrerdi. Düetimizin son akortsuz notaları solup giderken başörtüsünün köşesiyle burnunu silerek bana dönerdi.

"Ne budalayız, değil mi? Şurada, güneşte oturmuş, türkü çağırıyoruz. Hem de aşk türküleri! Ben artık çok yaşlandım, sen ise çok küçüksün, yine de aşk türküsü çağırıp vaktimizi boşa harcıyoruz. Eh, ne yapalım, bir bardak şarap içelim, ha?"

Agathi'den sonra en sevdiğim kişi ihtiyar çoban Yani'ydi; uzun boylu, kambur gibi yürüyen, kartal burunlu bir adamdı, bıyıklarını görseniz inanamazdınız. Sıcak bir öğleden sonra karşılaşmıştık onunla; Roger'la birlikte yorucu bir saat geçirmiştik, büyük yeşil bir kertenkeleyi taş duvardaki oyuğundan çıkarmaya çalışıyorduk. Sonunda başaramamış, terlemiş, yorgun, beş ince servinin altına attık kendimizi; gölgeleri güneşin kavurduğu çimene vuruyordu. Yatarken bir keçi çıngırağının ince, uykulu çın çınlarını duydum; çok geçmeden yanımızdan geçen sürüdeki koyunlar bize boş sarı gözlerle dik dik bakıp alay eder gibi meleyerek çıkıp gittiler. Çıngırakların yumuşacık sesi, koyunların otları yolup yerken çıkardığı hafif sesler uykumu getirdi, sürü ağır ağır geçip de çoban ortaya çıktığında neredeyse dalıp gitmiştim. Çoban durup zeytin ağacı sopasına iyice dayanarak bana baktı, çalı gibi kaşlarının altındaki küçük kara gözleri vahşiydi, koca çizmeleriyle fundalara sağlamca basmıştı.

"Hayırlı günler olsun," diye huysuz bir sesle selamladı beni; "sen şu yabancı mısın... şu küçük İngiliz lordu?"

Köylülerin her nedense bütün İngilizleri lord sanmalarına artık alışmıştım, dolayısıyla öyle olduğumu itiraf ettim. Arka ayakları üzerine kalkmış bir zeytin fidanını paralayan keçiye kükredi, sonra yine bana döndü.

"Sana bir çift sözüm var, küçük lord," dedi, "bu ağaçların altında yatmak tehlikelidir."

Dönüp servilere baktım, bana tehlikeli görünmediklerinden neden öyle düşündüğünü sordum.

"Eh, altlarında oturabilirsin, tamam. Gölgeleri serindir, kuyu suyu gibi; ama işte tehlike orada başlıyor, çünkü uykunu getiriyorlar. Her ne sebeple olursa olsun, katiyen, servilerin altında uyumamalısın."

Durdu, bıyıklarını sıvazladı, neden olduğunu sormamı bekledi, sonra devam etti.

"Neden mi? Neden ha? Çünkü eğer uyursan uyandığında değişmiş olursun. Evet, kara serviler tehlikelidir. Sen uyurken kökleri uzanıp beynini çalar, uyandığında kafan düdük gibi boş olur, çıldırırsın."

Yalnızca servilerin mi tehlikeli olduğunu sordum, yoksa başka böyle ağaçlar da var mıydı?

"Yok, yalnızca serviler," dedi ihtiyar, dinleyip dinlemediklerini anlamak istermiş gibi ağaçlara sert sert baktı. "Yalnızca serviler akıl hırsızıdır. Uyarmadın deme küçük lord, sakın burada uyuma."

Başını hafifçe eğerek selam verdi, servilerin kara dallarına yine sert sert baktı, sanki cevap vermelerini bekliyordu; sonra fundaların arasında dikkatle yürüyüp gitti. Tepeye yayılmış otlayan keçilerinin koca memeleri karınlarının altında tulum gibi sarkıyordu.

Yani'yi gitgide daha iyi tanıdım; keşif gezilerim sırasında hep rastlardım ona. Bazen küçük evinde onu ziyaret ettiğimde karnımı meyveyle doldurur, yürürken nelere dikkat etmem gerektiğine dair öğütler verirdi.

Gezilerim sırasında rastladığım belki de en tuhaf, en ilginç kişilerden biri Gülböceği Adam'dı. Öyle masalsı bir havası vardı ki adamın, yakınlık duymamak mümkün değildi, çok ender de olsa ona rastlamaya can atardım. Onu ilk gördüğümde uzak dağ köylerinden birine giden ıssız yoldaydım. Önce sesini işittim; kavalıyla şırıltılı bir melodi çalıyor, arada bir de garip, genizden gelen bir sesle birkaç sözcüklü bir şarkı söylüyordu. Köşeyi döndüğünde Roger'la birlikte durup hayretle adamı seyrettik.

Keskin hatlı, tilki gibi bir yüzü vardı, aşağıya kıvrık gözleri öyle koyu kahverengiydi ki simsiyah görünüyordu. Acayip, boş bir ifade, mürdüm eriklerindeki gibi bir buğu, neredeyse perde inmiş gibi incimsi bir örtü vardı bu gözlerde. Kısa, cılızdı, bilekleri ve boynu gıdasız kaldığını gösterircesine incecikti. Giysisini görseniz inanamazdınız, başına da çok geniş, sarkık kenarlı biçimsiz bir şapka takmıştı. Bir zamanlar şişe yeşiliydi şapka, ama şimdi benek benek, toz, şarap lekesi ve sigara yanığı kaplıydı. Şeridine rengârenk tüyler geçirilmişti: horoz tüyleri, ibibik tüyleri, baykuş tüyleri, bir yalıçapkını kanadı, bir atmaca pençesi ve belki de bir kuğunun büyük, beyaz ama pislenmiş tüyü. Lime lime gömleğinin terden rengi kaçmıştı, boynundan ise şaşırtıcı mavi satenden koskocaman bir kravat sarkı-

yordu. Ceketi koyu renk, biçimsizdi, orasında burasında farklı renklerde yamalar vardı; yeninde gül desenli beyaz kumaştan yama, omzunda şarap rengi üzerine beyaz benekli üçgen bir yama. Ceketin cepleri tıka basa doluydu, içindekiler her an düşecek gibiydi: taraklar, balonlar, küçük rengârenk aziz resimleri, zeytin ağacından yontulmuş yılanlar, develer, köpekler, atlar, ucuz aynalar, bir dolu mendil ve üstü keten tohumlu uzun kıvrık ekmekler. Ceketi gibi yamalı pantolonu bir çift kıvrık burunlu, büyük siyah-beyaz ponponlu kırmızı deri çarığın üstüne düşmüştü. Bu olağandışı adamın sırtında güvercin ve civciv dolu kamış kafesler, birkaç esrarengiz torba ve bir demet taze yemyeşil pırasa vardı. Bir eliyle ağzındaki kavalını tutuyor, ötekiyle de bir sürü uzun ip taşıyordu. Her ipin ucuna, güneşte altın ve yeşil pırıl pırıl parlayan kayısı büyüklüğünde birer gülböceği bağlanmıştı; hepsi çaresizce vızıldayarak şapkasının etrafında uçuşuyor, bellerine sıkıca bağlı iplerden kurtulmaya çalışıyordu. Arada bir, beyhude yere dönüp durmaktan yorulan bir böcek şapkasına konup dinleniyor, sonra yine atlıkarınca gibi sonsuz dönüşlerine başlıyordu.

Gülböceği Adam bizi görünce durdu, abartıyla şaşırmış gibi yaptı, acayip şapkasını çıkararak yerlere kadar eğildi. Roger bu beklenmedik selamdan öyle etkilenmişti ki şaşkın bir havlama tutturdu. Adam bize gülümsedi, şapkasını yine başına geçirdi, ellerini kaldırdı ve uzun kemikli parmaklarını bana doğru salladı. Bu hayalet beni hem eğlendirmiş, hem de irkiltmişti, yine kibarca iyi günler dedim. Tekrar yerlere kadar eğildi. Bir şenliğe falan mı katıldığını sordum. Başını hızla sallayarak evet dedi, kavalını dudaklarına götürerek oynak bir türkü çaldı, tozlu yolda dans edermiş gibi birkaç adım attı, sonra durup başparmağıyla arkasına, geldiği yöne işaret etti. Gülümsedi, elini cebine vurdu, parmaklarıyla para işareti yaptı. Birden dilsiz olduğunu anladım. Yolun ortasında durup sohbete devam ettim, o da bana son derece akıllıca el kol işaretleriyle cevap verdi. Gülböceklerini ne yapacağını, onları neden iple bağladığını sordum. Eliyle küçük çocuk işareti yaptı, böceğin sarılı olduğu iplerden birini tutup hızla başının çevresinde döndürdü. Böcek derhal canlanarak şapkasının çevresinde gezegen gibi dönmeye başladı, adam da bana dönüp güldü. Parmağıyla göğü göstererek kollarını açtı, genzinin derinliklerinden gelen bir vızıldama tutturdu,

bu arada yolda uçma hareketleri yapıyordu. Uçak. Budalalar bile bunu anlardı. Sonra böcekleri gösterdi, çocukları anlatmak için elini uzattı, böceklerini başının üstünde çevirince hepsi muzipçe vızıldamaya başladı.

Bu kadar çok şey anlatınca yorulmuştu, yolun kenarına oturdu, kavalıyla kısa bir nağme çaldı; arada bir kavalı bırakıp acayip sesiyle türkümsü bir şeyler söylüyordu. Kullandığı sözcükler anlaşılmıyordu, genzinde oluşturup burnundan çıkarttığı garip homurdanmalar, ince ciyaklamalardan ibaretti. Ama öyle bir şevkle, öyle harika yüz ifadeleriyle çıkarıyordu ki bu tuhaf sesleri, her birinin gerçekten bir anlam ifade ettiğine inanıyordunuz. Bir süre sonra kavalını şişkin cebine soktu, bir an dikkatle bana baktı, sonra sırtındaki torbalardan birini indirdi, çözdü, zevkten ve hayretten çıldırmış bakışlarımın arasında tozlu yola altı yedi kaplumbağa çıkardı. Kabuklarını zeytinyağıyla pırıl pırıl parlayana kadar cilalamış ve nasıl yapmışsa, ön bacaklarını birer küçük kırmızı fiyonkla süslemişti. Ağır ağır, düşüne düşüne, başlarıyla bacaklarını parlak kabuklarından çıkardılar, pek hevesli olmasalar da büyük bir sebatla yola revan oldular. Bayılmıştım kaplumbağalara, seyrediyordum; en ilgimi çeken bir çay fincanı büyüklüğünde olandı. Diğerlerinden daha bir canlıydı, kabuğu ise daha uçuk, yer yer kestane, yanmış şeker ve kehribar rengindeydi. Gözleri parlak, yürüyüşü bir kaplumbağadan ne kadar beklenirse o kadar hızlıydı. Uzun uzun düşündüm. Ailemin kaplumbağayı heyecanla karşılayacağına inandırdım kendimi, hatta böyle şahanesini bulduğum için beni kutlayacaklardı. Cebimde para olmayışı beni hiç üzmüyordu, çünkü adama ertesi gün villaya uğrayıp parasını almasını söyleyebilirdim. Bana güvenmeyeceği aklımın ucundan bile geçmedi. İngiliz olmam yeterliydi, adalılar İngilizleri layık olduklarından çok daha fazla sevip sayıyorlardı. Birbirlerine güvenmezler, İngilizlere güvenirlerdi. Gülböceği Adam'a küçük kaplumbağanın fiyatını sordum. İki elinin parmaklarını gösterdi. Oysa köylülerin pazarlık edişini boşuna seyretmemiştim. Başımla kesin bir hayır işareti yapıp, bilinçaltından adamı taklit ederek iki parmağımı kaldırdım. Düşüncesinden bile dehşete kapılmış gibi gözlerini sımsıkı kapadı, dokuz parmak kaldırdı; ben üç kaldırdım; başını salladı, biraz düşünüp altı parmak kaldırdı; ben de başımı sallayıp beş gösterdim. Gülböceği Adam kafasını salladı, derin derin,

üzülmüşçesine içini çekti, sessizce oturup yolda zarafetten uzak, tuhaf ama kararlı bebek adımlarıyla ağır ağır, nereye gideceklerini bilemeden dolaşan kaplumbağaları seyrettik. Bir süre sonra Gülböceği Adam küçük kaplumbağaya işaret edip yine altı parmak kaldırdı. Başımı sallayıp beş dedim. Roger gürültüyle esnedi; bu sessiz pazarlıktan çok sıkılmıştı. Gülböceği Adam kaplumbağayı kaldırıp işaretlerle kabuğunun nasıl pürüzsüz, güzel, başının ne kadar dik, tırnaklarının nasıl sivri olduğunu gösterdi. İnat ettim. Omuzlarını silkti, kaplumbağayı elime verdi, beş parmağını gösterdi.

Param olmadığını, ertesi gün villaya gelmesi gerektiğini söyledim, sanki dünyanın en doğal şeyiymiş gibi başıyla onayladı. Yeni bir hayvana sahip olmanın heyecanıyla, herkese göstermek için bir an önce villaya dönmek istiyordum, hemen hoşça kal dedim ve çabucak yola koyuldum. Zeytinliğe girmem gereken yere gelince durup yeni hayvanımı dikkatle inceledim. Hiç kuşkusuz gördüğüm en güzel kaplumbağaydı, bence verdiğim paranın iki misli ederdi. Kaplumbağamın pullu başını parmağımla okşadım, dikkatle cebime yerleştirdim. Tepeden aşağı inmeden önce dönüp arkama baktım. Gülböceği Adam hâlâ aynı yerdeydi, kavalını öttürüyor, atlayıp sıçrayarak dans ediyordu, kaplumbağalar da ayaklarının dibinde ağır ağır, budalaca, bir oraya bir buraya gitmekteydi.

Yeni gelene hemen Akhilles adı verildi, olağanüstü zeki, şirindi, garip bir mizah duygusuna sahip olduğu ortaya çıktı. Önceleri bahçede ayağından bağlıyorduk, ehlileştikçe istediği gibi gezmesine izin verdik. Kısa zamanda adını öğrendi; bir iki kez seslenip beklemek yeterliydi, çok geçmeden taş döşeli dar patikalarda ayaklarının ucuna basa basa, kafası ile boynunu uzatarak çıkagelirdi. Beslenmeye bayılıyordu, biz ona marul, papatya, ya da üzüm yedirirken güneşte kral gibi yayılırdı. Roger kadar üzüm seviyordu, bu yüzden de aralarında müthiş bir rekabet doğmuştu. Akhilles üzüm tanelerini ağzında geveleyerek oturur, meyvenin suyu çenesinden akar, Roger ise yanına oturup ağzından salyaları aka aka, ıstırap dolu gözlerle seyrederdi. Roger'a yeteri kadar üzüm veriliyordu, buna rağmen böyle lezzetli bir yiyeceğin bir kaplumbağaya verilip adeta çöpe atılmasını hoş karşılamıyordu. Beslenme saati bittikten sonra, eğer dikkat etmezsem Roger yavaşça Akhilles'e doğru süzülüp kaplumbağanın çenesine akmış olan

üzüm suyunu yalamaya başlardı. Böyle laubali bir harekete maruz kaldığı için içerleyen Akhilles Roger'un burnunu ısırır, yalamalar fazlaca ıslak olmaya başlayınca dargın bir hırıltıyla kabuğuna çekilir, köpek uzaklaştırılmadıkça dışarı çıkmayı reddederdi.

Ama Akhilles'in en sevdiği meyve yaban çileğiydi. Görür görmez neredeyse isteri nöbeti geçirir, hantal hantal oraya buraya gitmeye çalışır, ona çilek verip vermeyeceğinizi görmek için boynunu uzatır, minik düğme gözleriyle yalvarırcasına bakardı. En küçük çilekler tombul bir bezelye tanesi kadar olduğundan onları bir lokmada yutardı. Ama büyük bir çilek verirseniz, diyelim bir fındık büyüklüğünde olanlardan, başka hiçbir kaplumbağada gözlemlemediğim şeyler yapardı. Meyveyi kapar, ağzıyla sımsıkı tutar, çiçek tarhları arasında herkesten uzak güvenli bir köşeye varana kadar son hızla yuvarlana yuvarlana yürür, sonra meyveyi ağzından bırakıp tadını çıkara çıkara yer, bitirince başka bir çilek almak üzere geri gelirdi.

Çileğe olan tutkusundan başka, Akhilles'in insan dostluğuna da tutkusu vardı. Bahçeye biri oturup güneşlenmeye, okumaya ya da başka bir şey yapmaya görsün, hüsnüyusufların arasında bir hışırtı işitilir, Akhilles'in kırışık, ciddi yüzü belirirdi. Eğer sandalyede oturuyorsanız, mümkün olduğu kadar ayağınızın dibine yanaşmak ona yeterdi; orada derin ve sakin bir uykuya dalar, başı kabuğundan sarkar, burnu toprağa değerdi. Yok eğer bir kilime yatmış güneşleniyorsanız, Akhilles sırf onu eğlendirmek için yattığınıza kanaat getirirdi. Yüzünde eğlenmeye hazır bir ifadeyle patikada ilerler, kilimin üstüne çıkardı. Durur, sizi baştan aşağı gözden geçirir, sonra dağcılıkla iştigal için bedeninizin uygun bir bölümünü seçerdi. Karnınıza tırmanmaya kararlı bir kaplumbağanın keskin pençelerini aniden kıçınızda hissetmek dinlenme fikriyle bağdaşmazdı elbette. Onu silkip kilimi başka bir yere taşımak size ancak geçici bir rahatlık sağlardı, çünkü Akhilles ciddi bir suratla bütün bahçeyi dolaşıp sizi yine bulurdu. Bu alışkanlığı öyle bezdirmişti ki bizi, ailemin yakınmaları ve tehditlerine dayanamayıp bahçeye yatmaya çıktığımızda Akhilles'i bir yere kapatmak zorunda kalıyordum. Derken bir gün bahçe kapısının açık kaldığını gördük, Akhilles de ortalarda yoktu. Hemen arama ekipleri oluşturduk, o zamana kadar açıkça kaplumbağanın canını alma tehditleri savuran aile üyeleri zeytinlerin arasında "Akhilles... çi-

lek geldi çilek... Akhilles... Akhilles... çilek..." diye bağırarak dolaşmaya başladı. Sonunda onu bulduk. Her zamanki özgür dolaşmalarından birine çıkan kaplumbağamız, çemberi yıkılmış, üstü otlarla kaplanmış, kullanılmayan bir kuyuya düşmüştü. Ne yazık ki ölüydü. Leslie'nin suni solunum girişimleri, Margo'nun boğazından aşağı çilek tıkma çabalarına (yaşama nedeni olsun diye açıklıyordu kız kardeşim) rağmen dirilmedi. Hüzünlü ve ciddi bir törenle cesedini küçük bir çilek bitkisinin altına (annemin önerisiydi) gömdük. Larry'nin yazıp titrek bir sesle okuduğu kısa konuşma bu anı anılmaya değer kıldı. Durumun ciddiyetini bozan tek şey bütün protestolarıma rağmen Roger'ın kuyruğunu sallamakta ısrar edişiydi.

Akhilles'in aramızdan ayrılmasından kısa bir süre sonra Gülböceği Adam'dan bu kez bir güvercin satın aldım. Henüz yavru olduğundan boğazından aşağı süt ekmek ve ıslatılmış mısır akıtıyorduk. Kırış kırış pembe derisinden çıkmakta olan tüyleriyle suratına bakılamayacak kadar çirkindi; üstelik bütün bebek güvercinlerin her yanını kaplayan o korkunç ince sarı tüyler güvercinimize saçlarını oksijenle açıyormuş gibi bir görünüm vermişti. İğrenç şişgöbek hali yüzünden Larry ona Quasimodo adını vermemizi önerdi; öyle beğenmiştim ki bu adı, sonuçlarını düşünmeden kabul ettim. Tüyleri uzayıp da kendi kendine yemeğe başlamasından sonra bile Quasimodo'nun tepesinde bir dal sarı tüy kaldı; kendine göre fazla küçük bir peruk takmış kibirli bir yargıca benziyordu.

Alışılmışın dışında bir tarzda yetiştirildiğinden, ayrıca kendisine hayatın gerçeklerini öğretecek ebeveyni de bulunmadığından, Quasimodo kesinlikle kuş olmadığını düşünüp uçmayı reddetti. Her yere yürüyerek giderdi. Sandalyeye ya da masaya çıkmak istediğinde, biri onu kaldırıp istediği yere koyana kadar başını bir o yana bir bu yana eğer, dolgun kontralto bir sesle kuğururdu. Her ne yaparsak yapalım aramıza katılır, bizimle yürüyüşe bile gelmeye kalkardı. Buna bir dur dememiz gerekiyordu, zira ya omzumuzda taşımak zorundaydık ki giysilerin kazaya uğramasına neden olabiliyordu bu, ya da yürüyerek ardımızdan gelecekti. Bırakalım yürüsün dediğimizde, adımlarımızı onunkine uydurmak zorundaydık, çünkü biraz uzaklaştığımızda telaşlı, yalvarır gibi güvercin sesleri duyar, dönüp baktığımızda Quasimodo'nun menevişli göğsü bu zalimce davranışımızı kınarca-

sına öne çıkmış, baştan çıkarırcasına kuyruğunu sallayarak, umutsuzca arkamızdan koştuğunu görürdük.

Quasimodo evde uyumakta ısrarlıydı; ne kadar dil döktüysek, azarladıysak yine de ona yaptığımız güvercin evinde kalmaya ikna edemedik. Margo'nun yatak ucunda uyumayı tercih ediyordu. Ama bir süre sonra oturma odasındaki kanepeye sürgün edildi, çünkü Margo gece uykusunda döndüğünde Quasimodo uyanıyor, yatakta sıçraya sıçraya gidip Margo'nun yüzüne tüneyip büyük bir aşk ve gürültüyle kuğuruyordu.

Quasimodo'nun müzik sever bir güvercin olduğunu Larry keşfetti. Müzik sevmekle kalmıyor, vals ile marş arasındaki farkı kavramışa benziyordu. Sıradan bir müzik çaldığında paytak paytak mümkün olduğunca gramofona yaklaşır, göğsünü çıkararak, gözler yarı kapalı, kendi kendine mırıldanarak otururdu. Ama bir vals çalıyorsa makinenin çevresini dolaşır durur, eğilir bükülür, titreşimli sesler çıkarırdı. Bir marş çaldığındaysa –tercihi Sousa idi– boyunu alabildiğine uzatır, göğsünü şişirir, odada bir aşağı bir yukarı uygun adım yürürdü. Boğazından öyle kuğurtular gelirdi ki boğuluyor sanırdınız. Marş ve valstan başka hiçbir müzikte böyle davranmaya kalkışmazdı. Arada bir, uzun süredir müzik duymamışsa, gramofon çalmaya başlar başlamaz sevinçten müzikleri karıştırıp marş yerine vals, vals yerine marş yapmaya başlar, ama yarıda durur, dansını düzeltirdi.

Ne yazık ki bir gün Quasimodo'yu uyandırdığımızda hepimizi aldattığını gördük: minderlerin arasında bembeyaz parlak bir yumurta yatıyordu. O andan sonra Quasimodo bir türlü kendine gelemedi. Hayata küstü, somurttu, onu elinize almaya kalkıştığımızda huzursuzca gagaladı bizi. Derken bir yumurta daha yumurtladı ve karakteri tamamen değişti. Artık dişi olduğunu anladığımız güvercinimiz gitgide yabanileşti, baş düşmanıymışız gibi davrandı bize; yiyecek için bile mutfak kapısına canını alacakmışız gibi gizli gizli geliyordu. Gramofon bile onu eve girmeye ikna edememişti. Onu son gördüğümde bir zeytin ağacına tünemiş, bin bir cilve ve gösterişle kuğuruyor, bu arada dalın öte ucunda büyük, müthiş erkeksi görünümlü bir güvercin hayranlıktan kendinden geçmişçesine dönüp duruyor, o da kuğuruyordu.

Bir süre Gülböceği Adam düzenli aralıklarla villaya gelip bazen bir kurbağa, bazen bacağı kırılmış bir serçe gibi çeşit çeşit hayvan getirdi bana. Bir gün öğleden sonra annemle birlikte duygusallık krizi geçirip bütün gülböceklerini satın aldık. Adam gittikten sonra hepsini çözüp bahçeye bıraktık. Günlerce evimiz gülböcekleriyle doldu taştı, yatakların altında gezindiler, banyoda saklandılar, gece ışıklara çarpıp zümrüt taş gibi kucağımıza düştüler.

Gülböceği Adam'ı son gördüğümde tepenin yola bakan yamacında oturuyordum. Anlaşılan bir şenlikten geliyordu, epey şarap içmişti, yolda zikzaklar çizerken kavalıyla hüzünlü nağmeler çalıyordu. Bağırarak hatırını sordum, arkasına bakmadan ellerini çılgınca salladı. Köşeyi dönerken eflatun göğe karşı silueti görünüyordu. Tüylerle kaplı eski püskü şapkasını, ceketinin şişkin ceplerini, sırtında taşıdığı kamış kafeslerdeki uykulu güvercinleri, başının üstünde fırdolayı dönenleri görebiliyordum. Belli belirsiz benekler halindeki gülböceklerini de seçebiliyordum. Sonra yol kıvrıldı, artık gökte gümüşten bir tüy gibi duran hilalden ve alacakaranlıkta kavalının yavaş yavaş uzaklaşan sesinden başka bir şey yoktu.

Dördüncü Bölüm

BİR TUTAM ÖĞRENİM

Çilek pembesi villamıza henüz yerleşmiştik ki, annem vahşileştiğime, şöyle ya da böyle öğrenim görmem gerektiğine karar verdi. Ama bu her yerden uzak Yunan adasında nasıl bir eğitim alacaktım? Bir sorun çıktığında her zaman olduğu gibi bütün aile kendini çözüm bulmaya adadı. Her aile üyesinin bana nasıl bir eğitimin yararlı olacağına dair kendine özgü düşüncesi vardı ve her biri tartışmaya öyle hararetle katılıyordu ki geleceğime dair müzakereler genellikle şamatayla sonuçlanıyordu.

"Daha vakti var, öğrenir bir şeyler," diyordu Leslie; "okumasını biliyor zaten, öyle değil mi? Ben ateş etmesini öğretebilirim, hatta bir tekne alırsak yelken kullanmayı da..."

"Ama tatlım, bunların daha sonra ona pek yararı olmayacak," dedi annem, sonra da, "tabii ticaret donanması gibi bir şeye girmezse," gibi ne idüğü belirsiz birtakım sözler çıktı ağzından.

"Mutlaka dans etmeyi öğrenmeli," dedi Margo, "yoksa o ağzını açamayan, eli ayağı birbirine karışan korkunç delikanlılardan biri olur çıkar."

"Haklısın tatlım, ama dans etmeyi sonra da öğrenebilir. Matematik ve Fransızca gibi bazı temel şeyleri öğrenmesi gerek... imlası da feci."

"Edebiyat," dedi Larry, kendinden çok emindi, "ona köklü bir edebiyat eğitimi gerek. Gerisi gelir zaten. Doğru dürüst bir şeyler okumaya teşvik ediyorum onu."

Annem düşünceli düşünceli, "Rabelais'nin ona biraz eski geleceğini düşünmüyor musun?" dedi.

"Hem eğlenceli, hem yararlı," dedi Larry, hava atıyordu; "cinselliği şimdi ve doğru bakış açısından öğrenmesi çok önemli."

Margo çok ciddiydi, "Cinselliğe aşırı meraklısın," dedi, "ne tartışırsak tartışalım, sen hep cinsellikten söz açıyorsun."

"Ona açık havada, sağlıklı yaşam gerek," diye söze başladı Leslie, "eğer tabanca ve yelken kullanmayı bilirse..."

"Aman, papazlar gibi konuşmayı bırak... neredeyse soğuk duş almanın yararlarını savunacaksın!"

"Derdin ne senin? İkide bir burnu büyük tavırlar takınıyorsun, sanki her şeyi sen bilirsin. Başkalarının da farklı bakış açıları olabilir, ama sen dinlemezsin!"

"Seninki gibi daracık bakış açılarını dinleyecek değilim!"

"Haydi, haydi, kavga etmenin anlamı yok!" dedi annem.

"Ama Larry mantıksız konuşuyor."

"Yok ya!" Larry içerlemişti. "Bu ailede en mantıklı kişi benim."

"Tabii canım, ama kavga etmek sorunumuzu çözmeyecek. Gerry'ye bir öğretmen bulmalıyız, neye ilgi duyuyorsa teşvik etmeli."

"İlgilendiği tek şey var," dedi Larry acı acı, "eline ne geçerse içine bir hayvan tıkıştırmak. Bu kesinlikle teşvik edilmemeli. Yaşam zaten tehlikelerle dolu... Bu sabah bir sigara içeyim dedim, sigara kutusundan kocaman tüylü bir arı çıktı."

"Benimkinden çekirge çıkmıştı," dedi Leslie asık suratla.

"Evet, böyle şeylere bir son verilmeli," dedi Margo. "Sanki başka yer kalmamış gibi tuvalet masasının üstünde kıvıl kıvıl bir şeylerle dolu *iğrenç* bir kavanoz buldum."

"Herhangi bir zarar vermek istemiyor, benim minik oğlum," dedi annem. Ortalığı sakinleştirmek istiyordu. "Bütün o şeylerle çok ilgileniyor."

"Sonunda bir işe yarayacak olsa, tüylü arıların saldırısına uğramaya aldırmazdım," dedi Larry, "Ama bir dönemden geçiyor yalnızca... on dördüne geldiğinde ilgilenmez olacak."

Annem, "İki yaşından beri bu dönemde," dedi, "vazgeçeceğe benzemiyor."

"Eh, gereksiz bilgilerle kafasını doldurmakta ısrarlıysan," dedi Larry, "sanırım George denemek isteyebilir."

Annem çok memnun olmuştu, "Kafan çalıştı," dedi. "Gidip sorar mısın? Ne kadar çabuk başlarsa o kadar iyi."

Kolumu Roger'ın tüylü boynuna sarmış, alacakaranlıkta açık pencerenin önünde otururken, bütün bu konuşmaları ilgiyle dinliyordum; doğ-

rusu ailemin kaderim hakkında böyle tartışması beni öfkelendirmemiş değildi. Şimdi öğrenim durumum karara bağlandığına göre, beynimin bir ucuyla George'un kim olduğunu, diğer ucuyla da ders almamın neden gerekli olduğunu merak ediyordum. Oysa akşam karanlığı çökmüş, hava çiçek kokularıyla dolmuştu; zeytinlikler koyu karanlık, gizemli, büyüleyiciydi. Yaklaşan öğrenim görme tehlikesini unutup Roger'la böğürtlen çalılarının arasında ateşböceği avlamaya gittim.

George, Larry'nin eski bir arkadaşıydı; Korfu'ya yazmaya gelmişti. Bu olağandışı bir şey değildi, zira o günlerde Larry'nin bütün tanıdıkları ya yazar, ya şair ya da ressamdı. Üstelik Korfu'ya gelmemizin nedeni de George'du; ada hakkında öyle övgü dolu mektuplar yazmıştı ki Larry başka hiçbir yerde yaşayamayacağımıza kanaat getirmişti. İşte şimdi George düşüncesizliğinin cezasını çekecekti. Eğitimim hakkında annemle konuşmak üzere villaya geldi, tanıştırıldık. Birbirimize şüpheyle baktık. George çok uzun boylu, aşırı sıska bir adamdı; eklemleri yerinden oynamış kuklalar gibi garip yürüyordu. Zayıf, sırf kemik yüzünün bir bölümünü ucu sivri sincap rengi bir sakal ve bağa çerçeveli gözlük kaplamıştı. Kalın, hüzünlü bir sesi, keskin, alaycı bir mizah duygusu vardı. Şaka yaptığında sakallı yüzünde tilkimsi bir tebessüm belirir, başka kim, ne tepki vermiş umurunda olmazdı.

George bana bir şeyler öğretme görevini çok ciddiye aldı. Adada ders kitabı bulunmayışı onu yıldırmadı; kendi kütüphanesini karıştırıp kararlaştırılan günde elinde tuhaf kitaplarla belirdi. Sıkıntıyla, ama sabırla, bana *Pears Cyclopaedia*'nın eski bir nüshasındaki haritalardan coğrafyaya, Wilde'dan Gibbon'a birçok yazarın kitabından İngilizce'ye ilk adımlarımı attırdı. *Le Petit Larousse* adlı heyecan verici bir kitaptan Fransızca, ezberden matematik öğrendim. Bana göre en önemlisi zamanımızın bir bölümünü doğa tarihine ayırmamızdı; George bana nasıl gözlem yapacağımı ve gözlemlediklerimi nasıl günceme yazacağımı büyük bir titizlikle, dikkatle öğretti. Birdenbire doğaya duyduğum coşkulu ama gelişigüzel ilgiyi belirli bir noktaya odaklayabilir hale geldim, çünkü yazarak daha iyi öğrendiğimin, daha çok şey hatırlayabildiğimin ayırdına vardım. Dersime vaktinde geldiğim tek sabah, doğa tarihine ayrılandı.

Her sabah saat dokuzda George sırtında şortu, sandaletleri, kenarı aşınmış koskocaman hasır şapkasıyla, koltuğuna kitapları sıkıştırmış, bastonunu canla başla sallayarak zeytinlerin arasından çıkıp gelirdi.

Abus tebessümüyle, "Günaydın. Müridim ustasını yüreği çarparak bekliyor, öyle değil mi?" derdi bana.

Villanın küçük yemek odasında güneş girmesin diye kepenkler örtülür, yeşilimsi loş ışıkta George masanın üstüne eğilerek kitapları özenle yerleştirirdi. Sıcaktan uyuşmuş sinekler ağır ağır duvarda yürür ya da odada sarhoş gibi uçar, uykulu uykulu vızıldarlardı. Dışarıda ağustosböcekleri yeni günü cayırtılı bir heyecanla karşılıyor olurlardı.

George, upuzun parmağını dikkatle hazırlanmış ders cetvelinde gezdirirken "Bir bakalıım..." diye mırıldanırdı. "Evet, evet, matematik. Yanlış hatırlamıyorsam, şöyle zor bir işe girişmiştik: eğer üç adam bir duvarı bir haftada örerse, altı adamın o duvarı örmesi ne kadar zaman alır... Hatırladığım kadarıyla bu problem üzerinde o duvarı ören adamlar kadar vakit harcamıştık. Eh, ne yapalım, kıçımızı sıkıp yeniden düşmana saldıralım. Belki de problemin dile getirilişi seni sıkıyor. Daha heyecanlı hale getirebilir miyiz, bir bakalım."

Problem çözdüğüm deftere düşünceli gözlerle bakar, sakalını çekiştirirdi. Sonra büyük, rahat anlaşılır yazısıyla problemi yepyeni bir biçime sokardı.

"Eğer iki tırtıl sekiz yaprağı bir haftada yiyorsa, dört tırtıl aynı sayıdaki yaprağı ne kadar zamanda yer? Haydi bakalım, çöz bunu."

Ben tırtılların iştahı konusundaki o çözülemez gibi görünen problemle uğraşırken, George kendini başka işlere adardı. Usta eskrimciydi ve tam o sırada tutkuyla beğendiği yerel dansları öğrenmekle meşguldü. Benim sonucu bulmamı beklerken loş odada gezinir, ya eskrim pozisyonlarını ya da karmaşık dans adımlarını çalışırdı; bu alışkanlığı dikkatimi öyle dağıtırdı ki hesap yapamamamı daima George'a bağlamışımdır. Şimdi bile, önüme bir toplama ya da çıkarma koyun, George'un loş yemek odasında sallanıp sıçrayan sıska bedeni gözümün önünde canlanıverir. Bir yandan dans adımlarıyla dolaşırken bir yandan da huzursuz arı kovanı misali kalın ve ahenksiz bir mırıldanma tuttururdu: "Lay-la-lay-lom... tam tara

tam taaam... sol bacak yana... üç adım sağa... tam-tara-tam-ta-tam... geri, dön, bir ileri, bir geri... tas-tas-ta-raaaam..." Beceriksiz bir leylek gibi sıçrar, dönerdi. Sonra birden mırıldanmalar kesilir, gözlerine çelik gibi bir ifade yerleşir, savunma pozisyonu alır, hayali kılıcını hayali düşmanına çevirirdi. Gözleri kısılmış, gözlüğü parlayarak rakibini odanın öteki tarafına kadar sürer, bu arada eşyalara değmemeyi de başarırdı. Düşman köşeye sıkıştırıldığında etrafında bir yabanarısının kıvraklığıyla eğilip bükülür, kılıcını batırır, hamle yapar, kendini savunurdu. Çeliğin pırıltısını görür gibiydim. Derken son an gelir, yukarı, öne doğru bir hamleyle rakibin silahını yana çeker, hızla geri çekilir ve dosdoğru, uzun bir hamleyle kılıcının ucunu düşmanın kalbine saplardı. Bütün bunlar olurken ben önümdeki deftere ne yaptığımı unutur, hayran hayran George'u seyrederdim. Matematik başarılı olduğumuz konulardan değildi.

Coğrafya daha iyi gidiyordu, çünkü George derse bir nebze zooloji eklemeyi becermişti. Dağlarla kırış kırış olmuş devasa haritalar çizer, sonra ilginç bölgeleri yerlerine yerleştirir, bu arada o bölgede yaşayan ilginç hayvanları da haritaya çizerdik. Dolayısıyla Seylan'ın belli başlı ürünleri tapir ve çay, Hindistan'ın kaplan ve pirinç, Avustralya'nın kanguru ve koyundu; okyanus üzerine mavi kalemle çizdiğimiz akıntılarda tayfun, alize rüzgârları, iyi ya da kötü havanın yanı sıra balinalar, albatroslar, penguen ve ayıbalıkları da olurdu. Haritalarımız birer sanat harikasıydı. Belli başlı yanardağlar öyle ateş ve kıvılcım püskürtüyordu ki kâğıttan kıtalar tutuşacak diye korkardınız; sıradağlar buz ve kardan öylesine masmavi ve bembeyazdı ki bakarken üşürdünüz. Güneşten çatlamış çöller deve hörgüçleri ve piramitlerle yamru yumruydu, tropik ormanlarsa öyle balta girmemiş, öyle gümrahtı ki kamburu çıkmış panterler, kıvrım kıvrım yılanlar ve asık suratlı goriller içinden pek zorlukla geçer, bu arada ormanın kenarında bir deri bir kemik kalmış yerliler boyanmış ağaçları yorgun yorgun keserek küçük boşluklar açarlardı. Bu boşlukların amacı titrek büyük harflerle üzerlerine "kahve" ya da belki "tahıl" yazmaktı. Irmaklarımız geniş, unutmabeniler kadar maviydi, üstleri kanolar ve timsahlarla benek benekti. Okyanuslarımız asla boş olmazdı, eğer müthiş bir fırtına kol gezmiyorsa, ya da sular bir araya gelip ırak, palmiyelerle kaplı bir adanın üstünde asılı gibi du-

ran dudak uçuklatıcı bir gelgit dalgasına dönüşmemişse, yaşamla kaynıyor olurlardı. İyi huylu balinalar bir zıpkın ormanı gibi dolaşan ama denize asla dayanmayacak gibi görünen kalyonların kendilerini takip etmesine izin verirdi; yumuşak başlı, masum görünüşlü ahtapotlar küçük tekneleri kollarında nazikçe sallarlardı; Çin teknelerinin sarılığa tutulmuş gibi duran tayfalarını sipsivri dişli köpekbalığı sürüleri kovalar, kürklere bürünmüş Eskimolar kutup ayıları ve penguen ordularının yaşadığı buzulların üstünde şişkoluktan çatlayacak gibi duran denizaslanlarını kovalardı. Yaşayan haritalardı onlar, kaşlarınızı çatıp bakar, çalışır, bir şeyler eklerdiniz; kısacası, bir *anlam* ifade eden haritalardı.

Tarih alanındaki girişimlerimizde önceleri görünür bir başarı elde edemedik; derken George yenilir yutulur olmayan bazı konulara bir tutam zooloji, bir çimdik de tam anlamıyla gereksiz ayrıntı kattığında ilgimi çekebileceğini keşfetti. Dolayısıyla, bildiğim kadarıyla asla kayda geçmemiş bazı tarihi verilere aşina oldum. Her tarih dersinde, Anibal'in Alpler'i geçişini soluk soluğa öğreniyordum. Neden böyle zor bir işe kalkıştığı, Alpler'i geçtiğinde ne yapmak istediği gibi ayrıntılar beni ilgilendirmiyordu. Bana kalırsa son derece kötü planlanmış olan bu seferde benim için ilginç olan taraf, *her filin adını bilmemdi*. Ayrıca, Anibal'in filleri besleyecek, bakımlarını yapacak, ve *hava çok soğuk olduğunda hepsine sıcak su torbası verecek* özel birini görevlendirdiğini biliyordum. Bu ilginç ayrıntı en ciddi tarihçilerin bile gözünden kaçmışa benziyor. Tarih kitaplarının söz etmediği başka bir konu da, Kristof Kolomb'un Amerika'ya ayak bastığında ilk lafının şu olduğudur: "Yüce Tanrım, bakın... bir panter!" Böyle bir girişten sonra kim o kıtada tarihte neler olduğuyla ilgilenmez ki? Böylece George, elinde doğru dürüst kitap olmadan, isteksiz bir öğrenciye dersleri ilginç kılmaya çalışırdı.

Roger tabii ki sabah saatlerini boşa harcadığımı düşünüyordu. Ama beni terk etmiyor, ben derslerimle güreşirken masanın altında uyuyordu. Bazen, kalkıp bir kitap almaya gittiğimde uyanır, kalkar, silkinir, gürültüyle esner, kuyruğunu sallardı. Masaya döndüğümü görünce kulakları sarkar, ağır ağır özel köşesine gider, içini çekerek kendini yere atardı. Uslu durduğu, dikkatimi dağıtmadığı için George onun odada durmasına sesini çıkarmıyordu. Bazen çok ağır uykudayken köylülerin köpeklerinden biri-

nin havladığını duyarsa, irkilerek uyanır, nerede olduğunu anlamadan şiddetle ve hiddetle havlamaya başlardı. Yaptığını beğenmediğimizi görünce utanır, kuyruğu titrer, mahcup mahcup etrafına bakınırdı.

Kısa bir süre için Quasimodo da derslere katılmış, kucağıma oturmasına izin verildiği taktirde çok uslu durmuştu. Bütün sabah orada uyuklar, kendi kendine kuğururdu. Onu odadan atan ben oldum, çünkü bir gün henüz bitirdiğimiz çok güzel bir haritanın tam ortasına yeşil mürekkep şişesini devirdi. Bu vandallığı bilerek yapmadığını elbette biliyordum, yine de kızmıştım. Quasimodo bir hafta kapının dışında ayartıcı kuğurtular çıkararak tekrar göze girmeyi bekledi; her yumuşayışımda parlak, korkunç bir yeşile dönüşen kuyruk tüylerini görürdüm, yüreğim yine kaskatı olurdu.

Akhilles bir derse girdi, ama evin içinde olmayı onaylamadı. O tek sabahı odada gezinerek, süpürgelikleri ve kapıyı tırmalayarak geçirdi. İkide bir eşyaların altına sıkışıyor, kaldırıp onu kurtarana kadar çılgın gibi eşeleniyordu. Altına sıkıştığı mobilyayı kaldırabilmek için, başka eşyaları oraya buraya çekmek zorunda kalıyorduk. Üçüncü ayaklanmadan sonra George böyle zor işlere alışık olmadığını, Akhilles'in bahçede çok daha mutlu olacağını belirtti.

Böylece dersler sırasında yanımda sadece Roger kaldı. Doğru, bir problemi çözmeye çabalarken ayaklarımı tüylü sırtına dayamak beni çok rahatlatıyordu, yine de kafamı toplamam çok zordu, çünkü güneş kepenklerin arasından sızarak masayı, döşemeleri kaplan gibi çizgi çizgi yapıyor, neleri kaçırdığımı bana hatırlatıyordu.

Dışarıda cırcırböceklerinin sesleriyle dolu boş zeytinlikler vardı; bağlardaki set set yosun bürümüş taş duvarlarda rengârenk kertenkeleler koşuşuyordu; mersin çalılarında böcekler kaynaşıyor, sürülmemiş tarlalarda cafcaflı sakalar coşkuyla bir devedikeninden diğerine kanat çırpıyordu.

Durumu fark eden George yepyeni bir sistem geliştirdi: açık hava dersleri. Bazı sabahlar elinde kocaman tüylü bir havluyla gelir, birlikte zeytinlerin arasından geçerek toz tabakasının altında beyaz kadife halı gibi uzanan yoldan aşağı inerdik. Çatala geldiğimizde alçacık tepelerden giden keçi yoluna sapardık; bu yol bizi küçük, kimselerin gelmediği, hilal şeklinde bembeyaz kumsalı olan bir koya götürürdü. Oradaki güdük zeytin ağaç-

ları bize hoş bir gölgelik sağlıyordu. Tepeden bakıldığında koy öyle sakin, su öyle saydamdı ki orada deniz olduğuna inanmak güçtü. Balıklar sanki dalgaların kırıştırdığı kumda, havada asılı duruyorlardı; iki metrelik berrak sudaki kayalarda deniz şakayıkları kırılgan, rengârenk kollarını açıyor, minik yengeçler topaç biçimindeki evlerini sürüklüyordu.

Zeytinlerin altında soyunur, ılık parlak suya girer, kayaların ve yosunların üstünde yüzer, bazen gözümüze çarpan bir şeyi çıkarmak için dalardık. Bazen diğerlerinden daha parlak renkli bir deniz kabuğu, bazen de çok büyük, kabuğuna pembe çiçekli bir bone gibi şakayık takmış kocaman bir yengeç olurdu bu. Dipteki kumlarda kaburga biçiminde kara şerit yosunu yatakları vardı, deniz salyangozları onların arasında yaşıyordu. Aşağı bakınca yaprakları birbirine karışmış sık yeşil ve siyah yosunları görürdük, sanki bilinmedik bir ormanın üstünde havada asılı gibi duran atmacalardık. Yosunların arasındaki bir açıklıkta, belki de deniz yaratıklarının en çirkini olan deniz salyangozları vardı. Aşağı yukarı on beş santim uzunluğundaki bu böcekler kalın, kahverengi deriden yapılmış aşırı büyük sosislere benziyordu; belirli bir noktada öylece yatan bu donuk, ilkel yaratıklar denizin sallantısıyla yavaşça yuvarlanır, bedenlerinin bir ucundan suyu emer, diğerinden çıkarırlar. Sosisin içinde bir yerde mikroskopik bitki ve hayvanlar filtreden geçerek salyangozun basit mide mekanizmasına girer. Kimse deniz salyangozlarının ilginç bir yaşamı olduğunu söyleyemez. Öylece kumlarda yuvarlanır, yeknesak bir düzenlilikle denizi içlerine çekerler. Bu şişko yaratıkların herhangi bir biçimde kendilerini koruyabileceklerine ya da korumak zorunda kalabileceklerine inanmak zordu, ama rahatsız olduklarını sıra dışı bir yöntemle gösterirlerdi. Birini sudan çıkarmaya görün, deniz suyunu bedeninin ya bir ucundan ya da ötekinden pek de gayret sarf etmiyormuş gibi hızla püskürtürdü. İşte bu su tabancası sayesinde bir oyun icat ettik. Elimize bir salyangoz alıyor, dürtükleyip su püskürttürüyor, suyun denizde tam nereye ve nasıl çarptığını gözlemliyorduk. Sonra o noktaya gidiyorduk; tam orada en çok deniz yaratığı gören bir puan kazanıyordu. Bütün oyunlarda olduğu gibi bazen heyecan doruğa çıkıyor, hile yaptın yapmadın sesleri yükseliyordu. O zaman da rakibimize salyangoz suyu püskürt-

menin yararını görüyorduk. Deniz salyangozlarının hizmetinden yararlandıktan sonra mutlaka gidip onları yosun ormanına bırakırdık. Daha sonra yokladığımızda bıraktığımız yerde bulurduk salyangozu, sakin sakin sağa sola sallanıyor olurdu.

Salyangozlarla yapılabilecekleri bitirdikten sonra koleksiyonum için yeni deniz kabukları arar ya da bulduğumuz başka yaratıklar hakkında uzun konuşmalara dalardık; George, çok zevkli saatler geçiriyor olsak da bütün bunların kelimenin tam anlamıyla eğitim sayılamayacağını birdenbire kavrayınca sığlığa döner, orada yatardık. Küçük balık sürüleri çevremize toplaşıp bacaklarımızı ufak ufak ısırırken ders devam ederdi.

"Sonra, Fransız ve İngiliz donanmaları savaşın sonunu getirecek deniz muharebesi için toplanmaya başladı. Düşman göründüğünde Nelson köprüde teleskopla kuşları seyrediyordu... bir dost martı Fransızların yaklaştığı haberini getirmişti... ne?... büyük siyah sırtlı martılardandı sanıyorum... efendim, gemiler birbirlerinin çevresinde manevraya başladı... tabii o sırada çok hızlı manevra yapamıyorlardı, çünkü sadece yelkenle çalışıyordu gemiler... makine yoktu... hayır kıçtan takma motorlar da yoktu... Fransızların çok güçlü görünmesi İngiliz denizcileri biraz endişelendirmişti, ama Nelson'un hiç etkilenmediğini, köprüde kuş yumurtası koleksiyonunu etiketlediğini görünce korkulacak bir şey olmadığına karar verdiler..."

Deniz, bedenimi hafif hafif sallayan ipekten ılık bir örtü gibiydi. Dalga yoktu, beni yalnızca denizin nabzı, suyun altındaki narin hareket sallıyordu. Bacaklarımın çevresinde renkli balıklar titreşiyor, kaçışıyor, dişsiz ağızlarıyla beni çekiştirebilmek için baş aşağı duruyorlardı. Zeytinlerin sarkan dallarında bir ağustosböceği kendi kendine usul usul fısıldamaktaydı.

" böylece, kimse vurulduğunu anlamasın diye Nelson'u mümkün olduğu kadar hızla aşağı taşıdılar... Ölümcül yara almıştı, yukarıda savaş bütün şiddetiyle devam ederken son sözlerini mırıldandı: 'Öp beni Hardy.' Sonra da öldü... Ne? Ha, evet. Kendisine herhangi bir şey olursa kuş yumurtalarını alabileceğini Hardy'ye zaten söylemişti... böylece, İngiltere en iyi denizcisini kaybetti ama muharebe kazanıldı ve bunun Avrupa'ya uzun vadeli etkileri oldu..."

Koyun ağzında, güneşten adeta beyazlaşan bir tekne bir yandan öbür yana geçer, lime lime pantolonlu, yanık tenli balıkçı dümende ayakta durur, suya soktuğu küreği balık kuyruğuna benzerdi. Bizi selamlamak için bir elini tembel tembel kaldırırdı; masmavi kıpırtısız denizde kürek suda dönerken yakarıcı bir gıcırtı duyulurdu, denize girdiğinde ise hafif bir çarpma sesi.

Beşinci Bölüm

ÖRÜMCEK HAZİNEM

Sıcak, hülyalı bir öğleden sonra, cır cır öten ağustosböcekleri dışında her şey uykuya dalmışken, Roger'la birlikte akşam bastırmadan kaç tepeye tırmanabileceğimizi görmek üzere yola koyulduk. Güneşin bembeyaz ışıklarıyla çizgi çizgi, benek benek olmuş zeytinliklerden geçtik, hava sıcak ve durgundu, bir süre sonra ağaçların seviyesinden yukarı çıkmıştık. Tepenin çıplak, kaya kaplı doruğunda oturup dinlendik. Ada altımızda uykudaydı, sıcağın buğusunda resim gibi parıldıyordu: gri-yeşil zeytin ağaçları; kara serviler, sahildeki rengârenk kayalar, ve dümdüz, pırıl pırıl bir deniz, yalıçapkını mavisi, yeşim yeşili, orada burada, zeytinlerin iç içe geçtiği kayalık bir burnu döndüğünde dümdüz yüzeyi hafif kırmalı... Tam altımızda ak kumlardan hilal kıyısıyla küçük bir koy vardı, öyle küçük, kumu öyle göz kamaştırıcıydı ki su çok açık mavi, neredeyse beyaz görünüyordu. Yokuşu tırmanmaktan ter içindeydim, Roger dili bir karış dışarıda, bıyıkları köpük köpük oturdu. Öbür tepelere tırmanmamaya karar verdik; yüzmeye gidecektik. Koşarak aşağı indik, o küçük, bomboş, sessiz, güneş ışınlarının parlak örtüsü altında uyuyan koya geldik. Ilık, sığ suda oturduk, bir ağırlık çöktü üstümüze; kumları karıştırmaya başladım. Bazen pürüzsüz bir çakıl taşı ya da denizin hayranlık verici, saydam yeşil bir mücevher haline getirene kadar yalayıp ovuşturduğu bir şişe parçası buluyordum. Bulduklarımı beni seyreden Roger'a verdim. Ne yapmasını istediğimi anlayamayan, ama beni incitmek de istemeyen Roger verdiklerimi yavaşçacık ağzına alıyordu. Sonra, ona bakmadığımı düşündüğünde taşı ya da cam parçasını suya bırakıp derin derin içini çekiyordu.

Kurumak için bir kayaya uzandım, Roger ise aksırdı, sonra sığ suda koşturarak bir kırlangıç hızıyla kayadan kayaya sıçrayan boş somurtkan suratlı, mavi yüzgeçli horozbinaları yakalamaya çabaladı. Kesik kesik soluk alarak müthiş bir dikkatle berrak suya bakarak arkalarından kovalıyordu. Kuruyunca şortumu ve gömleğimi giyip Roger'a seslendim. İstemeye istemeye geldi, ikide bir dönüp güneşten halka halka olmuş dip kumlarında

hâlâ sıçramakta olan horozbinalara bakıyordu. İyice yanıma sokuldu, şiddetle silkinerek üstümü başımı sırılsıklam etti.

Yüzünce bedenim rahatlamış, ağırlaşmıştı, derim ipeksi bir tuz tabakasıyla kaplıydı. Rüyada gibi ağır ağır yola koyulduk. Acıkmıştım, yiyecek bir şeyler bulabileceğim en yakın köy evinin nerede olabileceğini düşündüm. Sorunu enine boyuna tartarken yoldaki incecik tozları tekmeliyordum. Kuşkusuz en yakındaki Leonora'ya gidersem bana incir ve ekmek verirdi, ama kızının son sağlık durumunu anlatmakta da ısrar ederdi. Kızı kısık sesli, bir gözü korsan gibi kapalı bir cadalozdu, kendisini hiç sevmediğim için sağlığı umurumda değildi. Leonora'ya gitmemeye karar verdim; yazık, çünkü kilometreler boyunca en iyi incir ağaçları onundu, ama kara incirler için dayanabileceklerimin de bir sınırı vardı. Balıkçı Taki'ye gitsem, öğle uykusunda olurdu; kepenkleri sıkı sıkıya kapalı evinin derinliklerinden "Defol seni küçük mısır püskülü," diye bağırmaktan başka bir şey yapmazdı. Hıristaki ile ailesi ayakta olurdu, ama yiyecek karşılığında bir sürü soruya cevap vermemi isterlerdi: İngiltere Korfu'dan daha mı büyüktü? Kaç kişi yaşıyordu orada? Hepsi lord muydu? Tren denen şey neye benzerdi? İngiltere'de ağaç var mıydı? Falan filan, bitip tükenmez sorular. Sabah vakti olsa tarlalar ve bağlardan geçerdim, yoldaki dostların katkılarıyla eve varmadan iyice doymuş olurdum. Zeytin, ekmek, üzüm, incir ve kestirmeden gidersem belki Filomena'nın tarlasından geçip son olarak buz gibi, sulu pespembe bir karpuzu gövdeye indirirdim. Ama şimdi öğle uykusu vaktiydi, köylülerin çoğu evlerinde kapalı kapılar ve kepenkler ardında uykudaydı. Çözümü zor bir sorundu bu, düşünürken karnımdan gelen gurultular da artmıştı. Tozlu yolu daha bir şiddetle tekmeledim; Roger protesto edercesine aksırdı, incinmiş gözlerle bana baktı.

Birden aklıma bir fikir geldi. Tepenin hemen ardında ihtiyar çoban Yani ile karısı minicik, tertemiz beyaz bir evde oturuyorlardı. Yani öğleleri evin önündeki asma çardağının altında uyurdu, yeterince gürültü yaparak yaklaşırsam uyanırdı. Uyandığında da beni hoş karşılayacağından emindim. Zaten hiçbir köylünün evinden eli boş çıkmazdınız. Neşem yerine geldi, Yani'nin keçilerinin açtığı, tepe boyunca kıvrılarak uzanan taşlı patikadan yola koyuldum. Vadiye inince çobanın kırmızı damlı evi azman zey-

tin ağaçlarının arasında göründü. İyice yakına geldiğimi tahmin edince durup Roger geri getirsin diye uzağa bir taş attım. Bu Roger'ın en sevdiği oyunlardan biriydi, ama bir başlayınca devam etmek zorundaydınız, yoksa önünüzde durur iğrenç bir şekilde havlar, siz de çaresiz kalıp taşları atmayı sürdürürdünüz. Roger bu kez de taşı alıp getirdi, önüme bıraktı ve kulaklar dikilmiş, gözler pırıl pırıl, kaslar gerilmiş, harekete hazır vaziyette hevesle bekledi. Ne Roger'a baktım ne de taşa. Azıcık şaşırdı; taşı dikkatle inceledi, yine bana baktı. Islık çalarak göğe baktım. Roger beni sınamak için bir kez havladı; sonra hiç umursamadığımı görünce zeytinlerde yankılanan müthiş bir havlama tutturdu. Beş dakika kadar bıraktım havlasın. Artık Yani'nin geldiğimizi işittiğinden emindim. Roger'ın taşını yine attım, o arkasından neşeyle fırlarken ben de evin önüne dolandım.

İhtiyar çoban, beklediğim gibi başımın üstündeki demir çardağa sarılmış asmanın gölgesindeydi, ama ne çare ki uyanmamıştı. Duvara tehlikeli bir açıyla dayanmış bir tahta iskemleye yayılmış uyuyordu. Kolları yanlardan sarkıyordu, bacakları iki yana açılmıştı, yaşlılıktan ve nikotinden turuncu-beyaza dönmüş muhteşem bıyığı horultularıyla birlikte denizin kabarmasıyla yalpalayan garip bir yosun gibi inip çıkıyordu. Nasırlı ellerinin kütük gibi parmakları titriyordu, donyağı kandilinden pul pul kesilmiş parçalara benzeyen kalın sarı tırnaklarını da görebiliyordum. Çam kabuğu gibi kırış kırış, oyuk oyuk olmuş esmer yüzü ifadesiz, gözleri sımsıkı kapalıydı. Belki irade gücüyle uyandırırım diye uzun uzun yüzüne baktım, sonuç sıfır. Uyandırmak ayıp olacaktı; kendiliğinden uyanmasını mı beklesem yoksa Leonora'ya gidip can sıkıntısını mı göze alsam diye kafamda tartarken, Roger evin yan tarafından kulaklarını dikmiş, dili sarkmış, beni aramaya geldi. Beni gördü, kuyruğunu sallayarak selamladı, hoş karşılanacağını bilen bir konuk edasıyla çevresine göz gezdirdi. Birden donup kaldı, bıyıkları diken diken oldu, gerginlikten tir tir titreyen bacaklarla ağır ağır ilerlemeye başladı. Benim fark etmediğim bir şey görmüştü; kocaman, sırım gibi bir gri kedi Yani'nin kaykılmış iskemlesinin altına kıvrılmış, küstah yeşil gözlerle bizi seyrediyordu. Ben uzanıp yakalayamadan Roger kedinin üstüne atladı. Kedi, yılların tecrübesiyle kıvrak bir hareketle sıçrayarak asmanın çardağa sarhoş gibi sarıldığı boğum boğum dalına kaçtı, sivri

tırnaklarıyla yukarı tırmanıverdi. Beyaz üzüm salkımlarının arasına çömeldi, Roger'a dik dik baktı, kibarca tükürdü. Öfkeli Roger başını arkaya atıp havlayarak küfrediyor, hakaretler yağdırıyordu. Yani'nin gözleri faltaşı gibi açıldı, iskemlesi sallandı, dengesini bulmak için kollarını sağa sola salladı. İskemle düşecek gibi oldu, sonra dört ayağının üstüne küt diye oturdu.

"Aziz Spiridion kurtarsın beni!" diye yüksek sesle yalvardı. "Allahın inayeti üstüme olsun!"

Gürültünün sebebini anlamak için etrafına hiddetle, bıyığını titreterek baktı, duvarda uslu uslu oturduğumu gördü. Tatlı bir sesle, kibar kibar selamladım onu, sanki hiçbir şey olmamıştı, iyi uyuyup uyumadığını sordum. Sıntarak ayağa kalkıp hart hart karnını kaşıdı.

"Demek başımı çatlatan bu gürültüyü sen çıkarıyorsun. Sağlık olsun. Otur bakalım, küçük lord," dedi, iskemlesinin tozunu silip önüme sürdü. "Seni gördüğüme memnun oldum. Benimle bir şeyler yemek ister misin? Ya da belki bir şeyler içmek? Çok sıcak bir gün, çok sıcak... şişeleri eritecek kadar sıcak."

Gerindi, bebek gibi dişsiz ağzını göstererek gürültüyle esnedi. Eve dönerek gürledi:

"Afroditi... *Afroditi*... kalk, kadın... yabancılar geldi... küçük lord oturuyor benimle... yiyecek bir şeyler getir... duydun mu?"

Kepenklerin arkasından boğuk bir ses işitildi: "Duydum, duydum."

Yani homurdandı, bıyığını sildi, en yakın zeytin ağacına doğru yürüdü, nazikçe arkasına çekildi. Pantolonunu kapatarak geri geldi, esnedi ve yanıma gelip duvarın üstüne oturdu.

"Bugün keçilerimi Gasturi'ye götürmem gerekiyordu. Ama çok sıcaktı, çok sıcak. Tepelerde kayalar öyle kızıyor ki sigaranı yakabilirsin. Ben de gidip Taki'nin yeni beyaz şarabını tattım. Spiridion! Ne şarap... ejderha kanı gibi, balık yumuşaklığında... Ne şarap! Döndüğümde uyku bastırdı, işte buradayım."

Derin derin içini çekti, ama pişman değildi. Cebini yoklayıp eski tütün tabakasını ve incecik gri sigara kâğıtlarını çıkardı. Esmer, nasırlı eliyle küçük altın yaprak yığınını kavradı, öteki elinin parmaklarıyla birini yavaşça çekti. Çarçabuk sigarasını sardı, uçlarından sarkan tütünü koparıp taba-

kasına geri koydu, sonra fitili öfkeli yılan gibi kıvrılan kocaman teneke çakmağıyla sigarasını yaktı. Dumanı bir an düşünceli düşünceli savurdu, bıyığından bir tütün parçası çekti ve elini tekrar cebine daldırdı.

"Bak, Tanrının küçük kullarıyla ilgileniyorsun sen; bu sabah yakaladığıma bak. Bir taşın altında şeytan gibi pusu kurmuştu." Cebinden sıkı sıkıya tıpalanmış, altın sarısı zeytinyağıyla dolu küçük bir şişe çıkardı. "Çok güzel bir şey bu, kavgacı mı kavgacı. Kıçıyla insana zarar veren bildiğim tek kavgacı."

Ağzına kadar zeytinyağıyla dolu şişe sanki kehribardan yapılmıştı; tam ortasında, kalın yağın içinde küçük, çikolata rengi, kuyruğu yatağan gibi arkasına kıvrılmış bir akrep duruyordu. Ölüydü elbette, yağlı mezarında boğulmuştu. Cesedinin etrafında, altın rengi yağda bir buğu gibi, renksiz bir kısım vardı.

"Şunu görüyor musun?" dedi Yani. "Zehir. Zehirle doluydu bu."

Merakla, akrebi neden yağa koymak gerektiğini sordum.

Kıkır kıkır gülerek bıyığını sildi.

"Bilmiyorsun öyle mi, küçük lord? Oysa bütün gün karnüstü yatıp bunları yakalıyorsun," dedi, çok eğleniyor gibiydi. "Eh, anlatayım sana. Bilinmez, belki yararı dokunur. Önce akrebi yakala, canlı yakala, düşen bir tüyü yakalamış gibi nazik ol. Sonra onu canlı canlı –dikkat et, canlı dedim– bir şişe zeytinyağına koy. Bırak fokurdasın, yağın içinde ölsün, yağ zehri içsin. Sonra, eğer bunun kardeşlerinden biri seni sokarsa –Aziz Spiridion korusun seni– soktuğu yeri bu yağla ovarsın. Akrep sokmasını iyileştirir bu, diken batmış gibi olursun, o kadar."

Ben bu garip bilgiyi hazmederken Afroditi evden çıktı, kırış kırış yüzü nar gibi kızarmıştı, elindeki teneke tepside bir şişe şarap, bir sürahi su, bir de ekmek, zeytin ve incir dolu tabak vardı. Yani ile birlikte suyla soluk pembe hale getirdiğimiz şarabı içtik, sessizce yemekleri yedik. Yani dişsiz ağzıyla ekmekleri kocaman kocaman koparıyor, kurt gibi acıkmışçasına çiğniyor, öyle büyük lokmalar yutuyordu ki boğazı kabarıyordu. Bitirdiğimizde arkasına yaslandı, bıyığını dikkatle sildi ve hiç ara vermemişiz gibi yeniden sohbete koyuldu.

"Birini tanırdım eskiden, benim gibi bir çoban. Uzak bir köye, şenliğe gitmiş. Dönerken, karnı şarapla ılındığı için azıcık kestirmeye karar

vermiş. Mersinlerin altına yatmış. Uyurken bir akrep yaprakların arasından çıkıp kulağına girmiş, adam uyandığında onu sokmuş."

Yani bu hayati anda durup duvarın arkasına tükürdü, bir sigara daha sardı.

"Yaa," diye iç geçirdi, "çok acı... gencecik adam. Küçücük akrep kulağından sokmuş... fit!... işte öyle. Zavallı acıdan kendini oradan oraya atmış. Haykıra haykıra zeytinlerin arasında koşmuş, saçını başını yoluyormuş... Of! Çok korkunç. Bağırmalarını duyan, yardım eli uzatan olmamış... hiç kimse. Feci ağrılar içinde köye koşmuş ama varamamış. Şurada, vadide, yola yakın bir yerde yığılmış ölmüş. Sabah tarlalara giderken bulduk onu. Ne feci manzaraydı! Ne feci! Küçücük bir ısırıkla başı öyle bir şişmişti ki beyni gebe gibiydi. Ölüsü kaskatıydı."

Dokunaklı bir edayla derin derin içini çekti, küçük yağ şişesini parmaklarının arasında döndürüyordu.

"İşte bu yüzden," diye devam etti, "tepelerde asla uyumam. Bir dostun şarabını paylaşır da tehlikeyi unuturum diye, yanımda daima böyle bir akrep şişesi taşırım."

Sohbet başka, bir o kadar meraklı konulara kaydı, bir saat kadar sonra kalktım, kucağımdan kırıntıları silkeledim, ihtiyarla karısına konukseverlikleri için teşekkür ettim, ayrılış armağanı olarak bir salkım üzümü kabul ettim ve eve doğru yola koyuldum. Roger yanımda yürüyordu, üzümü fark ettiği için gözü cebimdeydi. Bir süre sonra akşamın uzun gölgeleriyle kaplı loş ve serin bir zeytinlik bulduk, yosunlu bir tümseğe oturup üzümü beraberce yedik. Roger üzümün sapını, çöpünü, her şeyini yiyordu. Ben çekirdeklerini tükürerek çevremde bir daire oluşturdum, orada muhteşem bir bağ oluştuğunu hayal ettim. Üzüm bittiğinde yuvarlanıp karın üstü yattım, çenemi avuçlarıma dayayarak arkamdaki tümseği inceledim.

Uzun hüzünlü suratlı küçücük yeşil bir çekirge oturmuş arka bacaklarını huzursuz huzursuz titretiyordu. Yosun kümesinde kırılgan bir salyangoz oturmuş düşünüyor, akşam çiyinin düşmesini bekliyordu. Kibrit başı büyüklüğünde tombul kızıl bir kene tıknaz bir avcı gibi yosun ormanından geçme çabası içindeydi. Gözle zor görülür bir dünyaydı, insanda hayranlık uyandırıyordu. Kenenin ağır ağır ilerleyişini seyrederken ga-

rip bir şey fark ettim. Yosunun yeşil parlak yüzeyinde, orada burada, şilin büyüklüğünde belli belirsiz yuvarlaklar vardı. Hepsi öyle inceciktl ki ancak belirli noktalardan bakıldığında fark ediliyordu. Bana bulutların arkasından görülen dolunayı hatırlatan belli belirsiz bu yuvarlaklar kayıyor, yer değiştiriyor gibiydi. Ne olduklarını merak ettim. Hayvan ayağı izi olamayacak kadar şekilsiz ve dağınıktılar, öyleyse bu neredeyse dikey tümsekte, gelişigüzel yürüyen neydi? Ayak izine benzemiyorlardı. Yuvarlaklardan birinin kenarını bir otla dürtükledim. Kımıldamadı. Herhalde yosun biterken böyle acayip bir biçim almıştı. Yine, bu kez daha kuvvetlice dürttüm, derken midem heyecanla kasıldı. Sanki elimdeki ot gizli bir zembereğe dokunmuştu, çünkü yuvarlak şey bir kapak gibi kalktı. Şaşırarak gerçekten de kapak olduğunu gördüm; ipekle kaplanmıştı; gizlediği, yine ipekle kaplı oyuğun ağzına tam oturuyordu. Kapağın kenarı tünelin ağzına menteşe vazifesi gören küçük bir ipek kulakçıkla bağlıydı. Gözümü uydurup ipek tünelden aşağı baktımsa da bir şey göremedim; otumu tünele soktum, tepki gelmedi. Uzun süre bu şahane eve bakarak oturdum, bunu nasıl bir yaratığın yaptığını anlamaya çalıştım. Bir yaban arısı türü olabilirdi, ama yuvasına gizli kapak takan yaban arısı duymamıştım hiç. Bu problemi derhal çözmem gerekiyordu. Bu gizemli yaratığı bilip bilmediğini gidip George'a sormalıydım. Bir zeytin ağacını köklemeye çalışan Roger'ı çağırdım, koşarak yola koyuldum.

Soluk soluğa George'un villasına vardım, bastırmaya çalıştığım heyecanımla dopdolu halde, kapıyı laf olsun diye çalıp içeri daldım. İşte o zaman konuğu olduğunu fark ettim. İlk bakışta, yanındaki koltukta oturan adamı George'un kardeşi sandım, çünkü onun da sakalı vardı. Ama o, George'un tersine tiril tiril gri flanel bir takım elbise, yelek, üstünde toz tanesi bile olmayan beyaz gömlek giymiş, zevkli ama ciddi bir kravat takmıştı, ayakkabıları kocaman, kalın ve iyice cilalıydı. Utanarak eşikte kalakaldım; George alayla süzüyordu beni.

"İyi akşamlar," dedi. "İçeriye ne kadar hızla ve neşeyle daldığına bakılırsa, birkaç kuruş harçlık almaya gelmediğini sanıyorum."

Rahatsız ettiğim için özür diledim, sonra George'a bulduğum acayip yuvaları anlattım.

"Tanrıya şükür buradasın, Theodor," dedi sakallı konuğuna. "Böylece sorunu uzman ellere bırakabilirim."

"Yok canım, uzman sayılmam..." diye alçakgönüllü bir edayla bir şeyler geveledi Theodor denen adam.

"Gerry, bu Doktor Theodoros Stefanides," dedi George. "Aklına gelebilecek her şeyin uzmanıdır, aklına gelmeyeceklerin de. O da senin gibi tuhaf bir doğa âşığıdır. Theodor, bu da Gerry Durrell."

Nazikçe nasılsınız dedim, ama sakallı beni şaşırtan bir tavırla kalkıp hızlı adımlarla yanıma gelerek iri beyaz elini uzattı.

"Tanıştığımıza çok memnun oldum," dedi. Daha çok sakalıyla konuşuyor gibiydi; neşeyle pırıldayan utangaç mavi gözleriyle bana şöyle bir baktı.

Elini sıkıp ben de memnun oldum dedim. Sıkıntılı bir sessizlik oldu, George ise sırıtarak bize bakıyordu.

"Eee, Theodor," dedi sonunda. "O tuhaf gizli geçitleri kim yaptı dersin?"

Theodor ellerini arkasında kavuşturdu, birkaç kez ayak parmaklarının üstünde yükseldi, ayakkabıları protesto edercesine gıcırdadı, sonra büyük bir ciddiyetle döşemeyi gözden geçirdi.

"Hmmm... şey..." dedi; kelimeler ağzından ağır ağır, dikkatle çıkıyordu. "Bana kalırsa o kapak tuzakçı örümceğin oyuğuna açılıyor... şey... Korfu'da çok yaygın bir türdür... yani, yaygın diyorsam da, burada kaldığım sürece otuz... şey... kırk böyle örümcek bulmuşumdur."

"Vay," dedi George, "tuzakçı örümcek, ha?"

"Evet," dedi Theodor. "Bu tür örümcek olması kuvvetle muhtemeldir sanıyorum. Ama yanılmış da olabilirim."

Ayaklarının ucunda yükseldi, indi, hafifçe gıcırdadı, sonra merakla bana baktı.

"Eğer çok uzakta değilseler, belki gidip sağlama yapabiliriz," diye duraksayarak önerdi. "Demek istiyorum ki yapılacak daha iyi bir işiniz yoksa ve çok uzak değilse..."

Soru sorarmış gibi sesi hafifçe yükseldi. Hemen yokuşun yukarısında olduklarını söyledim, yani uzak değildi.

"Hm," dedi Theodor.

"Theodor, seni oraya buraya sürüklemesine izin verme," dedi George, "tarlalarda dörtnala mı koşacaksın?"

"Yok canım," dedi Theodor. "Zaten kalkmak üzereydim. Çocuğun dediği yere kadar rahatça yürüyebilirim. Çok kolay... demek istediğim... zeytinliklerden geçip Kanoni'ye gitmek..."

Şık gri bir şapkayı başına yerleştirdi. Kapıda George'un elini çabucak sıktı.

"Harika çaydı, teşekkür ederim," dedi ve çok ciddi bir yüzle patikada yanımda yürümeye başladı.

Gizli gizli inceledim onu. Düz, muntazam bir burnu, kül sarısı sakalının ardında saklanan gülmeye hazır bir ağzı vardı; çalı gibi kaşlarının altındaki dik dik ama muzipçe bakan, kahkaha atmaktan kenarları kırışmış gözleriyle dünyayı gözden geçiriyordu. Uygun adım yürürken kendi kendine türkü mırıldanıyordu. İçinde su birikmiş bir hendek gördüğümüzde bir an için durup içine baktı, sakalı diken diken olmuştu.

"Hm," dedi sohbet kızışsın diye, "*daphnia magna*."

Baş parmağıyla sakalını kaşıdı, sonra yine patikada yürümeye başladı.

"Ne yazık ki," dedi, "birilerini... şey... arkadaşlarımı görmeye çıkmıştım, bu yüzden torbamı yanıma almadım. Çok yazık, o hendekte bir şeyler vardı herhalde."

İzlediğimiz düzgün patika çatal olduğunda biz taşlı keçi yoluna saptık. İtiraz edeceğini sandım, ama Theodor hiç keyfini bozmadan, mırıldanmayı sürdürerek ardımdan geldi. Sonunda kasvetli zeytin ağaçlarına vardık, Theodor'u tümseğe götürüp gizemli kapağı gösterdim.

Dikkatle oyuğa baktı, gözleri kısıldı.

"Ooo," dedi, "eveeet... hm... evet."

Yeleğinin cebinden küçük bir çakı çıkardı, açtı, bıçağın ucunu nazikçe minik kapının altına sokup arkaya itti.

"Hm, evet," diye tekrar etti, "*cteniza*."

Yine dikkatle tünelin içine baktı, üfledi, sonra tuzak kapağını yerine bıraktı.

"Evet, bunlar tuzakçı örümceklerin oyukları," dedi, "ama bunda kimse oturmuyor. Genellikle yaratık... şeye... tuzak kapağına bacaklarıyla, daha doğrusu kıskaçlarıyla tutunur, hatta öyle sımsıkı tutunur ki dikkat etmezsen zorla açmaya çalışırken kapağa zarar verirsin. Hm... evet... Bunlar dişilerin oyukları tabii. Erkek de benzer oyuklar yapar, ama bunun yarısı kadar olur."

Şimdiye kadar gördüğüm en garip yapı olduğunu belirttim.

"Aaa, evet," dedi Theodor, "gerçekten de gariptirler. En merak ettiğim konu da dişinin erkeğin yaklaşmakta olduğunu nasıl bildiği."

Herhalde boş boş bakmışım ki ayak parmaklarının ucunda yükseldi, bana bir bakış fırlattı, sonra devam etti:

"Örümcek elbette bir böcek, sinek, çekirge, ya da buna benzer bir şey tesadüfen yaklaşana kadar oyukta bekler. Anlaşıldığı kadarıyla böceğin yakalanabilecek kadar yakına geldiğine karar verebiliyor. Eğer yakınsa örümcek... şey... deliğinden fırlayıp yaratığı avlıyor. Şimdi... dişi arayan erkek yosunu geçip tuzağın kapağına yaklaşmalı. Her zaman merak etmişimdir, neden dişi yanlışlıkla erkeği... şey... yemiyor diye. Elbette ayak seslerinin farklı olması mümkün. Belki de dişinin tanıdığı bir tür... bilirsin... bir tür *ses* çıkarıyordur."

Yokuş aşağı hiç konuşmadan yürüdük. Patikanın çatallaştığı yerde kendisinden ayrılmak zorunda olduğumu belirttim.

"Eh, ne yapalım, hoşça kal diyeyim" dedi ayakkabılarına bakarak, "seninle tanıştığıma memnun oldum."

Bir an sustuk. Theodor utangaçlıktan muzdaripti; ne zaman biriyle karşılaşsa, ya da birine hoşça kal diyecek olsa bunalıyordu. Bir dakika kadar ayakkabılarına bakmayı sürdürdü, sonra ciddi bir tavırla elini uzatıp benimkini sıktı.

"Hoşça kal," dedi, "Ben... şey... sanırım tekrar görüşeceğiz."

Dönüp bastonunu sallayarak, çevresini gözlemleyerek uygun adım tepeden aşağı inmeye başladı. Gözden kaybolana kadar seyrettim, sonra ağır ağır villaya yürüdüm. Theodor beni şaşırtmış, kafamı karıştırmıştı. Birincisi, belli ki epeyce tanınmış bir bilim adamıydı (bunu sakalına bakarak söyleyebilirdim), dolayısıyla benim için çok önemliydi. Aslında benim zo-

oloji sevgimi paylaşan şimdiye kadar rastladığım tek kişiydi. İkincisi, aynı yaştaymışız gibi davranması ve konuşması yüzünden koltuklarım kabarmıştı. Bu yüzden ondan hoşlanmıştım; ailem de bana saygı gösterdiği için yabancıların bana çocuk muamelesi yapmasına kızardım. Oysa Theodor benimle yetişkinmişim gibi konuşmanın yanı sıra onun kadar bilgiliymişim gibi de davranmıştı.

Tuzakçı örümcek hakkında anlattıkları aklımdan çıkmıyordu. O yaratığın ipekten tünelinin kapısını kıskaçlarıyla kapalı tutarak büzülüp yukarıda, yosunlardaki böceklerin hareketlerini dinleyerek bekleyişi... Acaba, diye düşündüm, tuzakçı örümceğe başka yaratıkların sesi nasıl gelir? Sümüklüböceğin kapağın üzerinden ağır ağır yerinden sökülen yapışkan bant gibi bir ses çıkararak geçtiğini hayal ettim. Kırkayak bir bölük süvari gibi geçiyordu. Sinek pıtır pıtır gelir, durur, ellerini yıkarken bileylenen bıçak gibi boğuk, hışırtılı bir ses çıkarırdı. Büyük böceklerin lokomotif sesi çıkardığına hükmetmiştim, uğurböceği gibi küçüklerinse yosunun üstünde motoru tıkır tıkır işleyen birer otomobil gibi mırıldandığına. Bu düşünceye bayılmıştım, aileme yeni keşfimi ve Theodor'la tanışmamı anlatmak üzere kararan tarlalardan geçerek eve döndüm. Theodor'u en kısa zamanda tekrar görmek istiyordum, soracağım çok şey vardı, ama bana ayıracak vakti olacağını sanmıyordum. Yanılmışım, çünkü iki gün sonra kasabaya inen Leslie elinde bir paketle döndü.

"Şu sakallıyla karşılaştım," dedi umursamazca, "hani şu bilim adamı mıdır nedir... Bunu sana gönderdi."

Hayretten açılmış gözlerle pakete baktım. Bana bir şey göndermiş olamazdı, değil mi? Bir yanlışlık olmalıydı, büyük bir bilim adamı bana paket göndermekle uğraşmazdı. Paketi çevirdim, işte orada, okunaklı, örümceksi bir el yazısıyla ismim görülüyordu. Paket kâğıdını çarçabuk yırtıp açtım. İçinden küçük bir kutu, bir de mektup çıktı.

Sevgili Gerry Durrell,

Geçen günkü sohbetimiz üzerine, yerel doğa tarihi araştırmalarınıza bir tür büyütecin belki de yararlı olacağını düşündüm. Bu yüzden, bir yararı dokunur umuduyla size bir cep mikroskobu gönde-

riyorum. Elbette fazla büyütmüyor, ama saha araştırmaları için yeterli olacağını göreceksiniz.

En iyi dileklerimle,
Daima sizin,
Theo. Stefanides

Hamiş. Perşembe günü yapacak daha iyi bir işiniz yoksa belki bana çaya gelirsiniz, böylece mikroskop camlarımı size gösterebilirim.

Altıncı Bölüm

GÜZELİM BAHAR

Artık sona ermekte olan yazın son günlerinde ve izleyen ılık, nemli kış boyunca her hafta Theodor'la çay içmeye gittim. Spiro her perşembe beni ceplerim kibrit kutuları ve test tüpleriyle tıka basa dolu olarak otomobiliyle oraya götürürdü. Asla kaçırmak istemediğim bir randevuydu bu.

Theodor beni çalışma odasında ağırlardı; odayı çok beğenmiştim. Bir oda bence tam da böyle olmalıydı. Duvarlardaki yüksek raflar tatlı su biyolojisi, botanik, astronomi, tıp, folklor gibi büyüleyici, anlamlı konulardaki kitaplarla doluydu. Aralarında da korku ve cinayet romanları vardı. Tam anlamıyla dengeli olduğunu düşündüğüm bu kütüphanede Sherlock Holmes Darwin'le, Le Fanu ise Fabre'la omuz omuzaydı. Pencerelerden birinin önünde burnu uluyan bir köpek gibi göğe dönük vaziyette Theodor'un teleskopu dururdu; her pencerenin eşiğindeki sıra sıra kavanoz ve şişelerde yeşil otların arasında dönüp duran, kımıl kımıl kımıldayan tatlı su yaratıkları vardı. Odanın bir köşesine üstüne mikrofotoğraflar, röntgenler, günlükler ve defterler yığılı muazzam bir masa konmuştu. Öteki köşede ise mikroskop masası duruyor, hareketli bir ayağa bağlı güçlü bir lamba, Theodor'un mikroskop camı koleksiyonuyla dolu düz kutuların üzerine bir zambak gibi eğiliyordu. Saksağanlar gibi parıldayan mikroskoplar ise arı kovanlarına benzeyen sıra sıra cam fanusların altındaydı.

"Nasılsınız?" diye sorardı Theodor, sanki yabancıydım. Sonra elimi ona has bir biçimde, urgandaki düğüm sağlam mı diye yoklayan bir adam gibi hızla, aşağı doğru çekerek sıkardı. Formaliteler bitince, aklımızı daha önemli konulara verirdik.

"Sen gelmeden önce... şey... bilirsin... camlarıma bakıyordum, ilgini çekecek bir şeye rastladım. Fare piresinin... *ceratophyllus fasciatus*... bilirsin... ağız kısmının kesiti. Bak şimdi, mikroskobu ayarlayayım, insan yüzü gibi olduğunu söyleyebilirsin, değil mi? Şimdi, bak, burada... şey... başka bir kesit var... Aa, ne tuhaf. Hah! Buldum. Bu ise bahçe örümceğinin... şey... *epeira fasciata*... iplik salan uzvunun kesiti..."

Böylece mikroskoba gömülürdük, mutluyduk. Sevinçle bir konudan ötekine geçerdik, Theodor benim bitmez tükenmez sorularımın hepsine yanıt veremese de, yanıtları bulabileceğimiz kitapları vardı. Cilt cilt kitaplar bir şeyler aranmak üzere çıkarıldıkça, kütüphanede boşluklar belirir, yanımızdaki kitap yığını ise gitgide büyürdü.

"Bu ise geçen gün Govino civarında yakaladığım bir kiklop... *cyclops viridis*... Yumurta kesesi olan bir dişi... şunu ayarlayayım... yumurtaları olduğu gibi görebileceksin... onu şu kutuya koyayım... şey... hm... Korfu'da birkaç tür kiklop yaşar..."

Pırıl pırıl beyaz ışık yuvarlağında acayip bir yaratık belirirdi: armut biçimi beden, küstahça kıpırdayan uzun antenler, süpürge dalına benzeyen kuyruk ve bu kuyruğun her iki tarafında (eşeğe yüklenmiş soğan torbaları gibi) pembe boncuklarla dolu iki büyük kese.

"... kiklop deniyor, çünkü gördüğün gibi alnının tam ortasında tek gözü var. Yani, eğer kiklopun alnı olsaydı tam ortasında olacaktı. Yunan mitolojisinde, bildiğin gibi, kikloplar... şey... tek gözlü devlerdir. Görevleri Hefaistos'a demir dövmekti."

Dışarıda ılık rüzgâr omuz verip kepenkleri gıcırdatır, yağmur damlaları saydam iribaşlar gibi camdan aşağı birbirlerini kovalardı.

"Aklına böyle bir şeyin gelmesi ne tuhaf! Selanik köylülerinin de çok benzer... şey... bir boşinancı vardır... Yo, yo yalnızca boşinanç. Şurada bir kitabım var, şeydeki... Bosna'daki vampirler hakkında çok ilginç şeyler anlatıyor... Anladığım kadarıyla oradaki halk..."

Çay, kremadan yastıklarda yatan kekler, tereyağından bir şala sarılmış tost gelir, fincanlar parıldar, çaydanlığın ucundan incecik bir buhar yükselirdi.

"... öte yandan, Merih'te yaşam *olmadığını* söylemek de mümkün değil. Kanımca orada bir tür yaşam bulunacak... şey... keşfedilecektir, tabii Merih'e gidebilirsek. Ama oradaki yaşam biçiminin buradakine herhangi bir benzerliği olacağını varsayamayız..."

Tüvit takımıyla orada tirendaz oturan Theodor tostunu ağır ağır, belirli bir sıraya göre ısırarak yerdi. Sohbetimize giren her yeni konuyla sakalları titrer, gözlerinde heves kıvılcımları çakardı. Her şeyi biliyormuş gibi

geliyordu bana. Zengin bir bilgi damarıydı, ben de bu damarı sürekli boşaltıyordum. Konu her ne olursa olsun Theodor ilginç bir katkıda bulunurdu. Ama sonunda Spiro'nun sokakta korna çaldığını duyar, istemeye istemeye kalkardım.

"Hoşça kal," derdi Theodor, elimi sıkarak. "Seninle birlikte olmak zevkliydi... şey... yo, yo, bir şey değil. Perşembeye görüşürüz. Hava düzeldiğinde... şey... yağmur yağmadığında... baharda, yani... belki birlikte yürüyüşlere çıkarız... bakarız neler var. Ropa vadisinde son derece ilginç bazı hendekler var... hm... evet... eh, hoşça kal... Bir şey değil."

Karanlık, yağmurla yıkanmış yollarda dönerken Spiro direksiyonun arkasına büzülüp şarkılar mırıldanır, ben de bahar gelince Theodor'la birlikte yakalayacağımız o harika yaratıkların hayalini kurardım.

Çok geçmeden ılık rüzgâr ile kış yağmurları göğü temizledi sanki, ocak çıkageldiğinde berrak, yumuşacık bir maviye, kömür ocaklarında zeytin kütüklerini yutan minicik alevlerin mavisine dönüştü. Gece hâlâ rüzgârsız ama serin oluyordu, ay o kadar narindi ki artık denize o gümüş noktalar düşmüyordu. Şafak solgun, yarı saydamdı, güneş sisler içinden devasa bir ipekböceği kozası gibi yükseliyor, adayı incecik altın tozuyla yıkıyordu.

Martla beraber bahar da geldi; adayı kokulu, taze yaprakları tiril tiril titreyen çiçekler doldurdu. Kış yelleriyle bir bu yana bir o yana sallanıp ıslık çalan serviler şimdi dallarındaki puslu yeşilimsi beyaz kozalaklarıyla dümdüz, pürüzsüz göğe bakıyorlardı. Öbek öbek sapsarı çiğdemler ortaya çıkıp ağaç köklerinin arasında coştular, yamaçlardan aşağı yuvarlandılar. Mersinlerin altında yabani menekşe tomurcukları erguvani şekerler gibi başlarını kaldırdı, kasvetli meşe çalıları binlerce mavi süsenin belli belirsiz dumanıyla doldu. Rüzgârla kolayca boyunlarını büken narin dağ lalelerinin fildişi çiçeklerinin taçyaprakları bir bir şaraba batırılmış gibiydi. Burçak, çuha, çirişotu, binlerce çiçek tarlaları, koruları doldurdu. Bin bahar mevsiminin büküp oyduğu ihtiyar zeytinler bile, bunca yaşa yaraşır alçakgönüllü, yine de süslü püslü, kaymak rengi mini mini çiçeklerle donandı. Öyle yarım ağız bir bahar değildi bu. Devasa bir çalgının teline basılmış gibi bütün ada titreşiyordu. Herkes, her şey duymuştu bu sesi, tepki veriyordu. Çiçeklerin taç yapraklarında, kuş kanatlarının parıltısında, köylü kızların ber-

rak kara gözlerindeki kıvılcımdaydı bahar. Su dolu hendeklerde sırtlarına henüz mine çekilmiş gibi duran kurbağalar gümrah sazların arasında hep birlikte vecd içinde şarkı söylüyorlardı. Köy kahvelerinde şarap daha kırmızı, her nedense daha kudretliydi. İş yapmaktan nasırlaşmış küt parmaklar umulmadık bir yumuşaklıkla buzukinin tellerine vuruyor, gür sesler inip çıkan hüzünlü bir şarkı okuyordu.

Bahar ailemi farklı farklı etkilemişti. Larry kendine bir gitar ve koca bir fıçı keskin kırmızı şarap aldı. Çalışma krizlerinin arasında çalgıyı rasgele çalıyor, utangaç tenor bir sesle Elizabeth döneminden kalma aşk şarkıları söylüyor, durup durup şarabını tazeliyordu. Çok geçmeden karamsarlığa kapılıyor, aşk şarkılarına hüzün basıyor, iki şarkı arasında da yanında kim varsa ona, baharın yeni bir yılın başlangıcını değil, eskisinin ölümünü ifade ettiğini anlatıyordu. Gitarıyla uğursuz sesler çıkararak, kabirlerimiz, diyordu, her mevsim biraz daha derinleşiyor.

Bir akşam annemle Larry'yi baş başa bırakıp geziye çıkmıştık. Larry bütün gece birbirinden kasvetli şarkılar söylemiş, sonunda ikisi de karamsarlıktan boğulacak hale gelmişler. Şarabın yardımıyla bu ruh halinin üstesinden gelmek istemişler, ağır Yunan şaraplarına alışık olmadıklarından maalesef etkisi tam tersi olmuş. Döndüğümüzde bizi karşılayan annemizi görünce şaşırdık; elinde bir gemici feneri, evin kapısında dikiliyordu. Tam bir hanımefendi edasıyla ve kesin bir dille, güllerin altına gömülmek istediğini bildirdi. Burada garip olan annemin bu kadar yakın bir yer seçmesiydi. Boş vaktinin önemli bir bölümünü gömüleceği yeri saptamakla geçirirdi, ama seçtiği her köşe erişilmesi olanaksız bir yerde olurdu; gözümün önünde cenaze kortejinin mezara ulaşamadan yolda telef oluşu canlanırdı hep.

Larry'nin etki alanında olmadığı zamanlarda, annem için bahar, denenecek çeşit çeşit taze sebze, bahçede bakıp bakıp sevinilecek taptaze, çılgınca açmış çiçekler demekti. Mutfakta artık inanılmaz sayıda yeni baharatlı yemekler, çorbalar, yahniler, tatlılar, tuzlular pişiyor, hepsi birbirinden aromalı, birbirinden değişik oluyordu. Larry hazımsızlık çekmeye başladı. Daha az yemek yeme gibi basit bir tedaviyi hor görerek kocaman bir kutu karbonat bulup her yemekten sonra bir doz yutmayı âdet edindi.

"Mideni bozuyorsa neden bu kadar çok yiyorsun, tatlım?" diye sordu annem.

"Az yersem pişirdiğin yemeklere hakaret etmiş olurum," dedi yağcı Larry.

"Fena halde şişmanlıyorsun," dedi Margo; "bu hiç iyi bir şey değil."

"Saçmalama!" dedi Larry ama telaşlanmıştı. "Şişmanlamıyorum anne, ha, öyle değil mi?"

Oğlunu baştan aşağı süzen annem, "Biraz kilo almışa benziyorsun," dedi.

"Senin kabahatin," dedi Larry mantıksızca. "O muhteşem kokan yemeklerle aklımı başımdan alıyorsun. Ülser olacağım. Perhiz yapmalıyım. Nasıl perhiz yapabilirim, Margo?"

"Şey," diye başladı Margo ve en sevdiği konuya kendini hevesle kaptırdı. "Portakal suyu ve salata diyetini deneyebilirsin; harikadır. Süt ve çiğ sebze diyeti de var ama vakit alır. Ya da buğulama balık ve kara ekmek; bunu bilmiyorum, henüz denemedim."

"Aman allahım!" diye haykırdı Larry, gerçekten dehşete kapılmıştı, "bu dediklerin diyet mi?"

"Elbette, hepsi de çok iyidir," dedi Margo ciddiyetle. "Portakal suyu diyetini denedim, sivilcelerime çok iyi geldi."

"Hayır," dedi Larry kesinlikle. "Salak inekler gibi çiğ meyve, sebze çiğneyeceksem perhize boş veriyorum. Hazırlayın kendinizi, kalbim yağ bağlayacağı için genç yaşta aranızdan ayrılacağım."

Ertesi yemekte önlem olarak daha fazla karbonat yuttu, sonra da yemeğin tadı acayip diye acı acı yakındı.

Bahar Margo'yu daima kötü etkilerdi. Her zaman görünüşüyle fazlasıyla meşgul olurdu, ama baharları saplantı haline gelirdi bu. Tertemiz yıkanmış giysi yığınları doldururdu odasını, çamaşır ipleri de henüz yıkanmışların ağırlığıyla sarkardı. Gayet ahenksiz bir sesle ciyak ciyak şarkı söyleyerek, elinde incecik birtakım iç çamaşırları ya da koku şişeleriyle evin bir odasından diğerine dolaşırdı. Her fırsatta bembeyaz havlulara bürünmüş banyoya dalar, bir kere içeri girdi miydi dışarı çıkarmak deveye hendek atlatmak kadar zor olurdu. Aile üyeleri birer birer kapıyı döver, avaz avaz haykı-

nır, şimdi çıkacağına dair sözlü bir güvenceden başka bir şey elde edemezdi; o güvenceye aldanmamayı da acı tecrübelerle öğrenmiştik. Nihayetinde pırıl pırıl, tertemiz çıkardı banyodan, şarkılar mırıldanarak evden uzaklaşır, ya zeytinlikte güneşlenmeye ya da denize yüzmeye giderdi. İşte bu deniz sefalarından birinde aşırı yakışıklı bir Türk'le tanıştı. Alışılmadık bir tevazu gösterip bu yakışıklılık abidesiyle sık sık yüzmeye gittiğini kimseye haber vermedi; nasılsa ilgilenmezdiniz diyecekti sonradan. Elbette durumu keşfeden Spiro oldu. Bir Sen Bernar köpeğinin ciddiyetiyle Margo'ya göz kulak olurdu, bu yüzden Spiro'nun haberi olmadan kız kardeşimin yapabileceği pek bir şey yoktu. Spiro bir gün annemi mutfakta köşeye sıkıştırıp işiten var mı diye etrafına göz attıktan sonra derin derin içini çekti ve durumu çıtlattı.

"Sise bunu söylemek sorunda olduğum için ösür dilerim Bayan Durrells," diye girişti söze, "bilmeniz lasım geldiğini düsünmekteyim."

Annem artık Spiro'nun bilgi verme şekline alışmıştı, eskisi gibi kaygılanmıyordu.

"Ne oldu yine, Spiro?" diye sordu.

"Küsük hanım Margo hakkında," dedi Spiro, çok üzgündü.

"Ne olmuş ona?"

Spiro huzursuzca etrafına bakındı.

"Adamın biriyle bulustuğunu biliyo musunuz?" dedi ta uzaklardan bile duyulan bir fısıltıyla.

"Adam mı? Ha, şey... evet... biliyorum," diye cesurca yalan attı annem.

Spiro pantolonunu göbeğinin üstüne çekiştirdi ve öne eğildi.

"Ama o adamın *Türk* olduğunu biliyo musunus?" Bu soru insanın kanını donduracak kadar yırtıcı bir sesle sorulmuştu.

"Türk mü?" dedi annem. "Yoo, Türk olduğunu bilmiyordum. Ne var bunda?"

Spiro dehşete kapılmış gibiydi.

"Of, aman aman Bayan Durrells, ne mi var bunda? *Türk!* Hisbir köpoğlu Türk'e kısımı emanet etmem. Ne mi yapar, sonunda gırtlağını keser. Yemin ederim, Bayan Margo'nun onunla yüsmeye gitmesi his doğru değildir."

Annem Spiro'yu yatıştırdı. "Peki Spiro. Ben Margo'yla konuşurum."

"Bilmenis gerektiğini düsündüm, o kadar. Ama üsülmeyin... Bayan Margo'ya hele bir dokunsun, o pise gününü gösteririm."

Bu haber üzerine annem, o kadar kan dondurucu bir dille olmasa da, Margo'yla konuşup genç Türk'ü çaya davet etmesinin çok iyi olacağını söyledi. Çok memnun olan Margo adamı getirmeye gitti, annem de aceleyle kek ve kurabiye yaptı, hepimize terbiyeli davranmamızı tembih etti. Bir süre sonra gelen Türk uzun boylu, dikkatle taranmış dalgalı saçlı genç bir adamdı; otuz iki dişini göstererek gülümseyişiyle şakacı bir mizacı olduğunu değil, yanımıza gelmekle tenezzül buyurduğunu anlattı bize. Kızışma mevsimindeki bir kedi gibi kendini beğenmiş, perdahlanmış, yakışıklılığına sonuna kadar güvenen biriydi. Sanki şeref bahşediyormuş gibi annemin elini dudaklarına götürdü, geri kalan bizlere de tebessümünü lütfetti. Aile bireylerinin tüylerinin diken diken olduğunu hisseden annem kendini ortaya attı.

"Sizi burada görmek ne güzel... hep istemiştim... hiç vakit olmuyor, biliyor musunuz... günler *uçup* gidiyor... Margo öyle çok söz etti ki sizden... kurabiye almaz mısınız..." Soluk soluğa kalmıştı, göz kamaştırıcı bir gülümseme vardı dudaklarında. Adama kek de ikram etti.

"Ne nezaket," diye mırıldandı Türk. Ama kendisinden mi söz ediyordu, yoksa bizden mi, belli değildi. Bir suskunluk oldu.

Margo birden, "Buraya tatile gelmiş," dedi, sanki işitilmedik bir şeydi bu.

"Hakkaten mi?" dedi Larry. Eşek arısı gibi çıkmıştı sesi. "Tatile gelmiş ha, şaşılacak şey!"

Leslie ağzı kekle dolu, "Ben de bir zamanlar tatil yapmıştım," gibi bir şeyler söyledi, "çok iyi hatırlıyorum."

Annem sinirli sinirli çay takımlarını şıngırdattı, hepimize dik dik baktı.

"Şeker?" diye sordu dalkavukça. "Çayınıza şeker ister misiniz?"

"Teşekkür ederim, evet."

Kısa bir sessizlik oldu, hepimiz oturup annemin çay doldurmasını ve konuşulacak konu bulmak için çırpınışını izledik. Sonunda Türk Larry'ye döndü.

"Duyduğuma göre yazıyormuşsunuz," dedi, ama hiç de ilgilenmişe benzemiyordu.

Larry'nin gözleri hain hain parladı. Tehlike işaretlerini gören annem daha o cevap veremeden atıldı.

"Yaaa, evet," diye gülümsedi, "ha babam yazar. Hep daktilosunun başındadır."

"İstesem harika bir yazar olurdum," dedi Türk.

"Gerçekten mi?" dedi annem. "Eh, bu da bir yetenek sanırım, başka birçok şeyde olduğu gibi."

Margo, "O çok iyi yüzüyor," dedi, "taa uzaklara gidiyor."

"Ben korkmam," dedi Türk tevazuyla. "Harika bir yüzücüyüm, o yüzden korkmam. Ata binmekten de korkmam, çünkü harika ata binerim. Kasırga çıksa yelkenliyi hiç korkmadan, harika kullanırım."

Kibar kibar çayını yudumladı, şaşkınlıktan faltaşı gibi açılmış gözlerimize memnunlukla baktı.

Ola ki durumu tam kavrayamamışızdır diye, "Bakın," dedi, "ben hiç korkak değilimdir."

Çay partisinin sonucu olarak ertesi gün Margo'ya Türk'ten bir not geldi; akşama sinemada kendisine eşlik edip edemeyeceğini soruyordu.

Margo anneme sordu: "Sence gitmeli miyim?"

"İstiyorsan tabii, tatlım," diye yanıtladı annem ve kesin bir dille ekledi, "benim de geleceğimi söyle ona."

"Çok eğleneceksiniz demektir," dedi Larry.

Margo itiraz etti, "Ama anne, sen gelemezsin. Garip karşılar."

"Saçmalama, tatlım," dedi annem, aklı başka yerlerde gibiydi. "Türkler kızların yanında bir büyük olmasına alışıktır... haremlerini hatırla."

Böylece o akşam annemle Margo iki dirhem bir çekirdek giyinerek Türk'le buluşmak üzere tepeden aşağı indiler. Kasabada tek açık hava sineması vardı, hesabımıza göre film en geç onda biterdi. Larry, Leslie ve ben sabırsızlıkla gelmelerini bekledik. Gece yarısından sonra saat birde Margo ile annem yorgunluktan perişan halde eve gelip koltuklara yığıldılar.

"Geldiniz demek?" dedi Larry. "Adama kaçtığınızı düşündük. İstanbul'da develerin üstünde yaşmaklarınız rüzgârda uçuşurken hayal ettik sizi."

"Korkunç bir geceydi," dedi annem iskarpinlerini çıkartırken. "Gerçekten korkunçtu."

"Ne oldu?" diye sordu Leslie.

"Bir kere, üstüne başına korkunç bir koku sürmüştü," dedi Margo, "fena halde tiksindim."

"En ucuz yerlerden almış bileti. Perdeye öyle yakındı ki başıma ağrılar girdi," diye anlattı annem. "Üstelik balık istifi gibiydik. Öyle sıkış tepişti ki nefes alamıyordum. Bir de pire girmedi mi içime! Gülme Larry. Ne yapacağımı bilemedim. Korsemin içine girdi, oraya buraya koşturduğunu hissedebiliyordum. Kaşınamazdım elbette, herkes ne der sonra... Sırtımı iskemleme sürttüm durdum. Ama anladı galiba... gözünün ucuyla bana acayip acayip bakıyordu. Ara verilince gidip o yapış yapış lokumlarla geldi. Bir süre sonra üstümüz başımız bembeyaz şeker oldu, çok da susattı beni. İkinci arada çıktı, bu sefer elinde çiçeklerle geldi. Olur mu canım, sinemanın ortasında çiçekler... İşte şurada Margo'nun buketi, masada."

Annem rengârenk kurdelelerle bağlanmış bir demet bahar çiçeği gösterdi. Elini çantasına daldırıp güçlü kuvvetli bir at ezmiş gibi duran minicik bir demet menekşe çıkardı.

"Bunu da bana verdi," dedi.

Margo, "Ama en kötüsü eve dönüştü," dedi.

"Korkunç bir yolculuktu!" diye onayladı annem. "Sinemadan çıkınca otomobile bineceğimizi sandım, ama hayır, gitti bizi bir faytona tıkıştırdı, üstelik kokan bir faytona. Ta buralara kadar faytonla gelmeyi düşünmek için insanın aklından zoru olması lazım. Zavallı at çok yorgundu, buraya gelmemiz saatlerce, *saatlerce* sürdü. Orada oturmuş nazik davranmaya çalışırken bir yandan kaşınabilmek için ölüyordum, bir yandan da susuzluktan perişandım. O budala ise oturmuş Margo'ya sırıtıyor, Türkçe aşk şarkıları söylüyordu. Büyük bir zevkle tokatlayabilirdim adamı. Asla eve varamayacağımızı düşündüm. Yokuşun aşağısında da kurtulamadık heriften. Eline koca bir sopa geçirmiş illa da bizimle birlikte yukarı çıkacak, çünkü neymiş, yılın bu döneminde orman yılan doluymuş. Nihayet gittiğini görünce çok memnun oldum. Margo, gelecekte erkek arkadaşlarını daha dikkatli seçmelisin. Bir daha böyle bir şeyi çeke-

meyeceğim. Kapıya kadar gelecek de içeri davet etmek zorunda kalacağım diye ödüm koptu."

"Demek ki yeteri kadar korkutucu olamıyorsun," dedi Larry.

Leslie içinse baharın gelişi, üveyiklerin ve tahtalı güvercinlerin tatlı kanat çırpışlarıyla adaya varması, mersinlerin arasında tavşanların hoplaması demekti. Bir sürü silah dükkânını ziyaret edip bir sürü teknik tartışmaya girdikten sonra, bir gün villaya elinde bir çifteyle döndü. İlk iş silahı odasına çıkarıp baştan aşağı söküp temizlemekti; ben de yanında durup seyrettim, pırıl pırıl namluya, kabzaya bayılmıştım, tüfek yağının ağır, keskin kokusunu kendimden geçmişçesine içime çekiyordum.

"Ne güzel şey değil mi?" Parlak mavi gözleri ışıldayarak daha çok kendi kendine söylemişti bunu. "Şahane, ha?"

Ellerini yavaşça silahın ipeksi gövdesinde gezdirdi. Birden omzuna yerleştirdi, tavanda hayali bir kuş sürüsünü takip etti.

Tüfeği omzuna doğru kesik hareketlerle çekerek "Bum!... Bum!" dedi, "bir sağ, bir sol ve işte düşüyorlar."

Yağlı paçavrayla çifteyi bir kez daha ovup odanın yatağına yakın köşesine dikkatle dikti.

"Yarın üveyik vurmayı deneriz, ha?" diye devam etti. Paketi açınca kırmızı kovanlar yatağa saçıldı. "Saat altı sularında gelmeye başlıyorlar. Vadinin öte tarafındaki küçük tepe çok iyi bir yer."

Böylece şafakta ikimiz, siste kamburunu çıkarmış zeytinliklerden geçerek çiy düşmüş mersinlerin çıtırdadığı vadiye indik, sonra da küçük tepeye çıktık. Belimize kadar gelen asma kütüklerinin arasında duruyor, şafağın sökmesini, kuşların uçmaya başlamasını bekliyorduk. Birden solgun sabah göğü ok hızıyla hareket eden kara beneklerle bezendi, kanat çırptıklarını duyabiliyorduk. Leslie bacaklarını açıp yere sağlamca basmış, çifteninin kabzasını kalçasına dayamış, dikkatli ve parıldayan gözlerle kuşları izleyerek bekliyordu. Gitgide yaklaştılar, yanımızdan geçip arkamızdaki zeytin ağaçlarının gümüşsü, titreyen tepelerinde kaybolacaklar gibi geldi bana. Leslie son anda çifteyi çabucak omzuna attı, parlak namlu uçları kara böcekler gibi göğe dikildi, silah ateş aldı ve sesi sessiz ormanda bir dal kırılmış gibi bir an yankılandı. Daha bir an önce öylesine hızla, azimle uçan

üveyik ağır ağır toprağa düştü, arkasından da tarçın rengi yumuşacık birkaç tüy. Gözlerini uslu uslu kapatmış, kanlı beş üveyik kemerinden sarktığında bir sigara yaktı, şapkasının kenarını gözlerinin üstüne çekti ve çifteyi koltuğunun altına soktu.

"Haydi gidelim," dedi, "yeteri kadar avladık. Zavallıcıklar bir soluk alsın."

İspinozların yüzlerce minik metelik gibi göz kırptığı, güneş ışıklarıyla çizgi çizgi olmuş zeytinliklerden geçerek döndük. Çoban Yani keçilerini otlağa götürüyordu. Gülümseyince nikotinle sararmış koca bıyıklı esmer yüzü kırıştı; ağır abasının altından boğum boğum bir el çıktı, bizi selamlamak üzere kalktı.

"*Kyrioi*," diye seslendi kalın sesiyle, o güzelim Yunan selamını verdi: "Mutlu olun!"

Keçiler zeytin ağaçlarının arasından meleyerek fırlıyor, liderlerinin çıngırağı biteviye çıngırdıyordu. İspinozlar heyecanla cıvıldadılar. Mersinlerin arasında bir kızılgerdan göğsünü mandalina kadar şişirip bir türkü tutturdu. Ada çiyle nemli, şafağın ışıklarıyla pırıl pırıl, yaşamla capcanlıydı. Mutlu olun. Böyle bir mevsimde başka bir şey olunabilir mi?

SOHBET

Artık yerleşip adanın zevkini çıkarmaya başladığımız sırada, Larry her zamanki cömertliğiyle bütün arkadaşlarına mektup yazıp hepsini adada kalmaya çağırdı. Villanın ancak bize yetecek büyüklükte oluşu aklına gelmemişti anlaşılan.

Bir sabah anneme adeta laf olsun gibi, "Birkaç kişiyi bir iki haftalığına çağırdım," dedi.

Annem düşünmeden, "Ne iyi etmişsin, tatlım," dedi.

"Akıllı, insanın zihnini canlandıran konuklarımızın olması bize iyi gelir diye düşündüm. Burada küf bağlamamalıyız."

"Umarım ukala entelektüellerden değillerdir, tatlım," dedi annem.

"Allah aşkına anne, tabii ki değiller; sadece son derece şeker, sıradan insanlar. Bu entelektüel fobisi nereden çıktı anlamıyorum."

Annem sesi titreyerek, "Ukala olanlarından hoşlanmıyorum," dedi. "Ben entelektüel değilim, şiirden falan söz edemem. Ama sırf annenim diye onlarla uzun uzun edebiyat sohbetlerine dalacağımı sanıyorlar. Üstelik tam da yemek pişirirken gelip tuhaf sorular sormazlar mı..."

"Onlarla sanat tartışmasına girmeni beklemiyorum. Ama şu berbat edebiyat zevkini kendine saklasan iyi edersin. Evin her tarafını nefis kitaplarla dolduruyorum, ama başucundaki masa yemek kitapları, bahçecilik kitapları ve cafcaflı polisiye romanlar yığınından çökmek üzere. Nereden buluyorsun bunları anlamıyorum."

"Hepsi de çok güzel detektif hikâyeleri," dedi annem savunmaya geçerek. "Theodor'dan ödünç aldım."

Larry bıkkın bir edayla iç geçirdi ve kitabını yine eline aldı.

"Ne zaman geleceklerini İsviçre Pansiyonu'na bildirsen iyi edersin."

"Neden?" diye sordu Larry, şaşırmıştı.

"Oda ayırsınlar diye," dedi annem, o da şaşkındı.

"Ama onları evimize davet ettim."

"Larry! Olamaz! Gerçekten çok düşüncesizsin. Burada nasıl kalırlar?"

Larry buz gibi bir sesle cevap verdi: "Neden pireyi deve yaptığını anlayamadım."

"Ama nerede uyuyacaklar?" Annem perişandı. "Odalar bize bile yetmiyor."

"Saçmalama anne, doğru dürüst bir düzen kurarsak, herkese yeter. Margo ile Les verandada uyursa iki oda boşalır; Gerry ile sen oturma odasına taşınırsınız, al sana iki oda daha."

"Şaşırdın mı tatlım? Çingeneler gibi orada burada kamp kuramayız. Ayrıca geceleri serin oluyor, Margo ile Les'in dışarıda uyumalarını doğru bulmuyorum. Bu villada konuk ağırlayacak durum yok. Onlara mektup yazıp gelmemelerini söylemelisin."

"Yazamam," dedi Larry. "Yola çıktılar bile."

"Larry, gerçekten de sinir bozucu bir mahluksun. Neden daha önce söylemedin? Neredeyse gelecekler ve yeni haberim oluyor."

"Birkaç dostun gelişini bir felakete dönüştüreceğini bilmiyordum."

"Ama tatlım, evde boş oda yokken insanları davet etmek çok aptalca."

Larry sinirlenmişti. "Vıdı vıdı etmekten vazgeçsen ne iyi olur. Aslında bu işin çözümü çok basit."

Annem kuşku dolu bir sesle, "Neymiş?" diye sordu.

"Eh, bu ev herkese yetmeyecekse, daha büyüğüne taşınırız, olur biter."

"Gülünç olma. Arkadaşlar yatıya davet edildi diye daha büyük bir eve taşınıldığını kim duymuş?"

"Ne olmuş? Bence mükemmel bir çözüm. Eğer bu evde yeterli sayıda oda yok diyorsan, yapılacak tek şey taşınmaktır."

"Yapılacak tek şey insanları davet etmemektir." Annemin sesi sertti.

"Münzeviler gibi yaşamamız doğru değil," dedi Larry. "Onları senin için davet ettim. Harika insanlardır. Sevinirsin diye düşündüm. Ev biraz canlanır."

"Kâfi derecede canlı, teşekkür ederim."

"Eh, ne olacak şimdi?"

"Neden İsviçre Pansiyonu'nda kalamazlarmış?"

"İnsanları davet edip sonra onları üçüncü sınıf bir otele gönderemezsin."

"Kaç kişi davet ettin?"

"Birkaç kişi... iki ya da üç... Zaten topluca gelmezler. Birer ikişer geleceklerdir."

"En azından kaç kişiyi davet ettiğini söyleyebilirsen iyi olur."

"Hatırlamıyorum şimdi. Bazıları cevap vermedi, ama bu bir anlam ifade etmiyor... Muhtemelen yola çıkmış, bize bildirmeyi önemsememişlerdir. Her neyse, yedi sekiz kişilik hazırlık yaparsan tamamdır sanırım."

"Yani bizimle birlikte yedi sekiz kişi."

"Yo, hayır, yedi sekiz kişi, bir de biz."

"Ama bu çok saçma, Larry. Ne kadar iyimser olursan ol, bu eve on üç kişi sığmaz."

"Taşınalım o zaman. Son derece mantıklı bir çözüm önerdim sana. Niye tartışıyorsun, anlamıyorum."

"Gülünç olma, tatlım. On üç kişinin kalabileceği bir villaya taşındık diyelim, konuklar gittiğinde o kadar odayı ne yapacağız?"

"Başka konuklar davet edeceğiz." Larry annemin bu kadar basit bir cevabı neden akıl edemediğine şaşırmış gibiydi.

Annem öfkeyle baktı ona, gözlükleri çarpılmıştı.

"Gerçekten, Larry. Beni kızdırıyorsun," dedi sonunda.

Larry gayet ciddi bir sesle, "Birkaç konuk gelince düzenin altüst oluyor diye kabahati bana atman haksızlık," dedi.

"Birkaç konuk ha!" diye ciyakladı annem. "Sekiz kişinin birkaç konuk ettiğini düşünmene pek sevindim."

"Son derece mantıksız davrandığını düşünüyorum."

"Konuk davet edip bana söylememek mantıksız değil, öyle mi?"

Larry incinmiş bir tavırla anneme baktı ve kitabına döndü.

"Eh, elimden geleni yaptım," dedi, "başka bir şey yapamam."

Uzun bir sessizlik oldu, Larry sakin sakin kitabını okuyor, annem güllerle doldurduğu vazoları odanın orasına burasına koyuyor ve kendi kendine homurdanıyordu.

"Orada yatıp durma," dedi sonunda. "Sonuçta onlar senin arkadaşların. Bir şeyler yapmalısın."

Larry sabrının sonuna gelmiş bir edayla kitabını bıraktı.

"Ne yapmamı bekliyorsun, bilmiyorum," dedi. "Bütün önerilerimi geri çevirdin."

"Aklı başında önerilerde bulunsan, geri çevirmezdim."

"Önerilerimde saçma bir şey görmüyorum."

"Ama Larry, tatlım, mantıklı ol. Birileri geliyor diye apar topar başka bir villaya taşınamayız. Zaten hemen bir villa bulacağımız da şüpheli. Ayrıca Gerry'nin dersleri var..."

"Taşınmayı aklına koyarsan, bütün bunlar halledilir."

"Başka bir villaya *taşınmıyoruz*," dedi annem kesin bir sesle. "Kararım kesindir."

Gözlüklerini düzeltti, Larry'ye meydan okurcasına baktı ve kararlı adımlarla mutfağa yöneldi.

İkinci Kısım

Yabancıları ağırlamayı unutma;
bilmeden melekleri ağırlamış olanlar var.
İbraniler, xiii:2

YEDİNCİ BÖLÜM

PAPATYA SARISI VİLLA

Yeni villa çok büyük, yüksek, Venedik tarzı kare bir konaktı; duvarları solmuş papatya sarısı, kepenkleri yeşil, çatısı tilki kızılıydı. Denize bakan bir tepede, bakımsız zeytinlikler ile sessiz limon, portakal bahçeleriyle çevriliydi. Geçmişte kalmış bir melankoli havası hâkimdi her yere: Çatlamış ve soyulmuş duvarlarıyla ev; seslerin yankılandığı kocaman odalar, geçen yılın yapraklarıyla tepeleme örtülü verandalar; alt kattaki odaları sürekli yeşil bir alacakaranlığa boğan azgın sarmaşıklar ve asmalar; evin bir cephesi boyunca uzanan duvarıyla küçük çukur bahçe ve işlemeleri paslanmış demir kapısı; bu bahçenin ot bürümüş patikalarını saran güller, dağ laleleri, sardunyalar... Bakımsız mandalina ağaçlarının dalları öyle sık çiçekliydi ki ortalığı baygın bir koku sarmıştı. Bahçenin arkasındaki meyve bahçeleri, arıların vızıltısı, arada bir yaprakların arasındaki kuşların kanat çırpışları dışında kıpırtısız, sakindi. Ev ve topraklar aheste aheste, hüzünle çürüyordu; pırıl pırıl denize ve Arnavutluk'un karanlık, aşınmış dağlarına bakan yamaçta unutulup gitmişti. Sanki villa ile etrafını saran bahçeler yarı uykudaydı, bahar güneşinde sarhoş gibi uzanmış, kendilerini yosuna, otlara ve minicik mantarlara terk etmişlerdi.

Villayı bize bulan elbette Spiro'ydu; gürültüsüz parıltısız, fazla da yorulmadan taşınmamızı sağlayan da o. Villayı ilk görüşümüzden topu topu üç gün sonra eşyalarımızla yüklü uzun arabalar yolda tozlu bir geçit törenine başladılar, dördüncü gün yerleşmiştik.

Villaya ait bahçelerin bir köşesinde bahçıvanla karısının oturduğu küçük bir köy evi vardı; yaşlı, bir ayakları neredeyse çukurda bu çift, araziyle birlikte çökmüşe benziyordu. Bahçıvanın görevi su tanklarını doldurmak, meyveleri toplamak, zeytinleri kırmak ve limon ağaçlarının altında vızıldayan on yedi kovandan bal toplarken yılda bir kere arılar tarafından fena halde sokulmaktı. Annem bir gün düşüncesizlik edip bahçıvanın karısını villada işlerimizi görmek üzere tuttu. Adı Lugaretzia idi, sıska, mutsuz bir kadındı, saçları kafasına sıkı sıkı tutturduğu fırkete ve taraklardan durmadan kurtulurdu.

İnanılmayacak kadar hassas olduğunu annem çok geçmeden keşfetti; çok nazik davranmaya çalışsa da, yaptığı işi eleştirmeye görsün kadının kahverengi gözlerine yaşlar dolardı. Öyle yürek burkucu bir manzaraydı ki, annem bir süre sonra kadını eleştirmekten tamamen vazgeçti.

Hayatta Lugaretzia'nın ağlamaklı yüzünde güller açtıracak, köpeklerinki gibi daima mahzun gözlerini pırıldatacak tek şey vardı, o da hastalıklarından söz etmek. Bazıları boş vakitlerinde eğlence olsun diye hastalık hastası olur, Lugaretzia ise meslek edinmişti bunu. Villaya taşındığımızda midesi onu kaygılandırıyordu. Midesinin durumu konusundaki raporları vermeye sabah saatin yedisinde, çayı getirdiğinde başlardı. Elinde tepsilerle bir odadan diğerine uğrar, her birimize o geceki mide serüvenini sancı be sancı anlatırdı. Tanımlama sanatının ustasıydı; odadan odaya giderken ayaklarını sürüyerek, sızıldanarak, ahlayarak, uflayarak ıstırabının öyle gerçekçi bir tanımlamasını yapardı ki acısını biz de duymaya başlardık.

Bir sabah, Lugaretzia'nın özellikle kötü bir gece geçirdiği anlaşıldığında, Larry anneme sordu: "Bu kadın için bir şeyler yapamaz mısın?"

"Ne yapmamı bekliyorsun?" dedi annem. "Ona biraz karbonat yutturmuştum."

"Demek ki o yüzden kötü bir gece geçirdi."

"Uygun yiyecekler yemediğinden eminim," dedi Margo. "Sıkı bir perhiz yapsa bir şeyi kalmaz."

"Onun midesine süngüden başka bir şey fayda etmez," dedi Larry, "Çok iyi biliyorum... geçen hafta kalın bağırsağının her bir büklümünü ne yazık ki çok yakından tanıdım."

"İnsanı bıktırıyor, biliyorum," dedi annem, "ama zavallı kadın belli ki acı çekiyor."

"Hiç de değil," dedi Leslie, "her ânından zevk alıyor. Aynı hastalandığı zamanlardaki Larry."

Annem telaşla lafı bağladı. "Her neyse, kadıncağıza dayanmamız gerek; başka birini bulamayız. Theodor bir daha geldiğinde kadını muayene etmesini rica ederim."

Larry, "Bu sabah bana anlattığı doğruysa," dedi, "Theodor'un eline bir kazma ve bir madenci feneri vermen lazım."

"Larry, iğrenç konuşuyorsun!" diye azarladı annem.

Kısa bir süre sonra Lugaretzia'nın midesi düzelince hepimiz ferahladık, ama bu kez ayakları ağrımaya başladı, evin içinde ayağını sürüye sürüye, yüksek sesle ahlayıp oflayarak, bazen de hoplayarak dolaşıyordu. Larry annemin hizmetçi değil gulyabani tuttuğunu söyledi, Lugaretzia'ya bir gülleyle zincir satın alınmasını önerdi. Böylece en azından yaklaştığını anlayabilecek, kaçma fırsatı bulabilecektik, çünkü Lugaretzia yavaşça insanın ense köküne yaklaşıp hiç beklenmedik bir anda kulağının dibinde derin bir ah çekme âdeti edinmişti. Bir sabah kadın yemek odasında hangi ayak parmağının ağrıdığını göstermek için ayakkabısını çıkarınca Larry kahvaltısını odasında etmeye başladı.

Lugaretzia'nın hastalıklarının dışında evde başka güçlükler de vardı. Villayla birlikte kiraladığımız eşyalar, son yirmi yıldır kapalı odalarda kalmış inanılmaz bir Victoria dönemi mobilya koleksiyonu artıklarıydı. Her yerde çömelmiş oturuyordu bu mobilyalar, çirkin, hantal, kullanışsızdı, birbirlerine iğrenç bir şekilde diş gıcırdatıyor, gürültülü tabanca sesleri çıkararak parça parça dökülüyor, eğer yanlarından biraz sert adımlarla geçerseniz bir toz bulutu çıkarıyorlardı. İlk akşamımızda yemek masasının bacağı kırıldı, yemekler yere saçıldı. Birkaç gün sonra Larry sağlama benzeyen devasa bir koltuğa oturdu, o saniye koltuğun sırtı insanın burnunu gıdıklayan bir toz bulutunun arasında kayboldu. Annem bir kulübe büyüklüğündeki gardırobu açtığında kapağı elinde kalınca bir şeyler yapmak gerektiğine karar verdi.

"Her şeyin un ufak olduğu bir evde konuk ağırlayamayız," dedi. "Yeni mobilya almak zorundayız. Of, bu konuklar bana çok pahalıya mal olacak."

Ertesi sabah Spiro annemi, Margo'yu ve beni mobilya almak üzere kasabaya götürdü. Kasaba her zamankinden daha kalabalık, daha gürültülüydü, ama özel bir şeyler olabileceği hiç aklımıza gelmedi. Taa ki dükkâncıyla pazarlığı bitirip kendimizi daracık, kargacık burgacık sokaklara atana kadar. Otomobili bıraktığımız yere gitmeye çalışırken itilip kakıldık, omuzlandık. Ortalık gitgide daha kalabalık oluyordu. İnsanlar öyle omuz omuzaydı ki, istemesek de öne doğru ilerlemek zorunda kaldık.

Margo müthiş bir gözlemcilikle, "Bir olay var galiba," dedi. "Belki bir fiesta, ya da onun gibi ilginç bir şeydir."

Annem, "Her neyse umurumda değil, bir an önce otomobile girelim," dedi.

Ama otomobilin durduğu yerin aksi yönüne sürükleniyorduk. Sonunda ite kaka da olsa kasaba meydanında toplanan muazzam kalabalığın yanına vasıl olduk. Yanımda duran ihtiyar köylü kadına neler olduğunu sordum, yüzü gururla aydınlanarak bana döndü.

"Aziz Spiridion günü, *kyria*," dedi, "bugün kiliseye girip ayağını öpeceğiz."

Spiridion adanın koruyucu aziziydi. Mumyalanmış bedeni kilisedeki gümüş tabutun içinde dururdu. Yılda bir kere törenle kasaba sokaklarında dolaştırılırdı. Çok güçlü bir azizdi, dilekleri yerine getirebilir, hastalıkları iyileştirebilir, hatta istekte bulunduğun sırada havası yerindeyse sizin için harika şeyler yapabilirdi. Adalılar tapıyordu ona, onuruna adadaki erkeklerin yarısına Spiro adı verilmişti. Bugün de özel bir gündü; anlaşılan tabut açılacak, müminlere mumyanın terlikli ayağını öpüp dilekte bulunma izni verilecekti. Kalabalığa bir bakan, Korfuluların azizi ne kadar sevdiklerini anlayabilirdi. En iyi siyah elbiselerini giymiş ihtiyar köylü kadınlar ile apak olmuş palabıyıklı, zeytin ağaçları kadar kambur kocaları; güneşten simsiyah olmuş, yapılı, mürekkep balıkları yüzünden gömlekleri leke içinde balıkçılar; hastalar, zekâ özürlüler, veremliler, sakatlar, yürümekte zorlanan yaşlılar; köh köh öksürürken küçücük balmumu gibi sarı yüzleri kasılan sıkı sıkı kundaklanmış bebekler, herkes oradaydı. Birkaç uzun boylu, yabani yüzlü, bıyıklı, kafaları tıraşlı Arnavut çoban bile vardı, sırtlarına koyun postu geçirmişlerdi. Bu esmer, rengârenk insan kalabalığı ağır ağır kilisenin gölgeler içindeki kapısına doğru yürüyordu; biz de lavların sürüklediği çakıl taşları gibi onlarla birlikte sürüklendik. Margo benim iyice önümdeydi, annemse bir o kadar arkada kalmıştı. Ben beş şişman köylü kadının arasına sıkışmıştım; yastık gibi dayanıyorlardı bana, ter ve sarmısak kokuyorlardı. Annem iki dev Arnavut çobanın arasında kalmıştı. Basamaklardan yukarı, kilisenin içine doğru itildik.

İçerisi kuyu kadar karanlıktı, duvar boyunca sıralanmış sapsarı çiğdemler gibi parlayan mumların ışığı vardı yalnızca. Sakallı, yüksek başlıklı, kapkara cüppeli bir papaz onca kasvetin içinde karga gibi kanat çırparak kalabalığı hizaya sokmaya, tek sıra halinde kiliseye girip, büyük gümüş tabutun yanından geçip başka bir kapıdan sokağa dönmelerine çalışıyordu. Tabut dik duruyor, gümüş bir krizalite benziyordu. Kapağının altından bir bölüm çıkarıldığından, azizin işlemeli terlikler giymiş ayakları görünüyordu. Tabutun yanına gelen eğilip bu ayakları öpüyor, bir dua mırıldanıyordu; tabutun üst kısmındaki camdan görülen azizin kararmış, buruşmuş yüzünde ise bir iğrenme ifadesi vardı. Anlaşıldığı kadarıyla, ister beğenelim, ister beğenmeyelim, Aziz Spiridion'un ayaklarını öpecektik. Arkama baktığımda annemin yanıma gelmek için çırpındığını gördüm, ama Arnavut korumaları yerlerinden bir santim bile kımıldamadıklarından, boşuna çırpınmış oldu. Bir an göz göze geldiğimizde, yüzünü buruşturarak tabutu gösterip başını şiddetle salladı. Ne demek istediğini anlamadım, annemi işkillenerek, hiç saklamadan süzen iki Arnavut da anlamamıştı. Sanırım annemin nöbet geçirmek üzere olduğuna hükmettiler; haklıydılar, zira annemin yüzü kıpkırmızıydı, ağzını yüzünü de artık deli gibi oynatıyordu. Sonunda umutsuzca tedbiri elden bıraktı ve kalabalığın başı üzerinden tıslad.

"Margo'ya söyle... öpmesin... havayı öpsün... havayı..."

Annemin sözlerini Margo'ya iletmek üzere döndüm, ama çok geç kalmıştım. Margo terlikli ayaklara eğilmiş öyle kendinden geçmişçesine öpüyordu ki kalabalık hem çok şaşırdı, hem de bayıldı bu işe. Sıra bana gelince annemin talimatına uyup mumyanın sol ayağına on beş santim uzaklıkta, havada bir noktayı büyük bir saygı gösterisiyle şappadanak öptüm. Derken birileri arkamdan itti, kilisenin öbür kapısından çıkıp kendimi sokakta buldum; kalabalık küçük gruplar halinde gülüp söyleşiyordu. Margo basamaklarda kendinden pek memnun, beklemekteydi. Bir an sonra, çobanlarının güçlü kollarıyla kapı dışarı itelenen annem göründü. Merdivenlerden aşağı çılgınca koşarak yanımıza geldi.

"Ay o çobanlar..." diye fısıldadı. "Ne kabaydılar... kokudan az daha ölüyordum... günlük ve sarmısak karışımı... Nasıl böyle kokuyorlar, anlamıyorum."

Margo çok neşeliydi. "Eğer Aziz Spiridion dileğimi yerine getirirse, her şeye değer."

"Ne kadar sağlığa aykırı bir tören," dedi annem. "Hastalıkları tedavi falan etmez, tersine mikrop saçıyor. Gerçekten ayaklarını öpseydik, kim bilir ne hastalık kapardık!"

Margo şaşırmıştı. "Ama ben öptüm ayaklarını."

"Margo! Öptün mü!"

"E, herkes öpüyordu."

"Öpmemeni söylemiştim oysa."

"Söylemedin..."

Araya girip annemin uyarısını Margo'ya zamanında iletemediğimi söyledim.

"Bütün o insanlar o terliklere tükürük saçarken sen de gidip öptün."

"Herkesin yaptığını yapıyordum."

"Nasıl yaparsın!"

"Belki sivilcelerimi iyileştirir diye düşündüm."

"Sivilcelerini mi!" Annem kaşlarını çatmıştı. "Sivilcelerinin yanında bir hastalık daha kapmamışsan talihli sayılırsın," dedi.

Ertesi gün Margo gribe yakalanıp yorgan döşek yattı. Aziz Spiridion'un annemin gözündeki itibarı ise yerlerde sürünüyordu. Spiro acele kasabaya doktor bulmaya gönderildi, biraz sonra yanında kocaman bağa gözlüklerinin ardındaki düğme gözleriyle bakan, rugan gibi parlak saçlı, badem bıyıklı, minicik tombul bir adamla döndü.

Doktor Andruçeli'ydi bu. Harika bir adamdı, hastanın yanında kimselere benzemeyen tavırları vardı.

"Pa-pa-pa," diyerek odaya girip kaşlarını çatarak Margo'ya baktı. "Pa-pa-pa! Hiç de akıllıca hareket etmemişsin, ha? Azizin ayağını öpmek ha? Pa-pa-pa-pa-pa! Birtakım nahoş böcekler kapabilirdin. Yine talihlisin. Grip olmuşsun. Şimdi, dediğimi yapmazsan, bir daha yüzüne bakmam. Ve lütfen bir daha sakın budalaca hareket edip işimi zorlaştırma. Yarın bir gün yine azizin birinin ayağını öpersen, gelip seni tedavi etmem.... Pa-pa-pa... olacak iş mi?"

İşte böylece Margo üç hafta boyunca yatakta pinekledi; Andruçeli iki üç günde bir gelip pa-pa-pa-lıyordu. Kalanımız ise artık villaya yerleşmişti. Larry muazzam boyutlardaki tavan arasına el koydu, iki marangoz getirip kitap rafları yaptırdı. Leslie evin arkasındaki büyük kapalı verandayı atış galerisi haline getirdi; ne zaman atış talimi yapsa, dışarıya kocaman bir bayrak asıyordu. Annem dalgın dalgın alt kattaki kocaman taş mutfakta gezinerek fıçılar dolusu et suyu kaynatırken bir yandan Lugaretzia'nın tekdüze konuşmasını dinlemeye çalışıyor, bir yandan da Margo için endişeleniyordu. Roger ile benim ise keşfedilecek on beş dönümlük bahçemiz vardı; sığ ve kıpırtısız denize inen yepyeni, geniş mi geniş bir cennet. Geçici olarak hocasız kaldığımdan (George adadan ayrılmıştı), bütün günü dışarıda geçiriyor, alelacele bir şeyler atıştırmak üzere kısa aralıklarla villaya dönüyordum.

Burnumun dibindeki bu bir köşesi diğer köşesine hiç benzemeyen topraklarda eski dost yaratıklarımı yine buldum: gülböcekleri, mavi marangoz arılar, uğurböcekleri, tuzakçı örümcekler. Ama birçok başka yaratık da vardı. Çukur bahçenin harap duvarlarında küçük kara akrepler yaşıyordu; bakalitten yapılmışçasına parlak ve cilalıydılar; bahçenin hemen altındaki incir ve limon ağaçlarında zümrüt yeşili ağaç kurbağaları vardı, yaprakların arasında ipeksi şekerlere benziyorlardı; yamaçta çeşit çeşit yılana, parlak renkli kertenkelelere, kaplumbağalara rastlıyordum. Meyve bahçelerinde kuşlar vardı: saka kuşları, yeşil ispinozlar, kızılkuyruklar, kuyruksallayanlar, sarıasma kuşları, arada bir de uzun kıvrık gagalarıyla toprağı eşeleyen, beni görünce şaşkınlıktan ibiklerini kaldırıp uçup giden somon pembesi, siyah ve beyaz ibibikler.

Villanın saçaklarına kırlangıçlar yuva yapmıştı. Bizden biraz önce gelmişlerdi; henüz tamamladıkları yamru yumru çamurdan evleri hâlâ bol şerbetli erik tatlısı gibi koyu kahverengi ve nemliydi. Çamurun kurudukça rengi açılırken ana baba kuşlar da ağaç kökü, koyun yünü ve kuş tüyü bulmak için bahçede dört dönüyordu. Kırlangıç yuvalarından ikisi diğerlerinden biraz daha aşağıdaydı. Dikkatimi onlara yoğunlaştırdım. Duvara, iki yuva arasına uzun bir merdiven dayadım, yavaş yavaş, her gün bir parça daha yükseğe tırmandım. Artık en üst basamakta oturup bir, bir buçuk metre uzaklıktaki yuvaları seyredebiliyordum. Kuşlar varlığımdan huzursuz olma-

mış gibiydi. Ben merdivenin en üst basamağında çömelmiş, Roger da aşağıda otururken onlar da aile kurmak üzere hazırlanmayı sürdürüyorlardı.

Kırlangıç ailelerini artık çok iyi tanıyor, her gün yaptıklarını ilgiyle seyrediyordum. Anladığım kadarıyla dişi olan ikisinin davranışları çok benziyordu, ikisi de çok meşgul, çok endişeli, çok titiz ve çalışkandı. Öte yandan iki erkeğin karakterleri çok farklıydı. Biri, yuvanın içini kaplamak için çok güzel malzeme bulur getirirdi, ama bu işi bir görev kabul etmeyi reddediyordu. Ağzında minicik bir yün parçasıyla tam eve geleceği sırada birden alçalarak bahçedeki çiçeklerin üstünde sekizler çizer, ya da asma çardağının direkleri arasında oyun oynardı. Karısı yuvada çileden çıkmış halde cıvıldayıp durur, ama o hayatı ciddiye almayı reddederdi. Öteki dişinin de erkeğiyle sıkıntısı vardı, ama farklı bir sıkıntıydı bu. Bu erkek aşırı coşkuluydu. Yavrularına adadaki en güzel malzemeyle yapılmış bir yuva verebilmek için her taşın altına bakmaya kararlı görünüyordu. Ama ne yazık ki hesap bilmiyordu; ne kadar çabalarsa çabalasın yuvasının çapını hatırlamakta güçlük çekmekteydi. Gagasında kendisi kadar bir tavuk ya da hindi tüyü, heyecanla cıvıldayarak gelirdi gelmesine de, tüyü kıvırıp yuvanın ağzından içeri sokmak mümkün olmazdı. Ne kadar uğraşırlarsa uğraşsınlar o tüyün yuvaya giremeyeceğini anlatmak için karısının canı çıkardı. Erkek hayal kırıklığıyla tüyü gagasından yere, yuvanın altında oluşan kocaman tüy yığınının üstüne bırakır, daha uygun bir şey bulmak üzere uçup giderdi. Bir süre sonra bu kez zor bela getirdiği yün yumağının arasına öyle çok toprak ve gübre girmiş olurdu ki, bırakın yuvaya sokmak, saçağa kadar bile çıkartamazdı.

Sonunda yuvalar döşenip dişilerin yumurtladığı benekli yumurtalar çatladığında iki kocanın kişilikleri sanki değişti. O saçma sapan kaplama malzemesi getiren yine umursamazca yamaçlarda bir yükselip bir alçalarak uçuyor, ama güya dikkatsizce getirdiği bir ağız dolusu böcek, tüyleri henüz çıkan titrek yavruların tam beğeneceği hacim ve yumuşaklıkta oluyordu. Öteki erkek çok huzursuzdu, anlaşılan bebeklerinin açlıktan ölebileceği korkusuna kapılmıştı. Yiyecek bulmak için kendini harap ediyor, yine kanatlarıyla, bacaklarıyla kocaman dikenli bir böcek ya da kurumuş, hazmı olanaksız devasa bir yusufçuk gibi olmadık yiyeceklerle dönüyordu. Yuvasının ağzına sıkı sıkı tutunur, bu muazzam lokmaları yavrularının hiç kapanmayan

boğazlarına tıkmak için boşuna çabalardı. O dikenli yaratıklardan birini o küçücük boğazlardan birine tıkmayı başarsa ne olurdu diye düşündükçe tüylerim ürperiyor. Neyse ki asla beceremezdi bu işi ve sonunda her zamankinden daha perişan, böceği yere bırakır ve başka bir şey bulayım diye telaşla uçup giderdi. Bu kırlangıca ne kadar teşekkür etsem azdır, çünkü koleksiyonuma üç tür kelebek, altı yusufçuk ve iki aslan karınca sağlamıştı.

Yumurtalar çatladıktan sonra dişilerin davranışları değişmemişti. Azıcık daha hızlı uçuştular, ne yaptıklarını çok daha iyi biliyor gibiydiler, ama hepsi buydu. Bir kuş yuvasının temizlik kurallarını ilk kez gördüğümde çok şaşırmıştım. Bir kuş yavrusunu kendi elimle büyüttüğüm sırada kakasını yapmak istediğinde neden kıçını göğe kaldırıp salladığını merak ederdim. Artık sebebini biliyordum. Bebek kırlangıçların sümüğümsü bir sıvıyla çevrili kakaları kürecikler halindeydi. Civcivler tepe üstü durup bir an neşeyle rumba yapar gibi kıçlarını sallayarak minik kakalarını yuvanın ağzına bırakıyorlardı. Dişiler, getirdikleri yiyeceği bebeklerin boğazına tıktıktan sonra kaka küreciğini dikkatle gagalarıyla tutuyor, götürüp zeytinliklerin oraya bir yere bırakıyorlardı. Harika bir düzendi bu. Salla kıç aşamasından (hep gülerdim buna), anne kırlangıcın ağaçların üzerinde süzülüp minik siyah beyaz bombayı toprağa bırakışına kadar bütün gösteriyi hayranlıkla seyrederdim.

Erkek kırlangıcın acayip, yavrulara uygun olmayan böcekler toplama alışkanlığını bildiğimden, yuvanın altındaki alanı, koleksiyonuma yeni örnekler ekleyebilme umuduyla günde iki kez kontrol ediyordum. Bir sabah olağanüstü bir kanatlı böcek buldum orada. Geri zekâlı bir kırlangıcın bile getirmeyeceği kadar büyük bir şeydi, hatta yakalayabileceğini bile sanmıyordum. Yine de işte orada, yuvaların altındaydı. Kocaman, hantal bir mavi-siyah kanatlı böcekti; büyük yuvarlak bir kafası, upuzun eklemli antenleri ve yumrumsu bir gövdesi vardı. Ön kanatları pek acayipti; öyle ufaktı ki bu kanatlar, temizleyiciye göndermiş de çekmiş gibi duruyordu, kesinlikle kendisinin yarısı kadar bir kınkanata göreydi. Belki de o sabah temiz bir çift ön kanat bulamadı da küçük kardeşininkileri giydi diye düşündüm bir süre, ama sonunda, her ne kadar çok çekici olsa da bu fikrin bilimsel sayılamayacağına karar verdim. Elime aldıktan sonra parmaklarımın ekşi

ekşi, yağlı gibi koktuğunu fark ettim, oysa gördüğüm kadarıyla herhangi bir sıvı püskürtmemişti. Böceği Roger'a koklattım, şiddetle aksırdı ve kaçtı, dolayısıyla kokanın kınkanat olduğu sonucuna vardım. Theodor geldiğinde ne olduğunu söylesin diye dikkatle korudum böceği.

Ilık bahar günleri başladığından beri Theodor her perşembe faytonla villamıza çaya geliyordu. Tiril tiril takım elbisesi, kaskatı kolalı yakalığı ve melon şapkası, yanında getirdiği test tüpleriyle dolu ağlar, kutular ve torbalara garip bir karşıtlık oluşturuyordu. Çaydan önce yeni bir böcek bulmuşsam dikkatle inceler, tanımlamaya çalışırdık. Çaydan sonra ya değişik yaratıklar bulmak için çevrede gezinir, ya da Theodor'un tabiriyle sefere çıkar, koleksiyonu için yepyeni mikroskopik yaşam örnekleri aramaya giderdik. Dar gelen kanatlarıyla benim garip böceğimi fazla zorlanmadan o tanımladı ve harika bilgiler verdi.

"Haaa! Evet!" dedi böceği yakından inceleyerek. "Bu bir yağ böceği... *meloe proscaraboeus*... Evet... gerçekten de çok garip görünüşlü böcekler. Ne dedin? A, evet, dar gelen kanatlar... Gördüğün gibi bunlar uçamaz. Kanatlı böceklerin bazı türleri şu ya da bu nedenle uçma yeteneğini kaybetmiştir. Bu böceğin asıl ilginç yanı, yaşam öyküsüdür. Bu elbette bir dişi. Erkeği epeyce küçüktür... dişinin yarısı kadar diyebilirim. Bildiğim kadarıyla dişi küçük sarı yumurtalarını yağa bırakır. Bunlar çatladığında çıkan larvalar yakınında hangi bitki varsa tırmanır, çiçeğinin içinde beklemeye başlar. Bekledikleri belirli bir tür arıdır. Bu arı çiçeğe girdiğinde larva bir tür... otostop yapar... şey... pençeleriyle arının tüylerine sıkı sıkı tutunur. Talihliyse, tutunduğu arı peteğe yerleştireceği yumurtasının yanına koymak için bal toplayan bir dişidir. Arı peteğin odacığına bal doldurup yumurtasını bıraktığı anda larva yumurtanın yanına atlar, arı da odacığı kapatır. Larva da arının yumurtasını yer ve hücrenin içinde gelişir. Burada ilginç olan larvanın sadece bir tür arıya tutunması. Sanırım larvalardan çoğu yanlış tür arıya tutunup sonuçta ölüyor. Elbette, tut ki doğru arıya tutundu, yine de... şey... yumurtlamak üzere bir dişi olacağının da garantisi yok."

Bir an durdu, birkaç kere ayak parmaklarının ucunda kalktı ve derin düşüncelere dalarak döşemeyi uzun uzun inceledi. Başını kaldırıp bana baktığında gözlerinde neşeli bir pırıltı vardı.

"Demek istiyorum ki," diye lafını sürdürdü. "At yarışlarında... şey... kazanması zor ata oynamak gibi bir şey."

Cam kapaklı kutuyu yavaşça sallayınca böcek şaşkınlıkla antenlerini oynatarak kutunun bir ucundan ötekine kaydı. Sonra kutuyu rafa, diğer örneklerimin arasına koydu.

"Atlardan söz etmişken," dedi mutlu bir yüzle. Ellerini beline dayadı, ağır ağır sallandı. "Beyaz at üzerinde İzmir'e girdiğimi anlatmış mıydım? Birinci Dünya Savaşı'ydı, biliyor musun, alay komutanı İzmir'e... şey... zafer alayıyla girmeye kararlıydı ve mümkünse alayın önünde beyaz atlı bir askerin gitmesini istiyordu. Ne yazık ki alayın önünde gitme ayrıcalığını bana verdiler ki bunun bir ayrıcalık olduğundan bile kuşkuluyum. Elbette ata binmeyi öğrenmiştim, ama... şey... usta bir süvari olduğumu söyleyemem. Eh, her şey düzgün gitti, at çok terbiyeliydi, ama şehre girene kadar... Yunanistan'ın bazı bölgelerinde âdettir, bilirsin... şey... kahraman fatihlere gülsuyu, koku falan serpilir. Birliğin başında giderken ihtiyar bir kadın bir ara sokaktan çıkarak sağa sola kolonya serpmeye başladı. At buna aldırmadı, ama ne yazık ki bir damla kolonya gözüne sıçradı. Eh, geçit törenlerine, haykıran kalabalıklara falan alışıktı da, gözüne kolonya dökülmesine değildi. Çok... şey... huzursuzlaştı, ordu atı değil de sirk atıymış gibi davranmaya başladı. Ayaklarım üzengiye takılı kaldığı için düşmedim. Atı sakinleştirmek için tören kıtası dağıldı. Buna rağmen at sakinleşmedi, komutan da onun artık törene katılamayacağına karar verdi. Dolayısıyla zafer alayı bando mızıka ana caddelerden geçerken, insanlar da alkışlayıp yaşa naraları atarken, ben beyaz atımın üstünde arka sokaklardan kimseye görünmeden geçmek zorunda kaldım. Üstelik ikimiz de buram buram kolonya kokuyorduk. Şey... o zamandan beri ata binmekten zevk almıyorum."

Sekizinci Bölüm

KAPLUMBAĞA TEPELERİ

Köyün arkasında, yontulmamış başlarını çevredeki zeytinliklerden yükselten küçük tepeler vardı. Yemyeşil mersinler, yüksek fundalıklar ve orada burada boy atmış servilerle kaplıydı bu tepeler. Buraların en ilginç bölgesiydi, çünkü yaşamla doluydu. Kumlu patikalarında aslan karınca larvaları mini mini külah biçimi çukurlar kazıyor, bekliyorlardı. Dikkatsiz bir karınca çukurun kenarına bastığında kum çöküyor, karınca tuzağın dibine yuvarlanıp aslan karıncanın korkunç, kıskaca benzer çenesiyle burun buruna geliyordu. Kızıl kum tepelerinde ava çıkmış sarı arılar tünel kazıp örümceklere pusu kurmaktaydı; örümceği sokup felç edecek, yesinler diye larvalarına götüreceklerdi. Fundaların arasında imparator pervanelerinin kocaman tombul tırtılları besleniyor, hareket eden kürk yakalara benziyorlardı. Mersin yapraklarının ılık, kokulu alacakaranlığında ise peygamberdeveleri pusu kurmuştu; başlarını bir o yana bir bu yana çevirerek av gözlüyorlardı. Servi dallarında ispinozlar içleri gagaları beş karış açık, gözleri tekerlek gibi civcivlerle dolu temiz tertipli yuvalar kurmuşlardı. Alt dallarda çalıbülbülleri yosun ve saçlardan minicik kırılgan fincanlar örüyor ya da dalların ucuna tutunup böcek yakalamaya çabalıyorlardı; küçücük bir örümcek ya da tatarcık gördüler miydi, belli belirsiz bir cıvıltı koparıyorlar, ağacın kasvetinde narin adımlarla gezinirken altın ibikleri birer minik av beresi gibi parlıyordu.

Villaya taşındıktan bir iki gün sonra aslında tepelerin sahibinin kaplumbağalar olduğunu keşfettim. Sıcak bir öğleden sonra Roger'la birlikte bir çalının arkasına saklanmış, büyük, kırlangıç kuyruklu bir kelebeğin güneşlendiği yere dönmesini bekliyorduk; kelebeği yakalamaktı niyetimiz. O yılın ilk gerçekten sıcak günüydü, her şey uyuyor, güneşle yıkanıyor gibiydi. Kırlangıç kuyruklu kelebeğin acelesi yoktu; zeytin ağaçlarının arasında kendi kendine bale yapıyor, güneşte bükülüyor, dönüyor, dalıyordu. Onu seyrederken arkasına saklandığımız çalının öbür tarafında bir kıpırtı sezdim. Ne olduğunu anlamak için bir göz attım, fakat boz toprak gü-

neşte kavrulmuştu, hiçbir yaşam belirtisi yoktu. Tam kelebeği seyretmeye dönecekken, gözlerime inanamadım: biraz önce baktığım toprak parçası sanki alttan biri itmişçesine aniden yükseldi; toprak çatladı, küçücük bir fide çırpındı, narin kökleri dayanamayınca yana devrildi.

Toprağı altüst eden neydi acaba? Deprem mi? Bu kadar hafif ve küçücük bir alanda olamazdı. Köstebek mi? Böyle kuru, susuz toprakta, hayır. Ben düşünürken toprak parçaları yeniden yükseldi, çevreye dağıldı ve gözümün önünde sarılı kahverengili bir kabuk belirdi. Kabuk yükseldikçe toprak yine kenarlara dağıldı ve sonra, kırış kırış, pullu bir kafa yavaşça, sakınarak delikte belirdi, ardından da uzun, ince bir boyun. Kaplumbağa beni süzerken nemli gözlerini bir iki kere kırptı, sonra zararsız olduğuma hükmederek sonsuz bir dikkat ve çabayla kendini toprak hücresinden çıkardı, birkaç adım attı, güneşte şekerleme yapmaya başladı. Nemli, soğuk toprakta uzun bir kış geçirdikten sonra o ilk güneş banyosu kaplumbağaya bir kadeh şarap gibi iyi gelmiş olmalıydı. Bacaklarını kabuğundan dışarı çıkarmış, boynunu alabildiğine uzatmış, başını yere koymuştu. Gözleri kapalı, sanki her bir hücresiyle güneşin ışınlarını emiyordu. On dakika kadar orada yattı, sonra ağır ağır kalktı, patikadan yürüyerek servinin gölgesindeki yonca ve papatyaların arasına girdi. Orada sanki bacaklarının gücü tükenmiş gibi kabuğunun altında pat diye çöktü. Derken başı yine kabuğundan çıktı, ağır ağır yemyeşil yoncalara doğru eğildi, ağzı kocaman açıldı, bir an ikirciklenerek durdu, sonra lezzetli yaprakları bir baş hareketiyle koparıp sevinçle yemeye başladı. Ağzı yılın ilk yemeğiyle yeşillenmişti.

Baharın ilk kaplumbağası olmalıydı. Yeraltındaki yatakhanesinden çıkışı bir işaretmiş gibi yamaç birden kaplumbağalarla doldu. Böyle küçük bir alanda bu kadar çok kaplumbağa toplandığını daha önce hiç görmemiştim. Büyükleri çorba tabağı kadardı, küçükleriyse fincan kadar. Çikolata renkli dedeler ile soluk boynuz renkli çocuklar hep birlikte kumlu patikalarda ağır ağır yol alıyor, fundalara ve mersinlere girip çıkıyor, bazen daha lezzetli bitkiler buldukları zeytinliklere iniyorlardı. Bir noktada bir saat otursanız önünüzden on kaplumbağa geçiyordu. Bir gün öğleden sonra sadece yamaçta yürürken, kararlılıkla gezinen, kısacık bacakları yeri döven tam otuz beş kaplumbağa toplayıverdim.

Tepelerin kabuklu sakinleri kış evlerinden çıkıp da ilk yemeklerini yedikten hemen sonra erkeklerinin aklına romantizm düştü. Boyunlarını iyice uzatmış, parmaklarının ucunda düşe kalka hızla yürüyerek kendilerine eş arıyorlardı. Arada bir durup tuhaf, esner gibi bir ses çıkarıyorlardı; erkek kaplumbağanın arzu dolu aşk şarkısıydı bu. Fundalıklara girip çıkan, arada bir durup bir şeyler atıştıran dişiler biraz da umursamazca cevap veriyordu onlara. Bir kaplumbağaya göre neredeyse dörtnala koşuşan iki ya da üç erkek genellikle aynı dişinin çevresine toplanıyordu. Tutkuyla tutuşmuş, soluk soluğa, birbirlerine dik dik bakıyor, ikide bir yutkunuyorlardı. Derken savaş hazırlıkları başladı.

Bu çatışmaları seyretmesi çok heyecan verici, ilginçti; bokstan ziyade güreşe benziyordu, çünkü taraflarda hızlı ayak oyunlarına girişecek ne hız vardı, ne de zarafet. Genel olarak önce biri mümkün olduğunca hızla rakibine saldırır, çarpışmadan hemen önce kafasını kabuğuna çekiverirdi. Bordalama en iyi usuldü, böylece rakibi ters çevirip çaresizce bacaklarını sallar duruma getirebiliyordunuz. Bordalayamazlarsa, rakibin anatomisindeki herhangi bir yer de uygun görülürdü. Erkekler birbirlerine saldırarak, itişip kakışarak, kabuklarını tokuşturarak, kimi zaman birbirlerinin boynunu ağır çekim ısırarak savaşıyorlardı. Bu arada çılgınlığın sebebi ağır ağır ilerliyor, arada bir durup bir şeyler geveliyor, arkasında kabukların birbirine sürtünüşüne, çatırdayışına aldırmaz görünüyordu. Birkaç kez çarpışmalar öyle şiddetlendi ki coşkusundan ne yaptığını görmeyen bir erkek yanlışlıkla cananına bordaladı. Dişi hor görür bir tavırla kabuğuna çekildi ve çarpışma bitene kadar sabırla bekledi. Çarpışmalar bana son derece kötü düzenlenmiş, gereksiz bir şey gibi geldi; çünkü kazanan her zaman en güçlü kaplumbağa olmuyordu. İyi konuşlanmışlarsa küçükler de kendilerinin iki kat büyüklüğündekileri devirebiliyordu. Kızın kalbini kazanan illa da çarpışanlardan biri olacak diye bir şey de yoktu; birkaç kere dişinin iki çarpışan erkekten uzaklaşıp yabancı biriyle (onun uğruna kabuğunu bile çatlatmamış biriyle) mutlu bir edayla uzaklaştığı da oluyordu.

Roger'la birlikte fundalıkta saatlerce çömelir, zırhı üstlerine tam oturmamış kaplumbağa şövalyelerin hanımlar uğruna çarpışmalarını seyreder, her zaman da eğlenirdik. Bazen kim kazanacak diye bahse girerdik. Yazın so-

nuna doğru Roger o kadar çok yanlış kaplumbağaya oynamıştı ki, bana epeyce borçluydu. Bazen çatışmalar iyice hararetlendiğinde Roger kendini tutamayıp savaşa katılmaya kalkışır, onu sıkı sıkı tutmak zorunda kalırdım.

Hanımefendi sonunda seçimini yaptığında balayına giden mutlu çifti mersinlerin arasında izler, hatta (çalıların arkasına saklanarak) bu romantik gösterinin son sahnesini de seyrederdik. Bir kaplumbağanın düğün gecesi (daha doğrusu düğün günü) pek de heyecanlı değildir. Bir kere, dişi utanmazcasına fikirdaktır, damadın ilgi gösterisinden hilekârca kaçar. Öyle sinirlendirir ki erkeği, sonunda o da mağara adamı taktiklerine başvurur ve birkaç kısa ama şiddetli bordalama hareketiyle kızı maskaralık yapmaktan caydırır. Asıl cinsel faaliyet o güne kadar gördüğüm en beceriksizce, en acayip şeydi. Erkeğin inanılmaz derecede hantal, acemice hareketlerle dişinin kabuğunun üstüne çıkmaya çabalaması, durmadan kayması, umutsuzca parlak kalkanına tutunmaya çalışması, dengesini kaybedip neredeyse sırtüstü yuvarlanması çok acıklıydı; gidip zavallı yaratığa yardım etmek için yanıp tutuşuyordum, müdahale etmemek için kendimi zor tuttum. Bir keresinde erkek her zamankinden daha beceriksiz çıktı, tam üç kere dişinin kabuğundan yere düştü; öyle aptalca davranıyordu ki acaba bu iş bütün yaz sürecek mi diye merak ettim. Sonunda, tamamen şans eseri dişinin kabuğunun üstüne çıkabildi. Tam rahat bir nefes alıyordu ki erkeğin beceriksizliğinden bıkan dişi bir karahindiba yaprağına doğru birkaç adım attı. Kocası ilerleyen kabuğa tutunmak için deli gibi çırpındı ama beceremedi; kaydı, bir an dengesini bulmaya çalıştı, sonra utanç verici bir biçimde sırtüstü düştü. Bu son darbe onu çok sarsmıştı. Doğrulmaya çalışacağına kabuğuna çekildi ve üzüntüyle öylece kaldı. Bu arada dişi karahindiba yaprağını yedi. Sonunda baktım ki erkeğin bütün arzusu sönmüş, yanına gidip çevirdim. Bir iki dakika sonra sarhoş gibi çevresine bakınarak uzaklaştı gitti. Müstakbel gelin ise ağzı dolu, duygusuz bir ifadeyle onu seyrediyordu. Bu duygusuz davranışını cezalandırmak için onu alıp yamacın en kıraç yerine götürüp bıraktım; böylece en yakın yonca tarlasına gitmek istediğinde çok uzun bir yol kat etmek zorunda kalacaktı.

Her gün neler yaptıklarını öyle coşkuyla izliyordum ki, artık kaplumbağaların çoğunu görür görmez tanır olmuştum. Bazılarını renk ve bi-

çimlerinden, bazılarını da kabuklarının çatlamış kenarı, bir tırnaklarının olmayışı gibi fiziki kusurlardan tanıyordum. Büyük, bal rengi bir dişiyi tanımamak imkânsızdı, çünkü bir gözü yoktu. Onunla o kadar haşır neşir oluyordum ki adını Tekgöz Hanım koydum. O da beni tanıyordu; kendisine zarar vermeyeceğimi anladığı için beni görünce kaçmıyor, marul yaprağı ya da özellikle bayıldığı minik salyangozlar gibi atıştıracak bir şey getirdim mi diye boynunu uzatıp bakıyordu. Roger'la birlikte onu takip ederken kendi işine bakardı; kimi zaman özel bir ikram olarak yoncalarla piknik yapsın diye zeytinliğe götürürdük onu. Düğününe katılamadığım için çok hayıflandım, ama balayının sonucunu görecek kadar talihliydim.

Bir gün onu bir setin altındaki yumuşak toprağa çukur kazarken buldum. Epeyce derine inmişti. Dinlenip ona uzattığım yoncanın birazını yemekten memnun oldu. Sonra yine işe girişti. Ön ayaklarıyla toprağı kazıyor, kabuğuyla yana itiyordu. Ne yapmak istediğini anlayamadığımdan, ona yardıma kalkışmadım, çalıların arasına karınüstü yatıp seyrettim. Bir süre sonra, toprağı epeyce kazdığında, çukuru bütün açılardan dikkatle inceledi. Anlaşılan yaptığı işi beğenmişti. Döndü, kıçını çukura koydu ve yüzünde kendinden geçmiş bir ifadeyle, dalgın dalgın, dokuz beyaz yumurta yumurtladı. Çok şaşırmış, sevinmiştim. Bu başarısından dolayı onu yürekten kutladım. O da bana düşünceli gözlerle, yutkunarak baktı. Sonra yumurtaların üzerini toprakla örttü, karnını birkaç kere vurmak gibi basit bir yöntemle toprağı bastırdı. Bu görev de bitince dinlendi, yoncanın geri kalanını da kabul etti.

Ne yapacağımı bilemiyordum. Koleksiyonuma katmak üzere yumurtalardan birini almayı çok ama çok istiyordum. Tekgöz Hanım oradayken almak istemiyor, kendini hakarete uğramış hissetmesinden, belki de geri kalan yumurtaları topraktan çıkarıp yemesinden ya da bunun gibi feci bir şey yapmasından korkuyordum. Dolayısıyla kahvaltısını bitirene kadar sabırla bekledim. Biraz kestirdi, sonra ağır ağır çalılara doğru gitti. Dönmeyeceğinden emin olmak için bir süre peşinden gittim, sonra acele acele yuvaya koşup yumurtalardan birini dikkatle çıkardım. Güvercin yumurtası kadardı, beyzi biçimliydi, kabuğu tebeşiri andırıyordu. Deşildiğini anlamasın diye yuvanın üstünü yine bastıra bastıra örttükten sonra hazinemi zaferle villaya ta-

şıdım. İçindeki yapışkan sıvıyı büyük bir titizlikle dışarı üfleyip kabuğu küçük, cam kapaklı bir kutuya koyarak doğa tarihi koleksiyonuma kattım. Etiketi bilimsellik ile duygusallığın hoş bir karışımıydı: "Yunan Kaplumbağasının Yumurtası (*Testudo graeca*). Tekgöz Hanım tarafından yumurtlanmıştır."

Baharda ve ilkyaz günlerinde, ben kaplumbağaların aşk hayatını incelerken, villa Larry'nin sonu gelmeyen arkadaşlarıyla doldu taştı. Daha biri gidip de biz rahat bir soluk alır almaz bir başka vapur geliyor, sıra sıra taksiler, faytonlar klakson çala çala yamaçtan yukarı çıkıyor, ev yine istiap haddini aşıyordu. Bazen bir grubu geçiremeden yeni konuklar eve varıyordu, işte o zaman çıkan kargaşayı tarif etmek olanaksızdı. Hem ev, hem de bahçe şairler, yazarlar, sanatçılar ve oyun yazarlarıyla dolardı. Larry'nin söz verdiği gibi sıradan, hoş insanlar olmak şöyle dursun, hepsi olağanüstü ayrıksı ve öyle ukalaydı ki birbirlerini anlamakta iyice zorlanıyorlardı.

İlk gelenlerden biri Ermeni şair Zatopek'ti. Tıknaz, kartal gagası burunlu, gümüşi saçları omuzlarına kadar inen bir adamdı, elleri eklem iltihabından boğum boğum olmuştu. Ağzına kadar şarapla dolu bir faytonla, siyah, upuzun pelerinini dalgalandırarak gelmişti. Eli kolu şarap şişesiyle dolu eve girdiğinde sesi evi sarsmıştı. Bizde kaldığı sürece hiç susmadı. Sabahtan akşama kadar konuşur, inanılmaz miktarda şarap içer, asla yatağa girmez, orada burada şekerleme yapardı. Yaşı epeyce ilerlemiş olmasına rağmen karşı cinse olan tutkusu hiç dinmemişti; annem ile Margo'ya küf kokan bir nezaket gösteriyordu, ama kilometreler boyunca el atmadığı köylü kızı kalmamıştı. Zeytin ağaçları arasında cebinde şarap şişesi, kahkahalar atarak, pelerinini dalgalandırarak peşlerinden koşar, canımlı cicimli bir şeyler bağırırdı. Lugaretzia bile güvende değildi, divanın altını süpürürken poposuna çimdik yemişti. Bu âdeta Tanrı'nın lütfuydu, çünkü birkaç gün için olsun hastalıklarını unuttu kadıncağız; nerede Zatopek'i görse kıpkırmızı kesiliyor, genç kız gibi kıkırdıyordu. Sonunda Zatopek geldiği gibi pelerinine sarınıp faytona krallar gibi kurularak gitti, yamaçtan aşağı inerken bize sevgi sözcükleri gönderiyor, en kısa zamanda Bosna'dan dönüp bize şarap getirmeye söz veriyordu.

İkinci işgal mangası üç ressamdan oluşmuştu: Jonquil, Durant ve Michael. Jonquil adlı hanım perçemli baykuşa benziyordu, sesi de o bayku-

şunki gibiydi. Durant ince uzun, ağlamaklı bir adamdı, öyle sinirliydi ki aniden bir söz söyleseniz yerinden sıçrardı. Onun aksine Michael kısa, şişman, uyurgezere benzeyen minicik biriydi; kara kıvırcık saçlarıyla iyice haşlanmış bir karidese benziyordu. Üçünün tek bir ortak noktası vardı, o da bir iş yapıp bitirme arzusuydu. Jonquil eve girdiği anda anneme bunu özellikle belirtmiş, kadıncağızın ağzı açık kalmıştı.

"Buraya keyif çatmaya gelmedim," demişti büyük bir ciddiyetle. "İş bitirmeye geldim, bu yüzden öyle pikniklerle falan ilgilenmiyorum, tamam mı?"

"Ha... evet... yani... hayır... elbette," dedi annem suçlu suçlu; Jonquil'in onuruna mersin çalıları arasında muhteşem şölenler planlıyormuş gibi hissetmişti kendini.

"Bunun açığa kavuşmasına sevindim," dedi Jonquil. "Düzeninizi bozmak istemem, tamam mı? Ben sadece bazı işlerimi bitirmek istiyorum."

Ardından hemen mayosunu giyip bahçeye çıktı ve kaldığı süre boyunca güneşin alnında sürekli sakin sakin uyudu.

Durant da çalışmak istediğini bildirdi bize, ama önce sinirlerinin düzelmesi gerekiyordu. Bize anlattığına göre, birkaç hafta önce başına gelenler yüzünden perişan, çok perişandı. Anlaşılan İtalya'dayken bir başyapıt yaratma arzusuna kapılmıştı. İyice düşündükten sonra, çiçek açmış kayısı bahçesinin fırçasına belirli bir bakış açısı kazandıracağına karar verdi. Tam istediği kayısı bahçesini bulmak için kırlarda dolaşarak epeyce vakit ve nakit harcadı. Sonunda mükemmel bir bahçe buldu; manzara muhteşemdi, ağaçlar baştan aşağı çiçek açmıştı. Hararetle işe koyuldu, o günün sonunda tuvalin üzerine resmin temelini çatmıştı. Yorgun ama memnun, eşyalarını toplayıp köye döndü. İyi bir uyku çektikten sonra dirilmiş, tazelenmiş bir halde uyandı ve resmi tamamlamak için meyveliğe koştu. Oraya vardığında gözlerine inanamadı, dehşete kapıldı. Ağaçlar çırılçıplaktı, yere ise pembe beyaz taçyapraklardan bir halı örtülmüştü. Anlaşılan gece fırtına çıkmış, Durant'ınki dahil bütün meyve bahçelerinin çiçeklerine oyun oynamıştı.

"Mahvoldum," dedi, sesi titriyordu, gözleri yaşla doluydu. "Bir daha resim yapmayacağıma yemin ettim... Asla! Ama şimdi kendime geliyorum... o kadar perişan değilim... Resme yeniden başlayabilirim."

Birkaç sorudan sonra, bu talihsizliğe iki yıl önce uğradığını anladık. Durant henüz kendine gelememişti.

Michael baştan talihsizdi. Adanın renklerine hayran olmuştu. Bize Korfu'nun özünü yakalayacak devasa bir tuvalle işe başlayacağını coşkuyla söyledi. Başlamak için sabırsızlanıyordu. Ne yazık ki astımla boğuşuyordu. Ve ne yazık ki Lugaretzia, eyer olmadığı için ata binerken kullandığımız bir battaniyeyi onun odasına koymuştu. Gece yarısı, birileri sanki bir av köpeği sürüsünü yavaş yavaş boğuyormuş gibi seslerle uyandık. Uykulu vaziyette Michael'in odasına doluştuğumuzda onu ter ve hırıltılar içinde, soluk almaya çalışırken bulduk. Margo çay yapmaya, Larry konyak getirmeye koştu, Leslie pencereleri açtı, annem Michael'ı tekrar yatağa yatırdı ve ter içinde olduğu için üstüne at battaniyesini örttü. Şaşkınlıkla, bütün tedavi çabalarına rağmen adamın kötüleştiğini gördük. Hâlâ konuşabiliyordu, nesi olduğunu, nedenini sorduk.

"Psikolojik, tamamen psikolojik," dedi Larry. "Bu hırıltılı ses sana neyi hatırlatıyor?"

Michael sadece başını sallayabildi.

"Bir şey koklasa iyi olacak galiba... amonyak gibi bir şey," dedi Margo. "Bayılmalara çok iyi geliyor."

"Bayılmıyor," dedi Leslie kısaca. "Ama amonyak koklatırsan garanti bayılır."

"Evet, tatlım, biraz kuvvetli bir şeydir," dedi annem. "Acaba neden oldu... Michael, bir şeye alerjin var mı?"

Michael soluk almaya çalışırken üç şeye alerjisi olduğunu söyleyebildi: leylak tozu, kedi ve at. Hepimiz pencereden dışarı baktık, ama çevrede hiç leylak yoktu. Odayı aradık, bir yere kedi falan saklanmış değildi. Larry beni eve gizlice at sokmakla suçladı, derhal reddettim. Michael neredeyse son nefesini verecekken birden fark ettik: annem at battaniyesini Michael'ın çenesine kadar örtmüştü. Bu olay zavallı adamı öyle kötü etkiledi ki bizde kaldığı süre boyunca tuvaline tek fırça bile süremedi; Durant ile birlikte şezlonglara uzanıp sinirlerini yatıştırdılar.

Biz bu üçüyle baş etmeye çalışırken başka bir konuk, Torro Kontesi Melanie sökün etti. İnce uzun boyluydu, yüzü yaşlı bir beygire benziyor-

du. Kaşları karga karasıydı, kafasında kıpkızıl saçlardan bir yastık vardı. Eve girdikten beş dakika sonra sıcaktan şikâyet etti, annemin endişeli benim hayranlık dolu bakışlarım altında kıpkızıl saçlarını tutup çıkardı, mantar kadar kel kafası ortaya çıktı. Annemin şaşkın bakışlarını görünce kontes tiz, çatlak sesiyle, "Yılancık olmuştum, daha yeni geçti," dedi. "Saçlarım döküldü... Milano'da birbirine uygun kaş ve peruk bulamadım... belki Atina'da bulurum."

Ne yazık ki takma dişleri damağına tam oturmadığı için kontes ağzında bir şeyler geveler gibi konuşuyordu. Bu yüzden annem hastalığının hiç de hanımlara yakışır bir şey olmadığı izlenimi edindi. İlk fırsatta Larry'yi köşeye sıkıştırdı.

"İğrenç!" dedi herkesin duyduğu bir fısıltıyla. "Hastalığının ne olduğunu duydun mu? Sen de bu kadına arkadaşım diyorsun."

"Arkadaşım mı?" Larry şaşırmıştı. "Pek tanımam onu... tahammül de edemem zaten. Ama ilginç biri, ben de yakından incelemek istedim."

"Aman ne hoş," dedi annem. "O yaratığı buraya davet ediyorsun ve sen onu inceleyip not alırken biz de mide bulandırıcı bir hastalık kapacağız. Olmayacak, Larry. Kusura bakma ama o kadın gitmeli."

"Saçmalama anne," dedi Larry. Sinirlenmişti. "Bulaşmaz... tabii eğer aynı yatağı paylaşmıyorsan."

Annem öfkeyle, "İğrenç olma," dedi. "O ahlak dışı kadını bu evde istemiyorum."

Bütün gün fısıltıyla tartıştılar. Annem ayak diriyordu. Sonunda Larry Theodor'u davet edip onun fikrini almayı önerdi, annem de kabul etti. Hemen Theodor'a bir not yazılıp eve davet edildi. Fayton, Theodor'un davetimizi kabul ettiğini bildiren notuyla birlikte, pelerinine sarınmış olarak Zatopek'i de getirdi. Anlaşılan Korfu'ya elveda demek amacıyla muazzam miktarda içki içmiş, yanlış vapura binip kendini Atina'da bulmuştu. Tabii Bosna'daki randevusunu kaçırmış olduğundan filozofça bir tavırla Korfu'ya dönen ilk gemiye atlamış, yanına da birkaç sandık şarap almıştı. Theodor ertesi gün geldi; yaza taviz vererek her zamanki melon şapkası yerine hasır şapka takmıştı. Annem onu saçsız konuğumuz hakkında uyaramadan Larry ikisini tanıştırıverdi.

"Doktor mu?" dedi Torro Kontesi Melanie; gözleri parlamıştı. "Ne ilginç. Belki bana bir tavsiyede bulunabilirsiniz... Yılancık geçirdim de..."

"Oo, sahi mi?" dedi Theodor. Dikkatle süzdü kadını. "Peki... şey... nasıl bir... şey... tedavi gördünüz?"

Uzun ve teknik bir tartışmaya girdiler. Annem ancak büyük çabalarla onları hâlâ uygunsuz olduğunu düşündüğü o konudan uzaklaştırabildi.

Larry'ye, "Theodor da o kadın kadar fena," dedi. "Geniş fikirli olmaya gerçekten de gayret ediyorum, ama bunun da bir sınırı var. Böyle şeylerin çay saatinde konuşulmasını istemiyorum."

Daha sonra annem Theodor'u yalnız yakaladı ve Kontesin hastalığı konusu açığa kavuştu. Bu kez annem kadın hakkında yanlış fikirlere kapıldığı için vicdan azabı çekmeye başladı. Kontese bütün gün çok nazik davrandı, çok sıcak geliyorsa peruğunu çıkartabileceğini bile söyledi.

O akşamki yemek çok renkli geçti, olağanüstüydü. Bir araya gelmiş bunca karakter ve bunca ilginç konuşmalar büyülemişti beni, hangisini dinleyeceğimi şaşırıyordum. Hafifçe tüten lambalardan masaya yayılan sıcacık, bal rengi ışık tabakları ve bardakları pırıldatıyor, kadehlere doldurulan kırmızı şarabı alev alev yakıyordu.

"Ama oğlum, bütün anlamı kaçırmışsın... evet, evet, öyle!" Zatopek'in davudi sesi. Burnu kadehin üzerine kıvrılıyor. "Şiirden evin badanası gibi söz edemezsin..."

"... o zaman ona dedim ki, 'öyle küçük paralara resim yapmam ben, ucuzcu muyum,' dedim..."

"... ertesi sabah çarpıldım... korkunç şaşırdım... binlerce çiçek perişan, yerlerde... bir daha resim yapmayacağım dedim... sinirlerim mahvoldu... bütün kayısı bahçesi bitmiş gitmiş... huiiit! Gidivermiş... ve ben..."

"... elbette kükürt banyolarına da gittim."

"Ah, evet... şey... ama uyarırım, banyo tedavisi... şey... biraz... şey... bilirsiniz... fazla abartılıyor. Sanırım hastaların yüzde doksan ikisi..."

Tabaklara yanardağ gibi tepeleme doldurulmuş yemeklerin dumanı tütüyor; tam ortada turfanda meyveler pırıl pırıl; Lugaretzia masanın çevresinde kendi kendine ah vah ederek dolanıyor; Theodor'un sakalı lambanın ışığında göz kırpıyor; Leslie lambaların çevresinde dönen pervaneye

atmak için ekmekten toplar yapmakta; annem yiyecekleri dağıtıyor, herkese gülümsüyor ve Lugaretzia'yı dikkatle gözlüyor; masanın altında Roger'ın soğuk burnu yalvarırcasına dizime yapışmış.

Margo ile hâlâ hırıldayan Michael sanat tartışıyorlar. "...ama Lawrence'ın o tür şeyleri çok daha iyi yazdığını da düşünüyorum. Dopdolu bir tazeliği var, sanki... sen de öyle düşünmüyor musun? Mesela Lady Chatterley'i ele alalım, ha?"

"A, evet, öyle gibi. Ama elbette çölde harika işler yaptı, öyle değil mi?... sonra o harika kitabı da yazdı... şey... Bilgeliğin yedi şeyi... ya da her neyse adı..."

Larry ile kontes sanat tartışıyorlar: "... dosdoğru, sade olacaksın, bir çocuğun berrak gözleriyle bakacaksın... En temel dizeleri ele alalım... çocuk tekerlemeleri... işte şiir diye onlara derim... basit, modası geçmiş ağızlardan ve klişelerden uzak..."

"... şiire basit yaklaşım hakkında zırvalamanın yararı yok, hele bütün çıkarabildiğin deve midesi gibi hiçbir karmaşık yanı olmayan basit nakaratlarsa..."

Annem ile Durant: "... beni nasıl etkilediğini bir bilseniz... mahvoldum."

"Evet, herhalde. Bütün o sıkıntıdan sonra ne fena. Biraz daha pilav alır mıydınız?"

Jonquil ile Theodor: "... Letonyalı köylüler... hiç böyle bir şey görmemiştim..."

"Evet, üstelik burada, Korfu'da ve... şey... sanırım... Arnavutluğun bazı kesimlerinde, köylülerin... şey... benzer âdetleri var."

Dışarıda ay incecik asma yapraklarının arasından bakıyor, baykuşlar şarkı söyler gibi biteviye bağırıyordu. Kahve ve şarap balkonda, asmaların tırmandığı sütunların arasında ikram edilmişti. Larry gitarını tıngırdatıyor, Elizabeth döneminden kalma bir şarkı söylüyordu. Bunu duyan Theodor inanılmaz ama gerçek Korfu fıkralarından birini hatırlayarak yaramazca bir neşeyle bize anlattı.

"Bildiğiniz gibi Korfu'da hiçbir şey doğru yapılmaz. Herkes... şey... bütün iyi niyetiyle başlar ama hep ters giden bir şey çıkar. Birkaç yıl önce

Yunan kralı adayı ziyaret ettiğinde... şey... gezisinin doruk noktası... şey, bir tür tiyatro olacaktı, bir sahne gösterisi. Oyunun en can alıcı sahnesi Termopilae Savaşı'ydı, perde inerken Grek ordusu... şey... Pers ordusunu... şey... ne diyorsunuz ona? Hah, evet, sahnenin kanatlarına sürecekti. Anlaşılan Pers rolündekiler kralın önünde yenilip geri çekilme fikrinden, ayrıca Persleri oynamaktan pek hoşlanmamışlar... kendilerine yedirememişler. Küçücük bir olayla iş alevlenmiş. Maalesef savaş sahnesinde Grek ordusunun komutanı... şey... mesafeyi ayarlayamayıp Pers ordusunun komutanını tahta kılıcıyla iyice bir okşayıvermiş. Tabii kazaymış bu. Zavallı adamın niyeti bu değilmiş. Yine de Pers ordusu öyle bir parlamış ki... şey... geri çekilmek yerine... *ilerlemeye* başlamışlar. Sahnenin ortasında miğferli askerler ölümcül bir çarpışmaya girişmişler. Kimse perdeyi indirmeyi aklına getiremeden iki kişi orkestra çukuruna atılmış. Kral daha sonra savaş sahnesinin... şey... realizminden çok etkilendiğini söylemiş."

Bir kahkaha patlayınca kertenkeleler telaşla duvarın tepesine kaçıştı.

"Theodor!" dedi Larry gülerek. "Uyduruyorsun."

"Yo, yo!" diye itiraz etti Theodor, "oldu bu... kendi gözlerimle gördüm."

"Olmayacak bir hikâyeye benziyor."

Theodor, "Burada, Korfu'da," dedi, gözlerinin içi parlıyordu, "her şey mümkündür."

Ay ışığının çizgi çizgi vurduğu deniz, zeytinlerin arasından parlıyordu. Kuyunun orada ağaç kurbağaları heyecanla vırakladı. Baykuşlar verandanın altındaki ağaçta yarışma yapıyorlardı. Kertenkeleler başımızın üstündeki asmanın boğum boğum dallarında koşuşuyor, lambanın ışığına üşüşen böcekleri hevesle seyrediyorlardı.

Dokuzuncu Bölüm

DUVARDAKİ DÜNYA

Evin yan tarafındaki çukur bahçeyi çevreleyen harap duvar benim için zengin bir av alanı olmuştu. Üstü sıvayla kaplanmış eski tuğla bir duvardı; sıvası yemyeşil yosun bürümüş, kim bilir kaç kışın nemiyle kabarmış, yer yer dökülmüştü. Bütün yüzeyi kimi birkaç santim açık, kimi saç teli kadar ince çatlaklarla haritaya benzemişti. Orada burada dökülmüş büyük parçaların altından kaburga gibi gül pembesi tuğla sıraları görünüyordu. Eğer yeteri kadar yakından bakarsanız duvarda tam bir manzara resmi vardı. İyice nemli kısımlarda, yüzlerce minicik kırmızı, sarı ve kahverengi mantar köylerin damları gibiydi; şişe yeşili yosun öbekleri dağlara benziyordu, öyle simetrikti ki özel olarak ekilip makasla düzeltilmiş derdiniz; gölgede kalan yerlerdeki çatlaklarda bitmiş küçük eğreltiotu ormanları küçük yeşil çeşmeler gibi boyunlarını tembel tembel eğmişlerdi. Duvarın üstü çöldü; birkaç pas kırmızısı yosundan başka bir şeyin yetişmesine imkân vermeyecek kadar kuru, güneş banyosu yapan yusufçuklardan başka hiçbir şeyin basmayacağı kadar sıcaktı. Duvarın dibindeki siklamen, sarı çiğdem, çirişotu öbekleri oraya buraya atılmış kırık kiremitlerin arasından fırlamıştı. Bahçenin bu bölümünü birer labirente dönüşmüş böğürtlen çalıları koruyordu ve bu çalılar tombul tombul, sulu sulu, abanoz kadar kara böğürtlenlerle doluydu.

Duvarın sakinleri çeşit çeşitti; gece çalışanlar ile gündüz çalışanlar diye, bir de avcılar ile avlar diye ikiye ayrılabilirlerdi. Gece avcıları, çalıların arasında yaşayan kurbağalar ile duvarın üst kısımlarındaki çatlaklarda yaşayan soluk renkli, saydam, pörtlek gözlü kertenkelelerdi. Avları ise yapraklarda hızla yükselip alçalarak kendilerine yol açan aptal, dalgın, uzun bacaklı sinekler; bulutlar halinde dökülen sıva boyunca uçuşan biçim biçim, büyüklü küçüklü, çizgili, benekli, kareli, leke leke pervaneler; iş adamları gibi derli toplu giyinmiş, gece işlerine yuvarlana yuvarlana, aceleyle giden yusyuvarlak kanatlı böceklerdi. Son ateşböceği kırağı düşmüş yakut fenerini alıp yosun tepeciğinin üzerindeki yatağına gittiğinde güneş doğuyor, du-

vari bir sonraki sakinleri devralıyorlardı. Burada kimin av kimin avcı olduğunu belirlemek daha zordu, çünkü her şey herhangi bir ayırım gözetmeden her şeyi yiyordu. Böylece yaban arıları tırtıllar ile örümcekleri, örümcekler sinekleri, kocaman, kırılgan, avlanacağı zaman pembeye dönüşen yusufçuklar örümcekleri ve sinekleri, ayağına çabuk, rengârenk duvar kertenkeleleri ise önlerine ne çıkarsa onu yakalıyordu.

Ama duvar sakinlerinin en utangacı, en siliği aynı zamanda en tehlikelisiydi; arayıp bulmazsanız görmenize hemen hemen olanak yoktu. Yine de duvar çatlaklarında herhalde yüzlercesi yaşıyordu. Dökülmek üzere olan bir sıva parçasının altına bıçağınızı sokup yavaşça duvardan ayırın; işte, altında büzülüp bekleyen, siyah çikolatadan yapılmışa benzeyen, iki üç santim uzunluğunda küçük kapkara bir akrep... Yamyassı oval gövdeleri, yamuk bacakları, yengecinki gibi kocaman, boğum boğum, zırh gibi birbirine eklemlenmiş kıskaçları ve gül dikenine benzeyen iğnesiyle biten bir dizi kahverengi boncuk misali kuyruklarıyla acayip yaratıklardı. Akrep onu incelediğiniz sırada sessiz sessiz oturur, eğer nefesiniz fazla yakına gelirse kuyruğunu uyarı niyetine, adeta özür dilercesine kaldırmakla yetinirdi. Güneşte fazla tutarsanız, sırtını dönüp gider, başka bir sıva parçasının altına girerdi.

O akrepleri çok sevdim. Sevimli, alçakgönüllü yaratıklardı, davranışları genel olarak pek hoştu. Saçma sapan ya da sakarca bir şey yapmazsanız (elinizi üstüne koymak gibi) insana saygılı davranırlardı; tek arzuları kaçıp bir an önce saklanmaktı. Onları epeyce bunaltmış olmalıyım; seyredeyim diye durmadan sıva parçalarını düşürüyor, akrepleri yakalıyor, ayaklarının nasıl hareket ettiğini görmek için boş reçel kavanozlarının içine koyuyordum. Ani, beklenmedik saldırılarda bulunarak akrepler hakkında birçok bilgi edindim. Çekirgeleri, pervaneleri, dantel kanatlı sinekleri ve iri mavi sinekleri yediklerini keşfettim (onları nasıl yakaladıklarının esrarını ise asla çözemedim). Birkaç kere de birbirlerini yediklerini gördüm; kusursuza bu kadar yakın bir yaratığın bu alışkanlığı doğrusu çok üzücüydü.

Geceleri el feneriyle duvarın dibine çökerek akreplerin o harika aşk danslarını kısacık da olsa görme fırsatı buldum. Ayağa kalkmış, kıskaç tutuşmuş, gövdelerini göğe kaldırmış, kuyruklarını aşkla birleştirmişlerdi; yosundan yastıkların arasında kıskaç kıskaca durup daireler çizerek vals yap-

tıklarını gördüm. Ama çok kısa sürelerle görebiliyordum bunları. Ben el fenerini yakar yakmaz çiftler dansı bırakıyor, ışığı söndürmediğimi görünce arkalarını dönüp yine kıskaç kıskaca, yan yana çıkıp gidiyorlardı. Kesinlikle mahremiyetlerine düşkün yaratıklardı. Bir akrep kolonisini evde tutabilsem bu aşk hikâyesini sonuna kadar seyredebilirdim sanıyorum, ama onları çok savunmama rağmen ailem eve akrep getirmemi yasaklamıştı.

Derken bir gün duvarda şişman bir dişi akrep gördüm; ilk bakışta soluk karaca rengi bir kürk giymişe benziyordu. Daha yakından incelediğimde bu tuhaf giysinin aslında analarının sırtına binmiş minicik bir yığın bebekten oluştuğunu anladım. Bayılmıştım bu aileye. Gizlice eve, yatak odama götürüp büyüyüşlerini seyretmeye karar verdim. Büyük bir dikkatle ana ile çocuklarını bir kibrit kutusuna girmeye ikna ettim, sonra villaya koştum. Ne yazık ki tam kapıdan içeri girdiğimde öğle yemeğine başlanmak üzereydi. Kibrit kutusunu oturma odasındaki şömine rafına dikkatle yerleştirdim, böylece akrepler yeterli hava alacaktı. Sonra yemek odasına gidip aileme katıldım. Yemeğimi didikliyor, masanın altında gizlice Roger'ı besliyor, bir yandan da ailemin tartışmalarını dinliyordum; bu yüzden heyecan verici yeni avımı tamamen unuttum. Sonunda yemeğini bitiren Larry gidip oturma odasından sigara paketini aldı, koltuğuna gömülerek birini dudaklarına götürdü ve yine oturma odasından getirdiği kibrit kutusunu eline aldı. Beni bekleyen felaketin farkında bile olmayarak, onun bir yandan konuşarak kibrit kutusunu açışını seyrettim.

Bugün bile dişi akrebin herhangi birimize zarar verme niyetinde olmadığını savunurum. Bunca zaman bir kibrit kutusuna kapatılmaktan bunalmıştı, kızgındı, dolayısıyla fırsat bu fırsattır diye kaçmaya kalkıştı. Sırtında bebekleriyle büyük bir hızla kutudan fırlayıp Larry'nin elinin üstüne çıkıverdi. Ne yapacağını kestiremeyip durdu, iğnesi hazır bekliyordu. Kıskaçlarının hareketini hisseden Larry nedir bu diye eline baktı ve o andan itibaren işler fena halde karıştı.

Korkuyla öyle bir kükredi ki, Lugaretzia elindeki tabağı düşürdü, Roger da masanın altından çıkıp deli gibi havlamaya başladı. Elini şiddetle sallayınca, kadersiz akrebin masanın üstüne uçup Margo ile Leslie'nin arasına düşmesiyle bebeklerinin etrafa saçılması bir oldu. Kendisine reva gö-

rülen bu muameleye korkunç kızan yaratık iğnesini titreterek Leslie'ye doğru koştu. Leslie iskemlesini devirerek ayağa fırladı, umarsızca peçetesini sallayınca akrep masa örtüsünün üzerinde Margo'ya doğru yuvarlandı. Margo'nun attığı çığlığı lokomotifler duysa herhalde gurur duyarlardı. Sakin bir ortamdan kaosa bu kadar çabuk geçilmesiyle feleğini şaşıran annem gözlüklerini takıp şamataya neyin yol açtığı anlamak için masaya dikkatle baktı ve tam o anda Margo akrebin ilerlemesini boş yere durdurmaya çalışarak üzerine bir bardak su attı. Hayvan duştan kurtuldu ama sırılsıklam olan annem soluksuz kalarak masanın ucunda itiraz bile edemeden oturdu kaldı. Akrep o sırada Leslie'nin tabağının altına saklanmış, bebekler ise masanın üstüne saçılmıştı. Kopan kargaşadan hiçbir şey anlamayan Roger kendi payına düşeni yapmaya kararlı, odada çılgınca koşturuyor, isteri nöbetine tutulmuş gibi havlıyordu.

"Yine bu eşek oğlan..." diye haykırdı Larry.

"Dikkat edin, dikkat edin, geliyorlar!" diye bağırdı Margo.

Leslie, "bir kitap bulun," diye gürledi, "paniğe kapılmayın, kitapla ezin hepsini!"

Annem bu sırada gözlüğünü silmeye çalışarak, "N'oluyor hepinize?" diye yalvarırcasına, durmadan soruyordu.

"Yine o eşek oğlan... hepimizi öldürecek... Masaya bakın... akrep kaynıyor."

"Çabuk... çabuk... bir şey yapın... Dikkat edin, dikkat edin!"

"Çığlık atmayı bırak da bir kitap bul tanrı aşkına... Köpekten betersin... Roger kes sesini..."

"Tanrıya şükür sokmadı beni..."

"Dikkat edin... bak bir tane daha... Çabuk... çabuk..."

"Sus da bana kitap gibi bir şey bul..."

"Akrepler masaya nereden geldi, tatlım?"

"O eşek oğlan... Evdeki bütün kibrit kutuları birer ölüm tuzağı..."

"Aaayyy, biri bana doğru geliyor... Çabuk, çabuk, bir şeyler yapın..."

"Bıçağınla vur... *bıçağınla*... Vur, vursana..."

Kimse kendisine bir açıklamada bulunma zahmetine girmediği için Roger birinin aileye saldırdığına, hepimizi koruması gerektiğine karar

vermişti. Odadaki tek yabancı Lugaretzia olduğu için, mantıklı bir şekilde bütün bunların sorumlusunun o olduğu sonucuna vardı ve ayak bileğinden ısırdı. Bunun da gidişata bir yararı dokunmadı.

Ortalık biraz yatıştığında bebek akrepler de tabak çanağın altına saklanmış durumdaydılar. Yalvarmalarım ve annemin de beni desteklemesi sonucunda, Leslie'nin hepsini haklama önerisi reddedildi. Hâlâ öfke ve korkudan titreyen aile üyeleri oturma odasına çekildi, ben de yarım saat boyunca bir çay kaşığıyla bebekleri toplayıp annelerinin sırtına koydum. Sonra hepsini bir fincan tabağında dışarı taşıyıp hiç istemeyerek de olsa bahçe duvarının üstünde serbest bıraktım. Roger ile birlikte o gün öğleden sonrayı yamaçta geçirdim; yüzümü tekrar göstermeden önce ailemin biraz dinlenmesine izin vermenin iyi olacağını hissetmiştim.

Bu olayın sayısız sonucu oldu. Larry'de kibrit kutusu fobisi ortaya çıktı; bir kibrit almak için önce elini mendiliyle sarıyor, sonra kutuyu büyük bir dikkatle açıyordu. Ayak bileğini kat kat sargılarla saran Lugaretzia, yarası iyileşeli haftalar geçtikten sonra bile topallayarak dolaşmayı sürdürdü, her sabah çayı getirdiğinde yara kabuğunun ne durumda olduğunu bize gösterdi. Ama benim açımdan bütün bu olayın doğurduğu en kötü sonuç annemin benim yine gemi azıya aldığıma ve biraz eğitim görmemin zamanı geldiğine karar vermesiydi. Tam zamanlı bir öğretmen bulma sorunu çözüme kavuşuncaya kadar en azından Fransızcama çekidüzen verilmesi konusunda kararlıydı. Dolayısıyla her şey ayarlandı, artık her sabah Spiro gelip beni arabasıyla Belçika konsolosuna Fransızca dersi almaya götürecekti.

Konsolosun evi kasabanın Yahudi mahallesinde, dar ve kokulu bir ara sokaklar labirentindeydi. Büyüleyici bir bölgeydi burası; taş döşeli sokaklarda rengârenk kumaş balyaları, pırıl pırıl şekerleme dağları, dövme gümüş takılar, meyve ve sebze yığılı tezgâhlar sıralanmıştı. Sokaklar öyle dardı ki mal yüklü eşeklerin geçmesi için duvara yaslanmak zorunda kalıyordunuz. Kasabanın zengin, renkli, gürültülü patırtılı bir mahallesiydi; her yerde pazarlık eden kadınların cayırtıları, tavuk gıdaklamaları, köpek havlamaları, sıcak somun ekmekler dolu tepsileri başlarının üstünde taşıyan erkeklerin ağlar gibi bağırmaları duyuluyordu. Mahallenin tam orta-

sında, minicik bir meydana yorgun bir edayla eğilmiş, yüksek, ha çöktü ha çökecek bir binada Belçika konsolosu oturuyordu.

Ufak tefek, tatlı bir adamdı; en çarpıcı yanı, üç yerde sivrilen muhteşem sakalı ile dikkatle biçim verilmiş bıyığıydı. İşini çok ciddiye alıyor, siyah caketatayı, çizgili pantolonu, pırıl pırıl cilalı ayakkabılarının üzerine geçirilmiş tozlukları, sade altın bir iğneyle yerine oturtulmuş ipek bir çağlayana benzeyen kocaman kravatı ve bütün bunları tamamlayan silindir şapkasıyla, her an önemli bir resmi törene gidecekmiş gibi giyiniyordu. Günün herhangi bir saatinde bu kıyafetle daracık pis sokaklarda çamurların üstünden zarif adımlarla zıplayarak geçtiğini görebilirdiniz; yanından eşek geçtiğinde inanılmaz bir kibarlıkla duvara yaslanır, kamış bastonuyla hayvanın kıçına neşeli neşeli dokunurdu. Kasabalılar onun böyle giyinmesini hiç yadırgamıyordu. Onun İngiliz olduğunu düşünüyorlardı; bütün İngilizler lord olduğuna göre uygun üniformayı giymesi hem doğru, hem de gerekliydi.

Derse başladığım ilk sabah beni buyur ettiği oturma odasının duvarları konsolosun ağır çerçeveli, Napolyonvari pozlarda fotoğraflarıyla süslüydü. Kırmızı brokar kumaşla kaplı Victoria tarzı koltukların baş kısımlarına örtüler konmuştu; çalıştığı masanın örtüsü kenarlarına parlak yeşil püsküller dikilmiş şarap rengi kadifeydi. İnsanın merakını uyandıracak kadar çirkin bir odaydı. Konsolos Fransızcamı ölçmek için beni masaya oturttu, *Le Petit Larousse*'un kalın, yıpranmış bir nüshasını çıkardı ve ilk sayfasını açarak önüme koydu.

Sakalının arasından altın dişleri parlayarak "Lütfen bunu okuğunuz," dedi.

Bıyığının uçlarını kıvırdı, dudaklarını büzdü, ellerini arkasında kavuşturdu ve ben A harfiyle başlayan kelimeleri okumaya başlarken ağır ağır pencereye doğru yürüdü. İlk üçünü zor bela sökmüşken konsolos birden kaskatı kesildi ve bastıramadığı hafif bir çığlık kopardı. Önce aksanımı duyunca dehşete kapıldı sandım, ama çığlık benimle ilgili değildi anlaşılan. Kendi kendine bir şeyler mırıldanarak odanın öte tarafına koştu, bir dolabı hızla açtı ve çok güçlüye benzeyen bir havalı tüfek çıkardı; bu arada ben onu merakım gitgide artarak, biraz da başıma bir iş gelir mi diye ürkerek, ilgiyle seyrediyordum. Telaşından saçmaları halıya saçarak silahı doldurdu.

Sonra eğilerek yine pencereye gitti, perdenin arkasına saklanarak dışarı merakla baktı. Silahını kaldırdı, bir şeye dikkatle nişan alıp ateş etti. Sonra ağır ağır döndü, başını üzüntüyle sallayarak silahı kenara bıraktı. Gözlerinin yaşlı olduğunu görerek şaşırdım. Göğüs cebinden kocaman bir ipek mendil çıkardı ve şiddetle burnunu sümkürdü.

"Ah, ah, ah," dedi başını kederle sallayarak, "zavallı küçük. Ama çalışmalığız... lütfen okumanıza devam ediniz, *mon ami*."

Bütün sabah heyecanla konsolosun gözlerimin önünde cinayet işlediği, ya da en azından komşusuyla kan davası güttüğü düşüncesini kafamda evirip çevirdim. Ama konsolos dördüncü sabah da ara ara penceresinden ateş etmeyi sürdürünce, bu açıklamanın doğru olmadığına karar verdim. Tabii kan davası güttüğü aile çok geniş değilse ve duyabildiğim kadarıyla bu aile ateşe cevap vermeyi beceremiyorsa... Ancak bir hafta sonra konsolosun yaylım ateşinin nedenini öğrenebildim. Neden kedilerdi. Kasabanın öbür mahallelerinde olduğu gibi, Yahudi mahallesinde de kediler üreyip duruyordu. Ne sahipleri vardı, ne de besleyen. Dolayısıyla hepsi perişandı, her tarafları yara bere içindeydi, tüyleri yer yer dökülmüştü, hepsi raşitikti ve öyle sıskaydılar ki yaşamaları mucizeydi. Konsolos kedileri çok seviyordu; üç büyük, besili İran kedisi vardı. Ama o açlıktan ölmek üzere, yaralı bereli kedilerin penceresinin karşısındaki damlarda gezinmesini adamın hassas yüreği kaldırmıyordu.

"Hepsini besleğemem," diye açıkladı, "bu yüzden onlağı vuğup mutluluğa kavuştuğuyoğum. Bu beni çok üzüyoğ, ama onlağın yağağına."

O kedileri görenler konsolosun yararlı, insani bir iş yaptığını herhalde kabul ederdi. Böylece Fransızca derslerim durmadan kesintiye uğradı, konsolos iki de bir pencereye gidip kedileri cennetteki av alanlarına göndermeyi sürdürdü. Ateş ettikten sonra ölüye saygı için bir dakika sessizce durur, mendiliyle burnunu siler, hüzünle içini çekerdi, birlikte tekrar Fransızca fiillerin labirentine dalardık.

Bilinmeyen bir nedenle konsolos annemin Fransızca konuştuğu izlenimini edinmişti, onu da sohbete dahil etmek için hiçbir fırsatı kaçırmazdı. Annem kasabada çarşıya indiğinde eğer silindir şapkanın kalabalığın arasında ine çıka kendisine yaklaştığını önceden görecek kadar talihliyse,

en yakın dükkâna dalar, tehlike geçene kadar lüzumsuz bir şeyler alırdı. Ama bazen konsolos aniden ara sokakların birinde beliriverirdi. Otuz iki dişini göstererek gülümseyip yaklaşır, silindir şapkasını çıkarıp annemin önünde neredeyse yerlere kadar eğilir, istemeyerek uzattığı elini yakalayıp coşkuyla sakalına bastırırdı. Bir eşek geçtiğinde ayrılmak zorunda kalmaları dışında sokağın ortasında dururlar, konsolos şapkası ile bastonunu zarifçe sallayarak annemi bir Fransızca selinde boğar, ama kadıncağızın boş boş baktığını fark etmezdi. Arada bir sözlerini *"n'est-ce pas, madame?"* diye vurguladığında annem bu fırsatı yakalayıp bütün cesaretini toplayarak Fransızcaya hâkimiyetini sergilerdi. *"Oui, oui!"* diyerek gülümser, sonra yeteri kadar heveskâr görünmediğini düşünürse eklerdi: *"OUI, OUI."*

Bu, konsolosu memnun ediyordu; annemin bildiği tek Fransızca kelime olduğunu kavramadığından eminim. Ama bu sohbetler annemin sinirlerini bozuyordu. Kadıncağızın sokakta dört nalaya ramak kalmış, ama elverdiği kadar hanımefendice bir yürüyüşle sokağın öte ucuna kaçması için, "Anne dikkat, konsolos geliyor" dememiz yeterliydi.

Bazı bakımlardan bu Fransızca dersleri bana yaradı; evet, Fransızca öğrenmedim, ama sabahları o kadar sıkılıyordum ki öğleden sonra iki kat hevesle kırlara sefere çıkıyordum. Elbette perşembe günlerini iple çekerdim. Theodor öğle yemeğinden sonra edeplice bir saatte villaya gelir, ay Arnavutluk dağlarının üstünde yükselene kadar kalırdı. Perşembe onun açısından çok mutlu bir seçimdi, çünkü Atina'dan deniz uçağı o gün gelir, koyun evimize oldukça yakın bir noktasına inerdi. Theodor deniz uçaklarının inişini seyre bayılırdı. Ne yazık ki evin koyu en iyi gören yeri tavan arasıydı, üstelik pencereden tehlikeli bir şekilde sarkıp boynunuzu çarpıtmanız gerekiyordu. Uçak her zaman çay saatinin ortasında gelirdi; uzaklardan uykulu bir homurtu işitilirdi, öyle belli belirsizdi ki arı vızıltısı sanırdınız. Theodor bir fıkranın ya da açıklamanın ortasında birden lafını keser, gözlerinde saplantılı bir pırıltı belirir, sakalı diken diken olur, başını yana eğerdi.

"Bu... şey... bu bir uçak sesi mi?" diye sorardı.

Herkes konuşmayı keser, dinlemeye başlardı; ses gitgide artardı. Theodor yarısını yediği kek dilimini tabağına bırakırdı.

Parmaklarını dikkatle silerek "Hah!" derdi. "Evet, bu kesinlikle uçak sesine benziyor... şey... evet."

Ses gitgide artar, Theodor oturduğu yerde kıpır kıpır kıpırdanırdı. Sonunda annem adamcağızın ıstırabına son verirdi.

"Yukarı çıkıp inişini seyretmek ister misiniz?"

"Eh... şey... mümkünse..." diye mırıldanırdı Theodor ve birden ayaklanırdı. "Ben... şey... o manzarayı pek çekici bulurum... mümkünse..."

Uçak motorunun sesi artık tepemizde olurdu; kaybedilecek zaman yoktu.

"Ben... hep... anlarsınız ya... severim..."

"Çabuk ol Theodor, kaçıracaksın," diye bağırırdık hep bir ağızdan.

Ailecek masadan kalkar, Theodor'u önümüze katıp dört kat merdiveni çıkardık. Roger sevinçle havlayarak önümüz sıra koşardı. Soluk soluğa, kahkahalar ata ata, ayaklarımız halısız döşemede top atışı sesleri çıkararak kendimizi tavan arasına atar, pencereleri ardına kadar açar, dışarı sarkar, zeytin ağaçlarının tepesinden yusyuvarlak mavi bir göz gibi görünen koya bakardık; suyun yüzeyi bal gibi pürüzsüz olurdu. Hantal, aşırı şişman bir kaza benzeyen uçak zeytinliklerin üzerinden uçar, yavaş yavaş alçalırdı. Birden denize yaklaşır, mavi suların üzerinde gölgesiyle yarış ederdi. Alçalır, alçalır, gözleri kısılan, sakalı titreyen Theodor da soluğunu tutarak seyrederdi. Uçak alçalır, daha da alçalır, birden suya değer, genişleyen bir köpük bırakır, uçmayı sürdürür, sonra suya yerleşir ve ardında bembeyaz köpüklerden bir yelpaze bırakarak koyda ilerlerdi. Ağır ağır durduğunda Theodor sakalının yan tarafını baş parmağıyla sıvazlar ve pencereden çekilirdi.

Ellerinin tozunu silkerek, "Hm, şey... gerçekten de seyretmesi çok... zevkli," derdi.

Gösteri bitmişti. Bir sonraki uçak için bir hafta beklemesi gerekiyordu. Tavan arasının pencerelerini kapatır ve gürültüyle aşağı inip, çay içmeye devam ederdik. Ertesi hafta aynı şey tekrarlanırdı.

Perşembeleri Theodor'la birlikte bazen bahçeye, bazen bahçe dışına gezmeye de çıkardık. Koleksiyon kutuları ve ağlarla donanmış olarak zeytinliklerde yol alırdık. Roger burnu yerde, önümüzde koşardı. Karşılaştığımız her şey işimize yarardı: çiçekler, böcekler, kayalar, kuşlar... Theodor'un, an-

ladığım kadarıyla, hemen hemen her şey hakkında bilgisi vardı; ama bildiklerini öyle çekinerek anlatırdı ki, sanki size bir şey öğretmiyor da, bildiğiniz ama o an şu ya da bu nedenle aklınıza gelmeyen bir şeyi hatırlatıyor olurdu. İnsanı kahkahadan iki büklüm eden fıkralar anlatır, inanılmayacak kadar kötü espriler, daha da kötü şakalar yapar, hem kendine hem de anlattıklarına sessizce, neredeyse bıyık altından gülerken burnu kırışırdı.

Su dolu her hendek ya da her su birikintisi bize göre henüz keşfedilmemiş bir cengel ormanıydı; su altındaki dalların arasında kuşlar gibi asılı mini mini kikloplar, yeşil ve mercan rengi su sinekleri olurdu. Dip çamurunda ise hendek kaplanları kol gezerdi; sülükler ve yusufçuk larvalarıydı bunlar. Her ağaç oyuğu dikkatle incelenmeliydi; içlerinde küçük bir su birikintisi olabilir, burada da sivrisinek larvaları yaşayabilirdi. Her yosunlu taşın altına, her çürümüş kütüğe ince ince bakılacaktı. Birikintinin kenarında dimdik, tiril tiril giysileriyle duran Theodor küçük ağını dikkatle suya daldırır, çıkarır, ucunda sallanan küçük cam kavanozda toplanmış su canlılarına hevesle bakardı.

"Hele hele!" derdi; sakalı kabarır, sesi heyecanla çınlardı. "Sanırım bu *ceriodaphnia laticaudata*."

Yelek cebinden büyütecini çıkarır ve daha yakından bakardı.

"Hm... evet... ne acayip... gerçekten de *laticaudata*. Acaba... şey... bana temiz bir tüp verir miydin... hmm... teşekkürler."

Mini mini yaratığı bir dolmakalem doldurucusunun içine çeker, dikkatle tüp türbesine yerleştirir, sonra öteki yaratıklara bakardı.

"Önemli bir şey var gibi görünmüyor... Ah, evet... dikkat etmemişim... tuhaf bir dört kanatlı böcek larvası var... bak, şurada... hmm... yumuşakça kabuklarından birine yerleşmişe benziyor... Çok güzel olduğu muhakkak."

Minik kavanozun dibinde bir-bir buçuk santim uzunluğunda ince kutumsu bir şey vardı, sanki ipekten yapılmıştı ve düğme benzeri küçücük düz salyangoz kabuklarıyla kaplıydı. Bu nefis evin bir ucundan sahibi bizi gözlüyordu; kafası karıncaya benzeyen çirkin, kurtçuğumsu bir yaratık. Camda ağır ağır emekliyor, peşi sıra evini sürüklüyordu.

"Eskiden bir deney yapmıştım," dedi Theodor. "Bu... şey... larvalardan epeyce toplayıp kabuklarını ayırdım. Tabii ki acıtmaz canlarını. Son-

ra onları içinde berrak sudan başka... şey... kabuk yapacak hiçbir şey olmayan kavanozlara koydum. Sonra larvalara kutu yapacak renk renk malzeme verdim: bazılarına minik mavi ve yeşil boncuklar, bazılarına kiremit kırıkları, hatta bazılarına... şey... renkli cam parçaları. Bu farklı şeylerden yepyeni kabuklar yaptılar. Sonuç çok acayip ve... renkliydi. Çok zeki mimarlar oldukları muhakkak."

Kavanozdakileri tekrar suya döktü, ağını omzuna attı ve yürümeye başladık.

"İnşaattan söz etmişken," diye sürdürdü sözünü, gözleri parlıyordu. "Bir arkadaşımın başına gelenleri sana anlatmış mıydım? Hmm, evet. Köyde küçük bir evi vardı. Ailesi... hm... genişleyince evin dar geldiğini gördü. Sanırım, mimari yeteneklerine... şey... biraz fazla güveniyordu ve kendi başına bir kat ilave etmeyi düşündü. Hm, ha, evet. Eh, her şey yolunda gitti, göz açıp kapayana kadar yeni katı hazır etti. Yatak odaları, banyoları, vesairesi, her şeyi vardı yeni katın. Arkadaşım işin nihayete erişi şerefine bir eğlence düzenledi. Hepimiz yeni kata içtik, büyük bir törenle inşaat iskeleleri söküldü. Hiç kimse bir... şey... acayiplik sezmedi. Tam o sırada gelen biri yeni katın odalarını görmek istedi. Birden gördük ki merdiven yok. Anlaşılan katın planlarını yaparken arkadaşım merdiven çizmeyi unutmuş, inşaat sırasında da hem o, hem de işçiler iskeleden yukarı çıkmaya o kadar alışmışlar ki kimse... şey... hatanın farkına varmamış."

İşte böylece sıcak öğleden sonraları yürür, su birikintilerinin, hendeklerin, derelerin yanında durur, bayıltıcı kokularıyla mersin çalılarının içinden geçip çıtırdayan süpürgeotlarıyla dolu yamaçlarda dolaşırdık; beyaz, tozlu patikalarda arada sırada yanımızdan sırtında uykulu bir köylüyü taşıyarak zahmetle yürüyen bir eşek geçerdi.

Akşama doğru, kavanozlarımız, şişelerimiz ve tüplerimiz tuhaf, heyecan verici yaşam biçimleriyle dolu, eve dönerdik. Zeytinliklerin içinden geçerken gök altın rengine bürünür, gölgeler çöker, hava serinler, baygın kokularla dolardı. Roger dili bir karış dışarıda önümüz sıra koşar, bazen durup arkasından gelip gelmediğimize bakardı. Theodor ile ben, toz içinde ve yorgun, torbalarımızın ağırlığıyla omuzlarımız ağrıyarak Theodor'un

bana öğrettiği bir şarkıyı söylerdik. Yorgun ayaklarımıza can veren neşeli bir şarkıydı; Theodor'un bariton sesi ve benim tiz sopranom kasvetli ağaçların arasında çın çın çınlardı:

Kudüs'te yaşayan bir ihtiyar vardı
Şükür Tanrıya, tara-lay-lardı
İki dirhem bir çekirdek, silindir şapka takardı
Şükür Tanrıya, tara-lay-lardı
Şükür şükür, şakır şakır, şak şaka şakardı
Şükür Tanrıya tara-lay-lardı

Onuncu Bölüm

ATEŞBÖCEKLERİNİN DANSI

Bahar, ağustosböceklerinin bütün adayı saran tiz, heyecan dolu seslerinin eşliğinde, aheste aheste, uzun, sıcak, güneşle yanan yaz günlerine karıştı. Tarlalarda mısır koçanları doluyor, ipeksi püsküllerı kahverengiden tereyağı sarısına dönüşüyordu; kat kat yapraklarını koparıp inci gibi tanelerini dişlediğinizde suyu süt gibi ağzınıza dolardı. Asmalardan benekli ve ılık, minik üzüm salkımları sarkıyordu. Zeytin ağaçlarının dalları öyle doluydu ki yerlere değiyordu; bu yeşim damlacıklarının arasında ağustosböceği koroları cırlardı. Portakal bahçesinde, koyu, parlak yaprakların arasında, yeşil meyveler yüzlerini ateş basmış gibi kızarmaya başlamışlardı.

Tepelerde, serviler ve süpürgeotları arasında kelebek sürüleri rüzgârın sürüklediği konfetiler gibi kıvrılıp bükülüp dans ediyor, arada sırada yumurtalarını bırakmak üzere bir yaprağa konuyordu. Ayaklarımın altında çekirgeler saat düzeneği gibi pır pır ediyor, güneşin altında parlayan kanatlarıyla süpürgeotlarının arasında sarhoşmuşçasına uçuşuyorlardı. Mersinlerin arasında peygamberdeveleri dikkatle, hafifçe sallanarak, birer kötülük timsali gibi hareket ediyorlardı. İnce, uzun ve yeşildiler; çenesiz yüzleri ve buzlu altından canavarımsı küre gözleriyle yoğun bir av çılgınlığına kapılmış gibiydiler. Keskin dişler dizili çarpık kollarını böcekler dünyasına yalvarırcasına, alay eder gibi kaldırırlardı; öyle alçakgönüllü, öyle gayretkeş ve bir kelebek fazla yakından uçtuğunda öyle titrek...

Akşamüstü, hava serinlediğinde ağustosböceklerinin sesi kesilirdi; onların yerini kuyunun yanındaki limon ağacının yapraklarına tutkalla yapıştırılmış gibi tutunan ıslak ve yeşil ağaç kurbağaları alırdı. Pörtlek gözleriyle uyuşmuş gibi bakarlardı; sırtları, üstüne oturdukları yapraklar kadar parlaktı. Ses torbalarını şişirir ve öyle şiddetle vıraklayıp dururlardı ki gösterdikleri çabayla ıslak gövdeleri neredeyse çatlardı. Güneş battığında ışık bir an elma yeşiline döner, sonra solup lacivert olur, hava serinler, gecenin kokularına bürünürdü. Bu kez derilerinde garip, harita benzeri şişe yeşili lekeleriyle su kurbağaları çıkardı ortaya; zeytin ağaçlarının arasındaki, ince-

cik bacaklı sineklerin tül perde gibi yere çöktüğü uzun otlarda saklana saklana zıplarlardı. Durur, gözlerini kırpıştıra kırpıştıra oturur, sonra birden yanlarından geçen bir sineği yutuverir, yine bir an utanmış gibi oturur, parmaklarıyla sineğin kanatlarını ve bacaklarını kocaman ağızlarına tıkıştırırlardı. Üstlerinde, çukur bahçenin harap duvarında, gümrah yeşil yosunların ve minik mantarların arasında küçük kara akrepler el ele yürürlerdi.

Deniz çarşaf gibi düz, ılık, kara kadife gibi karanlıktı; yüzeyini minicik bir köpük bile bozmazdı. Uzakta, göğün uçuk kızılımsı parıltısında, Arnavutluk sahilleri görülebiliyordu. Ağır ağır, dakika dakika bu kızıllık koyulaşır, iyice parlar, bütün göğü kaplardı. Sonra birden ay, kocaman, şarap kırmızısı ay, dağ sıralarının arkasından belirir, karanlık denizin üzerinde dümdüz, kan kırmızısı bir patika açardı. Baykuşlar işte o zaman ortaya çıkar, kül tanesi kadar sessiz, ağaçtan ağaca geçer, ay yükseldikçe hayretle öterlerdi. Ay pembeleşir, sonra altın rengine döner, sonunda gümüş bir kabarcık gibi yıldızlardan yuvasına yerleşirdi.

O yaz öğretmenim Peter'dı; uzun boylu, yakışıklı, Oxford'tan henüz mezun olmuş bir genç. Eğitim konusundaki kesin fikirleri önceleri beni epeyce bunalttı. Ama adanın havası yavaş yavaş onu da kucağına aldı, rahatladı ve insana benzedi. İlk başta dersler acı vericiydi; kesirler, yüzdeler, jeolojik katmanlar, sıcak akıntılar, isimler, fiiller ve belirteçlerle güreşiyorduk durmaksızın. Ama güneş Peter'da mucizeler yarattıkça kesirler ve yüzdeler ona artık hayatın çok önemli bir parçası gibi görünmez oldu, yavaş yavaş geri plana itildi. Peter jeolojik katmanların incelikleri ile sıcak akıntıların etkilerini kıyıda yüzerken çok daha kolay anlatabildiğini keşfetti. Bana İngilizce öğretmenin en basit yolu da her gün bir şey yazdırıp düzeltmekti. Günlük tutmamı önermişti ama karşı çıktım, çünkü zaten doğa günlüğü tutuyor, her gün ilginç ne olduysa yazıyordum. Başka günlük tutarsam ne yazacaktım? Peter buna cevap bulamadı. Günlükten daha iddialı ve ilginç bir şey yazmayı önerdim. Kitap yazacaktım. Epeyce şaşıran, ama neden kitap yazamayacağımı açıklayamayan Peter kabul etti. Böylece her sabah geçirdiğim bir ya da iki mutlu saatte destanıma bir bölüm daha eklemeye başladım. Coşkulu bir hikâyeydi; ailemle birlikte dünya seyahatine çıkmıştık ve akla gelmedik tuzaklar kurup akla gelmedik garip hayvanlar yakalıyorduk. Ço-

cukların Dergisi üslubunda yazıyordum; yani her bölüm en meraklı noktada bitiyordu. Ya annem bir panterin saldırısına uğruyor ya da Larry devasa bir pitonun kollarında çırpınıyordu. Hikâyenin bu doruk noktaları bazen o kadar karmaşık ve tehlikelerle dolu oluyordu ki, ertesi gün bütün aileyi sağ salim bir araya getirmekte çok güçlük çekiyordum. Başyapıtım üzerinde nefes nefese, dilim dışarıda çalışıp olay örgüsünün inceliklerini Roger'la tartışırken, Peter ile Margo çiçeklere bakmak için çukur bahçeye iniyorlardı. Bitkilere birden bu kadar merak salmalarına bayağı şaşırmıştım. İlgili bütün taraflar sabah saatlerini pek mutlu geçirmekteydi. Başlarda arada bir Peter birden vicdan azabına kapılır, destanım bir çekmeceye kaldırılır, ikimiz matematik problemlerine dalardık. Ama günler uzadıkça ve Margo'nun bahçe merakı arttıkça bu sinir bozucu saatler gitgide seyrekleşti.

Talihsiz akrep olayından sonra ailem bana birinci katta yaratıklarımı barındıracağım büyük bir oda vermişti; böylece o şeylerin evin sadece belirli bir bölümünde kalacağını ummuşlardı. Çalışma odam adını verdiğim, ama ailenin öteki üyelerinin Böcek Evi dedikleri bu oda mis gibi eter ve metil alkol kokuyordu. Doğa tarihi kitaplarım, günlüğüm, mikroskobum, teşrih aletleri, ağlar, koleksiyon torbaları ve öteki önemli şeyler oradaydı. Büyük mukavva kutular kuş yumurtası, kınkanatlılar, kelebek ve yusufçuk koleksiyonlarımla doluydu. Raflardaki dizi dizi metil alkol şişelerinde ise dört bacaklı bir civciv (Lugaretzia'nın kocasından armağan), çeşitli kertenkeleler ve yılanlar, çeşitli gelişme aşamalarındaki kurbağa yumurtaları, bir bebek ahtapot, az büyümüş üç fare (Roger'ın katkısı) ve henüz yumurtadan çıkmış ama kışı sağ çıkaramamış minik bir kaplumbağa vardı. Duvarlar, bir balık fosili levhası, benim bir şempanzeyle tokalaşırken fotoğrafım ve doldurulmuş bir yarasayla az ama öz süslenmişti. Yarasayı kendim, hiç yardım almadan doldurmuştum, sonuçtan müthiş gurur duyuyordum. Tahnit bilgimin ne kadar sınırlı olduğuna bakılırsa, bir yarasayı epeyce andırdığı kanısındaydım, özellikle de odanın öteki köşesinden seyredildiğinde. Kanatlarını açmış, kaşlarını çatmış, duvardaki mantar tahtasından bize bakıyordu. Ama yaz bastırdığında yarasa sıcaktan bunaldı sanki. Biraz sarktı, postu artık parlamıyordu ve yeni, esrarengiz bir koku metil alkol kokusunu bastırmaya başladı. Önce zavallı Roger suçlandı; ancak koku

Larry'nin odasına bile sızdıktan sonra yapılan bir araştırma sonucunda kokunun yarasamdan geldiği anlaşıldı. Şaşırdım, biraz da sinirlendim. Baskılara dayanamayıp yarasayı atmak zorunda kaldım. Peter iyi tuzlamadığımı söyledi; başka bir yarasa bulursam nasıl yapılacağını gösterecekti. Teşekkür ettim ama bunu bir sır olarak saklamayı önerdim; ailem artık tahnit sanatından huylandığından yeni bir girişimi onaylatmak çok sabır isteyecekti.

Başka yarasa bulamadım. Sazdan yapılma uzun bir sopayla zeytin ağaçlarının arasındaki ay ışığı koridorlarında saatlerce bekledim, ama yarasalar cıva gibi uçup gidiyorlardı yanımdan. Silahımı kullanamadan kayboluyorlardı. Yine de, boş yere yarasa düşürmeye uğraşırken başka türlü asla göremeyeceğim bazı gece yaratıklarını gördüm. Yamaçta yeniyetme bir tilkinin böcek bulma umuduyla toprağı kazışını seyrettim; narin patileriyle yeri eşeliyor, çıkan böcekleri aç kurt gibi çıtır çıtır yiyordu. Bir keresinde mersinlerin arasından beş çakal çıktı, beni görünce şaşırarak durdular, sonra ağaçların arasında gölge gibi eridiler. Sessiz, ipeksi kanatlarıyla çobanaldatanlar zeytinlerin arasında büyük kara kırlangıçlar gibi kayıyor, uzun bacaklı sarhoş örümceklerin peşinde otlara değercesine uçuyorlardı. Bir gece, sincaba benzer bir çift fındıkfaresi tepemdeki ağaçta belirip cambaz gibi daldan dala atlayarak, ağaçlara bir inip bir çıkarak, birbirlerini coşkuyla kovaladılar; ay ışığında kabarık kuyrukları sigara dumanı gibi görünüyordu. Öyle hayran olmuştum ki bu yaratıklara, birini yakalamaya kesin kararlıydım. Onları gündüz vakti, uyudukları sırada bulabilirdim. Sabırla zeytin ağaçlarının arasında saklandıkları yeri aradım, ama umutsuz bir işti bu, çünkü boğum boğum ihtiyar ağaçların hepsi oyuktu, her bir oyukta da yarım düzine delik olabiliyordu. Derken, sabrımın ödülünü aldım; bir gün kolumu bir deliğe sokunca parmaklarım yumuşak, küçük bir şeye değdi. Delikten çıkartırken kıpır kıpır kıpırdayan bir şeydi. İlk bakışta yakaladığım şey, bir çift kocaman sapsarı gözü olan olağanüstü büyük bir karahindiba tohumu yumağına benziyordu; yakından bakınca henüz bebek tüylerini atmamış bir perçemli baykuş yavrusu olduğunu anladım. Bir an birbirimize baktık, sonra benim haline terbiyesizce gülüşüme içerleyen baykuş minik pençelerini başparmağıma geçirince tutunduğum dalı bırakıverdim ve ikimiz birden ağaçtan düştük.

Öfkeli minik baykuşumu cebime koyup eve götürdüm ve yüreğim titreyerek ailemle tanıştırdım. Şaşkın bakışlarım arasında baykuşçuk ailemin tereddütsüz onayını aldı, onu beslememe kimse karşı çıkmadı. Çalışma odamdaki bir sepete yerleşti ve uzun tartışmalardan sonra kendisine Ulysses adı verildi. Daha ilk baştan güçlü bir karakteri olduğunu, şakaya gelmeyeceğini gösterdi. Çay fincanına sığacak büyüklükte olmasına rağmen korkusuzdu, karşısındakine iriliğine bakmaksızın hiç duraksamadan saldırabiliyordu. Hepimiz odayı paylaşmak zorunda olduğumuza göre, Roger'la baykuşun yakın dost olması gerektiğine karar verdim. Huzursuzluğu geçtikten sonra Ulysses'i yere koyup Roger'a yaklaşmasını, baykuşla tanışmasını söyledim. Roger, evlat edindiğim çeşitli yaratıklarla dost olma konusunda filozofça bir tutum edinmişti. Yaklaşırken baykuş taklidi yaptı. Kuyruğunu şaklabanca sallayarak Ulysses'e doğru yürüdü. Ulysses ise yerde, yüzünde dostça olmaktan çok uzak bir ifadeyle oturuyordu. Roger'ı gözünü bile kırpmadan, vahşi bakışlarla seyretti. Roger artık kendine o kadar güvenmiyordu. Ulysses köpeği adeta hipnotize etmek ister gibi dik dik bakmayı sürdürdü. Roger durdu, kulakları sarktı, kuyruğunu sallamayı bıraktı ve ilham almak ister gibi bana bir göz attı. Ciddi bir ses tonuyla dostluk kurma girişimini sürdürmesini emrettim. Baykuşa ürkerek baktı, sonra umursamazcasına çevresinde dolaşıp arkadan yaklaşmayı denedi. Ama Ulysses başını döndürerek gözlerini köpeğimden ayırmadı. O zamana kadar bedenini çevirmeden arkasına bakabilen bir yaratıkla hiç karşılaşmamış olan Roger biraz şaşkındı. Bir an düşündükten sonra, "Hadi hep beraber oynayalım" yaklaşımında karar kıldı. Karnüstü yattı, kafasını patilerinin arasına koydu, küçük sesler çıkarıp kuyruğunu delicesine sallayarak kuşa doğru adım adım ilerledi. Ulysses doldurulmuş kuş gibi durmayı sürdürdü. Hâlâ karnüstü sürünerek ilerlemekte olan Roger epeyce yaklaştı kuşa, ama tam o sırada kötü bir hata yaptı. Tüylü suratını uzatarak kuşu merakla kokladı. Ulysses sabırlı bir kuştu, ama kara kıvırcık tüylerle kaplı dağ gibi bir köpek tarafından koklanmaya dayanamayacaktı. Bu çirkin ve kanatsız hayvana haddini bildirmenin vakti geldiğini düşündü. Gözkapaklarını indirdi, gagasını takırdattı, havaya sıçradı ve köpeğin tam ağız hizasına konarak ustura keskinliğindeki pençelerini burnuna geçirdi. Acıyla havlayan Roger silkinerek kuşu burnundan

atıp masanın altına çekildi; Ulysses sepetine girmeden de bütün yalvarmalarımıza rağmen oradan çıkmadı.

Ulysses büyüyünce yumuşak bebek tüylerini attı, cinsine özgü siyah, kül ve pas rengi tüyler edindi. Açık renk göğsünde de çok güzel, Malta haçı gibi siyah işaretler vardı. Onunla şakalaşmak istediğinizde kulaklarından çıkan uzun püsküller öfkeyle dimdik olurdu. Artık sepette tutulmayacak kadar büyüdüğünden ve kafes düşüncesine kesinlikle karşı çıktığından çalışma odasında serbest dolaşmasına izin vermek zorunda kaldım. Uçuş alıştırmalarını masa ile kapı tokmağı arasında yaptı, bu sanatta ustalaştığı anda yuva olarak kapının üst pervazını seçti. Orada bütün günü gözleri kapalı uyuyarak geçirir, tıpatıp zeytin kütüğüne benzerdi. Bir şey söylediğinizde gözlerini birazcık aralar, kulak püsküllerini dikleştirir ve bütün gövdesini öyle bir uzatırdı ki garip, sıska bir Çin putunu andırırdı. Özellikle sevecen hissediyorsa kendini, gagasını tıkırdatır, ya da büyük bir taviz olarak aşağı uçar, kulağımı öper gibi gagalardı.

Güneş batıp da kertenkeleler evin gölgeler içindeki duvarlarında koşuşturmaya başlayınca, Ulysses uyanırdı. Zarifçe esner, kanatlarını gerer, kuyruğunu temizler sonra öyle şiddetle silkelenirdi ki bütün tüyleri rüzgârın yolduğu krizantem yaprakları gibi ayrık ayrık dururdu. Hiç umursamadan midesindeki hazmedilmemiş yemeği aşağıda hem bu iş için hem de başka amaçlarla serdiğimiz gazetenin üstüne çıkarıverirdi. Bütün gece çalışmaya hazırlanmış olarak, sesinin temiz çıkıp çıkmadığını anlamak için "Huhuuu?" der, sonra kanatlarını yumuşacık açıp odada kül tanesi gibi sessizce uçar, omzuma konardı. Kısa bir süre orada durup kulağımı gıdıklar, sonra tekrar silkelenir, duygusallığa bir son verip işe koyulurdu. Pencere eşiğine uçar, bal rengi gözleriyle bana bakıp yine sorgulayıcı bir "Huhuuu?" çekerdi. Bu, kepenklerin açılmasını istiyor demekti. Ben kepenkleri açar açmaz dışarı uçar, bir an için ayın önünde belirir, sonra karanlık zeytinliklere dalardı. Bir an sonra da meydan okurcasına tiz bir "Huhuu! Huhuu!" çınlardı ağaçların arasında. Ulysses bizi uyarıyordu; ava başlamak üzereydi.

Ulysses'in avda geçirdiği saatler değişiyordu. Bazen topu topu bir saat sonra odaya döner, bazen bütün gece dışarıda kalırdı. Ama nereye gi-

derse gitsin, saat dokuz ile on arasında mutlaka eve, yemek yemeye gelirdi. Çalışma odamda ışık yoksa aşağı uçup orada mıyım diye oturma odasının penceresinden içeri bakardı. Orada değilsem evin yan tarafına uçar, yatak odamın penceresine konar ve ben açana kadar kepenkleri gagalardı. O zaman baykuşuma bir tabak kıyma ya da kıyılmış tavuk yüreği ya da o gün mönüde her ne leziz şey varsa onu ikram ederdim. Son lokma yalanıp yutulduktan sonra hıçkırır gibi yumuşak ses çıkarır, bir an durup düşünür, sonra da ay ışığının aydınlattığı ağaç tepelerine doğru uçardı.

Ulysses usta bir dövüşçü olduğunu anladığı Roger'a karşı epeyce dostça davranıyordu. Gece yüzmesine gidiyorsak ara sıra bizi varlığıyla onurlandırırdı. Roger'ın sırtına biner, kara tüylerine sıkı sıkı tutunurdu. Arada bir vuku bulduğu üzere, Roger yolcusunu unutup hızlı koşarsa ya da bir taşın üstünden atlarsa Ulysses'in gözleri alev alev olur, dengesini bulmak için kanatlarını çılgınca çırpar, ben Roger'ı dikkatsizlik ettiği için azarlarken o da gürültüyle ve öfkeyle gagasını tıkırdatırdı. Kıyıda, o gömleğim ve şortumun üzerine tüner, Roger'la ben de ılık, sığ suda eğlenirdik. Ulysses yusyuvarlak, onaylamayan gözlerle yaramazlıklarımızı seyreder, bir muhafız gibi dimdik dururdu. Bazen nöbet yerini bırakıp üstümüzde uçar, gagasını tıkırdatır ve kıyıya dönerdi; bunu güvenliğimiz konusunda endişelendiği için mi, yoksa oyunumuza katılmak için mi yaptığına asla karar veremedim. Bazen, denizde yüzerken fazla oyalanırsak sıkılır, hoşça kalın anlamına "Tuhuu!" diye bağırarak uçup bahçeye dönerdi.

Yazın dolunayda ailem gece denize girmeyi âdet edinmişti, gündüzleri güneş o kadar yakıcı oluyordu ki deniz serinletmeyecek kadar ısınıyordu. Ay yükselir yükselmez ağaçların arasından denize iner, gıcırdayan ahşap iskeleden geçip *Denizayısı*'na doluşurduk. Larry ile Peter bir küreği, Margo ile Leslie de öbür küreği çekerdi; ben ve Roger baş tarafta oturur, gözcülük yapardık. Kıyın kıyın yarım mil kadar ötedeki bembeyaz kumsallı küçük koya giderdik. Kumsaldaki güneşten ısınmış kayalar oturup dinlenmek için biçilmiş kaftandı. *Denizayısı*'nı derinde demirler, sıçrayarak suya dalar, koyun sularına vuran ay ışığını titretirdik. Yorulunca ağır ağır kıyıya yüzer, ılık kayaların üstünde yıldızlarla bezeli göğe bakarak dinlenir-

dik. Yarım saat kadar sonra konuşmalardan sıkılır, tekrar suya dalar, ılık denizin kucağında sırtüstü yatar, mehtabı seyrederdim. Bir gece, tam da böyle kendimi eğlerken koyumuzu başka yaratıkların da kullandığını keşfettim.

İpek gibi suda kollarımı bacaklarımı açmış sırtüstü yatıyor, suyun üstünde kalabilmek için sadece ellerimle ayaklarımı hafifçe kıpırdatıyordum. Gökte tülden bir eşarp gibi uzanan Samanyolu'na baktım, acaba kaç yıldız vardı, merak ediyordum. Diğerlerinin sesini işitiyordum; kumsalda gülüşüp konuşmaları suda yankılanıyordu; başımı kaldırdığımda sigaralarının yanıp sönen ateşinden kıyıda nerede olduklarını görebiliyordum. Kendimi iyice bırakmış, hayallere dalmış, öylece sürüklenirken birden irkildim; çok yakınımda, suda suya bir şey batıp çıktı, biri uzun uzun iç geçirdi ve yumuşacık bir dalgayla sallandım. Çarçabuk kendimi düzelterek yüzmeye başlarken kıyıdan ne kadar uzaklaştığımı anlamak için etrafıma bakındım. Endişeyle fark ettim ki hem kıyıdan, hem de *Denizayısı*'ndan epeyce uzaktaydım, üstelik çevremdeki karanlık sularda yüzen yaratığın ne biçim bir şey olduğundan hiç emin değildim. Kıyıdakilerin bir şakaya ya da başka bir şeye güldüklerini duydum, hâlâ yanan bir sigara izmaritinin kızıl bir yıldız gibi göğe yükseldiğini gördüm; bir kavis çizerek denizin kenarında söndü. Huzursuz hissediyordum kendimi. Tam yardım isteyecekken beş metre kadar ötemde deniz yavaşça köpürdü, pırıl pırıl bir sırt belirdi, derin, memnun bir iç çekiş duyuldu, sırt tekrar suya gömüldü. Yunus olduğunu henüz anlamıştım ki kendimi ortalarında buldum. Ay ışığında simsiyah sırtlarını kamburlaştırıp çevremde dönmeye başladılar. Sekiz kadar yunus vardı, biri öyle yakınımdan geçti ki üç kulaç atıp abanoz siyahı sırtını okşayabilirdim. Derin derin iç çekerek koyda oynaştılar, ben de onlarla yüzdüm, yüzeye çıkıp denizi buruşturuşlarını, derin bir soluk alıp dalışlarını, arkalarında yalnızca köpükten bir daire bırakışlarını seyrettim. Biraz sonra emir almış gibi dönüp koydan çıktılar, uzak Arnavutluk kıyılarına yöneldiler. Ben de suda ay ışığının ak zincirinde yüzüşlerine, taze süt gibi ılık suda coşkuyla inip çıkarken sırtlarının parıldayışına baktım. Arkalarında bıraktıkları köpükten izler suyun çırpıntısında kaybolurken bir an sallanıp minik aylar gibi parladı.

Bu olaydan sonra mehtapta yüzmeye gittiğimizde sık sık yunuslarla karşılaştık. Bir gece, adanın en güzel böceklerinin eşliğinde onurumuza ışıklı gösteri düzenlediler. Yılın en sıcak aylarında denizde yakamoz oluştuğunu keşfetmiştik. Ay ışığında pek fark edilmiyordu, yalnızca küreklerin çevresinde yeşil bir pırıltı, biri suya daldığında bir an çakan bir ışık... Yakamoz için en iyi zamanın aysız geceler olduğunu anladık. Yaz aylarının bir başka ışıklı sakini de ateşböceğiydi. Bu incecik kahverengi kınkanatlı karanlık olur olmaz ortaya çıkar, sürüler halinde zeytin ağaçlarının arasında dolaşır, kuyruğunda denizinki gibi altın yeşili değil, yeşil beyaz bir ışık yanıp sönerdi. Ateşböceğinin de en iyi görüldüğü zaman aysız gecelerdi. Garip gelecek size ama, annemin mayosu sayesinde yunusların, ateşböceklerinin ve yakamozun ortak gösterisini izleyebildik.

Uzun süre annem hem gündüz, hem de gece yüzmemize imreniyordu. Bize katılmasını önerdiğimizde böyle şeyler için fazla yaşlı olduğunu söylemişti. Ama ısrarımız üzerine kasabaya indi ve kolunun altında esrarengiz bir paket, yüzünde yaramaz bir ifadeyle villaya döndü. Paketi açınca hepimiz şaşkınlıkla baktık: inanılmaz derecede biçimsiz, baştan aşağı pililer, fırfırlar, kırmalarla kaplı siyah bir giysiydi.

"Eee? Ne düşünüyorsunuz?" dedi annem.

Tuhaf giysiye bakakalmıştık, ne olduğunu anlamaya çalışıyorduk.

Sonunda Larry, "Nedir bu?" diye sordu.

"Mayo tabii," dedi annem. "Başka ne olabilir?"

Dikkatle giysiyi inceleyen Larry, "İyi yüzülmemiş balinaya benziyor," dedi.

Margo dehşet içindeydi. "Bunu asla giyemezsin," dedi, "1920'lerde dikilmiş sanki."

Larry giysiyi hâlâ ilgiyle seyrediyordu. "Bu fırfırlar falan niçin?"

"Süs elbette," dedi annem. Biraz kızmıştı.

"Ne iyi fikir! Sudan çıkınca aralarına kaçan balıkları çıkarmayı unutma."

Annem acayip şeyi tekrar paketleyerek, "Eh, benim hoşuma gitti ve giyeceğim" dedi.

Leslie çok ciddiydi. "Bunca kumaş sudan ağırlaşınca batmayanın dikkat et," dedi.

"Anne, korkunç bir şey bu. Kesinlikle giyemezsin," dedi Margo. "Neden daha modaya uygun bir şey bulmadın?"

"İnsan benim yaşımda olunca, tatlım, öyle iki parçalı mayo giyemez... Vücudum uygun değil."

"Bunun nasıl bir vücuda göre tasarlandığını öğrenmek isterdim doğrusu," dedi Larry.

Margo umutsuzca, "Bu mümkün değil, anne," dedi.

"Ama benim hoşuma gitti... sana giy demiyorum ki."

Larry, "Doğru," dedi, "ne istiyorsan onu yap. Bunların laflarına hiç aldırma. Eğer orandan burandan buna girecek üç dört bacak daha çıkarabilirsen, sana çok yakışacak."

Annem dargın bir homurtuyla aşağı kata, mayosunu denemeye indi. Bir süre sonra bizi fikrimizi belirtmeye çağırdı, hepimiz annemin yatak odasına doluştuk. Odaya ilk giren Roger'dı. Her yanı fırfırlarla kaplı bu geniş kara giysiye bürünmüş hayalete benzer acayip şeyi görür görmez vahşi havlamalar arasında kapıdan telaşla, geri geri çıktı. Gördüğünün annem olduğuna inandırana kadar akla karayı seçtik, yine de gözünün ucuyla anneme kararsız bakışlar atmayı sürdürdü. Annem ise bütün itirazlara rağmen çadırımsı mayosundan vazgeçmedi, sonunda biz vazgeçtik.

İlk kez denize girişini kutlamak üzere koyda mehtap pikniği düzenlemeye karar verince, annemin böyle görkemli bir olayda tahammül göstereceği tek yabancıyı, Theodor'u da davet ettik. Büyük dalış günü geldiğinde yemekler, şaraplar hazırlandı, kayık temizlendi ve içine yastıklar yerleştirildi; Theodor çıkageldiğinde her şey hazırdı. Mehtap pikniği yapıp yüzmeyi planladığımızı öğrenince o gece ay olmadığını hatırlattı. Ayın durumuna bakılmadığı için herkes herkesi suçladı, ortalık kararana kadar tartışma devam etti. Sonunda her şeye rağmen pikniğe gitmeyi kararlaştırdık, her şey zaten hazır olduğundan, yemekler, şarap şişeleri, havlular ve sigara paketleriyle tıklım tıkaç dolu kayığa bindik ve kıyı boyunca ilerlemeye başladık. Theodor'la ben, gözcülük yapmak üzere başa geçtik, annem dümeni aldı, ötekiler de küreklere sarıldı. Gözleri karanlığa henüz alışama-

yan annem önce bize tam bir daire çizdirdi. On dakika hızla kürek çektikten sonra birden önümüzde beliren iskeleye çarptık. İstifini bozmayan annem bu kez tam tersini yapıp bizi açık denize yöneltti; eğer Leslie tam zamanında farkına varmasaydı, Arnavutluk kıyılarında bir yere çıkacaktık. Bunun üzerine Margo dümene geçti, bu işi iyi beceriyordu. Ama olağandışı bir şey olduğunda heyecanlanıyor, sağa yönelmek için dümeni sola kırmak gerektiğini unutuyordu. Sonuç olarak Margo'nun heyecanlanınca uzaklaşmak yerine üstüne üstüne gittiği kayadan kurtulmak için on dakika uğraşmak zorunda kalıyorduk. Bütün bunlar annemin ilk denize girişi olayına talihsiz birer başlangıçtı.

Sonunda koya ulaştık, kuma kilimleri yaydık, yiyeceklerimizi yerleştirdik, şarap şişelerini soğuk dursun diye suyun sığ tarafına koyduk. Büyük an gelip çatmıştı. Alkışlarımız arasında annem bornozunu çıkardı ve Larry'nin dediği gibi kendisini bir tür deniz anıtı gibi gösteren kostümü sırtında, bütün görkemiyle ortaya çıktı. Roger çok uslu durdu; annemin başı dik, ağır ağır sığ suda ilerlediğini görene kadar... Tam o anda çok heyecanlandı. Anladığımız kadarıyla o mayoyu annemi sarmalayıp denize sürükleyen bir tür canavar sanmıştı. Çılgınca havlayarak kadıncağızı kurtarmaya koştu, mayonun kenarlarından salkım saçak sarkan fırfırları dişleyerek annemi güvenli bir yere götürmek üzere bütün gücüyle çekti. Tam o sırada suyun biraz soğuk olduğunu söylemekte olan annem, birden geri çekildiğini fark etti. Bir çığlık atarak dengesini kaybetti ve iki karış suya küt diye düştü. Bu arada Roger mayoyu öyle kuvvetle çekiyordu ki fırfırların bir kısmı sökülüverdi. Düşmanın çözülmekte olduğunu düşünen ve hırlayarak anneme cesaret aşılamak isteyen Roger iğrenç canavarın geri kalanını da ortadan kaldırmak üzere harekete geçti. Biz gülmekten kasıklarımızı tutarak kumda yuvarlanırken, annem soluk soluğa Roger'ı iteleyerek umutsuzca suda ayağa kalkmaya, kostümünün hiç olmazsa bir parçasını kurtarmaya çabalıyordu. Ne yazık ki kumaşının çok kalın olması yüzünden mayonun içinde hava kalmıştı; suyun etkisiyle mayo balon gibi şişince, annem bu fırfırlı ve pilili hava taşıtını zaptetmek için daha fazla çabalamak zorunda kaldı. Sonunda Theodor Roger'ı kovdu ve annemin ayağa kalkmasına yardım etti. Larry'nin deyişiyle Perseus'un Andromeda'yı kurtarışından

sonra hepimiz birer bardak şarap içtik, sonra da denize girdik. Annem bir karış suda sessizce oturdu. Roger ise yanı başına çökmüş, annemin beli hizasında bir şişip bir sönen mayoya uğursuzca hırlamaktaydı.

O gece yakamoz çok parlaktı. Elimizi suya sokup soğuk ateşten geniş altın bir kurdele çizebiliyorduk. Daldığımızda da içinde pırıltılar kaynayan buz gibi bir fırına girmiş gibiydik. Yorulunca sudan çıkıp bedenimizden pırıltılı ateşler akarak kumlara uzanıp bir şeyler yedik. Yemeğin sonunda şarap açıldığında, planlamışız gibi, arkamızdaki zeytin ağaçlarının arasından birkaç ateşböceği çıktı. Asıl gösterinin giriş bölümüydü sanki.

Başta, ağaçların arasında yanıp sönen topu topu iki üç yeşil benek vardı. Ama yavaş yavaş başkaları da çıktı; çok geçmeden zeytinlik garip yeşil bir parıltıyla ışıl ışıl oldu. Ateşböceklerinin belirli bir noktada böyle yoğun toplandığını ilk kez görüyorduk; sürü halinde ağaçların arasında dolaşıyor, otların, çalıların, zeytin kütüklerinin üzerinde geziniyor, başımızın üstünden kayıp gidiyor, yeşil kıvılcımlar gibi kilimlere konuyorlardı. Yaldızlı bir ırmak gibi koyda uçtular, suyun üstünde döndüler. Tam o sırada, işaret almış gibi yunuslar belirdi. Belirli bir ritimle, sırtları fosforla boyanmış gibi parlayarak tek sıra halinde inip çıkıyorlardı. Koyun ortasında halka oldular, dalıp çıktılar, yuvarlandılar. Arada bir havaya sıçrıyor, bir ışık bulutu halinde suya düşüyorlardı. Yukarıda ateşböcekleri, aşağıda yakamoza bürünmüş yunuslar... Harika bir manzaraydı. Yunuslar suyun altında yüzerken bile dip kumlarının üzerinde ışık saçan izlerini görebiliyorduk. Havalara sıçradıklarında bedenlerinden zümrüt tanecikleri gibi damlalar dökülüyordu. Yakamoz muydu o pırıltı, yoksa ateşböcekleri mi, anlayamıyorduk. Bir saat kadar gösteriyi seyrettik, sonra ateşböcekleri aheste aheste karaya çekildi, yunuslar sıralanıp denize açıldı; arkalarında bıraktıkları ateşten patika bir süre için için yanmaya devam etti, ama sonra koya düşmüş yaldızlı bir ağaç dalı gibi ağır ağır söndü.

On Birinci Bölüm

BÜYÜLÜ ADALAR

Sıcaklık arttıkça *Denizayısı*'na binip denize girdiğimiz koya kadar kürek çekmenin fazla zahmetli olduğuna karar verip bir kıçtan takma motor aldık. Böylece çok daha uzaklara gidebildiğimizden bütün kıyılar bizim oldu. Kıvrım kıvrım kıyıları dolaşıp uzaklara, büklüm büklüm kayaların arasında hilal gibi uzanan, mısır gibi sapsarı, ıssız kumsallara gittik. İşte o zaman fark ettim ki, kilometreler boyunca benek benek küçücük adalar vardı. Bazıları büyücekti, bazıları ise tepesinde bir tutam ot bitmiş irice kaya parçasından ibaretti. Öğrenemediğim nedenlerle deniz yaratıkları bu adaların çekiciliğine kapılmıştı. Adaların çevresinde, iri bir masa büyüklüğündeki kumlu koylarda ve kayalık havuzlarda insanı şaşkınlığa boğacak kadar çeşitli yaşam biçimleri vardı. Ailemi ayartıp bu adacıklara birkaç sefer düzenlettim, ama denize girilecek yerleri iyi olmadığından çok geçmeden ben havuzcuklarda bıkıp usanmadan balık tutarken ya da ikide bir garip ve onlara göre iğrenç deniz yaratıkları bulup çıkarırken güneşten yanan kayalarda oturmaktan yoruldular. Ayrıca adalar kıyıya çok yakındı, hatta bazıları beş altı metre ötedeydi, deniz dibi de kayalar, resiflerle doluydu. *Denizayısı*'nı bu tehlikeli sularda dolaştırmak, pervane çarpıp kırılmasın diye dikkat etmek, adalara deniz yolculuğunu zorlaştırıyordu. Benim bütün ısrarlarıma rağmen gitgide daha seyrek gitmeye başladık; kıpırtısız sularda yakalamamı bekleyen o harika yaratıkları düşününce işkence çekiyordum, ama elimden bir şey gelmezdi, çünkü kayığım yoktu. *Denizayısı*'yla kendi başıma adalara gitmeyi önerdim, diyelim haftada bir. Ama çeşitli nedenlerle ailem buna karşıydı. Tam umudumu yitirmiştim ki parlak bir fikir geldi aklıma: birkaç gün sonra doğum günümdü, ailemi dikkatle yönlendirebilirsem, sadece bir sandal değil, alet edevat sahibi de olurdum. Böylece, doğum günü armağanım olarak en çok istediğim şeyleri onlara söylemeyi önerdim; bu sayede beni asla hayal kırıklığına uğratmayacaklardı. Biraz afallayan aile üyelerim, pirelenerek ne istediğimi sordular. Masum bir yüzle, bu konuda çok fazla düşünmediğimi, ama herkes için birer

liste hazırlayacağımı, bu listeden diledikleri bir iki kalemi seçip bana alabileceklerini söyledim.

Listelerin hazırlığı, hem çok vaktimi almanın, hem de kafamı çok meşgul etmenin yanı sıra uygulamalı psikoloji de gerektirmişti. Örneğin annemin listede ne varsa alacağını biliyordum, dolayısıyla en pahalı, en gerekli kalemleri onun listesine yazdım: böcek koleksiyonum için cam kapaklı, mantar astarlı beş tahta kutu; iki düzine deney tüpü; iki buçuk litre metil alkol; iki buçuk litre formalin; bir mikroskop. Margo'nun listesini hazırlamak biraz daha zordu; ona en sevdiği dükkânlara uğrama fırsatı vermeliydim: Sekiz metre tülbent, sekiz metre beyaz patiska, altı büyük kutu topluiğne, iki torba pamuk, bir litre eter, bir forseps, iki dolmakalem mürekkebi doldurma gereci istedim. Hayıflanmakla beraber, Larry'den formalin ya da topluiğne gibi bir şey istemenin yararsız olduğunu biliyordum; ama eğer listem edebiyata eğilim gösterirse bir şansım var demekti. Çok etkileyici bir liste hazırladım: listede ihtiyacım olan bütün doğa tarihi kitaplarının adları, yazarları, yayıncıları ve fiyatları yer alıyordu, ayrıca en minnet duyacağım kitapların yanına yıldız işareti koymuştum. Tek talebim kaldığından Leslie'ye liste vermek yerine sözlü istekte bulunmaya karar verdim, ama o ânı dikkatli seçmeliydim. En elverişli an için birkaç gün beklemek zorunda kaldım.

Tam da o sırada bazı balistik deneylerin başarıyla gerçekleştirilmesinde ona yardım ediyordum; ağızdan doldurulan antika bir tüfeği ağaca bağlayıp tetiğe bağladığımız bir ipin yardımıyla ateşledik. Dördüncü denememizde, Leslie'nin başarı anlayışına ulaşmıştık: namlu patlamış, metal parçaları dört bir yana dağılmıştı. Leslie çok sevinerek bir zarfın arkasına bazı notlar aldı. Birlikte tüfekten artakalanları toplarken doğum günümde bana ne vereceğini öylesine sordum.

Yamru yumru olmuş bir metal parçasını büyük bir zevkle incelerken, dalgın dalgın, "Daha düşünmedim," dedi. "İstediğin herhangi bir şey... sen seç... fark etmez."

Bir kayık istediğimi söyledim. Tuzağa düştüğünü kavrayan Leslie öfkeyle kayığın fazla büyük bir doğum günü hediyesi olduğunu belirtti, zaten parası yetmezdi. Ben de öfkeyle, bana istediğimi seçmemi sen söyledin

dedim. Leslie, evet, öyle dediğini, ama çok pahalı olduğundan kayık hediye edemeyeceğini söyledi. Herhangi bir şey denince, bunun gerçekten herhangi bir şey anlamına geldiğini, buna kayıkların dahil olduğunu ve zaten bana bir kayık satın almasını beklemediğimi söyledim. Tekneler hakkında bu kadar bilgisi olduğuna göre, düşünmüştüm ki, bana bir kayık yapabilirdi. Ama bunun çok zor olduğunu düşünüyorsa...

"Elbette zor değil," dedi Leslie. Yine hazırlıksız yakalanmıştı. Telaşla hemen ekledi. "Eh, çok zor değil. Sorun olan *zaman*. Kayık yapmak çok ama çok vakit alır. Bak, seni *Denizayısı*'yla haftada iki kere gezmeye götürsem olur mu?"

Geri adım atmayacaktım; bir kayık istiyordum ve beklemeye hazırdım.

"Aman, pekâlâ, pekâlâ," dedi Leslie çileden çıkmışçasına. "Sana bir kayık yapacağım. Ama yaparken ayağıma dolanmayacaksın, tamam mı? Yanıma gelmeyeceksin. Bitene kadar bakmak yok."

Bu koşulları büyük bir mutlulukla kabul ettim. Böylece Spiro iki hafta boyunca arabasıyla düz tahtalar taşıyıp durdu, arka verandadan biteviye testere, çekiç sesleri ve küfürler duyuldu. Her yere talaş saçılmıştı; Leslie yürürken arkasında kereste tozu bırakıyordu. Merakımı ve sabırsızlığımı dizginlemekte fazla güçlük çekmedim, çünkü tam o sırada başka bir şeyle uğraşıyordum. Evin arkası henüz onarılmış, sıva işinden üç büyük torba nefis pembe çimento artakalmıştı. İşte bu torbalara el koyup bir dizi küçük havuz yapmaya giriştim; içlerine tatlı su yaratıklarımı koymakla kalmaz, yeni teknemle yakalamaya umduğum o harika deniz canlılarını da yerleştirebilirdim. Yazın ortasında havuz kazmak beklediğimden de zordu ama sonunda epeyce kareye benzer çukurlar kazabilmiştim; ayrıca birkaç gün yapış yapış mercan rengi çimentoyla oynamak bana çok iyi gelmişti. Leslie'nin talaş ve toz izleri şimdi çarpıcı pembe ayak izi desenleriyle iç içeydi.

Doğum günümden bir gün önce ev halkı kasabaya sefer düzenledi. Üç nedenle gitmişlerdi. Birincisi, bana armağan alacaklardı. İkincisi, kilerin yeniden doldurulması gerekiyordu. Doğum günü partisine fazla konuk davet etmemeye karar vermiştik; kalabalığı sevmiyoruz dediğimize göre, dikkatle seçilmiş on konuktan gerisine tahammül edemeyecektik. Sevdiği-

miz insanların bir araya geldiği küçük ama seçkin bir toplantı olacaktı. Oybirliğiyle alınan bu karardan sonra ailenin her bir bireyi on kişi davet etmek üzere harekete geçti. Ne yazık ki aynı on kişiyi davet etmemişlerdi. Theodor dışında elbette; o beş ayrı davetiye almıştı. Sonuçta partiden bir gün önce annem aniden farkına vardı ki konuk sayısı on değil kırk beşti. Kasaba seferinin üçüncü nedeni Lugaretzia'nın dişçiye gittiğinden emin olmaktı. Son zamanlarda en çok dişlerinden şikâyet ediyordu. Ağzına bir göz atan Doktor Andruçeli dehşete düştüğünü belirtir sesler çıkarmış, kadının bütün dişlerinin çekilmesi gerektiğini söylemişti; bütün sıkıntılarının nedeni dişleriydi çünkü. Bir hafta tartışıldıktan ve bol gözyaşı döküldükten sonra, Lugaretzia'nın rızasını almayı başardık, ama manevi desteğimiz olmadan gitmeyecekti dişçiye. Dolayısıyla bembeyaz yüzlü, hüngür hüngür ağlayan bir kadın ortamızda, kasabaya indik.

Akşamüstü yorgun argın, asabımız bozulmuş, eve döndük; araba tıklım tıklım yiyecekle doluydu, Lugaretzia ceset gibi kucağımıza yığılmış, ahlayıp ofluyordu. Yarın yemek pişirmeye ya da herhangi bir işe yardımcı olamayacağı açıktı. Bir çözüm önermesini istediğimizde Spiro her zamanki yanıtını verdi.

"Üsülmeyinis," dedi, "her seyi bana bırakınıs."

Ertesi sabah neler oldu neler... Lugaretzia ufak tefek işler yapacak kadar iyileştiğinden peşimizde dolaşarak dişetlerindeki korkunç boşlukları gururla gösterdi ve her diş çekilirken çektiği acıları bir bir anlattı. Armağanlarımı açıp ev halkına teşekkür ettim, sonra Leslie'yle arka verandaya gittim. Orada katranlı muşambayla örtülmüş esrarengiz bir şey duruyordu. Leslie muşambayı sihirbaz edasıyla çekti ve işte kayığım önümdeydi. Kendimden geçerek seyrettim onu; kesinlikle sahip olunacak en güzel kayıktı. Taze boyanmış, pırıl pırıl parlıyordu; beni büyülü adalara götürecek küheylanım...

Kayığın boyu iki metre kadardı, yuvarlacıktı. Biçiminin kötü ustalıktan geldiğini düşünmeyeyim diye Leslie çarçabuk açıkladı; nedeni tahtaların kısa gelmesiydi. Bu açıklamayı son derece tatmin edici buldum. Ne de olsa böyle illet bir durum herkesin başına gelebilirdi. Harika bir biçimi olduğunu söyledim, gerçekten de öyle düşünüyordum. Çoğu kayık gibi incecik, uzun, tehditkâr görünümlü değil, sağlam, toparlak ve yuvarlaklığında huzur

vericiydi. Bana azimli bokböceklerini hatırlatıyordu; çok severdim o böcekleri. Ne kadar sevindiğimi gören Leslie bu kez kendini azımsayarak altını düz yapmak zorunda kaldığını, çünkü çeşitli nedenlerle bunun daha güvenli olduğunu söyledi. Ben de en çok altı düz kayıkları beğendiğimi belirttim, çünkü devirmek tehlikesi olmadan örnek kavanozlarını sandala yerleştirebilirdim. Leslie rengini beğenip beğenmediğimi sordu, bu konuda pek emin değildi. Bence rengi en güzel yeriydi; bu eşsiz tekneyi tamamlayan son dokunuştu. İçi yeşil-beyazdı, tombul kenarlarına çok zevkli bir düşünceyle beyaz, siyah ve parlak turuncu çizgiler çekilmişti. Bana göre hem sanatsal, hem de dostça bir renk karışımıydı bu. Leslie gönder için kestirdiği uzun servi direği gösterdi bana. Ama kayık denize indirilene kadar yerine takılmayacaktı. Hevesle hemen denize indirmeyi önerdim. Yol yordam konusunda çok takıntılı olan Leslie, isim konmadan bir teknenin denize indirilemeyeceğini söyledi. Bir isim düşünmüş müydüm? Bu zor bir problemdi, çözmeme yardımcı olmak üzere bütün aile çağrıldı. Ortalarında kocaman bir çiçek gibi duran kayığın çevresine toplandılar ve kafa patlatmaya başladılar.

Margo, "Neden *Neşeli Roger* koymuyorsun?" dedi.

Hiç beğenmeyip reddettim. Kayığın görünümü ile kişiliğine uygun, *tombul* bir isim istiyordum.

"Arbuckle,"[a] diye önerdi annem.

Bu da olmamıştı; kayık Arbuckle'a hiç benzemiyordu.

Leslie, "Nuh'un Gemisi koy," dedi; başımla hayır dedim.

Hepimiz sessizce kayığa baktık. Birden aklıma geldi. Tam aradığım isim: Bootle.[b] Kayığıma bu ismi koyacaktım.

"Çok hoş, tatlım," diye onayladı annem.

Larry, "Ben Bumtrinket'i[c] önerecektim," dedi.

"Larry, tatlım!" diye azarladı annem. "Çocuğa böyle şeyler öğretme."

Larry'nin önerisini kafamda evirip çevirdim. Gerçekten de sıra dışı bir isimdi, ama Bootle da öyleydi. İkisi de kayığın biçimi ile kişiliğini ta-

a Roscoe Conkling Arbuckle (1887-1933). Amerikalı sessiz film komedyeni. Lakabı "Şişko" idi. –ç.n.

b Eski İngilizce'de bina anlamındaki *botl*'dan gelir. –ç.n.

a Saman kafalı, aptal (argo). –ç.n.

nımlıyordu. Uzun uzun düşündükten sonra ne yapacağıma karar verdim. Bir kova siyah boya getirildi, biraz da boya akıtarak büyük harflerle kayığın adını yan kısmına yazdım: *BOOTLE-BUMTRINKET*. İşte olmuştu: yalnızca sıra dışı değildi, ortasında soylu bir tiresi bile vardı. Annemi rahatlatmak için yabancıların yanında kayığımdan sadece *Bootle* olarak söz edeceğime dair yemin etmek zorunda kaldım. İsim konusu hallolunca, kayığı denize indirme işine giriştik. Margo, Peter, Leslie ve Larry bir olup kayığı yamaçtan aşağı, iskeleye taşıdılar. Annem ve ben ise direği ve denize tekne indirmek için gerekli küçük bir şişe şarabı taşıyarak arkalarından geliyorduk. İskelenin ucuna geldiklerinde kayığı taşıyanlar yorgunluktan sallanarak durdular. Annemle ben şarap şişesini açmaya uğraştık.

"Ne yapıyorsunuz?" diye sinirli bir edayla sordu Larry. "Allah aşkına çabuk olun; gemi kızağı olmaya alışkın değilim."

Sonunda şişenin mantarını çıkarabildik. Berrak bir sesle bu gemiye *Bootle-Bumtrinket* adını verdiğimi ilan ettim. Sonra şişeyi kayığın tombul kıçına vurmamla birlikte yarım litre beyaz şarap Larry'nin kafasına sıçradı.

"Dikkat etsene!" diye yakındı Larry. "Kimi denize indiriyorsun, bizi mi?"

Sonunda ite kaka *Bootle-Bumtrinket*'i iskeleden denize kaydırdılar; kayığım top patlaması gibi bir sesle suya oturup her yana deniz suyu sıçrattı, ardından şapırtılı denizin üstünde rahatça, güvenle, sallanmaya başladı. Sancak tarafına doğru hafifçe yan yatmıştı ama ben bunu Leslie'nin çıkardığı işe değil, şaraba atfettim.

"Şimdi!" dedi Leslie, herkesi örgütlemeye girişmişti. "Direği takalım... Margo, sen kayığın burnunu tut... tamam, öyle... Şimdi, Peter, sen kıça yerleşirsen, Larry'yle ben direği veririz... yuvasına sokacaksın, o kadar."

Böylece Margo karınüstü yatmış kayığın burnunu tutarken, Peter yavaşça kıça atlayıp bacaklarını açarak sağlamca yerleşti. Larry ile Leslie'nin tuttuğu direği kayığa alacaktı.

Larry eleştiren gözlerle bakarak, "Bu direk biraz fazla uzun görünüyor, Les," dedi.

"Saçmalama! Yerine oturtulunca gayet güzel duracak," dedi Leslie öfkeyle. "Şimdi... Hazır mısın, Peter?"

Peter başını salladı, hazırlandı, iki eliyle direği sıkıca kavrayıp oyuğa soktu. Sonra geri çekildi, ellerindeki tozu silkeledi ve o anda *Bootle-Bumtrinket* çapından beklenmeyecek bir hızla ters döndü. Peter, doğum günüm onuruna giydiği tek düzgün kıyafetiyle suyu neredeyse hiç sıçratmadan ortadan yok oluverdi. Suyun yüzeyinde sadece onun şapkası, direk ve *Bootle-Bumtrinket*'in turuncu altı görünüyordu.

"Boğulacak! Boğulacak!" diye haykırdı Margo. Kriz anında daima kötümser olurdu.

"Saçmalama! Su derin değil," dedi Leslie.

"Direğin fazla uzun olduğunu söylemiştim," dedi Larry yumuşacık bir sesle.

Leslie sinirli sinirli, "Hiç de uzun değil," dedi, "O şapşal direği iyi yerleştiremedi."

"Ona şapşal deme," dedi Margo.

"Altı metrelik direği bu çamaşır teknesine benzeyen şeye takıp da doğru durmasını bekleyemezsin," dedi Larry.

"O kadar zekiysen, niye kayığı sen yapmadın?"

"Kimse benden kayık istemedi... Ayrıca güya uzman sensin; ama Clydeside'da[a] seni işe alacaklarını hiç sanmam."

"Aman ne komik. Eleştirmek kolay... o şapşal beceremedi diye..."

"Ona şapşal deme... Nasıl cüret edersin?"

Annem sakin sakin söze karıştı. "Hadi, hadi, tartışmayın şekerler."

"Ama Larry öyle burnu büyük davranıyor ki..."

Tam o sırada, yüzmeye çalışan perişan Peter başını sudan çıkardı ve Margo heyecanla, "Allaha şükür! Çıktı yukarı," dedi.

Onu sudan çıkardık, Margo da giysisi parti başlamadan kurusun diye telaşla eve götürdü. Hepimiz arkalarından gittik, hâlâ tartışıyorduk. Larry'nin eleştirileri yüzünden çileden çıkan Leslie iş pantolonunu giydi, yat yapımı el kitabı ve mezurayla silahlanmış olarak kayığı kurtarmaya girişti. Bütün sabahı direği az az keserek geçirdi; sonunda kayık düzeldi, ama direk de topu topu bir metreye inmişti. Leslie'nin kafası karışmıştı, yine de

[a] İskoçya'da Clyde ırmağındaki ünlü tersane. –ç.n.

doğru oranları saptadığı anda yeni bir direk yapacağına söz verdi. İskelenin ucuna bağlı *Bootle-Bumtrinket* artık bütün görkemiyle suda yüzüyor, aşırı şişman ama kıpır kıpır bir Manx kedisine benziyordu.

Öğle yemeğinden sonra Spiro yanında elçiye benzeyen uzun boylu, yaşlıca bir adamla çıkageldi. Spiro'nun açıklamasına göre adam Yunan Kralı'nın eski uşağıydı; emekli olmasına rağmen doğum günü partisine yardım etmek üzere evimize gelmeye ikna edilmişti. Spiro herkesi dışarı çıkarıp uşakla birlikte mutfağa kapandı. Yan tarafa dolaşıp pencereden içeri baktığımda yelekli uşağın bardakları parlattığını, Spiro'nun ise düşünceli bir edayla kaşlarını çatıp bir şeyler mırıldanarak koca bir yığın sebzeyi ayıklamaya giriştiğini gördüm. Arada bir badi badi yürüyerek duvar boyunca yanan yedi kömür ateşini şiddetle üflüyor, kıvılcımlar yakut gibi parlıyordu.

İlk gelen Theodor'du; en iyi takım elbisesiyle, ayakkabıları cilalanmış, tiril tiril, tertemiz arabasına oturmuş, parti münasebetiyle koleksiyon araç gereçlerini yanına almamıştı. Bir elinde bastonu, öbür elinde güzelce bağlanmış bir paket vardı. "Eeee!... şey... Doğum günün kutlu olsun," dedi, elimi sıktı. "Sana... şey... küçük bir... şey... anı... küçük bir armağan... getirdim, bugünün anısına... hm."

Paketi açınca içinde *Göller ve Irmaklarda Yaşam* adlı kalın cildi bulmak beni çok sevindirdi.

"Sanırım kütüphanene... hm... yararlı bir... şey... katkı olacak," dedi ayak parmaklarının üstünde yükselerek. "İçinde... şey... genel olarak tatlı sudaki yaşam konusunda... çok ilginç bilgiler bulacaksın."

Yavaş yavaş konuklar gelmeye başladı; villanın önüne faytonlar ve otomobiller yığılmıştı. Salon ve yemek odası sohbet eden, tartışan, gülüşenlerle doluydu. Uşak (adamın frak giydiğini gören annemin neredeyse yüreğine iniyordu) yaşlı bir penguen gibi kalabalığın arasında dolaşarak içki ve yiyecek ikram ediyordu. Öyle soylu bir havası vardı ki konuklar adam gerçekten uşak mı yoksa bizimle kalan tuhaf bir akraba mı, emin olamamışlardı. Aşağıda mutfakta, inanılmaz miktarlarda şarap içerek tencereler ve tavaların arasında dolanan Spiro'nun çatık kaşlı yüzü ateşin ışığıyla kızarmıştı; kalın sesiyle avaz avaz şarkı söylüyordu. Her yanı sarmısak ve baharat kokuları sarmıştı. Lugaretzia salon ile mutfak arasında epeyce hızla

gidip geliyordu. Bazen talihsiz bir konuğu köşeye sıkıştırmayı başarıp burnunun dibinde bir tabak yiyecek tutarak dişçide çektiği ıstırabın ayrıntılarını anlatıyor, azı dişi çekilirken çıkan sesi en canlı ve en iğrenç şekilde tarif ederken ağzını ardına kadar açıp kurbanına içeride olup biten korkunç işlemleri gösteriyordu.

Konuklar gelmeye devam etti: ellerinde armağanlarıyla... Çoğu doğa tarihi çalışmalarıma uygun olmadığından benim açımdan yararsız şeylerdi. En güzelleri, bana göre, yakınımızda oturan bir köylü ailesinin getirdiği iki köpek yavrusuydu. Biri kırmızıya çalan kahverengi ve beyazdı, kocaman zencefil rengi kaşları vardı. Ötekisi simsiyah, yine kocaman zencefil rengi kaşlıydı. Armağan olduklarından, ailem de onları kabul etmek zorunda kaldı. Roger yavruları kuşkuyla ve ilgiyle süzdü; tanışsınlar diye önlerine büyük bir tabak nefis yiyecekler koyup bütün köpekleri yemek odasına kapattım. Sonuç tam da beklediğim gibi olmadı. Konuklar akın akın sökün edince bir kısmını yemek odasına almak üzere kapıları açtığımızda Roger'ı yerde mahzun mahzun yatar bulduk; iki yavru çevresinde hoplayıp zıplıyordu. Odanın dekorasyonu ise yeni gelenlerin gönüllerince yiyip içtiklerine kuşku bırakmayacak kadar değişmişti. Larry'nin yavruları Widdle ve Puke[a] diye çağırma önerisini annem hiç beğenmedi, ama adları öyle kaldı.

Konuklar akın akın geliyordu; salondan yemek odasına, camlı kapılardan verandaya taştılar. Bazıları sıkılacaklarını zannederek gelmişlerdi, ama bir iki saat sonra öyle eğlendiklerini fark ettiler ki arabalarına binip eve gittiler ve ailelerinin geri kalan üyelerini de alıp döndüler. Şarap seller gibi akıyordu, hava sigara dumanıyla maviye dönüşmüştü; kertenkeleler gürültü ve kahkahalardan ürküp tavandaki çatlaklardan dışarı çıkmadılar. Büyük bir cesaretle ceketini çıkarmış olan Theodor odanın bir köşesinde Leslie ve çılgınca eğlenen diğer bazı konuklarla birlikte *Kalamatiano* yapıyor, onlar zıplayıp ayaklarını yere vurdukça döşeme titriyordu. Belki de kendisine pek iyi gelmeyecek kadar şarap içmiş olan uşak ulusal dansının oynandığını görünce coşmuş, tepsisini bırakıp dansa katılmıştı; yaşına rağmen herkes kadar zıplıyor, ayaklarını yere vuruyor, frakının kuyruğu bir inip bir kalkıyordu.

[a] Widdle: solucan gibi kıvrılan; Puke: kusmuk. –ç.n.

Biraz zoraki gülümseyen annem, olan bitene hiç onaylamayarak bakan İngiliz rahip ile bıyığını burup kulağına durmadan bir şeyler fısıldayan Belçika konsolosunun arasına sıkışmıştı. Uşağın nerede kaldığına bakmak üzere mutfaktan çıkan Spiro derhal *Kalamatiano*'ya katıldı. Odada balonlar uçuşuyor, dans edenlerin bacaklarına çarparak birden gürültüyle patlıyordu. Larry verandada bir grup Yunanlıya en nükteli İngiliz şiirlerini öğretmeye çabalamaktaydı. Puke ile Widdle birinin şapkasının içinde uyumuşlardı. Doktor Andruçeli gelip geç kaldığı için annemden özür diledi.

"Karım yüzünden, madam; biraz önce bebeği oldu," dedi gururla.

"Aaa, kutlarım doktor," dedi annem, "şerefe içmeliyiz."

Dans etmekten yorgun düşen Spiro divana oturmuş kendini yelpazeliyordu.

"Ney?" diye bağırdı Andruçeli'ye, kaşlarını çatmıştı. "Yine mi çocuğunus oldu?"

"Evet, Spiro, bir oğlan," dedi Andruçeli, gözleri parlıyordu.

"Kaç çocuk oldu simdi?"

"Altı. Topu topu altı," dedi doktor şaşırarak. "Niye sordun?"

"Utanmalısınıs kendinisden. Altı... Yok zurna! Kedi köpek gibi ürüyorsunus."

"Ama çocukları severim ben," diye itiraz etti Andruçeli.

"Ben evlendiğimde, karıma sordum kaç çocuk ister diye," dedi Spiro yüksek sesle. "Dedi ki iki. O saman ona iki çocuk verdim, sonra ona dikis attırdım. Altı çocuk... vallahi, kusacağım... kedi köpek gibi."

O anda İngiliz rahip hiç istemese de artık gitmesi gerektiğine karar verdi, yarın yapılacak çok işi vardı. Annemle beraber geçirdik onu. Döndüğümüzde Andruçeli ile Spiro da dans edenlere katılmışlardı.

Denize şafağın sükûneti çökmüştü. Son fayton yamaçtan aşağı inip de esneyerek kapıda durduğumuzda, doğuda ufuk pembe pembeydi. Roger ayaklarımın üstüne yattı, Ulysses kapı pervazına oturup tüylerini kabarttı, ben de her iki yanımda birer köpek yavrusuyla yatağa girdim; pencereden, zeytin ağaçlarının üstünden yıldızları birer birer söndüren pembenin bütün göğe yayılmasını seyrettim. Bana kalırsa, harika bir doğum günü partisi olmuştu.

Ertesi sabah erkenden araç gerecimi toparlayıp yanıma biraz yiyecek aldım, Roger, Widdle ve Puke eşliğinde *Bootle-Bumtrinket*'le geziye çıktım. Deniz sakindi, güneş masmavi gökte parlıyordu, çok hafif bir esinti vardı; mükemmel bir gündü. *Bootle-Bumtrinket* gayet soylu bir edayla kıyı boyunca aheste aheste yol alırken Roger önde gözcülük yapıyor, Widdle ile Puke ise kayığın bir ucundan öteki ucuna koşturuyor, yandan eğilip deniz suyunu içmeye çalışıyor, genel anlamda kara sakinlerinin acınacak davranışlarını sergiliyorlardı.

Sadece kendine ait bir kayığı olunca insan nasıl seviniyor! Kürekleri çekip kayığın ipek kumaşı kesercesine suları foşurdatarak ileri doğru atılışını hissedince duyulan o güç hissi; güneşin hafifçe sırtınızı ısıtışı ve denizin yüzeyini yüzlerce renge boyayışı; suyun hemen altında yosun kaplı resiflerin labirentinde yol bulmanın heyecanı... Avuçlarımın su toplayışı, ellerimin tutmaz oluşu bile zevk verdi bana.

Daha sonra çoğu günlerimi *Bootle-Bumtrinket*'le gezilere çıkarak geçirdim. Başımdan türlü maceralar geçmiş olsa da, o ilk gezinin keyfi gibisi yoktu. Deniz her zamankinden daha mavi, daha durgun ve saydam, adalar çok daha ırak, güneşle kızışmış, çok daha büyüleyiciydi; sanki denizdeki tüm yaşam sırf bana ve kayığıma hoş geldin demek için küçücük koylarda ve kanallarda toplanmıştı. Minicik bir adanın otuz metre kadar yakınında kürekleri kayığa aldım ve kıçta Roger'la yan yana oturup billur gibi suyun derinliklerine baktım; *Bootle-Bumtrinket* yapma ördek uysallığıyla kıyıya doğru süzülüyordu. Kayığın kaplumbağa biçimli gölgesi deniz dibine vururken deniz yaşamının rengârenk, kıpır kıpır dokusu önümde açılıverdi.

Yer yer görülen gümüşi kumlarda taraklar küçük topluluklar halinde ağızları açık dimdik duruyordu. Arada sırada, tarağın ağzına minicik, uçuk fildişi renginde, kırılgan, yumuşak kabuklu bir yengeç tünemiş olurdu; bu yozlaşmış yaratık tarağın kıvrımlı kabuğunun güvenliğinde asalak bir yaşam sürerdi. Tarak kolonisinin hırsız alarmını çaldırmak çok ilginçti. Kayığın sürüklenmesiyle ağızları açık bana bakarak tam altıma geldiklerinde kelebek ağını yavaşça suya daldırdım ve tarağa değdirdim. Kabuk derhal kapandı, küçük beyaz bir kum bulutu kasırga hortumu gibi döndü. Bu tarağın uyarı çanları suda yayılınca koloninin geri kalan kısmı da tehlikeyi

hissetti. Bir anda taraklar ön kapılarını sağda solda pat pat kapatmaya başladılar; su, kabukların çevresinde dönen ve denizin dibine gümüş toz bulutu gibi inen minik kum hortumlarıyla doldu.

Tarakların arasında deniz yelpazeleri vardı; hiç durmadan hareket eden bu güzelim tüylü yelpazeler uzun, kalın, grimsi bir tüpün ucundaydı. Turuncu yaldızlı ve mavi yelpazeler kısacık tüplerinin ucunda çok tuhaf görünüyordu; mantar sapının ucunda orkide bitmiş gibiydi. Deniz yelpazelerinin de hırsız uyarı düzeneği vardı, üstelik taraklarınkinden çok daha hassastı; ağın sapı titreşerek parlayan yelpazelerin yirmi santim yanına değmeye görsün, hepsi yukarı kalkar, birleşir ve baş aşağı sapın içine dalardı. Geride kalan, sanki kuma gömülmüş minyatür su hortumu parçalarıydı.

Suyun beş altı santim altında duran ve deniz çekildiğinde ortaya çıkan resiflerde yoğun bir yaşam vardı. Oyuklarda kalın dudaklarıyla insana dik dik bakan horozbinalar yüzgeçlerini size doğru çırparken suratlarına küstah bir ifade yerleştirirlerdi. Yosunların arasındaki gölgeli yarıklarda, kabukları parlak kahverengi atkestanelerine benzeyen öbek öbek deniz kestaneleri olurdu; olası tehlikelere karşı dikenleri pusula iğnesi gibi hareket ederdi. Çevrelerinde tombul ve parlak deniz şakayıkları kayalara sıkı sıkı tutunur, yanlarından geçen cam gibi saydam karidesleri avlamak için kollarını coşkuyla, bir Şark dansı yaparmışçasına sallarlardı. Karanlık sualtı oyuklarını eşelerken bir bebek ahtapot bulup çıkardım; kayalara Medusa başı gibi yerleşti, çamur rengini aldı ve kel başının altından bana hüzünlü gözlerle baktı. Biraz daha dürtükleyince, fırtına bulutu gibi simsiyah, berrak suda asılı kalan bir mürekkep tükürdü, sonra kolları arkasında, ok gibi suya fırlayıp gitti; ucuna şeritler bağlanmış balon gibiydi. Yengeçler de vardı: Kıskaçlarını hani neredeyse dostça sallayan tombul, yeşil, parlak olanları resifin üstündeydi; uzun ince bacaklı, kenarları diken gibi kabuklu, her biri dikkatle sırtına yosundan, süngerden, arada bir deniz lalesinden palto geçirmiş olan örümcek yengeçler ise dipte, yosunlu deniz yatağındaydı. Resiflerde, yosunlu bölgelerde, kumlu dipte, her yerde düzgün çizgili, mavi, gümüşi, gri ve kırmızı benekli yüzlerce salyangoz kabuğu yuvarlanır, altlarından münzevi yengeçlerin birazcık kızgın, al al olmuş yüzleri görünürdü. Sanki küçük, gösterişsiz kervanlardı; hareket ederken birbirlerine çarpar, yosunların ara-

sından paldır küldür geçer ya da dimdik yükselen tarak kabukları ile deniz yelpazelerinin arasından geçerek kumda hızla ilerlerlerdi.

Güneş batıyordu, koylardaki ve kayadan şatoların altındaki sulara akşamın kurşuni gölgeleri çökmüştü. Kendi kendilerine yavaşça gıcırdayan kürekleri ağır ağır çekerek *Bootle-Bumtrinket*'i eve yönelttim. Güneşten ve deniz havasından bitap düşen Puke ile Widdle uyuyakalmıştı; sonsuz resiflerde yengeç kovalama rüyası gördüklerinden patileri titriyordu, zencefil rengi kaşları kıpır kıpırdı. Minik balıkların asılı gibi yüzdükleri, deniz lalelerinin kollarını salladıkları ve örümcek yengeçlerinin camdan hapishanelerinin duvarlarına narin kıskaçlarıyla dokundukları cam kavanoz ve tüplerin ortasında Roger oturuyor, kulaklarını dikmiş kavanozları inceliyor, arada sırada bana bakıp kuyruğunu şöyle bir sallıyor, sonra kendini yine incelemelerine veriyordu. Roger deniz yaşamı araştırmalarına çok düşkündü. *Bootle-Bumtrinket* yuvarlak kıçını yavaşça iskeleye vurduğunda güneş zeytin ağaçlarının arkasında altın para gibi parlıyordu, denize altın ve gümüş çizgiler çizilmişti. Aç, susamış, yorgun, kafam gördüğüm renkler ve biçimlerle dopdolu, kıymetli örneklerimi yavaş yavaş villaya taşıdım. Arkamdan esneyerek ve gerinerek üç köpek geliyordu.

On İkinci Bölüm

ÇULLUK KIŞI

Yaz biterken yine öğretmensiz kaldığımı sevinçle fark ettim. Annemin inanılmaz bir nezaketle ifade ettiği gibi, Peter ile Margo "birbirlerine fazlaca düşkün olmaya başlamışlardı." Ev halkı Peter'in gelecekte evlilik yoluyla akraba olmasına oybirliğiyle karşı çıktığından, bir şeyler yapılması gerektiği belliydi. Leslie'nin soruna tek katkısı Peter'i kurşunlamayı önermesiydi ki bu plan her nedense alayla karşılandı. Ben bunun harika bir fikir olduğunu düşünmüştüm, ama azınlıkta kaldım. Larry'nin durumu sistemlerinden çıkarıp atmak üzere çifti bir ay Atina'ya gönderme önerisini annem ahlaki nedenlerle geri çevirdi. Sonunda annem Peter'a artık kendisini istihdam edemeyeceğini söyledi, o da gizlice ve telaşla çıkıp gidince, hem vahşi bir öfke, hem de gözyaşları içindeki trajik bir Margo'yla baş etmek zorunda kaldık. Duruma uygun olmak üzere en kasvetli, en dalga dalga elbisesini giyen kız kardeşim rolünü şahane oynadı. Annem kızını tatlı tatlı teselli etti, Larry özgür aşk konusunda konferanslar verdi ve Leslie, yalnızca kendisinin bildiği nedenlerle kızgın kardeş rolüne bürünerek ikide bir elinde tabancasıyla belirip eve bir daha adım attığı takdirde Peter'ı köpek gibi vurmakla tehdit etti. Bütün bu süre boyunca Margo, gözlerinden yaşlar akarak acıklı pozlara büründü ve bize yaşamanın feci bir şey olduğunu söyledi. Herkes gibi dramatik olaylara bayılan Spiro vaktini Margo'yla birlikte ağlayarak geçirdi, ayrıca Peter'ın adaya dönmemesini sağlamak için rıhtıma adamlarını yerleştirdi. Hepimiz çok eğlendik. Tam bu olay sönmeye yüz tutmuş, kız kardeşim de gözyaşlarına boğulmadan yemeğini yer hale gelmişti ki, Peter'dan gelip onu alacağını bildiren bir not aldı. Bu düşünceden epeyce ürken Margo notu anneme gösterince, ev halkı bir kez daha coşkuyla bu sulu komedinin içine daldı. Spiro rıhtımdaki önlemlerini artırdı, Leslie silahlarını temizledi ve evin önüne yerleştirdiği bir mukavva insan figürünü hedefleyerek atış talimleri yapmaya başladı. Larry bazen Margo'ya köylü kıyafetine bürünüp Peter'ın kollarına koşmasını, bazen de Camille gibi davran-

maktan vazgeçmesini söylüyordu. Hakarete uğradığını hisseden Margo kendini tavan arasına kapayıp taraf tutmayan tek kişi olduğum için benden başka kimseyi görmek istemedi. Orada uzanıp bol bol ağlıyor, Tennyson okuyordu; arada bir kitabını bırakıp tepsiyle ona götürdüğüm yemeği hiç eksilmeyen iştahıyla silip süpürüyordu.

Margo tavan arasında bir hafta kaldı. Nihayet, bütün bu olan bitene çok yakışır bir olayla aşağıya inmek zorunda kaldı. Leslie *Denizayısı*'ndan ufak tefek bazı eşyaların kaybolduğunu keşfetmişti; geceleri iskeleden geçen bazı balıkçılardan pireleniyordu. Hırsızlara unutamayacakları bir ders vermek istedi, yatak odasının penceresine iskeleyi hedef alan üç uzun namlulu tüfek yerleştirdi. Öyle yaratıcı bir düzen kurmuştu ki yatağından hiç kalkmadan birbiri ardından üç tüfeği de ateşleyebiliyordu. Elbette, atış uzaklığı hiç kimseye zarar vermeyecek kadar fazlaydı, ama kurşunların zeytin dallarının arasından ıslık çalarak geçişi ve denize patır patır düşüşü epeyce korkutucuydu. Bu parlak zekâ ürünü oyun öyle hoşuna gitmişti ki hırsız tuzağı kurduğunu bize bildirmeyi unutuverdi.

Hepimiz odalarımıza çekilmiş, kendi işimize dalmıştık. Ev sessizdi. Dışarıdan, sıcak gecede yavaşça fısıldaşan cırcırböceklerinin sesi geliyordu. Birden bir dizi korkunç patlama evi sarstı ve köpekler aşağıda havlamaya başladı. Sofaya koştum, şenlik başlamış, köpekler eğlenceye katılmak üzere yukarı koşmuş, hoplayıp zıplıyor, heyecanla havlıyorlardı. Annem saçı başı dağılmış durumda, üstünde bol mu bol bir gecelik, Margo'nun intihar ettiğini düşünerek odasından fırladı. Larry bütün bu kargaşanın nedenini öğrenmek üzere öfkeyle kendi odasından dışarı uğradı. Peter'ın onu almak üzere döndüğü ve Leslie tarafından katledildiği izlenimini edinen Margo ise çığlık çığlığa, tavan arası kapısının kilidini açmaya çalışıyordu.

"Sersemce bir şey yaptı... sersemce bir şey yaptı..." diye haykıran annem kendini Widdle ile Puke'tan kurtarmaya çabalıyor, köpekler ise bütün bunların bir gece eğlencesi olduğunu düşünerek geceliğinin eteğini kapmış, vahşice hırlayarak çekiştiriyorlardı.

Larry, "Yetti artık... sakin sakin uyuyamıyoruz bile... bu aile beni çıldırtıyor..." diye bağırdı.

Margo'nun tiz, ağlamaklı sesi duyuldu: "İncitmeyin onu... dokunmayın... korkaklar!" Bir yandan da deli gibi tavan arasının kapısını açmaya çalışıyordu.

Leslie, "Soyguncular... Sakin olun... Yalnızca soyguncu onlar," diye bağırarak odasının kapısını açtı.

"Yaşıyor... kızım yaşıyor hâlâ... Çekin şu köpekleri üstümden..."

"Hayvanlar... Nasıl vurursunuz onu?... Çıkarın beni, *çıkarın* beni buradan..."

"Bırak bağırmayı... hırsız onlar..."

"Bütün gün hayvanlar, patlamalar, sonra da gece yarısı top sesleri... saçmalığın daniskası..."

Bir süre sonra annem geceliğini bırakmayan Widdle ile Puke'u da sürükleyerek tavan arasına çıkmayı başardı, bembeyaz bir yüzle, titreyerek kapıyı ardına kadar açtı, kendisi kadar bembeyaz olmuş, tir tir titreyen Margo'yu buldu. Bir sürü karışıklıktan sonra ne olduğunu, herkesin aklına neler geldiğini anlayabildik. Annem dehşetten titreyerek Leslie'yi çok fena azarladı.

"Böyle şeyler yapmamalısın, tatlım," dedi, "gerçekten aptalca. Silahlarını ateşleyeceksen, en azından bize haber vermelisin."

"Evet," dedi Larry acı acı, "bizi uyar, olur mu? Dikkat falan de."

Leslie incinmiş bir sesle, "Hepinize dikkat diye bağırırsam, soyguncuları faka bastıramam ki," dedi.

"Peki, bu arada biz niye faka basacakmışız, onu anlamadım," dedi Larry.

"Tatlım, bir zil falan çal. Ama lütfen bir daha yapma bunu... İçim bir hoş oldu."

Annemin dediği gibi, bütün bu kargaşanın iyi tarafı Margo'nun nihayet tavan arasından inmesiydi.

Margo artık ev halkıyla en azından selamlaşıyordu, ama kırık kalbini kendi başına onarmayı tercih etti. Yanına yalnızca köpekleri alarak saatlerce ortadan kayboluyordu. Sonbaharda şiddetli bir sirokko esmeye başladığında, yalnız kalabileceği en iyi yerin evin karşısındaki koyda, aşağı yukarı yarım mil açıktaki küçük ada olduğuna karar verdi. Yalnız kalma arzusu

dayanılmaz olduğunda, bir gün, *Bootle-Bumtrinket*'i (iznim olmadan) alıp içine köpekleri doldurdu ve bir yandan güneşlenip bir yandan da aşk konusunda tefekküre dalmak üzere adaya gitti.

Çay saati geldiğinde dürbünle bakarak Margo ile kayığımın nerede olduğunu gördüm. Hiddetle ve hiç de akıllıca davranmayarak, anneme Margo'nun nerede olduğunu ve iznim olmadan kayığımı almaması gerektiğini söyledim. Eğer *Bootle-Bumtrinket* kayalara çarpıp batarsa, dedim dokunaklı bir dille, kim bana yeni bir kayık yapar? O sırada rüzgâr kurt sürüsü gibi evin çevresinde uğulduyordu; annem, önce *Bootle-Bumtrinket*'in kaderi konusunda duyduğu endişe sandığım bir telaşla koşa koşa yukarı çıkıp yatak odasının penceresinden dürbünle koyu taramaya başladı. Lugaretzia da ağlayıp ellerini ovuşturarak ona katıldı, ikisi titreyerek, kaygılı, bir pencereden ötekine koşarak suları köpüklenen koyu gözlediler. Annem birini gönderip Margo'yu kurtarmayı düşünüyordu, ama ortada kimse yoktu. Bütün yapabildiği dürbünü gözlerine yapıştırıp pencereye abanmaktı; bu arada Lugaretzia Aziz Spiridion'a dualar ediyor, tam da böyle bir sirokko sırasında boğulan amcasının öyküsünü anlatıyordu. Neyse ki annem Lugaretzia'nın yedi kelimesinden yalnızca birini anlayabiliyordu.

Ama anlaşılan Margo sirokko şiddetlenmeden eve dönmeyi akletmişti; adadaki ağaçların arasından çıkıp durmadan sallanan *Bootle-Bumtrinket*'in bağlı olduğu yere yürüdüğünü gördük. Ne var ki Margo çok ağır, hatta garip hareket ediyordu. Önce iki kere düştü, sonra kayığın kırk metre kadar berisine geldi, bir süre anlaşılan kayığı arayarak daireler çizip durdu. Derken, Roger'ın havlamalarıyla dikkatini toplayarak düşe kalka kıyıya geldi, kayığı buldu. Sonra Widdle ile Puke'u zor bela kayığa girmeye ikna etti. Hava sakin olduğunda kayıkla gezmeye aldırmazlardı, ama çalkantılı denize dönmeye niyetli değillerdi. Ablam Widdle'ı kayığa oturtur oturtmaz dönüp Puke'u almaya gidiyor, onu yakaladığı anda Widdle yine kıyıya atlıyordu. Bu bir süre böyle sürüp gitti. Sonunda ikisini de kayığa bindirmeyi başardı, kendi de atladı ve epeyce kürek çektikten sonra kayığı çözmediğini fark etti.

Annem derin derin soluk alarak durumu gözlüyordu. Suya epeyce gömülmüş olan *Bootle-Bumtrinket*'i görmek her zaman mümkün değildi; ne zaman özellikle büyük bir dalganın ardında kaybolsa annem endişeyle

geriliyor, kayığın mürettebatıyla birlikte sulara gömüldüğünü düşünüyordu. Sonra cesur turuncu-beyaz baloncuk bir dalgaya binmiş olarak ortaya çıkıyor, annem tekrar soluk alıyordu. Margo'nun rotası pek garipti, *Bootle-Bumtrinket* koyda bir o yana, bir bu yana yöneliyor, hatta bazen dalgaların tepesinde burnunu Arnavutluk sahillerine çevirdiği görülüyordu. Bir iki kere Margo sallanarak ayağa kalkıp elini gözlerine siper ederek ufka baktı, sonra oturup tekrar kürek çekmeye başladı. Sonunda, kayık biraz da tesadüfen el sallama mesafesine geldiğinde, hepimiz iskeleye koşup rüzgârın uğultusu ve dalgaların sesi arasında bağırarak bize doğru yönelmesini sağladık. Margo bağırışlarımızın kılavuzluğunda kahramanca kıyıya kürek çekti ve iskeleye öyle şiddetle çarptı ki az kalsın annem suya düşüyordu. Köpekler alelacele kıyıya atlayıp yamaçtan yukarı koştular; anlaşılan aynı kaptanla yine geziye çıkarız diye ödleri patlamıştı. Margo'nun kıyıya çıkmasına yardım ettikten sonra böyle alışılmadık bir rota izlemesinin nedenini anladık. Adaya varınca soyunmuş, güneşin alnında derin bir uykuya dalmış, ancak rüzgârın uğultusuyla uyanabilmişti. Yakıcı güneşte hemen hemen üç saat uyuduğu için gözleri öyle bir şişmişti ki etrafını zor görüyordu. Rüzgâr ve su serpintileri durumu iyice kötüleştirmişti; iskeleye vardığında neredeyse hiç göremiyordu. Kıpkırmızı yanmıştı, gözkapakları öyle şişti ki kötü yürekli bir Moğol korsana benziyordu.

"Gerçekten, Margo, bazen aklının yerinde olup olmadığını anlayamıyorum," dedi annem. Margo'nun gözlerini soğuk çayla siliyordu. "Aptalca işler yapıyorsun."

"Of, saçmalama anne. Çok dırdırlanıyorsun," dedi Margo. "Herkesin başına gelebilirdi."

Ama anlaşılan bu olay kırık kalbini onarmıştı, çünkü bir daha tek başına yürüyüşe çıkmadı, kayıkla açılmadı; elinden geldiği kadar sıradan davrandı.

Adanın kışı elbette çok yumuşaktı. Gök yine berrak, deniz mavi ve sakin, güneş yakıcıydı. Hava ise değişkendi. Kırlara dökülmüş altın ve kızıl yapraklar koca yığınlar halinde aralarında fısıldaşıp gülüşüyor ya da deney olsun diye bir yerden ötekine koşuşup ağaçların arasında rengârenk daireler halinde yuvarlanıyorlardı. Sanki bir şeylere çalışıyor, bir şeye hazırlanı-

yor, ağaçların gövdeleri çevresine toplaşıp paslı seslerle heyecan içinde tartışıyorlardı. Kuşlar da küçük gruplar halinde toplanıyor, tüylerini kabartıyor, düşünceli düşünceli cıvıldaşıyorlardı. Havada bir beklenti vardı, sanki büyük bir izleyici kitlesi perdenin açılmasını bekliyordu. Derken bir sabah kepenkleri açar, zeytin ağaçlarına, mavi koyun ardındaki anakaranın kızılkahverengi dağlarına bakar ve kışın geldiğini anlayıverirdiniz; çünkü her dağın doruğunda kardan yırtık pırtık bir başlık belirirdi. Artık saat başı bir şeyler bekliyor olurdunuz.

Birkaç gün içinde gökte küçük ak bulutlar ya yumuşacık ve tombul, ya uzun, tembel ve bakımsız, ya da tüy kadar minik ve çıtır, uygun adım kış geçidine başlardı. Sonra rüzgâr çıkagelir, hepsini karmakarışık bir koyun sürüsü gibi önüne katıp kovalardı. Rüzgâr önce ılık olurdu, sonra boraya dönüşür, zeytinliklerin arasından geçmeye çalışırken yaprakları heyecanla titretir, gümüşe büründürür, serviler ağır ağır bir o yana bir bu yana sallanır, kuru yapraklar döne döne neşeli bir raksa başlar, sonra başladıkları gibi birdenbire duruverirlerdi. Serçelerin sırtındaki tüyler karışır, kuşçağızlar titrer, silkinip kabarırlardı; hiçbir uyarıda bulunmadan saldırdığı martılar havada durmak, bembeyaz kanatlarını rüzgâra çevirmek zorunda kalırlardı. Kepenkler vurmaya, kapılar çerçevelerinde birden çene çalmaya başlardı. Sonra yine güneş parlar, deniz sükûnetini korur, yazın bronzlaşmış dağlar başlarında kardan başlıkları, keyifle otururlardı.

Bir hafta kadar rüzgâr adayla oyunlar oynadı, her yeri okşadı, çıplak dalların arasında kendi kendine bir şeyler mırıldandı. Sonra bir suskunluk oldu, birkaç günlük garip bir durgunluk... Beklenmedik bir anda rüzgâr aniden geri gelecekti. Ama değişmişti rüzgâr; çılgınca haykırarak, böğürerek adaya saldırıyor, denizi sürükleyip götürmek istiyordu. Mavi gök kayboldu, adanın üzerine ince kurşuni bir bulut çöktü. Deniz lacivert, neredeyse kapkara oldu, üstünü köpükten bir kabuk bağladı. Serviler kara sarkaçlar gibi göğü kamçılıyordu; bütün yaz fosil misali kıpırtısız duran, cadıya benzeyen zeytinler rüzgârın çılgınlığına kapılıp biçimsiz, boğum boğum gövdeleriyle gıcırdayarak sallandı, yaprakları sedef yeşilinden gümüşiye dönüştü. İşte ölü yaprakların fısıldaşma nedeni, hazırlandıkları olay buydu; coşkuyla havaya kalkıp raksettiler, döndüler, indiler, kalktılar, rüzgâr onlar-

dan bıkıp çekip gidince, yorgun, yere düştüler. Rüzgârın ardından yağmur geldi; ama ılık bir yağmurdu, yürüyüşe çıkıp zevkini çıkarabilirdiniz. Kocaman tombul damlalar kepenklere çarpıyor, asma yapraklarında davul çalıyor ve oluklardan şarkılar söyleyerek dökülüyorlardı. Arnavutluk dağlarındaki ırmaklar kabardı, denize koşarken bembeyaz dişlerini gösterdiler, yataklarını parçalayıp yazdan kalan odunları, kütükleri, ot yığınlarını, başka birçok şeyi sürükleyip körfeze boşalttılar; lacivert sular halka halka çamur damarlarıyla, yüzen bir sürü şeyle desen desen oldu. Sonra bu damarlar ağır ağır patladı, deniz maviden sarı-kahverengiye dönüştü; rüzgâr su yüzünü param parça etti, üst üste yığdığı hantal dalgalar beyaz yeleli kocaman kahverengi aslanlar gibi kıyıya pusu kurup üstüne atladılar.

Av mevsimi gelmişti. Anakarada Butrinto gölünün kıyılarını çıtırdayan bir buz tabakası kaplamıştı, üstü yabani ördek sürüleriyle benek benekti. Yağmurla ıslanmış, ufalanan kahverengi tepelerde tavşanlar, geyikler ve yabani domuzlar çalıların arasında toplaşıp donmuş toprağı kemiriyor, altındaki soğanları ve kökleri çıkarıyorlardı. Adada bataklıklarda ve su birikintilerinde küçük bataklık çullukları çamur olmuş toprağı uzun gagalarıyla eşeliyor, ayaklarınızın altından havalanırken ok gibi uğulduyorlardı. Zeytinliklerde, mersinlerin arasında tombul, hantal çulluklar kol geziyor, ürkünce kanatlarını fırrr diye çırparak fırlayıp kaçıyor, rüzgârın uçurduğu sonbahar yapraklarına benziyorlardı.

Gün Leslie'nin günüydü tabii. Kendisi gibi av meraklılarıyla on beş günde bir anakaraya gidiyor, devasa bir yaban domuzuyla, kanlı tavşanlarla dolu torbalarla, yanardöner ördeklerle dolmuş taşmış kocaman sepetlerle dönüyordu. Pis, tıraşsız, silah yağı ve kan kokarak bize avın ayrıntılarını anlatır, odada dolaşarak bize nerede nasıl durduğunu, domuzun saklandığı yerden nasıl çıktığını, silah seslerinin çıplak dağlarda yankılanışını, kurşunun çarpışını, domuzun çalılarda tepe takla oluşunu tarif ederken gözleri parlardı. Öyle canlı anlatırdı ki biz de kendimizi avdaymış hissederdik. Kâh domuz olur, rüzgârı koklar, sazların arasında huzursuzca kıpırdar, çalı kaşlarının altındaki gözleri parlar, hayvan sürücülerin ve köpeklerin sesini dinler, kâh sürücü olur bele gelen çalıların arasında dikkatle ilerler, bir yana, sonra öteki yana bakar, avın saklandığı yerden çıkması için acayip fo-

kurdar gibi bir ses çıkarırdı; bazen de domuz çıkıp yamaçtan aşağı homurdanarak koşmaya başladığında hayali tüfeğini omzuna koyup ateş eder, silah gerçekçi bir şekilde geri teper ve odanın köşesinde domuz tepe takla olup yuvarlanır, ölürdü.

Annem Leslie'nin ava çıkmasını ilk yaban domuzunu getirene kadar umursamadı. Kocaman kaslı gövdeyi ve hayvanın üst dudağını alay ediyormuşçasına kıvıran sivri dişlerini inceledikten sonra hafifçe soluğunu içine çekti.

"Aman allahım! Bu kadar büyük olduklarını bilmiyordum," dedi, "tatlım, umarım dikkatli oluyorsundur."

"Endişelenecek bir şey yok," dedi Leslie, "tam ayağının altında ortaya çıkmazlarsa elbette; o zaman iş çatallaşır, çünkü hedefi şaşırırsan üstüne saldırırlar."

"Çok tehlikeli," dedi annem. "Bu kadar büyük olduklarını bilmiyordum... bu hayvanlardan biri seni yaralayabilir, hatta öldürebilir, tatlım."

"Yok canım; hemen yanında ortaya çıkmazlarsa son derece güvenlidir av."

"O zaman neden tehlikeli olduğunu anlamıyorum," dedi Larry.

"Neden?" diye sordu Leslie.

"Eh, saldırırsa ve sen de hedefi şaşırırsan, neden üstlerinden atlamıyorsun?"

"Saçmalama," dedi Leslie, gülüyordu. "Bu lanet şeylerin omuz yüksekliği doksan santim, üstelik acayip hızlılar. Üstlerinden atlamaya vaktin olmaz."

"Neden olmazmış," dedi Larry; "sandalyenin üstünden atlamaktan daha zor değildir herhalde."

"Gerçekten abuk sabuk laflar ediyorsun, Larry. Bunları hareket ederken görmedin hiç. Üstlerinden atlamak mümkün değil."

"Siz avcıların hiç hayal gücü yok," dedi Larry eleştirel bir edayla. "Muhteşem fikirler veriyorum, bütün yapacağınız bu fikirleri uygulamak. Ama hayır, elinizin tersiyle kenara itiyorsunuz."

"Eh, o zaman bir dahaki ava sen de gel, nasıl yapılacağını göster," diye önerdi Leslie.

"Göğsü kıllı bir eylem adamı olduğumu söylemiyorum ben," dedi Larry; gayet ciddiydi. "Benim yerim düşünceler dünyası; bir anlamda beyin işi yapıyorum. Ben beynimi strateji ve taktik konusunda emrinize veririm, siz kaslılar da onları uygularsınız."

"Eh, bu fikrini uygulamayacağım," dedi Leslie kendinden emin bir sesle.

"Budalaca bir fikir," dedi annem. "Sakın saçma sapan bir şey yapma, tatlım. Sen de Larry, kardeşinin kafasına tehlikeli fikirler sokma."

Larry hiçbir deneyimi olmadığı konular hakkında bir sürü fikir yürütürdü. Doğanın nasıl inceleneceği konusunda bana, giysiler konusunda Margo'ya, aileyi nasıl idare edeceği ve aldığı kredileri nasıl ödeyeceği hakkında anneme, nasıl silah kullanılacağı hakkında da Leslie'ye öğütler verirdi. Hiç korkusu yoktu, çünkü hiçbirimiz ona en iyi nasıl yazı yazılacağını söyleyemezdik. Hiç değişmezdi: aile üyelerinden hangisinin bir sorunu olsa, Larry en iyi çözümü bilirdi; herhangi biri iyi bir şey başarmakla övünse, Larry onu niye bu kadar göklere çıkardığımızı anlayamazdı... zaten çok kolay bir şeydi, tabii eğer aklınızı kullanırsanız. Bu azametli tavırları yüzünden villada yangın çıkardı.

Leslie anakaradan eli kolu avla dolu dönmüştü ve böbürlenmekten ölecekti. Anlattığına göre ilk kez sağ-sol çekmişti. Nasıl büyük bir zafer kazandığını kavrayabilmemiz için durumu ayrıntılarıyla anlatması gerekmişti tabii. Anlaşılan avcılık jargonunda sağ-sol çekmek iki kuş ya da hayvanı birbiri ardından önce sağ namluyu sonra solu boşaltarak vurmak demekti. Odun kömürü ateşinin kızıl ışığıyla aydınlanmış taş döşeli büyük mutfağımızda ayakta durup kış şafağında ördek sürüsünün nasıl göğe yayıldığını anlattı. Başlarının üstünde, kanatları tiz bir ıslık çalarak uçuyorlardı. Leslie önderlerini seçmiş, ateş etmiş, tüfeğini ikinci kuşa çevirmiş ve yine o kadar hızlı ateş etmişti ki dumanı tüten namluları yere çevirdiğinde iki ördek tek vücut gibi göle düşmüştü. Hepimiz büyülenmiş gibi onun ellerini kollarını sallayarak anlattıklarını dinliyorduk. Geniş tahta masaya av kuşları yığılmıştı; annem ile Margo akşam yemeği için iki ördeğin tüylerini yoluyorlar, ben de çeşitli ördek cinslerini inceliyor, günlüğüme (gitgide kan lekeleri ve tüylerle kaplanıyordu) notlar alıyordum. Larry kucağında semiz, ölü bir ya-

banördeğiyle iskemleye oturmuş, kuşun körpe kanatlarını okşayarak, Leslie'nin beline kadar hayali bir bataklığa gömülmüş nasıl sağ-sol çektiğini üçüncü kez anlatışını seyrediyordu.

Leslie av sahnesini dördüncü kez tekrarladığında, annem "Pek güzel, tatlım," dedi. "Çok zor bir iş başarmışsın."

"Niye zormuş, anlamıyorum," dedi Larry.

Tam o sırada her şeyi beşinci kez anlatmaya hazırlanan Leslie lafını kesip Larry'ye dik dik baktı.

"Anlamıyorsun, öyle mi?" diye sordu; kavgaya hazırdı. "Sen avdan ne anlarsın ki? Bıraktım uçan kuşu, üç adımdan zeytin ağacını bile vuramazsın."

"Sevgili dostum, seni küçümsemiyorum," dedi Larry en sinir bozucu, en yağcı sesiyle. "Bana çok basitmiş gibi görünen bir işin bu kadar zor olduğunu düşünmenizi anlamıyorum sadece."

"Basit ha? Silahla bir kere bile ateş etmiş olsan, basit demezdin."

"Neden silah deneyimim olması gerekiyormuş, anlamadım. Bana kalırsa soğukkanlı olmak ve doğru dürüst nişan almak yeter."

"Saçmalama," dedi Leslie. Sinirlenmişti. "Zaten başkalarının yaptığını hep basit görürsün."

Larry, "Çok yönlü olmanın cezası bu," diye içini çekti. "Genellikle ben yapınca komik derecede basit olduğu anlaşılır. Bu yüzden sıradan bir nişancılık olayının neden abartıldığını anlamıyorum."

"Sen deneyince komik derecede basit mi oluyor?" diye tekrarladı Leslie inanamayarak. "Şu önerilerinden birini bile hayata geçirdiğini görmedim."

"Kocaman bir yalan," dedi Larry, kızmıştı. "Önerilerimin doğru olduğunu kanıtlamaya her zaman hazırım."

"Pekâlâ, bir sağ-sol çek de görelim bakalım."

"Elbette. Silahı ve kurbanları sen sağla, ben de fazla bir yetenek gerektirmediğini göstereyim. Sorunun aritmetiğini yakalayan cıva gibi bir beynin varsa kolay."

"Tamam. Yarın bataklık çulluğu vurmaya çıkalım. Cıva gibi beynini bu konuda çalıştırabilirsin."

"Doğuştan bodur kalmışa benzeyen kuşları katletmek bana zevk vermiyor," dedi Larry. "Ama onurum söz konusu olduğuna göre, sanırım kurban edilmeleri gerekli."

"Birini bile vursan talihli sayılırsın," dedi Leslie. Halinden çok hoşnuttu.

"Ay, bu çocuklar aptalca şeyler yüzünden tartışıyorlar," dedi annem ve gözlüklerine yapışan kuş tüylerini filozofça sildi.

Margo beklenmedik bir şekilde, "Les'le aynı düşüncedeyim," dedi, "Larry herkese neyi nasıl yapacağını söylemeye fazlaca bayılıyor, ama kendisi bir şey yapmıyor. Bu ders ona iyi gelecek. Bence Les'in bir taşla iki kuş vurması, ya da her ne deniyorsa o işi yapması övünülecek bir şey."

Başardığı işi Margo'nun tam kavramadığı izlenimi edinen Leslie, olayı yeniden, daha da ayrıntılı anlatmaya koyuldu.

Bütün gece yağmur yağmıştı, bu yüzden ertesi sabah, Larry'nin ne yapacağını seyretmek için yola koyulduğumuzda, ayaklarımızın altındaki toprak nemli, vıcık vıcıktı ve erikli kek gibi yoğun bir kokusu vardı. Larry olayın şerefine tüvit şapkasına kocaman bir hindi tüyü yerleştirmişti; ufak tefek, gösterişli ve alabildiğine gururlu bir Robin Hood'a benziyordu. Bataklık çulluklarının toplandığı vadiye inene kadar yakındı durdu. Soğuktu, yol kaygandı, Leslie'nin neden sözüne güvenmediğini hiç anlamıyordu, bu gülünç işe girişmese olmaz mıydı, tüfek ağırdı, zaten muhtemelen kuş falan bulamayacaklardı, çünkü böyle bir günde geri zekâlı bir penguenden başkası dışarı çıkmazdı. İddialarına, protestolarına kulak asmadık, acımasızca, buz gibi bir tavırla, onu bataklığa götürdük.

Bataklık aslında küçük bir vadinin dibiydi, aşağı yukarı on dönüm büyüklüğündeki bu düz alan bahar ve yaz aylarında ekiliyordu. Kışın nadasa bırakılıyor, sulama hendekleriyle bölünen bir saz ve ot ormanına dönüşüyordu. Bataklığı zik zak kesen bu hendeklerin çoğu üstünden atlanmayacak kadar geniş olduğundan avlanmayı güçleştirirdi; ayrıca bir-bir buçuk metre kirli suyun altında iki metre kadar da koyu çamur olduğundan yürüyerek de geçemezdiniz. Bunları geçmenin tek yolu oraya buraya atılmış çürük ve sallantılı, dar tahta köprülerdi. Av boyunca bir yandan avlanacak kuş, bir yandan da bir sonraki köprüyü aramak zorundaydınız.

İlk küçük köprüyü henüz geçmiştik ki, üç bataklık çulluğu ayaklarımızın altından fırlayıp o yana bu yana sallanarak uçup gittiler. Larry tüfeğini omzuna atıp tetiği çekti. Tüfeğin horozları düştü, ama hiç ses çıkmadı.

Leslie fazla abartmadan ama zaferle, "Önce doldursan iyi olurdu," dedi.

"Sen doldurdun diye düşündüm," dedi Larry acı acı. "Kahrolası tüfekçi sen değil misin? İşini yapsaydın o iki kuşu vurmuş olurdum."

Tüfeği doldurdu, sazların arasında ağır ağır ilerledik. Nereye yönelsek bir çift saksağanın gaddarca kıkırdadığını duyuyorduk. Larry tehditler savurdu, çullukları uyardıkları için saksağanlara küfretti. Önümüzde uçuşuyor, gürültü ediyorlardı; Larry sonunda çileden çıktı. Geniş, durgun bir suya yarı batmış küçücük köprünün başında durdu.

Öfkeyle, "Bu kuşlara bir şey yapamaz mıyız?" diye sordu. "Kilometreler boyunca avlanacak ne varsa ürkütecekler."

"Bataklık çulluklarını ürkütmezler," dedi Leslie. "O çulluklar üstlerine basana kadar kımıldamaz."

"Devam etmek boşuna olacağa benziyor," dedi Larry. "Önümüz sıra bando mızıka yollasaydık bari."

Tüfeğini kolunun altına kıstırdı, sinirli sinirli köprüye bastı. İşte o zaman olan oldu. Gıcırdayan, dingildeyen tahtanın tam ortasındaydı ki köprünün öte yanındaki yüksek otlara saklanmış iki çulluk roket gibi göğe fırladı. Heyecanından ne zor durumda olduğunu unutan Larry tüfeği omzuna geçirdi ve sallanan köprüde dengesini bulmaya çalışarak iki namluyu da ateşledi. Tüfek gürledi ve geri tepti, çulluklar yara almadan uçup gitti, Larry ise bir korku çığlığı basarak sulama hendeğine sırtüstü düştü.

"Tüfeği başının üstünde tut!... Başının üstünde tut!" diye bağırdı Leslie.

"Ayağa kalkmaya çalışma, batarsın," dedi Margo çığlık çığlığa. "Kımıldama."

Ama kolları bacakları açılmış sırtüstü duran Larry'nin aklında yalnızca mümkün olduğu kadar çabuk sudan çıkmak vardı. Doğruldu, Leslie'nin ıstırap dolu bakışları arasında tüfeğin namlu kısmını destek gibi kullanarak ayağa kalkmaya çalıştı. Kalktı, çamur titreyip fokurdadı, tüfek batıp gözden kayboldu, Larry de beline kadar bataklığa gömüldü.

"Tüfeğe ne yaptın!" diye öfkeyle haykırdı Leslie. "Lanet namluları boğdun."

"Ne yapmamı bekliyordun?" diye havladı Larry. "Öyle yatıp bataklığın beni yutmasını mı bekleyeydim? Elini ver, allah aşkına!"

"Tüfeği çıkar," dedi Leslie. Kızgındı.

"Sen beni kurtarmazsan, ben de tüfeği kurtarmam. Lanet olsun, fok muyum neyim? Çıkar beni!"

"Sersem kafa, tüfeğin ucunu uzatırsan seni çekebilirim," diye bağırdı Leslie, "başka türlü ulaşamam sana."

Larry el yordamıyla çamurun altında tüfeği aradı, bulana kadar beş on santim daha battı, sonra simsiyah çamura bulanmış, pis pis kokan silahı çıkarıp verdi.

"Yarabbi! Bakın şuna," diye sızlandı Leslie. Mendiliyle çamuru silmeye çalıştı. "Bakın ne halde."

"Şu rezil silah için sızlanmayı bırakıp beni buradan çıkaracak mısın?" dedi Larry iğneleyici bir sesle. "Yoksa avcıların Shelley'si[a] gibi çamurun dibine gömülmemi mi istiyorsun?"

Leslie ona namlunun ucunu uzattı, hepimiz var gücümüzle çektik. Hiçbir yararı olmadı sanki; yorulup durduğumuzda Larry biraz daha batmıştı.

"Burada ana fikir *beni kurtarmak*," dedi soluk soluğa, "son darbeyi indirmek değil."

"Of, bırak söylenmeyi de çıkmaya çalış," dedi Leslie.

"Ne yaptığımı sanıyorsun yani? Üç bölgemi zedeledim bile."

Sonunda, büyük çabalardan sonra, çamur uzun uzun geğirdi ve Larry yüzeye çıktı, biz de onu karga tulumba kenara çektik. Simsiyah, iğrenç kokulu çamura bulanmıştı; fırına konmuş çikolata heykele benziyordu. Yakından bakılınca eriyor gibiydi.

"İyi misin?" diye sordu Margo.

Larry ona dik dik baktı.

a İngiliz şair P. B. Shelley, "English in 1819" başlıklı şiirinde aristokrasiyi çamurlu pınardan akan çamura benzetir (*"mud from a muddy spring"*) -ç. n.

"İyiyim," dedi alayla, "harikayım. Hiç bu kadar eğlenmemiştim. Biraz zatürree, sırt incinmesi ve ayakkabımın tekinin beş fersah dipte yatıyor oluşu dışında, çok iyi vakit geçiriyorum."

Topallayarak eve dönerken bize lanetler yağdırdı, vardığımızda ise bütün olanların bir komplo olduğu kanısına varmıştı. Sürülmüş tarla gibi izler bırakarak içeri girince annem bir dehşet çığlığı attı.

"Ne yaptın tatlım?" diye sordu.

"Ne mi yaptım? Ne yaptığımı sanıyorsun? Avlanıyordum."

"Ama nasıl bu hale geldin, tatlım? Her yanından sular sızıyor. Suya mı düştün?"

"Aman anne, Margo ile sen öyle keskin zekâlısınız ki, bazen nasıl hayatta kaldığınıza şaşıyorum."

"Sadece sordum, tatlım," dedi annem.

"Tabii ki düştüm. Ne yaptığımı sanıyorsun?"

"Üstünü değiştirmelisin, tatlım, soğuk alacaksın."

"Bir şey olmaz," dedi Larry. Onurunu korumaya çalışıyordu. "Bugün canıma yeteri kadar kastedildi."

Bütün yardım önerilerini geri çevirdi, kilerden bir şişe konyak aldı, odasına çıkarken Lugaretzia'ya şömineyi yakmasını söyledi. Yatağına girip yorganı boğazına kadar çekti, bir yandan aksırıyor, bir yandan konyak içiyordu. Öğle yemeği sırasında bir şişe daha istedi; çay saatinde şehvetli şarkılar söyleyip ikide bir şiddetle hapşırdığını işitiyorduk. Akşam yemeğinde Lugaretzia ayağını sürüyerek üçüncü şişeyi yukarı çıkardı ve annem kaygılanmaya başladı. Larry'nin iyi olup olmadığını öğrenmek üzere Margo'yu yukarı gönderdi. Uzun bir sessizlik oldu, ardından Larry'nin gazap haykırışları, Margo'nun yalvarışları duyuldu. Annem kaşlarını çatarak neler olduğuna bakmak için yukarı fırladı, ben de Leslie'yle birlikte onu izledim.

Larry'nin odasında şömine gürül gürül yanıyordu. Larry üst üste yığılmış yorgan ve battaniyelerin altında inlemekteydi. Margo elinde bir bardakla yatağın başındaydı.

Annem yatağa kararlı bir tavırla yaklaşarak, "Nesi var bunun?" dedi.

Margo umutsuzca, "Sarhoş," dedi. "Mantık falan kalmamış. Biraz İngiliz tuzu içirmeye çalışıyorum, yoksa yarın kendini berbat hissedecek,

ama bir yudum bile içmiyor. Yorganın altına saklanıp onu zehirlemeye çalıştığımı söylüyor."

Annem Margo'nun elindeki bardağı kapıp yatağın yanına geldi.

"Haydi, Larry, aptallık etme," dedi kestirmeden, "bunu *derhal* içeceksin."

Yataktaki yığın açıldı, Larry'nin saçları karmakarışık olmuş başı göründü. Kızarmış gözlerle anneme baktı, düşünceli düşünceli gözlerini kırpıştırdı.

"Sen korkunç bir ihtiyarsın... Seni bir yerde görmüşlüğüm var ama..." dedi ve annem bu gözlemin şokundan kurtulamadan derin bir uykuya daldı.

"Eh," dedi annem, şaşkındı. "Çok yorulmuş olmalı. Her neyse, uyudu şimdi. Ateşi iyice canlandıralım, bırakalım uyusun. Sabah daha iyi hisseder kendini."

Ertesi sabah erkenden Margo Larry'nin odasına girdiğinde şöminede yanan odunlardan bir kısmının kayıp döşeme tahtaları arasına girdiğini ve alttaki kirişleri yaktığını görmez mi? Yüzü heyecandan solmuş, geceliğiyle aşağı koşup annemin odasına daldı.

"Ev yanıyor... Dışarı çık... Çık..." diye haykırdı.

Annem telaşla yatağından fırladı.

"Gerry'yi uyandırın... Gerry'yi uyandırın," diye bağırırken, sadece kendi bildiği nedenlerle korsesini geceliğinin üstüne giymeye çabalıyordu.

Margo sesinin en yüksek perdesiyle "Uyanın... Uyanın... Yangın.... Yangın!" diye çığlık attı.

Leslie ve ben merdiven sahanlığına fırladık.

"Ne oluyor?" diye bilmek istedi Leslie.

Margo, Leslie'nin kulağına "Yangın!" diye bağırdı. "Larry yanıyor!"

Annem korsesi geceliğinin üstünde yamuk bağlanmış olarak kesinlikle garip bir görünümde ortaya çıktı.

"Larry mi yanıyor? Çabuk, kurtarın onu," diye haykırarak tavan arasına koştu, hepimiz ardından koştuk. Larry'nin odasını döşeme tahtalarının arasından fışkıran geniz yakıcı bir duman kaplamıştı. Larry ise mışıl mışıl uyuyordu. Annem yatağın başına koşup oğlunu şiddetle sarstı.

"Uyan Larry. Allah aşkına uyan."

"N'oldu?" Larry mahmur gözlerle doğruldu.

"Oda tutuştu."

"Hiç şaşırmadım," deyip tekrar yattı. "Les'e söyleyin, söndürsün."

"Üstüne bir şey dökün," diye bağırıyordu Leslie, "Bir şey getirip üstüne dökün."

Bu talimatı duyan Margo yarı dolu bir konyak şişesini kaptığı gibi içindekileri yere boşalttı. Alevler iyice parladı, neşeyle çıtırdadı.

"Saman kafa, konyak dök demedim!" diye haykırdı Leslie. "Su... su getirin."

Yangına körükle gitmiş olan Margo ağlamaya başladı. Lanetler okuyan Les, yataktaki Larry'nin üstünde ne varsa aldığı gibi alevlerin üzerine atıp yangını söndürdü. Larry öfkeyle doğruldu.

"Neler oluyor?" dedi.

"Odan yanıyor, tatlım."

"İyi de, donup ölmem mi gerek?... Niye üstümdeki her şeyi alıyorsun? Kıyamet koparttınız. Yangın söndürmek basit bir iştir."

"Kapa çeneni," dedi Leslie. Battaniye yığınının üstünde tepiniyordu.

"Sizin kadar panikçi insanlar görmedim," dedi Larry. "Bu bir aklını başına devşirme meselesidir. Les zaten büyük bölümünü kontrol altına almış; şimdi, Gerry küçük baltayı getirsin, sen de anne, Margo'yla gidip su getirin. Hemen söndürürüz."

Sonunda, Larry yatakta uzanıp harekâtı yönetirken kalanımız tahtaları söküp için için yanan kirişi söndürmeyi başardık. Bütün gece yanmış olmalıydı, çünkü zeytin ağacından otuz santim kalınlığındaki kiriş yarıya kadar kömür haline gelmişti. Bir süre sonra Lugaretzia ortaya çıkıp hâlâ tüten yorgan, kıymık, su ve konyak yığınını temizlemeye başladığında Larry yatağa devrilip içini çekti.

"İşte bu kadar," dedi, "paniğe kapılmadan gürültü patırtı çıkarmadan oldu bitti. Akıllıca davranma meselesi. Lütfen biri bana bir fincan çay getirsin; başım çatlıyor."

"Hiç şaşırmadım, dün gece dut gibiydin," dedi Leslie.

"Soğuğa maruz kalmaktan dolayı yüksek ateş ile sarhoşluk arasındaki farkı bilmiyorsan, kişiliğimi karalaman haksızlık olur."

Margo, "Eh, yüksek ateş sende akşamdan kalma belirtileri bırakmış," dedi.

"Akşamdan kalma değilim," dedi Larry ciddiyetle. "Sadece, şafak sökerken isteri nöbeti geçiren birtakım insanlar tarafından uyandırılmanın ve bir krizi yönetmek zorunda kalmanın getirdiği gerginlik."

"Aman, yatağına uzanmış, ne yönettin, ne yönettin," dedi Leslie.

"Önemli olan eylem değil, ardındaki beyin gücü, zekâ kıvraklığı, herkes aklını oynatmışken mantıklı davranabilme yeteneğidir. Ben olmasam hepiniz yatağınızda yanıp ölürdünüz."

SOHBET

Bahar gelmişti, ada çiçeklerle pırıl pırıldı. Kuyrukları sallanan kuzular zeytinlerin altında hoplayıp zıplıyor, mini mini toynaklarıyla sarı çiğdemleri eziyorlardı. Boğumlu titrek bacaklarıyla sıpalar hapır hupur çirişotu yiyorlardı. Göletler, dereler ve hendekler benekli kurbağa yumurtası zincirleriyle doluydu, kaplumbağalar kışın üzerlerine çektikleri toprak ve yapraktan yatak örtülerini atmış, yeryüzüne çıkıyor, kışın soldurduğu ilk narin kelebekler çiçeklerin arasında kanat çırpıyorlardı.

Taptaze ama sert havada aile zamanının çoğunu verandada yiyip içerek, uyuyarak, okuyarak ya da sadece tartışarak geçiriyordu. Haftada bir kere burada toplanıp Spiro'nun getirdiği postayı açardık. Çoğu Leslie'ye gelen silah katalogları, Margo'nun moda dergileri ve benim hayvanlar âlemi dergilerimdi. Larry'nin postası genellikle yazarlar, ressamlar, müzisyenlerden gelen, yazarlar, ressamlar ve müzisyenler hakkındaki mektuplardan ve kitaplardan oluşurdu. Anneme akrabaların yazdığı mektupların arasına birkaç tohum katalogu da karışırdı. Biz gelenlere göz atarken birbirimize laf atar, mektuplardan parçalar okurduk. Birlikte eğlenmek değildi amacımız (kimse kimsenin dediğini dinlemezdi zaten); ama başkalarıyla paylaşmazsak hiçbirimiz mektuplarımız ile dergilerimizin zevkini çıkaramazdık. Ama arada sırada bir haber hepimizin dikkatini çekecek kadar şaşırtıcı olurdu. İşte bir bahar günü, gök mavi cam gibiyken, biz asmanın benekli gölgesinde oturup gelen postayı yutarcasına okurken, böyle bir şey oldu.

"Ah, bu çok güzel... Bak... Karpuz kollu organza... ama kadifeyi tercih ederdim... ya da kloş etek üzerine brokar bluz. Aaa, bu da güzel... uzun beyaz eldivenler, bir de yazlığımsı şapka olsa çok güzel görünür, değil mi?"

Bir sessizlik, yemek odasında Lugaretzia'nın kâğıt hışırtısıyla karışık iniltisi. Roger gürültüyle esnedi, ardından da Widdle ile Puke.

"Aman allahım! Bu ne güzel şey!... Bakın, bakın... dürbünlü, kırma... Ne güzellik! Hm... yüz elli... pek pahalı değil sanırım... bak bu ödediğin paraya değer... Bakalım... çift namlulu... Evet... Sanırın ördek için daha ağır bir şey gerekiyor."

Roger suratında bir mutluluk ifadesi, zevkten mırıldanarak kafasını bir o yana bir bu yana çevirip kulaklarını kaşıdı. Widdle oturmuş, gözlerini kapamıştı. Puke boşu boşuna sinek yakalamaya uğraşıyor, ağzıyla tutmaya çalıştıkça çenesi tak ediyordu.

"Hah! Antoine'ın şiiri nihayet kabul edilmiş! Gerçek bir yetenek, ama uğraşırsa. Verlaine ahırda matbaa kuruyormuş... Hıh! Kendi yazdıklarını birkaç adet basacaktır. Aman allahım. George Bullock portre deniyor... portre, yok artık! Şamdan resmi bile yapamaz. Bu kitabı okumalısın anne: *Elizabeth Dönemi Oyun Yazarları*... harika bir çalışma... çok iyi malzeme var içinde."

Roger ön dişlerini çıt çıt makas gibi kullanarak kıçındaki pireyi bulmaya çalıştı, kendi kendine burnunu çekip duruyordu. Rüya gören Widdle bacaklarıyla kuyruğunu hafifçe oynattı, sarı kaşları kendi rüyasına hayretle kalktı. Puke yatıp uyur gibi yaptı, bir yandan da tek gözünü açıp sineğin bir yere konmasını bekliyordu.

"Mabel teyze Sussex'e taşınmış... Henry'nin bütün sınavlarını geçtiğini, bir bankada işe gireceğini yazıyor... banka olduğunu sanıyorum... pahalı okullarda okumakla övünür ama yazısı berbat... Stephen Amca bacağını kırmış, zavallı şeker şey... üşüyünce ne olmuş?... yok, hayır... aman bu yazı... merdivenden *düşünce* bacağını kırmış... o yaşta merdivene çıkılır mı?... gülünç... Tom evlenmiş... Garnet'lerin kızıyla..."

Annem büyük teyzesi Hermione'nin her ay büyük yuvarlak el yazısıyla yazdığı şişman mektubu daima sona bırakırdı. Bu mektuplar her zaman ailenin kahkahadan kırılmasına yol açardı, dolayısıyla annem tevekkülle içini çekerek yirmi küsur sayfalık mektubu açıp okumaya başladığında hepimiz elimizdekini bırakıp dikkatimizi ona verdik.

"Yazdığına göre doktorlar kendisinden ümit kesmiş," dedi.

"Son kırk yıldır kendisinden ümit kesildi, ama hâlâ öküz kadar güçlü," dedi Larry.

"Öyle koşarcasına Yunanistan'a gidişimizi biraz acayip karşıladığını söylüyor, ama orada kış çok sert geçmiş, bu yüzden sağlığa yararlı bir iklim seçmemizin belki de akıllıca olduğunu düşünüyor."

"Sağlığa yararlı, ha! Başka sözcük bulamamış mı?"

"Oh, tanrım!... ay, hayır... ah, tanrım!..."

"N'oldu?"

"Gelip bizimle kalmak istediğini söylüyor... doktorlar ılıman iklim tavsiye etmiş!"

"Hayır, reddediyorum! Dayanamam buna," diye bağırarak ayağa fırladı Larry. "Her sabah Lugaretzia'nın dişetlerini görmek yeterince berbat. Bir de büyük teyze Hermione'nin ortalıkta milim milim öldüğünü göremem. Geri çevir anne... yerimiz olmadığını söyle."

"Yapamam tatlım; son mektubumda kocaman villada oturduğumuzu yazdım."

"Belki unutmuştur," dedi Leslie umutla.

"Unutmamış. Şurada yazıyor... nerdeydi?... hah, işte: 'Artık haliniz vaktiniz böyle geniş bir mevkide ikamet edecek kadar yerinde olduğuna göre, Louise şekerim, eminim fazla ömrü kalmamış bu ihtiyar kadına bir köşeciği çok görmezsiniz.' Gördünüz mü? Ne yapacağız şimdi?"

"Burada korkunç bir suçiçeği salgını olduğunu söyle, Margo'nun sivilcelerinin fotoğrafını gönder," diye önerdi Larry.

"Saçmalama, tatlım. Buranın ne kadar sağlıklı havası olduğunu yazmıştım ona."

Larry, "Çekilmez bir kadınsın anne!" diye hiddetle bağırdı. "Birkaç seçkin dostla birlikte sessiz, hoş bir yaz geçirmeyi bekliyordum, oysa şimdi güve kokan, tuvalette ilahi söyleyen yaşlı kötü bir devenin işgaline uğruyoruz."

"Abartıyorsun, tatlım. Hem tuvaletle ne ilgisi var; hiçbir yerde ilahi söylediğine rastlamadım."

"İlahi söylemekten başka bir şey yapmıyor ki... 'Rehberim ol, ey Işık' diye bağırırken herkes tuvalet kapısında kuyruk oluyor."

"Her neyse, iyi bir bahane bulmalıyız. İlahi söylediği için onu istemediğimizi yazamam."

"Nedenmiş?"

"Mantıklı ol, tatlım. Ne de olsa akrabamız."

"Akrabalıkla ne ilgisi var? Sırf akraba olduğu için neden o moruğu pışpışlayacakmışız? Yapılacak tek mantıklı iş, onu direğe bağlayıp yakmaktır."

Annem gönülsüzce, "O kadar da kötü biri değil," dedi.

"Sevgili anneciğim, yığın yığın kötü akraba arasında en kötüsü o. Zaten neden ilişkini sürdürüyorsun, hiç anlamıyorum."

"Eh, mektuplarına cevap vermem gerekir, öyle değil mi?"

"Neden? Mektubun üzerine 'Taşınmış' yaz ve geri gönder."

"Yapamam tatlım, el yazımı tanır," dedi annem muğlak bir sesle. "Hem bunu da açmış bulundum."

"Birimiz yazıp senin hasta olduğunu söyleyemez miyiz?" diye önerdi Margo.

"Tamam. Doktorların senden ümit kestiğini söyleriz," dedi Leslie.

"Mektubu ben yazarım," dedi Larry zevkle. "O güzel kara kenarlı zarflardan alırım... Gerçeklik duygusu katar."

"Öyle bir şey yapmayacaksın," dedi annem kesin bir dille. "Yazdığın anda koşa koşa bana bakmaya gelir. Nasıl bir kadın olduğunu biliyorsun."

"Neden bunlarla ilişkini sürdürüyorsun, benim bilmek istediğim bu," dedi Larry umutsuzca. "Sana ne zevk veriyor? Ya fosilleşmişler ya da kaçıklar."

"Hiç de kaçık değiller," dedi annem öfkeyle.

"Saçmalama anne... Bertha teyzeyi hatırla, sürüyle hayali kedisi var... Büyük amca Patrick çırılçıplak dolaşıp hiç tanımadığı insanlara çakıyla nasıl balina öldürdüğünü anlatıyor... Yarasa bunlar."

"Eh, tuhaflıkları var, ama hepsi çok yaşlı, tuhaf olmaları doğal. Ama kaçık değiller," diye açıkladı annem, sonra samimiyetle ekledi: "En azından uyutulmaları gerekecek kadar değil."

"Pekâlâ, eğer akrabaların istilasına uğrayacaksak, yapılacak tek şey var," dedi Larry boyun eğerek.

"Neymiş o?" Annem gözlüğünün üstünden bakarak beklentiyle sormuştu bunu.

"Taşınmamız gerek, elbette."

"Taşınmak mı? Nereye taşınmak?" Annem şaşkındı.

"Küçük bir villaya. Böylece bütün o zombilere yerimiz olmadığını yazabilirsin."

"Aptallaşma, Larry. Durmadan taşınamayız. Senin arkadaşların gelebilsin diye buraya taşındık."

"Eh, şimdi de akrabalar gelmesin diye taşınırız."

"Ama adada bir oraya bir buraya koşup duramayız... insanlar çıldırdığımızı düşünür."

"Asıl o ihtiyar cadı gelirse çıldırdığımızı düşünecekler. Doğru söylüyorum, anne, gelirse dayanamam. Herhalde Leslie'nin tabancalarından birini alır, korsesinde bir delik açarım."

"Larry! Gerry'nin yanında böyle şeyler söylememeni isterdim."

"Seni uyarıyorum."

Sessizlik oldu, annem gözlüğünü deli gibi temizliyordu.

"Ama... ama... ikide bir ev değiştirmek çok garip oluyor, tatlım," dedi sonunda.

"Gariplik bunun neresinde?" dedi Larry, afallamıştı. "Çok mantıklı bir hareket."

"Elbette," dedi Leslie, ağabeyiyle aynı düşüncedeydi. "Bir tür savunma mekanizması."

"Mantıklı ol, anne," dedi Margo. "Zaten değişiklik şölen kadar iyidir."

Bu yeni atasözünü aklımızda tutup taşındık.

Üçüncü Kısım

Neşeli adam da yaşar (derler),
Üzgünü kadar,
Bir gün de fark atar.

Udall, *Ralph Roister Doister*

On Üçüncü Bölüm

KAR BEYAZI VİLLA

Tepeye, zeytin ağaçlarının arasına tünemiş olan yeni kar beyazı villamızın bir yanında boylu boyunca geniş bir veranda yer alıyordu; asma üstünü perde gibi örtmüştü. Evin önünde düzgün duvarla çevrili mendil büyüklüğünde bir bahçe vardı, her yanını yaban çiçekleri kaplamıştı. Bahçeye büyük bir manolya ağacının pırıl pırıl koyu yeşil yapraklarının gölgesi düşüyordu. Araba tekerleklerinin açtığı patika, yamaçtan aşağı kıvrıla kıvrıla iniyor, zeytinliklerden, üzüm bağlarından ve meyve bahçelerinden geçerek yola kavuşuyordu. Spiro bize gösterdiği anda villayı beğenmiştik. Zeytin ağaçlarının arasında köhne ama müthiş zarif duruyor, hizmetçilerin ortasında uzanmış dinlenen bir on sekizinci yüzyıl güzeline benziyordu. Odalardan birinde kepenge baş aşağı tutunmuş, bütün kötü niyetiyle vıcırdayan bir yarasanın yaşadığını keşfedince gözümde çekiciliği daha da arttı. Yarasanın günü evde geçireceğini ummuştum, oysa biz taşınınca ortalığın fazla kalabalık olduğunu düşünerek bir zeytin ağacının sakin gövdesine kaçtı. Bu kararına çok hayıflandım, ama beni meşgul eden öyle çok şey vardı ki çok geçmeden unutuverdim yarasayı.

Beyaz villada peygamberdeveleriyle iyice haşır neşir oldum; daha önce de mersinlerin arasında görmüştüm onları, ama pek dikkat etmemiştim. Zeytinlerin, mersinlerin, parlak yeşil manolya yapraklarının üstünde somurtarak oturur, geceleri eve gelir, yeşil kanatlarını yandan çarklı eski gemiler gibi çevirerek lambanın ışığına üşüşür, masalara ya da iskemlelere konup kırıtır, av gözleyerek başlarını sağa sola çevirir, çenesiz yüzlerindeki patlak gözlerinin sabit bakışlarıyla bizi süzerlerdi. Peygamberdevelerinin bu kadar büyüyebileceklerini bilmiyordum; bizi ziyaret edenlerden bazıları on-on iki santimdi. Bu canavarlar hiçbir şeyden korkmuyor, kendileri kadar, hatta daha büyük bir yaratığa saldırabiliyorlardı. Bu böcekler sanki evin kendi mülkleri, duvarlar ile tavanların da meşru av alanları olduğunu düşünüyordu. Oysa bahçe duvarının çatlaklarında yaşayan kertenkelelere göre ev onların av alanlarıydı; dolayısıyla peygamberdeveleri ile kerten-

keleler bitmek tükenmek bilmeyen bir savaş halindeydiler. Çatışmaların çoğu iki türün üyeleri arasında bir ağız dalaşıydı; ikisi de aynı güçte olduğundan kavgalar pek bir şeye benzemezdi. Ama arada bir gerçekten görülmeye değer bir savaş çıkardı. Böyle bir çatışmayı en iyi yerden seyretme şansına eriştim, çünkü yatağımın üstünde ve içinde cereyan etti.

Gün boyunca kertenkeleler bahçe duvarının çatlamış sıvaları arasında yaşardı. Güneş batıp da manolya ağacının serin gölgesi evi ve bahçeyi sarmalayınca görünür, minik başlarını çatlaklardan çıkarır, altın rengi gözleriyle çevreye ilgiyle bakarlardı. Ağır ağır duvarda kayar, yassı gövdeleri ile güdük, hemen hemen koni biçimindeki kuyrukları alacakaranlıkta kül rengi görünürdü. Yosun kaplı duvarda sakınarak hareket eder, verandanın üstündeki asmanın güvenli kollarına vardıklarında göğün kararmasını, lambaların yakılmasını sabırla beklerlerdi. Sonra av alanlarını seçerler, bazıları evin duvarından yatak odalarına ya da mutfağa yönelir, bazılarıysa asma yapraklarının arasında kalırdı.

Av alanı olarak yatak odamı seçen bir kertenkele vardı; onu iyice tanıyınca Geronimo adını verdim, çünkü böceklere saldırısını o ünlü Amerikan yerlisininki kadar kurnazca planlıyordu. Bu Geronimo öteki kertenkelelerden daha üstün gibiydi. Bir kere, penceremin altındaki zinya tarhında tek başına yaşıyordu. Başka kertenkelelerin ne kendi evine, ne de yatak odama girmesine izin verirdi. Ötekilerden daha erken kalkar, duvar ve ev henüz günbatımının solgun ışıklarıyla aydınlanırken taşının altından çıkardı. Pul pul kalkan beyaz sıvadan telaşla yukarı tırmanır, yatak odamın penceresine gelince kafasını pervazdan içeri sokar, etrafa merakla bakıp, beni selamlamak için mi yoksa odayı bıraktığı gibi bulduğuna memnun olduğu için mi kestiremediğin bir düşünceyle başını hızla iki üç kere sallardı. Pervazda oturup yutkunur, karanlık olmasını, lambanın yakılmasını beklerdi; lambanın altın sarısı ışığında sanki renk değiştirir, kül renginden sırtının pürtüklü desenini ortaya çıkaran soluk, yarı saydam bir inci pembesine dönüşürdü. Derisi öyle incecik görünürdü ki keşke saydam olsa da tombul karnında kelebeğin hortumu gibi düzgünce kıvrılan iç organlarını görebilsem diye düşünürdünüz. Gözleri heyecanla parlayarak duvardan badi badi en sevdiği noktaya, tavanın

soldaki köşesine gider, orada baş aşağı durup akşam yemeğinin ortaya çıkmasını beklerdi.

Yemek gelmekte gecikmezdi. İlk tatarcıklar, sivrisinekler ve Geronimo'nun yüz vermediği uğurböceklerinin ardından örümcek bacaklı sinekler, zarkanatlılar, küçük pervaneler ve bazı tombul kınkanatlılar belirirdi. Geronimo'nun tuzak kurma taktikleri çok öğreticiydi. Başı dönene kadar lambanın çevresinde dönen bir zarkanatlı ya da pervane kanatlarını çırparak lambadan tavana vuran ışık dairesine konardı. Köşesinde baş aşağı duran Geronimo kaskatı kesilirdi. Başını hızla iki üç kere sallar, sonra tavanda milim milim ilerlemeye başlar, parlayan gözleri böceğe sabitlenirdi. Yavaşça sıvanın üstünde kayar, avından on-on beş santim uzaklıkta bir an dururdu; tombul tabanlarının sıvaya nasıl iyice yapıştığını görebilirdiniz. Gözleri heyecandan pörtler, yüzüne avının kanını dondurduğunu düşündüğü bir vahşet yayılır, kuyruğunun ucu hafifçe titrer, tavanda bir su damlası gibi rahatça kayar, incecik bir çıt sesi duyulur ve döndüğünde yüzünde kendini beğenmiş bir mutluluk ifadesi olurdu. Sinek artık ağzındaydı, bacakları ve kanatları dudaklarından aşağı garip, titreyen bir ayıbalığı bıyığı gibi sarkardı. Kuyruğunu sevinçli bir yavru köpek gibi sallar, sonra dinleneceği köşeye gidip yemeğini rahat rahat yerdi.

Alanına tecavüz etmeye çalışan rakiplerine doğrudan karşı çıkardı. Evin duvarında uzun bir tırmanış yaptıktan sonra biraz dinlenmek üzere pencere pervazından atlamaya görsünler, bir patırdı olur, Geronimo tavandan yıldırım hızıyla iner, pervaza küt diye otururdu. Yeni gelen daha kıpırdayamadan Geronimo üstüne atlardı. Tuhaf olanı, öteki kertenkeleler gibi düşmanının başına ya da gövdesine saldırmazdı. Dosdoğru rakibinin kuyruğunu hedefler, ucunun bir iki santim yukarısından ağzıyla kapar, buldok gibi sıkı sıkı tutar, başlardı iki yana sallamaya. Bu namert, olağan dışı saldırıdan cesareti kırılan rakibi, kertenkelelerin ezeli ve ebedi savunmasına başvurur, çareyi kuyruğunu bırakıp çarçabuk pervazın kenarından duvara, oradan da aşağı zinya tarhına kaçmakta bulurdu. Bu kadar çabadan sonra biraz nefes nefese kalan Geronimo, rakibinin yılan gibi sağı solu döven kuyruğu ağzında, muzaffer, pervazda dururdu. Rakibinin defolup gittiğinden emin olunca yerleşip kuyruğu yerdi; bu alışkanlığından iğrenirdim. Ne

var ki anlaşılan bu onun zaferini kutlama yöntemiydi, kuyruk şiş karnına inip güvende olmadan rahat etmezdi.

Odama giren peygamberdevelerinin çoğu oldukça küçüktü. Geronimo onları avlamaya pek heveslenirdi, ama kaçıveriyorlardı. Öteki böceklerin tersine, peygamberdevesi lamba ışığından etkilenmiyordu. Sarhoş gibi durmadan dönmek yerine uygun bir köşeye yerleşir, güç toplamak için çevreye konan dansçıları bir lokmada yutuverirdi. Pörtlek gözleri kertenkelenin kadar keskindi; kertenkele çatışma mesafesine daha girmeden onu fark eder, çabucak kaçardı. Büyük çatışma gecesi ise kertenkelenin karşısına uçup kaçmayı reddetmekle kalmayıp tanışmaya kalkışan bir peygamberdevesi çıktı. Bu, kertenkelenin başa çıkamayacağı bir durumdu.

Bir süredir peygamberdevelerinin üreme alışkanlıklarını merak ediyordum. Zavallı erkeğin dişinin sırtına çömelişini, dişinin ise büyük bir soğukkanlılıkla omzunun üstünden onu yemeye başlayışını seyretmiştim. Başı ve göğsü dişinin zarif ağzında kaybolduktan sonra bile geri yanı görevini yapmayı sürdürüyordu. Bu epeyce vahşi aşk hayatını seyretmiş olarak, şimdi yumurtlamasını, sonra da yumurtaların çatlamasını görmek istiyordum. Bir gün tepelere gittiğimde olağanüstü büyük bir dişiyle karşı karşıya gelip bu fırsatı yakaladım. Otların arasında bir kraliçe gibi azametle yürüyordu. Karnı şişkindi. O mutlu anı beklediğinden emindim. Narin bacaklarının üstünde sallanarak durdu, bana buz gibi gözlerle baktı, sonra otlar arasında yoluna devam etti. Yapılacak en iyi şeyin onu yakalayıp kutuya koymak, yumurtlarken rahatça seyretmek olduğunu karar verdim. Onu yakalamaya kalkıştığımı anlar anlamaz hızla döndü, uçuk yeşim yeşili kanatlarını açarak dikildi; dişli kolları meydan okurcasına yukarı doğru kıvrılmıştı. Kendinden büyük bir yaratığa kafa tutması beni eğlendirmişti; baş ve işaret parmaklarımla göğsünden dikkatsizce tuttum. O anda uzun, keskin kolları arkaya çevrildi ve başparmağımı kıstırdı. Derime sanki bir düzine iğne batmıştı. İrkilerek onu elimden attım, geri çekilip yaramı emdim. Üç minik deliğin gerçekten de derin olduğunu gördüm, sıkınca minik kan damlaları belirdi. Böceğe saygım artmıştı; belli ki hesaba katılması gereken bir varlıktı. İkinci girişimimde daha dikkatliydim: İki elimi birden kullandım, biriyle göğsünden yakaladım, diğeriyle o tehlikeli kolları tuttum. Bo-

şu boşuna çırpındı, küçük şeytani sivri yüzünü eğip çenesiyle beni ısırmaya kalkıştı, ama çenesi çok zayıftı. Onu eve götürüp tülbentle kaplı büyük kafese koydum; eğreltiotları, çalı çırpı ve taşlarla zevkli bir tarzda döşenmiş kafesinde tüy gibi zarafetle dolaşıyordu. Cicely adını verdim ona, herhangi bir nedeni yoktu. Çok zaman harcayarak yakaladığım yığınla kelebeği iştahı hiç dinmeden yiyor, karnı büyüyor da büyüyordu. Tam artık yumurtlayacağından emin olduğum sırada her nasılsa kafeste bir delik bulup kaçtı.

Bir gece yatakta okurken Cicely kanatlarını pırrrr diye çırparak odanın öteki tarafına uçup küt diye duvara kondu. İyice tüylü bir pervanenin son lokmalarını yutmakta olan Geronimo'nun üç metre kadar uzağındaydı. Kertenkele dudaklarına tüyler yapışmış vaziyette durup hayretle Cicely'ye baktı. Eminim daha önce hiç bu kadar büyük bir peygamberdevesi görmemişti, çünkü Cicely ondan aşağı yukarı bir buçuk santim kadar uzundu. Böceğin büyüklüğüne şaşıran, odasına yerleşme küstahlığını gösterdiği için de öfkelenen Geronimo, birkaç saniye bakakaldı. Bu arada Cicely, resim galerisini gezen evde kalmış sıska bir kız gibi başını bir yandan öte yana çevirerek çevresini ağırbaşlı bir ilgiyle süzdü. Kendini toplayan Geronimo bu haddini bilmez böceğe bir ders vermenin şart olduğunu kafasına koymuştu. Ağzını tavana sildi, başını hızla salladı, kuyruğunu şaklattı; anlaşılan öfkesini ölümcül düzeye yükseltmekle meşguldü. Cicely onu umursamadı, uzun narin bacaklarının üstünde hafifçe sallanarak çevresini süzmeyi sürdürdü. Geronimo hiddetle yutkunarak ağır ağır duvarda ilerledi, peygamberdevesine yaklaşık bir metre kala durup sağlam basıp basmadığını kontrol için ayak değiştirdi. Cicely onu ilk kez görüyormuş, şaşırmış taklidi yaptı. Konumunu değiştirmeden başını çevirip omzunun üstünden baktı. Geronimo onu dik bakışlarla süzüyor, durmadan yutkunuyordu. Cicely önce kertenkeleyi pörtlek gözleriyle baştan aşağı süzdü, sonra hayvan orada yokmuş gibi tavanı incelemeyi sürdürdü. Geronimo birkaç santim öne geldi, yine ayak değiştirdi, kuyruğunun ucu titredi. Sonra aniden fırladı ve çok garip bir şey oldu. O zamana kadar sıvadaki bir çatlağı incelemekle meşgul görünen Cecily birden havaya sıçradı, döndü, sonra aynı noktaya kondu, ama kanatlarını pelerin gibi açmış, arka ayakları üzerine kalkmış ve ön ayaklarını kıvırıp hazır duruma getirmiş olarak. Geroni-

mo bu iğneli davete hazır değildi, kayarak yedi sekiz santim uzaklıkta durup gözlerini böceğe dikti. Cecily aynı şekilde düşmanca bakıyordu. Geronimo olan bitenden afallamış gibiydi; tecrübelerine göre peygamberdevesi uçup odanın öteki ucuna gitmeliydi, oysa işte orada, kolları sokmaya hazır, kanattan pelerini hafifçe hışırdayarak bekliyordu. Ama Geronimo artık gerileyemezdi, cesaretini toplayarak öldürmek üzere saldırdı.

Hızı ve ağırlığı işe yaramıştı; peygamberdevesini omuzlayıp düşürdü, çenesiyle göğüs altından yakaladı. Cicely'nin yanıtı ön ayaklarını Geronimo'nun arka ayaklarına geçirmek oldu. Tavan boyunca, sonra duvardan aşağı doğru güreşerek, sendeleyerek ilerlediler, ikisi de avantaj sağlamaya çalışıyordu. Rakiplerin dinlenip ikinci raunda hazırlanmaları için bir ara verildi, ama birbirlerinin yakasını bırakmamışlardı. Müdahale etsem mi diye düşündüm; ikisinin de ölmesini istemiyordum, ama çatışma öyle merak uyandırıcıydı ki ayırmayı canım istemedi. Zaten ben karar veremeden, kavga tekrar başladı.

Bilmediğim bir nedenle Cicely Geronimo'yu duvardan aşağı, yere sürüklemeye çalışıyordu, öbürü de rakibini tavana çıkarmaya kararlıydı. Bir süre bir ileri bir geri gittiler, bazen biri, bazen diğeri üstün geliyordu, ama kesin bir sonuç yoktu. Derken Cicely ölümcül bir hata yapıp anlık duralamalardan birinde havaya sıçradı; niyeti kartalın kuzuyu taşıması gibi Geronimo'yu kıskaçlarıyla tutarak odanın öteki tarafına götürmekti. Ama kertenkelenin ağırlığını hesaba katmamıştı. Ani sıçrayışı Geronimo'yu şaşırtıp sıvaya yapışan ayaklarının tavandan kurtulmasına yol açtıysa da, havalandıkları anda ölü gibi ağırlaştı; Cicely bile bu ağırlığı kaldıramazdı. Kuyruk-kanat birbirine karışmış halde yatağın üstüne düştüler.

Bu ani düşüşle öyle sersemlemişlerdi ki birbirlerini bırakıp battaniyenin üstünde alev saçan gözlerle bakıştılar. Aralarına girip beraberliği ilan etmek için bunun uygun bir fırsat olduğunu düşündüm; rakipleri yakalamaya giriştim, ama yine birbirlerine hamle ettiler. Bu kez Geronimo akıllıca davranıp Cicely'nin iğneli kollarından birini ağzıyla kaptı. Böcek öteki koluyla rakibinin boynuna sarılarak yanıt verdi. Battaniyenin üstünde ikisi de dezavantajlı durumdaydı, ayakları ile pençeleri kumaşa dolanıp düşmelerine yol açıyordu. Mücadele ederek yatağın bir ucundan öteki ucuna bir ileri bir geri gi-

dip durdular, sonra yastığa tırmanmaya başladılar. Artık ikisi de perişan görünüyordu. Cicely'nin bir kanadı ezilmiş, kopmuş, bir ayağı çarpılmış, işe yaramaz hale gelmişti. Geronimo'nun sırtında ve boynunda Cicely'nin ön pençelerinin çizdiği kanlı izler vardı. Kim kazanacak diye meraktan çatladığımdan araya girmeyi hayal bile etmedim, yastığa yaklaştıklarında yatağı boşalttım; zaten Cicely'nin pençelerini göğsüme geçirmesini istemiyordum.

Peygamberdevesi yorulmuşa benziyordu, ama ayakları çarşafın düzgün yüzüne değdiği anda sanki birden canlandı. Ne yazık ki yeniden topladığı gücünü yanlış hedefe yöneltti. Geronimo'nun boynunu bırakıp kuyruğunu kaptı; kertenkeleyi havaya atıp hareketsiz bırakmak mıydı amacı, bilmiyorum, ama ters tepkiye yol açtı. Kıskaçlara kaptırır kaptırmaz Geronimo kuyruğunu attı, ama atmak için gövdesini salladığında kafası da şiddetle sağa sola savruldu, sonuç olarak ağzında tuttuğu Cicely'nin kolu kopuverdi. Böylece Cicely bir kıskacıyla Geronimo'nun sağı solu kamçılayan kuyruğunu tutmuş durumdaydı; kuyruksuz kalmış ve kanlar içindeki Geronimo'nun ağzında ise Cicely'nin sol kolu vardı. Cicely erken davranıp Geronimo ağzındaki kolu tükürmeden harekete geçebilseydi, mücadeleyi sürdürebilirdi. Ama galiba düşmanının hayati bir organı sandığı kuyrukla meşguldü, tek kıskacıyla kuyruğu sıkıca yakalamıştı. Geronimo kolu tükürdü, ileri atıldı, çenesi kapandı ve Cicely'nin başı ile göğsü ağzında kayboldu.

Kavganın sonuydu bu; artık Geronimo'nun tek yapacağı Cicely ölene kadar beklemekti. Böceğin bacakları titredi, kanatları yeşil yelpazeler gibi açılıp hışırdadı, koca karnı yürek gibi attı ve ölmekte olan gövdesinin hareketleri ikisinin de darmadağınık çarşaflar arasındaki çukura düşmesine neden oldu. Uzun süre göremedim onları; bütün işitebildiğim peygamberdevesinin kanat hışırtılarıydı, bir ara o da kesildi. Bir sessizlik oldu, sonra çarşafın kenarından küçük, çizik içinde, kanlı bir kafa belirdi: Geronimo yorgun argın ortaya çıkarken bir çift altın rengi göz zaferle beni süzüyordu. Omzundan büyük bir deri parçası kopmuş, kırmızı, taze bir yara bırakmıştı; sırtında böceğin kıskaçlarının kaptığı yerlerde benek benek kan damlaları vardı, hareket ettiğinde kuyruğunun koptuğu yer çarşafta kanlı bir iz bırakıyordu. Sakatlanmış, perişan, yorgun, ama bahtiyardı. Bir süre kendi kendine yutkunarak orada oturdu, kibrit çöpüne sardığım pamukla sırtını sil-

meme izin verdi. Sonra ödül olarak beş şişman sinek yakalayıp ona uzattım, severek yedi. Biraz gücünü toplayınca ağır ağır duvara, sonra pencereye, oradan da zinya tarhındaki taşın altına, evine yollandı. Böyle zorlu bir kavgadan sonra geceyi dinlenerek geçirmeye karar verdiği belliydi. Ertesi gece yine her zamanki köşesinde, her zamanki gibi zinde duruyor, lambanın çevresinde dönen böcek ziyafetini gözlerken kuyruğunun kökünü keyifle sallıyordu.

Bu büyük savaştan birkaç hafta sonra Geronimo bir gece pencerede belirdi; yanında bir kertenkele daha olduğunu hayretle gördüm. Yeni gelen minikti, Geronimo'nun ancak yarısı kadar, kocaman parlak gözlü inci pembesi bir şeydi. Geronimo her zamanki köşesine geçti, yeni gelen ise tavanın ortasında bir yer seçti. Birbirlerini kesinlikle görmezden gelerek böcek avlama işine yoğunlaştılar. Bu kadar narin olduğuna bakılırsa yeni gelen herhalde Geronimo'nun gelinidir diye düşünmüştüm, ama zinya tarhını incelediğimde, taşın altında hâlâ bekâr hayatı yaşadığını gördüm. Yeni kertenkele anlaşılan başka bir yerde uyuyor, duvara oradan da tavana tırmanan Geronimo'ya yalnızca geceleri katılıyordu. Başka kertenkelelere nasıl hırçın davrandığını bildiğimden yeni gelene böyle hoşgörü göstermesini anlamakta güçlük çektim. Belki de Geronimo'nun kızı ya da oğludur, dedim, ama kertenkelelerin aile yaşamı olmadığını, sadece yumurta bırakıp çıkan yavruların kendi başlarının çaresine baktığını bildiğimden, bu da olası görünmedi. Yatak odamın bu yeni sakinine ne ad vereceğime henüz karar verememişken, zavallı korkunç bir akıbete uğradı.

Villanın solunda, büklüm büklüm olmuş sık zeytin ağaçlarıyla kaplı, bir tas çimene benzeyen bir vadi vardı. Yaklaşık altı metre yüksekliğinde killi ve çakıllı yamaçlarla çevriliydi. Tabanındaki sık mersinler üst üste yığılmış kayaları örtüyordu. Bu bölgede çeşit çeşit hayvanlar yaşadığından bana göre verimli bir av alanıydı. Bir gün kayaların arasında avlandığım sırada, çalıların altında yarı yarıya çürümüş bir zeytin gövdesi buldum. Sudan ağırlaşmış gövdeyi kahramanca ittiğimde önce yuvarlandı, sonra durdu. Ağırlığıyla açılan çukurda hayretten ağzımı açık bırakan iki yaratık dertop olmuş oturuyordu.

Anladığım kadarıyla bildiğimiz kurbağaydı bu yaratıklar, ama hayatta gördüğüm en büyük şeylerdi. Belleri fincan tabağı çapındaydı. İkisi de

gri-yeşil, siğilliydi, derilerinin düz kısımlarında yer yer garip beyaz lekeler vardı. Aşırı şişman iki cüzamlı Buda gibi çömeliyor, beni gözlüyor, bütün kurbağalar gibi suçlu suçlu yutkunuyorlardı. İki elime birer kurbağa aldım; sarkık deriden balon tutmaya benziyordu. Kurbağalar altın çizgili gözlerini kırparak parmaklarımın arasına rahatça yerleştiler; güvenle bakıyorlardı bana, geniş, kalın dudaklı ağızları utangaç bir gülücükle yayılmıştı. Çok sevinçliydim, onları bulduğum için öyle heyecanlanmıştım ki biriyle paylaşmam gerektiğini hissettim, yoksa sevincimden ölecektim. Ellerimde birer kurbağa, koşarak eve, yeni keşfimi aileme göstermeye gittim.

Top gibi eve girdiğimde, annem ile Spiro kileri denetlemekle meşguldüler. Kurbağaları havada tutarak şu harika amfibyumlara bakın diye yalvardım. Spiro'nun hemen yanı başındaydım, dolayısıyla arkasını döner dönmez kendini kurbağanın suratına bakar buldu. Çatık kaşları gevşedi, gözleri yerinden uğradı, derisi yeşilimsi bir renge dönüştü. Kurbağayla benzerlikleri olağanüstüydü. Cebinden telaşla mendilini çıkarıp ağzına tutan Spiro, sarsılarak verandaya koşup fena halde kustu.

"Spiro'ya böyle şeyler göstermemelisin, tatlım," diye azarladı annem. "Midesinin kaldırmadığını biliyorsun."

Spiro'nun midesinin kaldırmadığını bildiğimi, ama bu kurbağalar kadar nefis yaratıkları görünce böyle etkileneceğini düşünemediğimi belirttim. Nesi var ki kurbağaların, diye sordum; çok şaşırmıştım.

"Hiçbir şey, tatlım; harika şeyler," dedi annem, bir yandan da kurbağalara kuşkuyla bakıyordu. "Sadece, herkes sevmez bunları."

Spiro mendiliyle alnını silerek içeri girdi, solgun görünüyordu. Telaşla kurbağaları arkama sakladım.

"Ooooy, küsük bey Gerris," dedi sıkıntıyla, "Niye böyle seyler gösterirsin bana? Bayan Durrells, öyle dısarı fırladığım isin kusura bakmayınıs. Bu namussusları gördügüm anda kusmam gelir. Burada sıkaracağına dısarı sıkarayın dedim. Kusum Gerris, lütfen bir daha böyle seyler göstermeyinis bana."

Ailemin diğer üyelerinin de ikiz kurbağalarıma Spiro gibi tepki göstermesi beni hayal kırıklığına uğrattı. Kimsede coşku uyandıramayacağımı anlayınca üzüntüyle yaratıkları odama götürüp yatağımın altına yerleştirdim.

O gece lambalar yakıldığında, kurbağaları biraz yürüsünler diye yatağın altından çıkardım, eğlence olsun diye de lambanın çevresinde dönen sineklerden yakalayıp kurbağalara verdim. İleri geri sıçrayarak bu armağanları kaptıklarında koca ağızları tak diye kapanıyor, yapışkan dilleri böceği içeride evirip çeviriyordu. Bir süre sonra çok büyük, biraz da isterik bir pervane odaya daldı; ne kadar leziz bir lokma olacağını düşünerek acımasızca kovaladım onu. Bir ara tavana, Geronimo'nun dostunun hemen yakınına, elimin uzanamayacağı bir yere kondu. Vurup düşüreyim, sonra da kurbağalara vereyim diye bir dergi fırlattım; aptalca bir işti. Dergi pervaneyi ıskalayıp Geronimo'nun tam o sırada bir zarkanatlıya bakmakta olan arkadaşının beline isabet etti. Kitap odanın köşesine uçtu, kertenkele ise halının üstüne, iki kurbağadan büyük olanının tam önüne düştü. Kertenkele daha kendini toparlayamadan, kurbağa yüzünde munis bir ifadeyle öne eğildi, koca ağız açılır kapanır köprü gibi açıldı; dil çıktı, kertenkeleyle birlikte tekrar içeri girdi, ağız kapandı ve kurbağanın yüzünde yeniden utangaç ve iyimser bir ifade belirdi ve ben kertenkeleyi kurtarmak için hiçbir şey yapamadım. Köşesinde baş aşağı oturan Geronimo arkadaşının kaderini umursamamış gibiydi, ama ben dehşete düşmüştüm, olan bitenin benim suçum olduğunu düşünüyordum. İkinci kurbanlarının Geronimo olmasından korkarak alelacele kurbağaları toplayıp kutularına kilitledim.

Bu dev kurbağalar birkaç nedenle ilgimi çekmişti. Birincisi, sıradan bir kurbağa gibi görünüyorlardı, ama gövdelerinde ve bacaklarında o garip ak lekeler vardı. Ayrıca, şimdiye kadar gördüğüm bütün adi kurbağalar bu canavarların yarısı büyüklüğündeydi. Üçüncüsü, kütüğün altında ikisini bir arada bulmuştum; böyle bir devi bulmak bile olağan dışı olurdu, ama yan yana oturmuş iki devi birden bulmak eşsiz bir keşifti bana göre. Bilime bir katkı olabilir miydi, merak ediyordum. Perşembe gününe kadar onları yatağımın altında hapis tuttum; perşembeleri Theodor geliyordu. Soluk soluğa yatak odama koşup kurbağalarımı ona gösterdim.

Theodor kurbağalara iyice yakından bakıp birini işaret parmağıyla dürttü, "Aaa... haaa!" diye gözlemde bulundu. "Evet, gerçekten de çok büyük bir cins."

Birini kutudan çıkardı, yere bıraktı. Kurbağa hüzünlü gözlerle onu bakıyor, küf tutmuş maya gibi kabarıp sönüyordu.

"Hm... evet," dedi Theodor. "Sanırım... adi kurbağa bunlar, ancak, dediğim gibi, olağanüstü örnekler. Bu garip lekeler pigmentasyon eksikliğinden ileri geliyor. Bu da yaşlı olduklarını gösterir, ama tabii... şey... yanılmış olabilirim. Bu kadar büyüdüklerine göre... şey... çok yaşlı ikisi de."

Şaşırmıştım, çünkü kurbağaların uzun yaşadığını bilmiyordum. Kaç yaşına kadar yaşadıklarını Theodor'a sordum.

"Şey, söylemek zor... hm... bu konuda istatistik yok," dedi, gözleri neşeli neşeli parıldıyordu. "Ama sanırım böyle büyükleri on iki falan, hatta yirmi yaşındadır. Yaşama sıkı sıkı sarılıyorlar. Duvar örülürken içeride kalan kurbağaları bir yerde okumuştum; birkaç yıl kalabilirlermiş orada. Hatta bir keresinde sanırım yirmi beş yıl kalmış."

Öteki kurbağayı da kutudan alıp arkadaşının yanına koydu. Yan yana, yutkunarak, göz kırparak oturdular, sarkık yan kısımları nefes aldıkça sallanıyordu. Theodor tam bir dakika kurbağalara baktı, sonra cebinden bir forseps çıkardı. Bahçeye çıktı, birkaç taş kaldırdı, sonra birinin altında kocaman, nemli, ciğer rengi bir solucan buldu. Forsepsle güzelce kaldırıp yeniden verandaya geldi. Kurbağalara tepeden bakarak kıvrım kıvrım kıvrılan solucanı taşa attı. Solucan halka oldu, sonra çözülmeye başladı. En yakındaki kurbağa başını kaldırdı, gözlerini kırpıştırdı, sonra solucana doğru hafifçe döndü. Solucan ateşe düşmüş yün parçası gibi kıvranıyordu. Kurbağa eğildi, ablak yüzünde beliren büyük bir ilgiyle solucana baktı.

"Hah!" dedi Theodor ve bıyık altından gülümsedi.

Solucan özellikle zor bir sekiz figürü yaptı, kurbağa heyecanla biraz daha eğildi. Koca ağız açıldı, pembe dil dışarı fırladı ve solucanın ön kısmını açık gırtlağa taşıdı. Kurbağa ağzını pat diye kapattı, solucanın dışarıda kalan kısmı çılgınca kıvranıyordu. Kurbağa başparmaklarını kullanarak solucanın kuyruk kısmını büyük bir dikkatle ağzına tıkıştırmaya başladı. Kıvranan solucanın her boğumu içeri tıkıldıkça kurbağa gözlerini çok büyük acılar çekiyormuş gibi kapatarak yutkunuyordu. Solucan ağır ağır kalın dudakların arasında kayboldu, sonunda yarım santim kadar bir şey dışarıda kaldı, o da ileri geri titreşiyordu.

"Hmm," dedi Theodor, çok eğlendiği sesinden belliydi. "Solucan yutmalarını seyretmeye bayılırım. Hani hokkabazlar vardır ya, metrelerce rengârenk kurdeleyi ağızlarından çıkartırlar... şey... tabii ters yöne."

Kurbağa göz kırptı, umutsuzca yutkundu, gözlerini kıstı ve solucanın son kısmı da ağzında kayboldu.

Theodor, "Hep merak etmişimdir," dedi düşünceyle, gözleri yine parlıyordu, "acaba kurbağalara kılıç yutmayı öğretebilirler mi? Denemek ilginç olurdu."

Kurbağaları dikkatle kaldırıp kutularına koydu.

"Keskin kılıç değil elbette," dedi, doğrulup ayak parmaklarının üstünde sallandı, gözleri pırıl pırıldı. "Kılıç keskin olursa kurbağayı zor duruma düşürmüş oluruz."

Kıs kıs güldü, başparmağıyla sakalını sıvazladı.

On Dördüncü Bölüm

KONUŞAN ÇİÇEKLER

Çok geçmeden bana yine öğretmen bulunduğu haberini aldım ne yazık ki. Bu kez Kralefsky adında biriydi. Soyu düğüm olmuş bir uluslar yumağına dayanıyorduysa da, genel olarak İngilizdi. Ev halkı adamın çok iyi biri olduğunu, üstelik kuşlarla ilgilendiğinden iyi anlaşacağımızı söyledi. Bu son bilgi beni hiç mi hiç etkilememişti; kuşlara ilgi duyan birçok kişiyle tanışmıştım, ama (biraz sıkılayınca) hepsinin çavuşkuşunun neye benzediğini bilmeyen, kara kızılkuyruk ile sıradan kızılkuyruk arasındaki farkı anlamayan zübükler olduğu ortaya çıkmıştı. Ailemin bu kuş sever öğretmeni tekrar derslere başlamaktan mutlu olayım diye icat ettiğinden emindim. Yine emindim ki ornitolog olarak ünü on dört yaşındayken kanarya beslediğinden dolayı almış yürümüştü. İşte bu yüzden, ilk dersim için kasabaya inerken içim çok sıkılıyordu.

Kralefsky kasabanın hemen dışında, eski, kare biçimli, küflü bir konağın üstteki iki katında oturuyordu. Geniş merdivenden çıktım, suratımda beğenmez bir ifadeyle kapısını süsleyen tokmağı çaldım. Kendi kendime kaşlarımı çatıp ayakkabımın topuğunu şarap kırmızısı halıya epeyce şiddetle daldırarak bekledim; tam tekrar çalacaktım ki yumuşak ayak sesleri duyuldu ve kapı sonuna kadar açılarak yeni öğretmenimi gözler önüne serdi.

Derhal Kralefsky'nin insan olamayacağına karar verdim; çok şık, fakat antika bir takım elbise giyip insan kılığına girmiş bir yeraltı cücesiydi o. İki tarafı yassı kocaman yumurta kafası hafifçe geriye, kamburuna doğru kaykılıyordu. Bu yüzden sanki hep tam da o anda omuz silkip göğe bakıyormuş gibiydi. Yüzünden aşağı doğru uzun, kabarık delikli, düz bir burun iniyordu, iri gözleri sulu sulu, uçuk şampanya rengiydi. Sabit bakışlıydı bu gözler, sanki sahibi tam o sırada bir esriklik halinden çıkmaktaydı. Geniş ince ağzı resmiyeti mizahla birleştirmeyi becermiş gibiydi; şu anda ise düzgün ama sararmış dişlerini göstererek gülümsüyor, hoş geldin diyordu.

"Gerry Durrell mısın?" diye sordu; dişisine kur yapan serçe gibi yerinde duramıyor, kocaman kemikli ellerini bana doğru sallıyordu. "Gerry Durrell, değil mi? Gir içeri, oğlum, gir."

Upuzun işaretparmağıyla içeri çağırdı beni; karanlık holde yanında yürürken döşeme tahtaları uyuz halının altında protestoyla gıcırdıyordu.

"Burası; burada ders yapacağız," dedi düdük gibi sesiyle; bir kapıyı açıp beni küçük, pek az eşyası olan bir odaya aldı. Kitaplarımı masaya koyup gösterdiği sandalyeye oturdum. Güzelce manikür yapılmış parmaklarının ucuyla masaya yaslandı ve belli belirsiz gülümsedi. Ne istediğini anlamamış olduğumdan ben de gülümsedim.

"Arkadaşlık!" diye haykırdı coşkuyla. "Arkadaş olmamız çok *önemli*. Arkadaş olacağımızdan eminim, ne dersin?"

Ciddi bir edayla başımı salladım, gülmemek için yanağımı ısırıyordum.

"Arkadaşlık!" diye mırıldandı ve bu düşüncenin uyandırdığı coşkuyla gözlerini kapadı. "Arkadaşlık! İşte bize gereken bu!"

Dudakları sessizce kıpırdadı, dua mı ediyor, ediyorsa benim için mi, kendisi için mi yoksa ikimiz için mi, bilemedim. Başının üstünde bir sinek döndü, döndü, sonra büyük bir güvenle burnuna kondu. Kralefsky irkildi, sineği kovdu, gözlerini açtı ve bana göz kırptı.

"Evet, evet, bu," dedi kesin bir sesle, "arkadaş olacağımızdan eminim. Annen doğa tarihini çok sevdiğini söyledi. İşte bak, hemen ortak noktamızı bulduk... bizi bağlayan bir şey, ha, ne dersin?"

Yelek cebine başparmağı ile işaretparmağını soktu, kocaman altın bir cep saati çıkardı ve sitemle baktı. İçini çekti, saati yerine koydu, sonra tel tel saçlarının arasında kahverengi bir çakıl taşı gibi parlayan kelini avucuyla ovuşturdu.

"Kuş yetiştirme bilimiyle uğraşıyorum, tabii amatörce," dedi alçakgönüllü bir tavırla, "koleksiyonumu görmek istersin diye düşünmüştüm. Derse başlamadan önce o tüylü yaratıklarla yarım saat geçirmenin zararı olmayacağını düşünüyorum. Hem bu sabah biraz geciktim, birkaçı taze su ister."

Gıcırdayan merdivenlerden evin en üst katına çıktık, yeşil çuhadan bir kapının önünde durduk. Kocaman bir anahtar destesi çıkardı; o doğrusu-

nu bulmaya çalışırken anahtarlar şıkır şıkır nağmeler çıkartıyordu. Sonunda buldu, kilide soktu, çevirdi, ağır kapıyı açtı. Birden odadan dışarı taşan parlak ışıkla gözlerim kamaştı ve kulakları sağır eden bir kuş sesleri korosu duydum; sanki Kralefsky evinin üst katındaki kasvetli koridorda Cennet'in kapısını açmıştı. Tavan arası geniş mi genişti, evin bütün üstünü kaplamıştı. Halı yoktu, tek eşya ortadaki büyük çam masaydı. Duvarlar ise zeminden tavana, kanat çırpan, cıvıldaşan kuşlarla dolu sıra sıra kocaman, havadar kafeslerle kaplıydı. Döşemedeki ince kuş yemi tabakası yüzünden yere bastıkça çakılların üstünde yürüyormuşsunuz gibi hoş bir çıtırdı duyuluyordu. Bunca kuş büyülemişti beni, odada ağır ağır gezinerek her kafese göz gezdirdim. Kralefsky ise (varlığımı unutmuşa benziyordu) masada duran büyük bir sulama kabını alarak kafesten kafese dolaşıp su taslarını dolduruyordu.

Önce hepsinin kanarya olduğunu sanmıştım, ama yanılmışım. Sevinçle gördüm ki parlak kırmızı, sarı, kara renkleriyle palyaço gibi boyanmış ispinozlar; yaz ortasında limon yaprağı gibi yeşil-sarı yeşil ispinozlar; çikolata-beyaz tüvit giysileriyle ketenkuşları; gül pembesi şişman göğüsleriyle şakrakkuşları, daha birçok kuş vardı. Odanın bir köşesindeki yerden tavana dar camlı kapıdan balkona çıkılıyordu. Balkonun iki ucuna büyük kuşhaneler konmuştu, birinde gösterişli muz sarısı gagasıyla kara kadife gibi bir karatavuk horozu, karşısındakinde ise lacivertten opale kadar uzanan harika semavi mavi tüyleriyle ardıçkuşu benzeri bir kuş yaşıyordu.

"Kaya ardıcı," dedi Kralefsky; kapıdan kafasını uzatıp kuşu gösterdi. "Geçen yıl yavruyken getirttim... Arnavutluk'tan. Ne yazık ki henüz kendisine bir hanım bulamadım."

Su kabını dostça ardıçkuşuna doğru salladı, sonra yine içeri girdi. Ardıçkuşu bana haydut gözlerle baktı, göğüs tüylerini kabarttı ve çok eğleniyormuş gibi art arda gıdakladı. Uzun uzun, hevesle baktım kuşa, sonra tavan arasına döndüm; Kralefsky hâlâ su taslarını dolduruyordu.

"Yardım etmek ister misin?" dedi; boş gözlerle bakıyordu. Elindeki kaptan güzelce cilalanmış ayakkabısının tekine su damlamaktaydı. "İki çift el olsa bu iş kolayca halledilir diye düşünmüşümdür hep. Şimdi, su kabını şöyle tutarsan... öyle... ben de tasları uzatırım... mükemmel! İşte bu! Çarçabuk bitireceğiz."

Böylece, ben küçük toprak tasları doldurdukça Kralefsky onları baş ve işaretparmaklarıyla dikkatle tutup bir çocuğun ağzına şeker tıkıyormuş gibi kafeslere koyuyordu. Çalışırken hiç ayırım gözetmeksizin benimle ve kuşlarla konuşuyordu; ses tonunu hiç değiştirmediğinden bazen bana mı, yoksa kafes sakinlerine mi bir şey söylüyor kavrayamıyordum.

"Evet, bugün kuşlar çok zinde. Güneş ışığından... güneş evin bu tarafına döndüğü anda şakımaya başlıyorlar. Daha çok yumurtlamalısın... topu topu iki tane, tatlım, iki tane. Neresinden bakarsan bak, böyle kuluçka olmaz. Bu yeni yemi beğendin mi? Senin de kuşun var mı? Burada son derece ilginç ispinozlar yaşıyor... temiz suya öyle şeyler yapma... Bazılarından yavru almak tabii çok zor, ama özellikle melezler uğraşmaya değiyor... ama tabii iki tane yumurtlarsan olmaz... seni yaramaz, *yaramaz*!"

Sonunda su koyma işi bitti, Kralefsky bir an durup kendi kendine gülümsedi, küçük bir havluya ellerini silerken kuşlarını seyretti. Sonra beni odada dolaştırdı. Her kafesin önünde duruyor, kuşun tarihçesini, atalarının kimler olduğunu, gelecekte onunla ne yapacağını anlatıyordu. Tombul, kırmızılı bir şakrakkuşunu memnuniyetle ve sessizce inceliyorduk ki, birden kuş cıvıltılarını bastıran gürültülü, titreşimli bir çınlama duyuldu. Hayretler içerisinde gürültünün Kralefsky'nin karnından bir yerden geldiğini fark ettim.

"Hay allah!" dedi dehşetle; acılı gözlerle bana bakıyordu. "Hay allah!"

Yelek cebine parmaklarını sokup saatini çıkardı. Minicik bir kaldıraca bastı, çınlama durdu. Gürültünün bu kadar sıradan bir nedeni olması beni hayal kırıklığına uğratmıştı; belirli aralıklarla karnı öten bir öğretmen dersleri çok çekici kılardı. Kralefsky sabırsızca saate baktı, sonra yüzünü buruşturdu.

"Hay allah!" diye alçak sesle yineledi, "saat on iki olmuş bile... zaman uçup gidiyor... Hay allah, buçukta gitmek zorundasın, değil mi?"

Saati cebine koydu, kelini sıvazladı.

"Eh," dedi sonunda, "sanırım yarım saatte herhangi bir bilimsel ilerleme kaydedemeyiz. Dolayısıyla, o zamanı sana hoş geçirmek üzere aşağıya, bahçeye inip kanarya otu yolmayı öneriyorum. Özellikle yumurtlama zamanlarında kuşlara çok faydalı, biliyor musun?"

Böylece bahçeye gidip Spiro otomobiliyle sokağın başına gelerek yaralı ördek sesi çıkaran kornasını çalana kadar kanarya otu yolduk.

"Otomobilin geldi," dedi Kralefsky nezaketle. "Bu arada yeşil otlardan epeyce toplamayı başardık. Yardımına paha biçemem. Şimdi, yarın tam saat dokuzda burada olursun, değil mi? İşte böyle! Bu sabahı boşa harcamadığımızı düşünebiliriz; bir bakıma tanışmış olduk, birbirimizi ölçüp biçtik. Bir dostluğun başlangıcında olduğumuzu umut ediyorum. Evet, bu çok önemli! Pekâlâ, yarına kadar *au revoir*, o zaman."

Gıcırdayan dökme demir bahçe kapısını kapatırken bana nazikçe el salladı, sonra arkasında kanarya otunun sapsarı çiçeklerinden bir iz bırakarak ve kamburu güllerin arasında bir görünüp bir kaybolarak, eve girdi.

Eve vardığımda herkes yeni öğretmenimi nasıl bulduğumu sordu. Ayrıntılara girmeden çok hoş olduğunu, çok iyi arkadaşlık edebileceğimizden emin olduğumu söyledim. İlk derste neler yaptığımızı sorduklarında da bir nebze dürüstlükle sabahı kuş bilimi ve botaniğe ayırdığımızı belirttim. Aile üyeleri tatmin oldu. Ama çok geçmeden iş derse geldiğinde Kralefsky'nin inatçı olduğunu anladım. Ne düşünürsem düşüneyim, beni eğitmeye kararlıydı. Dersler epeyce sıkıcıydı, çünkü herhalde on sekizinci yüzyılın ortalarında moda olan bir öğretim yöntemini benimsemişti. Tarih yenilir yutulur olmaktan uzak kocaman lokmalar halinde sunuluyor, tarihler ezberleniyordu. Oturup ilahi söyler gibi tekdüze bir sesle tekrarlıyorduk tarihleri, sonunda kafamız başka şeylerle meşgulken bile ağzımızdan çıkabilen büyülü sözlere dönüşmüşlerdi. Coğrafya Britanya Adaları'dan ibaretti; bundan hiç hoşlanmamıştım. Sayısız harita çiziyor, bütün ilçeleri ve köyleri üstüne yazıyorduk. İller ve kentleri, ayrıca önemli ırmakların isimlerini, bölgelerin ana ürünlerini, nüfuslarını, yığınla sıkıcı ve tamamen yararsız bilgileri ezbere öğrenmek zorundaydım.

Parmağını suçlarcasına bana uzatarak, "Somerset?" diye tiz bir sesle sorardı.

Bu bölge hakkında bir şeyler hatırlamaya umutsuzca çabalayarak kaşlarımı çatardım. Beynimin nasıl bir mücadele içinde olduğunu gören Kralefsky'nin gözleri kaygıyla büyürdü.

Somerset hakkında hiçbir şey bilmediğim anlaşıldığında, "Hele, hele," derdi. "Somerset'i bırakalım, Warwickshire'a gelelim. Pekâlâ, Warwickshire. Merkezi? Warwick! İşte bu! Peki, Warwick'te ne üretilir? Ha?"

Bana kalırsa Warwick'te bir şey üretilmiyordu, ama attım, kömür dedim. Hiç bıkmadan belirli bir ürünü söylemeye devam edersem (o sırada çalıştığımız yer neresi olursa olsun) er ya da geç doğru yanıtı buluyordum. Kralefsky yanlışlarıma gerçekten üzülüyordu; Essex'te paslanmaz çelik üretildiğini söylediğimde az kalsın ağlayacaktı. Garip bir tesadüfle bir soruya doğru yanıtı verdiğimde öğretmenimin duyduğu sevinç, uzun karamsarlık dönemlerine değiyordu.

Haftada bir kez, bir sabahı Fransızcaya ayırıp kendimize işkence ederdik. Kralefsky'nin Fransızcası nefisti; benim bu dili katlettiğimi duymaya katlanamıyordu. Sıradan ders kitaplarını kullanmanın yararsız olduğunu çok geçmeden keşfetti; onların yerine üç ciltlik bir kuş kitabına başladık. Yine de dersler çok çetin geçiyordu. Bazen, örneğin kırlangıcın tüyleri konusunu yirminci kere okuduğumuzda, Kralefsky ciddileşir, kitabı pat diye kapatır, hole koşup bir dakika sonra panama şapkasını giymiş vaziyette yeniden belirirdi.

"En iyisi biraz kendimizi tazeleyelim... kafamızdaki örümcek ağlarını temizleyelim... kısa bir yürüyüşe çıkalım," der, bu arada yüzünü buruşturarak *Les Petits Oiseaux de l'Europe*'a bir göz atardı. "Giderken kasabadan geçer, dönüşte kordondan yürürüz, ha? Mükemmel! Ama vaktimizi de boşa harcamayalım. Fırsat bu fırsattır deyip gündelik konuşma Fransızcamızı parlatalım, ne dersin? Yani, İngilizce konuşmak yok, her kelime Fransızca olacak. Böylece bu dile alışacağız."

Böylece neredeyse tek kelime etmeden kasabadan geçerdik. Bu yürüyüşlerin en güzel yanı, hangi yöne gidersek gidelim, eninde sonunda kendimizi kuş pazarında bulmaktı. Aynadaki bahçeye giren Alis gibiydik; büyük bir kararlılıkla ters yöne yürüsek de, çok geçmeden kendimizi bambu kafeslerin yığıldığı tezgâhlar ve kuş cıvıltılarıyla dolu küçük meydanda bulurduk. Burada Fransızca aklımızdan çıkıp cebir geometri, tarih, ilçe merkezleri gibi şeylerin yanına, belirsiz bir yere gidip kaybolurdu. Gözlerimiz parlayarak, yüzlerimiz kızarmış, bir tezgâhtan ötekine dolaşır, kuşları

dikkatle inceler, satıcılarla pazarlık ederdik; bir süre sonra ellerimiz kollarımız kafeslerle dolardı.

Sonra, Kralefsky'nin yelek cebindeki saatin zarif çınlayışıyla bu dünyaya avdet ederdik. Saati bulup durdurmaya çalışırken neredeyse elinden kafesleri düşürürdü.

"Hay allah! On iki olmuş! Nasıl da geçmiş vakit, ha? Şu ketenkuşunu tut lütfen, saati durdurayım... Teşekkür ederim... Çabuk olalım, ha? Yürüyerek dönemeyiz, yükümüz ağır. Hay allah! Faytona binelim. Lüzumsuz harcama tabii, ama çaresi yok, ha?"

Dolayısıyla koşa koşa meydandan karşıya geçer, kanat çırpan, cıvıldayan mallarımızı faytona yükler, Kralefsky'nin evine dönerdik; nal sesleriyle koşum şıngırtıları kuşların şakımasına karışırdı.

Kralefsky'ye birkaç haftadır çalışıyordum ki yalnız yaşamadığını öğrendim. Sabahları arada sırada bir aritmetik probleminin ya da ilçe merkezlerini saymanın ortasında durur, başını bir şey dinliyormuşçasına yana eğerdi.

"Kusura bakma," derdi. "Gidip anneme bakmalıyım."

Önce buna çok şaşırdım, çünkü bana göre Kralefsky annesi hâlâ sağ olamayacak kadar yaşlıydı. Epeyce düşündükten sonra bunun tuvalete gideceğini söylemenin kibarcası olduğu sonucuna vardım; benim ailem bu konuda hayli pervasızsa da herkes bu düşünceyi paylaşmayabilirdi. Kralefsky'nin şimdiye kadar karşılaştığım bütün insanlardan daha sık tuvalete gittiği hiç aklıma gelmedi. Bir sabah kahvaltıda biraz fazlaca maltaeriği yediğimden tarih dersinin ortasında ne yazık ki oburluğumun etkileri ortaya çıktı. Kralefsky tuvalete gitme konusunda bu kadar titiz olduğuna göre, ben de isteğimi kibarca belirtmeliydim, yani onun garip terimini kullanmalıydım. Gözlerinin içine baktım ve annesini görmeye gitmek istediğimi söyledim.

"Annemi mi?" dedi afallayarak. "Annemi görmek mi? Şimdi mi?"

Niye şaşırdığını anlayamamıştım, başımı sallayarak evet dedim.

"Şey," dedi düşünceli düşünceli. "Elbette seni görmekten memnun olacaktır, ama gidip bakayım durumu uygun mu?"

Hâlâ şaşkın, odadan çıktı ve birkaç dakika sonra döndü.

"Annem seni göreceğine sevindi," dedi, "ama ortalık biraz dağınıkmış, kusura bakmasın dedi."

Tuvaletten insanmış gibi söz etmenin kibarlığı biraz abartmak olduğunu düşünüyordum, ama Kralefsky'nin bu konuda epeyce tuhaf davrandığı göz önüne alınırsa, suyuna gitmenin iyi olacağı kanısına vardım. Annesinin berbat durumda olmasına aldırmadığımı, zaten bizimkinin çoğu zaman öyle olduğunu söyledim.

"Eh... şey... tabii... öyledir herhalde," diye mırıldanarak bana garip garip baktı. Beni koridordan geçirdi, bir kapıyı açtı. Kocaman, gölgeler içinde bir yatak odasına girince tam anlamıyla şaşkına döndüm. Burası bir çiçek ormanıydı; her yer vazolar, taslar, kaplarla doluydu, her birinin içine de, yeşil gölgeli bir mağaranın duvarındaki mücevherler gibi parlayan güzelim çiçekler konmuştu. Odanın öteki ucunda devasa bir yatak vardı, yatakta ise bir yastık yığınına yaslanmış vaziyette, çocuk gibi minicik biri oturuyordu. Çok yaşlı olmalıydı; düzgün, narin yüzünün taze bir mantarınki kadar yumuşacık ve kadifemsi derisi incecik kırışıklıklarla kaplıydı. Asıl şaşırtıcı olan kadının saçlarıydı. Gümrah dalgalar halinde omuzlarına yayılıyor, yatağın yarısına kadar uzanıyordu. Hayal edebileceğiniz en gür, en güzel kızıl-kestane saçlardı, yanıyormuş gibi parıltılar saçıyor, bana sonbahar yapraklarını ve tilkinin pırıl pırıl kışlık kürkünü hatırlatıyordu.

Yatağın yanındaki iskemleye gidip oturan Kralefsky, "Anneciğim," diye yavaşça seslendi. "Anneciğim, Gerry seni görmeye geldi."

Yataktaki mini mini insan incecik solgun gözkapaklarını kaldırdı ve bir kuşunki kadar parlak ve zekâ dolu iri ela gözlerle bana baktı. Çok güzel biçimli, yüzüklerle dolu narin elini kızıl-kestane saçlarının arasından çıkarıp bana uzattı; yaramaz yaramaz gülümsüyordu.

"Beni görmek istemeniz büyük bir iltifat," dedi yumuşacık, kısık bir sesle. "Bugünlerde herkes benim yaşımdakileri sıkıcı buluyor."

Utanarak bir şeyler mırıldandım. Parlak gözler neşeli pırıltılar saçarak bana baktı. Yaşlı kadın karatavuk gibi fıkırdayarak güldü, eliyle beni yatağa davet etti. "Gelin, oturun," dedi, "gelin oturun, biraz konuşalım."

Yatağa oturabilmek için kızıl-kestane saç yığınını yavaşça kaldırıp kenara çektim. Saçlar yumuşacık, ipeksi, ağırdı; parmaklarımın arasından alev rengi bir dalga gibi kaymıştı. Bayan Kralefsky bana gülümsedi, bir boğum saçı parmaklarının arasında büktü. Kıvılcım saçtı saçlar.

"Gururlanacağım bir bu kaldı," dedi, "güzelliğimden kalan tek şey."

Gümrah saçlara onunla ilgisi olmayan başka bir yaratık, bir kedi ya da köpekmiş gibi baktı ve sevgiyle okşadı.

"Tuhaf," dedi, "çok tuhaf. Biliyor musunuz, bir teorim var. Bazı güzel şeyler kendilerine âşık oluyor, Narcissos gibi. Olunca da yaşamak için yardıma ihtiyaç duymuyorlar; kendi güzelliklerine öyle dalıyorlar ki yalnızca bunun için yaşıyor, böylece besleniyorlar. Demek ki ne kadar güzelseler, o kadar güçlü oluyorlar; bir döngü içinde yaşıyorlar. Saçlarım da öyle yaptı. Kendi kendine yeterli, yalnızca kendisi için uzuyor, yaşlı bedenimin harabeye dönmesi onu hiç etkilemedi. Öldüğümde tabutumu saçlarımla döşeyecekler, bedenim toprak olduktan sonra bile uzamaya devam edecek."

Kralefsky, nazikçe azarladı annesini. "Anne, böyle konuşmamalısın. Böyle marazi şeyler düşünmenden hoşlanmıyorum."

Başını çevirip oğluna sevgiyle baktı, yavaşça güldü.

"Ama bu marazi bir düşünce değil, John. Yalnızca bir teori," dedi. "Ayrıca ne kadar güzel bir kefen olacak, düşünsene."

Mutlulukla gülümseyerek saçlarına baktı. Kralefsky'nin saati sessizlikte çın çın öttü. Öğretmenim irkildi, saatini çıkarıp uzun uzun seyretti.

"Hay allah!" diyerek yerinden fırladı. "Yumurtalar çatlamış olmalı. Bir dakika iznini rica edeceğim anne, olur mu? Gidip bakmalıyım."

"Koş, koş," dedi kadın. "Sen gelene kadar Gerry ile sohbet ederiz... bizi merak etme."

"Aferin!" diye haykıran Kralefsky, gökkuşağını delip geçen bir köstebek gibi çiçek sıralarının arasında zıplayarak odadan çıktı. Kapı ardından kapandı ve Bayan Kralefsky başını bana çevirip gülümsedi.

"Derler ki," diye söze başladı, "derler ki benim gibi ihtiyarlayınca bedeniniz yavaşlar. Ben inanmıyorum buna. Yo, bence yanlış. Benim teorime göre, bedeniniz yavaşlamıyor, size *ayak uydurmak için hayat yavaşlıyor*. Anlıyor musun? Her şey uyuşmuş gibi, üstelik her şey böyle ağır çekim hareket ettikçe, olan biteni daha iyi fark edebiliyorsun. Neler görüyorsun neler! Daha önce aklına bile getirmediğin olağanüstü şeyler oluyor çevrende. Harika bir serüven, harika!"

Mutlulukla içini çekip odasını gözden geçirdi. "Çiçekleri ele alalım," diyerek odayı dolduran rengârenk bitkileri gösterdi. "Çiçeklerin konuştuğunu işittin mi hiç?"

İyice merakım kabarmıştı, başımla hayır dedim. Çiçeklerin konuşması düşüncesi benim için yepyeni bir şeydi.

"Sana temin ederim ki konuşuyorlar," dedi. "Birbirleriyle uzun uzun sohbet ediyorlar... en azından sohbet olduğunu tahmin ediyorum, ne dediklerini anlamıyorum tabii. Sen de benim gibi yaşlanınca onları duyabileceksin, ama elbette bu gibi konularda açık fikirli olursan. Çoğu kişi der ki insan yaşlanınca hiçbir şeye inanmaz, hiçbir şeye şaşırmaz, böylece fikirlere daha açık olur. Saçma! Tanıdığım bütün ihtiyarlar yeniyetmeliklerinden beri kafalarını kabuk bağlamış kurşuni midyeler gibi sıkı sıkı kapalı tutanlar."

Bana keskin bir bakış fırlattı.

"Deli olduğumu mu düşünüyorsun? Aklım yerinde değil, ha? Sohbet eden çiçeklerden söz ediyorum, öyle ya?"

Hemen itiraz ettim; gerçekten de öyle düşünüyordum. Çiçekler aralarında konuşuyor olabilirler, dedim. Yarasaların çıkarttığı incecik sesleri benim duyduğumu, ama çok tiz perdeden oldukları için yaşlı birinin o sesleri duyamayacağını belirttim.

"Tastamam bu, tastamam bu!" diye sevinçle bağırdı. "Ses dalgaları meselesi. Nedeni de anlattığım yavaşlama süreci. Gençken farkına varılamayan başka bir şey de, çiçeklerin kişiliği oluşu. Tıpkı insanlar gibi, onlar da birbirinden çok farklı. Bak, sana göstereyim. Şu gülü görüyor musun, tek başına tasın içinde duranı?"

Köşede duran küçük bir masanın üzerinde, küçük gümüş bir tasın içinde muhteşem, kadifemsi bir gül vardı; öyle koyu bir lâl rengiydi ki neredeyse siyahmış gibi görünüyordu. Harikulade bir çiçekti, taçyaprakları mükemmel bir kıvrıma sahipti, tomurcuğu yumurtadan yeni çıkmış bir kelebeğin kanadındaki tüyler kadar lekesiz ve yumuşacıktı.

"Ne güzel değil mi?" diye sordu Bayan Kralefsky. "Harika, değil mi? İki haftadır duruyor. İnsanın inanası gelmiyor. Getirdiklerinde tomurcuk değildi. Yo, hayır, iyice açılmıştı. Ama biliyor musun, öyle hastaydı ki, yaşayacağını düşünmedim. Kesen, onu bir demet papatyanın arasına koyacak

kadar umursamaz davranmış. Ölümcül bir davranış, kesinlikle ölümcül. Papatya ailesinin genellikle ne kadar zalim olduğunu bilemezsin. Köylü, kaba çiçeklerdir papatyalar. Gül gibi soylu bir çiçeği onların arasına koymak belaya davet çıkarmaktır. Gül buraya geldiğinde başını öyle eğmiş, öyle solmuştu ki papatyaların arasında olduğunu bile fark etmedim. Ama talihi varmış, konuşmalarını duydum. Lafa başladıklarında kestiriyordum, özellikle de çok kavgacı olan şu sarılar konuşuyordu. Elbette ne dediklerini anlamadım, ama sesleri çok *korkunç* çıkıyordu. Önce kimle konuştuklarını kavrayamadım; kendi aralarında tartışıyorlar sandım. Sonra yataktan çıkıp baktım, bir de ne göreyim, zavallı gülü ortalarına almış öldüresiye taciz ediyorlar. Hemen çıkardım onu, kendi başına bir yere koydum ve yarım aspirin verdim. Aspirin güllere çok iyi gelir. Krizantemlere madeni drahmi, güllere aspirin, ıtırşahilere brendi, begonya gibi etli çiçeklere de bir damla limon suyu vermeli. Papatyaların komşuluğundan kurtulup da biraz destek alınca, hemen canlandı, çok minnettar görünüyor. Bana teşekkür etmek için mümkün olduğu kadar uzun bir süre güzelliğini koruyacağa benziyor."

Gümüş tasında pırıl pırıl parlayan güle sevgiyle baktı.

"Evet, çiçeklerden çok şey öğrendim. İnsanlara benziyorlar. Çok fazlasını bir araya koyarsan birbirlerinin sinirine dokunuyor, hemen soluyorlar. Bazı türleri karıştırdın mı, korkunç bir sınıf farkı ortaya çıkıyor. Tabii su çok önemli. Bazı insanların çiçeklerin her gün suyunu değiştirmeyi iyilik sandıklarını biliyor musun? Feci! Öyle yaparsan çiçeklerin öldüğünü *duyarsın*. Suları haftada bir değiştiririm, vazoya da bir avuç toprak koyarım, capcanlı kalırlar."

Kapı açıldı, Kralefsky zaferle gülümseyerek içeri girdi.

"Yumurtaların hepsi çatladı!" diye ilan etti. "Dördü birden. Öyle seviniyorum ki. Kuluçkaya ilk yatışı olduğundan biraz kaygılıydım."

"Çok sevindim, şekerim," dedi Bayan Kralefsky, gerçekten sevinmişti. "Senin için çok iyi oldu. Eh, biz de çok ilginç bir sohbette bulunduk. En azından benim için ilginçti."

Ayağa kalkarak benim için de ilginç olduğunu söyledim.

"Yine beni görmeye gel, eğer canını sıkmamışsam," dedi. "Düşüncelerimi biraz acayip bulacaksın sanırım, ama dinlemeye değer şeylerdir."

Geniş saç pelerinin altında yatarak bana gülümsedi ve bir elini kaldırarak kibarca güle güle dedi. Kralefsky'nin ardından giderken kapıda durup döndüm, ona gülümsedim. Kıpırdamadan yatıyordu, saçlarının ağırlığına boyun eğmişti. Elini yine kaldırıp salladı. Yarı karanlıkta, çiçekler ona yaklaşıyormuş, bir şeyler anlatsın diye yatağın etrafını çevirmişler gibi geldi bana. Harabe halindeki yaşlı kraliçe, fısıldaşan saraylı çiçekleriyle çevrili, debdebe içinde katafalkında yatıyordu.

On Beşinci Bölüm

SİKLAMEN KORUSU

Villadan yarım mil kadar ötede epeyce geniş, konik bir tepe vardı; ot ve çalı bürümüştü her yanını ve üstünde geniş mersinliklerin birbirinden ayırdığı üç küçük zeytinlik yer alıyordu. Bu zeytinliklere Siklamen Korusu diyordum, çünkü mevsimi gelince zeytin ağaçlarının altı morumsu kırmızı ve şarap kırmızısı siklamen çiçekleriyle kaplanıyordu; çevrede hiçbir yerde yetişmediği kadar gür ve sıktı burada siklamenler. Pul pul soyulan gösterişli yuvarlacık soğanları midye yatağı gibi toplu haldeydi; koyu yeşil, beyaz damarlı yaprakları, çağlayan gibi güzelim çiçekleriyle kırmızı lekeli kar tanelerinden yapılmışa benziyordu.

Siklamen Korusu insanın bir öğleden sonrasını geçirebileceği mükemmel bir yerdi. Zeytinlerin gölgesine yatıp tarlaları, üzüm bağları, meyve bahçeleriyle mozaiğe benzeyen vadiyi, ağaç gövdelerinin arasından parlayan, nazikçe, tembelce kıyıya sürtünürken binlerce kıvılcım saçan denizi seyredebilirdiniz. Tepede hafif, kendine has bir yel eserdi. Vadide hava ne kadar sıcak olursa olsun, üç zeytinlik daima rüzgârlıydı; yapraklar fısıldaşır, siklamen çiçekleri durmadan birbirlerine baş eğip selam verirlerdi. Yorucu bir kertenkele avından sonra, sıcak başınıza vurmuşken, giysiniz terden sarkmış, rengi atmışken, üç köpek pembe dillerini sarkıtıp eski minyatür lokomotifler gibi solurken dinlenecek ideal yerdi. Tam da böyle bir avdan sonra köpeklerle birlikte dinlenirken iki yeni hayvan edinmem, dolaylı yoldan hem Larry'yi hem de Bay Kralefsky'yi etkileyecek bir dizi tesadüfe yol açtı.

Köpekler dilleri dışarıda kendilerini siklamenlerin arasına atmış, bedenlerini mümkün olduğunca serin toprağa serebilmek için arka bacaklarını açmış, karınüstü yatıyorlardı. Gözleri yarı kapalıydı, salyaları çenelerine akmıştı. Mükemmel sırt desteği olabilmek için son yüzyılı doğru biçimde büyüyerek geçiren bir zeytin ağacına yaslanmış, tarlaları seyrediyor, hareket eden minik rengârenk noktalardan hangilerinin köylü dostlarım olduğunu bulmaya çalışıyordum. Ta aşağıda, olgunlaşmış, sarışın, dört kö-

şe bir mısır tarlasının üstünde küçük, siyah beyaz benekli malta haçına benzeyen bir biçim belirdi, ekilmiş alanların bir ucundan öbür ucuna hızla kaydıktan sonra oturduğum tepeye yöneldi. Bana doğru uçarken saksağan kısa, tiz, ağzı yiyecekle doluymuş gibi boğuk çıkan üç kahkaha attı. Epeyce ötedeki bir zeytin ağacının içine doğru ok gibi daldı; bir sessizlik oldu, sonra yaprakların arasından cırtlak, kesik kesik bir koro işitildi, sesler iyice yükselip ağır ağır azaldı. Saksağanın yavaşça, uyarırmış gibi bir kahkaha daha attığını duydum, yaprakların arasından fırlayıp yine tepenin altına doğru uçmaya başladı. Kuş nokta haline gelene, ufuktaki bağların karmakarışık kıvrımları arasında uçuşan bir toz tanesi olana kadar bekledim, sonra ayağa kalkıp garip seslerin geldiği ağacın çevresinde sakınarak dolaştım. Yüksekteki dalların arasında, gümüş yeşili yaprakların gizlediği büyük, oval, tüylü bir futbol topuna benzeyen bir çalı çırpı yığını gördüm. Heyecanla ağaca tırmanmaya başladım; köpekler ağaç gövdesinin altında toplaşıp beni merakla izlediler. Yuvaya yaklaştığımda aşağı baktım, karnıma bir sancı saplandı, çünkü bana hevesle bakan köpeklerin yüzleri sıçankulağı çiçeği kadar küçük görünüyordu. Terli avuçlarımla dalların arasında yolumu buldum, rüzgârın karıştırdığı yaprakların arasındaki yuvayla aynı hizaya gelince çömeldim. Müthiş bir yapıydı: dikkatle iç içe geçirilmiş çırpılardan bir sepet, ortasında da derin bir çamur yığını ve ince kökler. Duvara küçük bir giriş deliği açılmış, dikenli çalılarla çevrelenmişti. Yuvanın yanları ile sazlardan örülmüş kubbeli çatısı da diken kaplıydı. En sebatkâr kuş meraklısının bile cesaretini kıracak gibi tasarlanmıştı.

Aşağı bakmamaya çalışarak dal boyunca karnımın üzerine uzandım ve elimi dikkatle dikenli delikten sokup çamur yığınını karıştırdım. Parmaklarımın yumuşacık, titreyen tüy ve derilere değdiğini hissedebiliyordum; o tiz koro yine başlamıştı. Parmaklarımı tombul, sıcacık bir civcivin etrafına doladım ve dışarı çektim. Ne kadar sevinçli olursam olayım, civcive hiç de güzel denemeyeceğini itiraf etmeliyim. Uçları kıvrılmış yassı sarı gagası, yarı açık sulu gözleriyle sarhoş, budala bir görünümü vardı. Kara tüy kökleriyle ete rasgele, gevşekçe bağlanan derisi kat kat, kırışıktı. İki sıska bacağının arasında kocaman, sarkık bir karın vardı, derisi öyle inceydi ki altındaki iç organlarını hayal meyal görebiliyor-

dunuz. Bebek, karnını su dolu balon gibi yayarak avucumda oturdu, umutla cırıldadı. Yuvayı yoklayıp üç civciv daha buldum, hepsi de elimdeki kadar iğrençti. Epeyce düşünüp her birini dikkatle inceledikten sonra, ikisini alıp diğer ikisini anaya bırakmaya karar verdim. Bana adil bir davranış gibi geldi, annenin de itiraz etme fırsatı bulacağını sanmıyordum. En büyüğü (çabucak büyüyecekti) ile en küçüğünü (çok zavallı görünüyordu) seçip gömleğimin içine koydum, sakınarak aşağı, köpeklerin yanına indim. Hayvanat bahçesinin yeni üyeleriyle tanıştırılınca Widdle ile Puke derhal ikisinin de yenebilir olduğuna karar verip, vardıkları sonucun doğru olup olmadığını anlamaya çalıştılar. Onları azarladıktan sonra kuşları Roger'a gösterdim. Her zamanki gibi kokladı, bebekler uzun cılız boyunlarını uzatıp kırmızı ağızlarını beş karış açarak aç aç cırıldamaya başlayınca telaşla geriledi.

Yeni ev hayvanlarımı eve taşırken onlara ne isim vereceğimi bulmaya çalıştım; villaya vardığımda hâlâ bu konuyla uğraşıyordum. Ailemin diğer üyeleri kasabaya yaptıkları alışveriş seferinden dönmüş, otomobilden iniyorlardı. Avuçlarımdaki civcivleri göstererek uygun bir isim düşünmelerini istedim. Hepsi bir göz atıp kendilerine özgü şekilde tepki verdiler.

"Ne tatlılar değil mi?" dedi Margo.

"Onları neyle besleyeceksin?" diye sordu annem.

"Ne iğrenç şeyler!" dedi Leslie.

"Yine mi!" dedi Larry yüzünü buruşturarak.

"Oooy, küsük bey Gerris," dedi Spiro, iğrenmişe benziyordu. "Bunlar da ne?"

Soğuk bir edayla, bunların bebek saksağanlar olduklarını, bu konuda kimsenin fikrini sormadığımı, bütün istediğimin onlara isim bulmakta yardım etmeleri olduğunu belirttim.

Ailem yardım havasında değildi.

"Zavallı analarından çekip alınmış şeyler," dedi Margo.

"Kendi başlarına bir şey yiyecek kadar büyümüşlerdir umarım, tatlım," dedi annem.

"Allah askına! Bu Gerris de neler bulup getirir!" dedi Spiro.

"Dikkat et de bir şey aşırmasınlar," dedi Leslie.

"Aşırmak mı?" diye telaşla sordu Larry, "Hırsız olan kargalardır sanıyordum."

"Saksağanlar da aşırır," dedi Leslie, "saksağanlar berbat hırsızlardır."

Larry cebinden kâğıt yüz drahmi çıkararak civcivlerin tepesinde salladı. Hemen başlarını göğe kaldırıp boyunlarını uzattılar, ağızlarını açtılar ve deli gibi cırıldamaya, bir aşağı bir yukarı oynamaya başladılar. Larry telaşla geri çekildi.

"Haklıymışsın!" diye heyecanla bağırdı. "Gördünüz mü? Bana saldırıp paramı almaya çalıştılar!"

"Saçmalama tatlım. Aç bunlar!" dedi annem.

"Sen saçmalama anne... bana nasıl saldırdıklarını görmedin mi? Para yüzünden... bu yaşta bile bir suçlunun içgüdülerine sahipler. Gerry bunları evde tutmamalı; Arsène Lupin'le[a] yaşamaya benzeyecek. Nerede buldunsa oraya götür bırak, Gerry."

Masumca bir yalan atıp bunu yapamayacağımı, çünkü annelerinin onları terk edeceğini, o zaman da açlıktan öleceklerini anlattım. Beklediğim gibi annem ile Margo hemen benim safıma geçtiler.

"Zavallıcıkların açlıktan ölmelerine izin veremeyiz," diye itiraz etti Margo.

"Onları evde beslemenin bir zararı olacağını sanmıyorum," dedi annem.

"Pişman olacaksınız," dedi Larry. "Belayı davet etmek bu. Bütün evi soyup soğana çevirecekler. Bütün değerli eşyalarımızı gömüp başına silahlı bekçi dikmek zorunda kalacağız. Çılgınlık bu."

"Saçmalama, tatlım," dedi annem onu yatıştırmak için. "Kafese koyarız kuşları, yalnızca hava alsınlar diye çıkarırız."

"Hava alsınlar ha?" diye bağırdı Larry. "O pis gagalarında yüz drahmilik banknotlarla uçuşmalarının adı da hava almak olacak herhalde."

Saksağanların herhangi bir şeyi çalmalarına asla izin vermeyeceğime söz verdim. Larry öldürücü bir bakış fırlattı bana. Kuşların hâlâ birer

a Fransız yazar Maurice Leblanc'ın (1864-1941) yarattığı, bir dizi serüvenin kahramanı kibar hırsız. –ç.n.

isim beklediğini belirttim, ama kimse uygun bir şey bulamadı. Titreşen bebeklere baktık, hiçbir şey gelmiyordu aklımıza.

"Bu pisleri ne yapacaksınız?" diye sordu Spiro.

Biraz da sinirlenerek evde besleyeceğimi, ayrıca onların piç değil saksağan olduklarını söyledim.

"Ne diyosunus bunlara?" diye sordu Spiro, kaşlarını çatmıştı.

"Saksağan, Spiro, saksağan," dedi annem. Heceleye heceleye, ağır ağır konuşuyordu.

Spiro öğrendiği bu yeni kelimeyi kafasında evirdi çevirdi, kendi kendine tekrar etti, iyice ezberledi.

"Saksan," dedi sonunda, "saksan, değil mi?"

"Saksağan, Spiro," diye düzeltti Margo.

"Ben de onu söylüyorum," dedi Spiro öfkeyle. "Saksan."

O anda kuşlarımıza isim bulmaktan vazgeçtik; onlar artık Saksanlar idi.

Saksanlar müthiş bir oburlukla her şeyi yutup yetişkin hale geldiklerinde, Larry varlıklarına o kadar alışmıştı ki, sözde suça yatkın oldukları iddiasını unutup gitmişti. Sepetlerinin tepesine tüneyip kanatlarını var güçleriyle çırpan pırıl pırıl tüylü, tombul, geveze Saksanlar birer masumiyet timsaliydi adeta. Uçmayı öğrenene kadar her şey yolunda gitti. İlk aşama masadan verandaya atlamaktı; kanatlarını telaşla çırparak kayıyor, beş metre ötede verandanın taşlarına küt diye çarpıyorlardı. Kanatlarının gücü arttıkça, cesaretleri de arttı ve çok geçmeden ilk uçuşlarını gerçekleştirip villanın çevresinde atlıkarınca gibi döndüler. Güneşte pırıldayan uzun kuyrukları, asmanın altından geçmek için pike yaptıklarında kanatlarının hışırtısı öyle güzeldi ki herkesi seyretmeye çağırdım. Seyirci bulunca Saksanlar gitgide hızlanmaya, birbirlerini kovalamaya başladılar, uçarken duvara ancak bir karış kala dönüveriyorlar, manolyanın dallarında cambazlık yapıyorlardı. Alkışlarımızı duyup kendine biraz fazlaca güvenen biri mesafeyi ölçemedi, asmaya çarptı; verandaya düştüğünde artık cesur hızlı pilot değil, avucuma alarak okşadığımda ağzını açıp yalvarırcasına cırıldayan perişan bir tüy yığınıydı. Yine de kanatlarına hükmetmeyi öğrendiklerinde Saksanlar çabucak villanın girdisini çıktısını öğrendiler; artık haydutluğa hazırdılar.

Ziyaret edilebilecek en iyi yerin mutfak olduğunu çok iyi biliyorlardı; eşikte durmak, içeri adım atmamak koşuluyla. İçeride biri varsa oturma odası ile yemek odasına asla girmezlerdi. Sevinçle karşılanacakları tek yatak odasının benimki olduğunu da kavramışlardı. Elbette annemin ya da Margo'nun odasına girebilirlerdi, ama durmadan onu yapma bunu yapma sözleri işitmekten bıkmışlardı. Leslie yalnızca pencerede durmalarına izin veriyordu, ama kazara silahı ateş aldığında onu ziyaret etmekten vazgeçtiler; hem sinirleri bozulmuştu, hem de Leslie'nin canlarına kastettiğini düşünüyorlardı. Ama asıl merak ettikleri, adeta büyülendikleri yatak odası tabii ki Larry'ninkiydi. Nedeni de bir türlü içeri girip etrafa göz atma fırsatı bulamamış olmalarıydı. Daha pencere pervazına kondukları anda, hiddet haykırışlarıyla karşılaşıyorlardı, ardından art arda füze atışları başlıyor, böylece çareyi manolya ağacının güvenli dalları arasına kaçmakta buluyorlardı. Larry'nin tutumunu hiç anlamamışlardı; bu kadar gürültü patırtı çıkardığına göre içeride sakladığı bir şey vardı ve bunun ne olduğunu bulmak onların göreviydi. Zamanı dikkatle seçtiler, Larry'nin yüzmeye giderken penceresini açık bıraktığı bir öğleden sonrayı beklediler.

Larry dönene kadar Saksanların ne halt ettiklerini keşfedemedim. Kuşların ortalarda olmadığını görmüş, ama tepeden aşağı üzüm çalmaya gittiklerini düşünmüştüm. Kabahat işlediklerini biliyorlardı, belliydi bu, çünkü her zaman gevezelik ettikleri halde bu kez yağmayı büyük bir sessizlik içinde yürütmüşler ve (Larry'ye bakılırsa) pencere pervazında nöbetleşe erkete durmuşlardı. Larry yokuş yukarı çıkarken birinin pencerede olduğunu dehşetle gördü, gazap çığlıkları savurdu. Kuş bir uyarı kahkahası attı, öteki de dışarı çıktı, birlikte manolya ağacına uçup meyve bahçesine girerken yakalanmış okul çocukları gibi fısıldaşıp kıkırdadılar. Larry eve daldı, odasına koşarken beni görüp kolumdan tuttuğu gibi yukarı sürükledi. Kapıyı açtığında acılar içindeki bir ruhun iniltisini kopardı.

Saksanlar odayı kayıp planları arayan gizli servis ajanları gibi altüst etmişlerdi. El yazısı dolu ya da daktilo edilmiş sayfalar sonbahar yaprakları gibi yere saçılmış, çoğuna da pek güzel desenler halinde delikler açılmıştı. Saksanlar kâğıda dayanamazlardı. Daktilo masada gayet sağlam duruyordu ama halka halka dışarı uğramış şeritleri, benek benek pisletilmiş tuş-

larıyla boğa güreşi arenasında bağırsakları dışarı çıkmış ata benzemişti. Halı, yatak ve masanın üstü, ortalığa saçılmış kâğıt tutturgaçlarıyla kırağı yağmış gibiydi. Larry'nin uyuşturucu kaçakçısı olduğundan kuşkulanan Saksanlar karbonat kavanozuyla kahramanca savaşmışlardı; bu sayede kitaplar artık başı karlı sıradağlara benziyordu. Masa, yer, Larry'nin elle yazdığı roman sayfaları, yatak, özellikle de yastık, yeşil ve kırmızı mürekkebe batırılmış pençe izleriyle oluşturulmuş sanatkârane ve sıradışı bir zincir deseniyle bezeliydi. Sanki her kuş en sevdiği renkteki mürekkep hokkasını devirmiş, pençesini batırıp batırıp yürümüştü. Fazla dikkat çekmeyen mavi mürekkebe dokunulmamıştı.

"İşte bu bardağı taşıran son damla," dedi Larry titreyen sesiyle. "Gerçekten son damla. Ya bu kuşları zaptedersin, ya da bizzat boyunlarını kırarım."

İtiraz ettim; Saksanları suçlayamazsın dedim. Onlar meraklı kuşlar diye açıkladım, başka türlü davranmak ellerinden gelmiyor, öyle yaratılmışlar. Karga kabilesinin bütün üyeleri, diye sürdürdüm sözümü, savunmam gittikçe ateşli bir hal alıyordu, doğal olarak meraklıdır. Saksanlar yanlış bir şey yaptıklarını bilmiyorlar.

"Karga kabilesi hakkında nutuk dinlemek istemiyorum," dedi Larry tehditkâr bir sesle. "İster doğuştan olsun ister edinilmiş, saksağanların ahlak anlayışlarıyla da ilgilenmiyorum. Ben şunu söylüyorum: Ya bunlardan kurtulursun, ya kafese kapatırsın, ya da kanatlarından başlayarak bütün tüylerini yolarım."

Bu tartışma sürerken öğle uykusu uyuyamayacaklarını anlayan ev halkı neler olup bittiğini anlamak için toplandı.

Darmadağın olmuş odaya bir göz atan annem, "Aman allahım, tatlım ne yaptın?" diye sordu.

"Anne, hiç havamda değilim, saçma sapan sorular sorma."

Leslie, dedikleri bir bir çıkan bir peygamber edasıyla, "Saksanlar yapmıştır," dedi, "kayıp bir şey var mı?"

"Hayır, kayıp yok," dedi Larry acı acı; "hiç olmazsa bunu bana reva görmediler."

"Kâğıtlarını berbat etmişler," dedi Margo.

Larry derin derin soluyarak bir an ona baktı.

"Arife tarif ne gerek," dedi sonunda. "Felaketi tarif için de en beylik sözü bulup çıkarmakta ustasındır. Kader karşısında edecek laf bulamama yeteneğine imreniyorum doğrusu."

"Kabalaşmana gerek yok," dedi Margo.

"Larry öyle demek istemedi, tatlım," dedi annem, yalan atıyordu; "tabii çok üzüldü."

"Üzüldüm mü? *Üzüldüm mü?* Bu bitli akbabalar bir çift eleştirmen gibi kanat çırparak geliyor, henüz bitmemiş romanımı yırtıp üstünü pisliyor ve sen de üzüldüğümü söylüyorsun, öyle mi?"

"*Son derece* sinir bozucu, tatlım," dedi annem; olaya hak ettiği önemi vermeye çalışıyordu. "Ama Saksanların bunu bile bile yapmadıklarından eminim. Kavrayamazlar ki... ne de olsa kuş onlar."

"Başlama sen de," dedi Larry hiddetle. "Zaten karga kabilesinin doğru yanlış duygusu hakkında bir nutuk dinledim. Bu ailenin hayvanlara bayılmasından fenalık geldi bana. Bahane diye antropomorfik birtakım zırvalar dinliyorum. Neden hepiniz Saksağana Tapanlar tarikatı kurup dua etmek için de hapishane inşa etmiyorsunuz? Ağzınızdan çıkanları duyan kabahatin bende olduğunu düşünür; odamın Hunlarca yağmalanmışa benzemesinin suçu sanki bende. Pekâlâ, şimdi söyleyeceğimi dinleyin: Bu kuşların hemen icabına bakılmazsa, ben bakacağım."

Larry cinayet işlemeye hazır gibiydi; Saksanların tehlikeli bölgeden uzaklaştırılmalarının iyi olacağına karar verdim, çiğ yumurta göstererek yatak odama girmelerini sağladım ve onları sepetlerine soktuktan sonra yapılacak en iyi işin ne olduğunu düşünmeye başladım. Kafese kapatılmaları gerektiği açıktı, ama çok büyük olmasını istiyordum, oysa öyle kocaman bir kuşhaneyi kendi başıma yapamazdım. Ailemden yardım istemenin yararı yoktu, ben de kuşhane yapımı konusunda Bay Kralefsky'yi kandırmaya karar verdim. Bir gününü gelip bizimle geçirebilirdi. Kafes bitince bana güreş dersi verme fırsatı da bulabilirdi. Güreş dersi alabilmek için uygun fırsatı yakalamayı epeydir bekliyordum, işte ideal an gelmişti. Güreş, Bay Kralefsky'nin gizli marifetlerinden yalnızca biriydi; bunu bir süre önce keşfetmiştim.

Kralefsky'nin hayatta annesi ve kuşlarından başka büyük bir merakı olduğunu keşfetmiştim: Kafasında tamamen hayali, garip ve eğlenceli maceralarla dopdolu bir dünya kurmuştu. Maceraların iki ana karakteri oluyordu: Kendisi (kahraman) ve karşı cinsin bir üyesi (genel olarak 'bir hanım' denirdi ona). Bana anlattığı hikâyelere inanmışa benzediğimi görünce gitgide cesaretlenmiş, gün be gün özel cennetine bir adım daha atmama izin vermişti. Bir sabah kahve ve bisküvi arası verdiğimizde başlamıştı her şey. Sohbet her nasılsa köpeklere kaymış, bir buldok köpeğim olmasını çok istediğimi itiraf etmiştim; bu yaratıkların çirkinliğini dayanılmaz derecede çekici buluyordum.

"Ah, evet, buldoklar!" dedi Kralefsky. "Güzel hayvanlar, güvenilir ve cesur. Ne yazık ki *bull-terrier*'ler hakkında aynı şey söylenemez."

Kahvesini höpürdeterek bana utangaç utangaç baktı. Ağzından laf almamı beklediğini hissederek *bull-terrier*'lere neden güvenilmeyeceğini sordum.

"Tehlikeli!" dedi dudaklarını silerek. "*Son derece* tehlikeli hayvanlar!"

Sandalyesine yaslandı, gözlerini kapattı ve iki elinin parmaklarını dua edercesine birleştirdi.

"Çok iyi hatırlıyorum... bir keresinde, yıllarca önce ben İngiltere'deyken bir hanımı o vahşi yaratıkların saldırısından kurtarmıştım."

Gözlerini açıp bana bir göz attı; dikkatle dinlediğimi görünce tekrar kapadı ve sözüne devam etti.

"Güzel bir bahar sabahıydı, Hyde Park'ta yürüyüşe çıkmıştım. Vakit erken olduğundan kimseler yoktu. Kuş sesleri dışında park sessizdi. Epeyce yürümüştüm ki birden derinden gelen bir uluma işittim."

Sesi heyecanlı bir fısıltıya dönüşmüştü; gözleri hâlâ kapalı, dinliyormuş gibi başını bir yana çevirdi. O kadar gerçekçiydi ki neredeyse ben de papatyaların arasında vahşi havlamalar duyacaktım.

"Önce önemsemedim. Herhalde köpeğin biri sincapları kovalayıp eğleniyor dedim kendi kendime. Birden o korkunç ulumalara yardım çığlıklarının karıştığını duydum." Sandalyesinde kaskatı kesildi, kaşlarını çattı, burun delikleri titreşti. "Ağaçların arasından koştum, birden karşımda korkunç bir manzara belirdi."

Durdu, elini alnında gezdirdi, sanki manzarayı hatırlamaya dayanamıyordu.

"Orada, sırtını ağaca yaslamış bir hanımefendi duruyordu. Eteği yırtılmış, paramparça olmuştu, ısırılmış bacakları kanlar içindeydi; küçük bir açılır kapanır sandalyeyle kızgın bir *bull-terrier*'yi uzaklaştırmaya çalışıyordu. Ağzı köpükler içinde olan hayvan atlıyor, hırlıyor, bir açık bulmaya çalışıyordu. Hanımefendinin gücünü yitirmek üzere olduğu belliydi. Kaybedilecek zaman yoktu."

Hayali sahneyi daha iyi görebilmek için gözleri sımsıkı kapalı, ayağa kalktı, omuzlarını dikleştirdi, yüzüne bir meydan okuma, her ne olursa olsun umurumda değil ifadesi, bir hanımefendiyi *bull-terrier*'den kurtarmak üzere olan erkek ifadesi verdi.

"Kalın bastonumu kaldırdım, ileri atıldım, hanımefendiye cesaret vermek için yüksek sesle bağırdım. Sesimi duyan köpek derhal üstüme atladı, korkunç homurtular çıkarıyordu, ama kafasına kafasına öyle bir vurdum ki bastonum kırıldı. Hayvan sersemlemiş, ama gücünü kaybetmemişti. Orada duruyordum, savunmasızdım, hız aldı ve çenesini sonuna kadar açarak boğazıma atladı."

Bütün bu gösteri boyunca Kralefsky'nin alnı terlemişti; durup mendilini çıkardı ve alnını sildi. Sonra ne oldu diye sordum, Kralefsky parmak uçlarını yine birleştirdi, devam etti.

"Yapılacak tek şey vardı. Binde bir olasılıktı, ama şansımı denemeliydim. Hayvan yüzüme atladığı anda elimi ağzına daldırdım, dilini yakaladım ve mümkün olduğu kadar kıvırdım. Dişlerini bileğime geçirdi, kan fışkırdı, yine de bırakmadım, hayatımın buna bağlı olduğunu biliyordum. Bana yüzyıllarmış gibi gelen bir süre köpek kendini oradan oraya attı. Yorulmuştum. Artık dayanamayacaktım. Sonra birden, hayvan kıvrandı ve kendini bıraktı. Başarmıştım. Yaratığı kendi dili boğmuştu."

Kendimden geçmişçesine içimi çektim. Harika bir hikâyeydi, gerçek bile olabilirdi. Gerçek olmasa bile hayatta böyle şeyler olmalıydı, öyle hissediyordum. Kralefsky'ye sempati duydum; hayat ona boğulacak bir *bull-terrier* bağışlamayınca o da kendi yaratmıştı. Köpekle mücadele edişini çok cesurca bulduğumu söyledim. Kralefsky gözlerini açtı, açıkça belli olan

coşkum onu mutlu etmiş, yüzü kızarmıştı. Alçakgönüllü bir tebessüm belirdi yüzünde.

"Yok canım, o kadar cesur değilim," diye düzeltti. "Hanımefendi zor durumdaydı; bir centilmenin elinden başka bir şey gelmezdi. Yok, hayır, gelmezdi."

Ne kadar zevkle, isteyerek dinlediğimi gören Kralefsky'nin kendine güveni arttı. Başka maceralarını da anlattı; hepsi bir öncekinden daha heyecanlıydı. Fark ettim ki, eğer bir sabah aklına ustalıkla bir fikir sokarsam, ertesi sabah, hayal gücü olay örgüsünü kurma fırsatı bulduğunda, mutlaka o fikir çevresinde dönen bir macera dinliyordum. Yüreğim çarparak bir Murmansk yolculuğundaki ("orada bir işim vardı") deniz kazasında nasıl yalnızca bir hanımefendi ile kendisinin kurtulduğunu dinledim. İki hafta boyunca hanımefendi ile bir buz dağının üzerinde sürüklenmişler, giysileri donmuşmuş, arada bir balık ya da martı yakalayıp çiğ çiğ yiyorlarmış, ama sonra kurtulmuşlar. Eğer Kralefsky'nin keskin zekâsı olmasa gemi onları görmeyebilirmiş: Hanımefendinin kürkünü yakıp işaret vermiş.

Hele Suriye çöllerinde ("hanımefendiyi bazı mezarları göstermeye götürürken") haydutlara esir düşmeleri hikâyesine bayılmıştım; soyguncular güzel arkadaşını rehine tutma tehdidi savurunca, onu bırakın beni alın demişti. Ama haydutlar belli ki hanımefendinin daha çekici bir rehine olacağını düşünüp reddetmişti önerisini. Kralefsky kan dökülmesinden nefret ederdi, ama o koşullarda bir centilmenin elinden başka ne gelirdi ki? Çizmesine sakladığı hançerle altısını birden öldürmüştü. Birinci Dünya Savaşı'nda, elbette gizli servisteydi. Sakal bırakarak kılık değiştirip başka bir İngiliz casusuyla buluşup bazı planlar almak üzere düşman hatlarının gerisine indirilmişti. Casusun bir hanımefendi oluşu nedense beni hiç şaşırtmadı. İdam mangasından kurtuluşları (planlarla birlikte) bir yaratıcı zekâ başyapıtıydı. Kralefsky'den başka kim düşünebilirdi silah deposuna gizlice girip tüfekleri kurusıkı doldurup silahlar ateşlendiğinde ölü taklidi yapmayı?

Kralefsky'nin olağanüstü hikâyelerine öyle alışmıştım ki, olası bir şey anlattığında genellikle inanıyordum ona. Sonunu hazırlayan da işte bu oldu: Bir gün anlattığı hikâyede gençken Paris'te bir akşamüstü yürüyorken dev gibi, kaba bir adamın bir hanımefendiyi taciz ettiğini görüyordu.

Centilmen içgüdüleri ayağa kalkan Kralefsky hemen o anda bastonuyla adamın kafasına vurmuştu. Meğer adam Fransa güreş şampiyonu değil miymiş? Bunun bir onur meselesi olduğunu, hesaplaşmaları gerektiğini söylemiş, Kralefsky kabul etmiş. Adam ringe çıkıp güreşmeyi önermiş. Tarih belirlenince Kralefsky antrenmanlara başlamış ("sadece sebze ve bol bol antrenman"), büyük gün geldiğinde kendini hiç bu kadar zinde hissetmemişmiş. Rakibi –tanımlamasına bakılırsa hem kafaca, hem yapıca Neandertal insana çok benziyordu– Kralefsky'nin kendisiyle aynı kıratta olduğunu anlayınca şaşırmış. Bir saat kadar ringte güreşmişler, ikisi de rakibini aşırtamamış. Derken Kralefsky bir Japon arkadaşının öğrettiği bir oyunu hatırlamış. İri yarı rakibini önce bir döndürmüş, sonra bir çekişte kaldırmış, havada çevirmiş ve ringten dışarı fırlatmış. Zavallı adam öyle kötü yaralanmış ki üç ay hastanede yatmış. Kralefsky'nin haklı olarak işaret ettiği gibi, bir hanımefendiye el kaldıracak kadar aşağılık bir serseriye adil ve uygun bir cezaydı bu.

Bu hikâyeyle merakım uyanınca Kralefsky'ye bana güreşin basit kurallarını öğretip öğretemeyeceğini sordum; zor durumdaki bir hanımefendiye rastlarsam yararı olurdu. Kralefsky pek istekli görünmedi; belki daha sonraki bir tarihte, geniş bir yerde bana birkaç oyun öğretebilirdi.

Kralefsky bu olayı unutmuş, ama ben unutmamıştım. Dolayısıyla Saksanlara yeni ev yapımına yardım etmeye geldiği gün, ona verdiği sözü hatırlatmayı kafama koydum. Çayımızı içerken uygun bir sessizlik doğmasını bekledim, sonra Kralefsky'ye Fransa güreş şampiyonuyla ünlü karşılaşmasını hatırlattım. Kralefsky bu olayın kendisine hatırlatılmasından hiç mi hiç hoşlanmamışa benziyordu. Yüzü soldu, telaşla beni susturdu.

"Böyle şeylerle ulu orta böbürlenilmez," dedi boğazını yırtarcasına fısıldayarak.

Bana güreş dersi verirse bu kadar alçakgönüllü oluşuna bile saygı göstermeye razıydım. Yalnızca basit birkaç numara öğrenmek istediğimi belirttim.

"Eh," dedi Kralefsky, dudaklarını yaladı; "sanırım sana bir iki başlangıç tutuşu gösterebilirim. Ama iyi bir güreşçi çok uzun sürede yetişir, biliyorsun sanırım."

Sevinçle, aile üyelerinin bizi seyredebileceği verandada mı, yoksa gözlerden ırak oturma odasında mı çalışmak istediğini sordum. Kralefsky oturma odasında karar kıldı. Dikkatin dağılmaması çok önemlidir, dedi. Böylece eve girdik, eşyaları kenara çektik, Kralefsky zoraki bir tavırla ceketini çıkardı. Güreşin temel ve en önemli ilkesinin rakibin dengesini bozmaya çalışmak olduğunu açıkladı. Rakibi belinden kavrayıp yana doğru hızla iterek bunu yapabilirdim. Ne demek istediğini beni yakalayıp yavaşça kanepeye atarak gösterdi.

Parmağını uzatarak "Şimdi!" dedi, "meseleyi kavradın mı?"

Evet, dedim, meseleyi kavramıştım.

"Aferin!" dedi Kralefsky. "Şimdi sen beni at."

Öğretmenime layık olabilmek için büyük bir hevesle atıldım. Odanın öte yanından fırladım, göğüs çevresinden yakaladım, kaçmasın diye bütün gücümle sıktım, sonra bir bilek hareketiyle en yakın koltuğa doğru attım. Ne yazık ki tam koltuğa fırlatmaya gücüm yetmedi ve öğretmenim koltuğu ıskalayarak yere öyle bir düştü ki haykırışı bütün ev halkının verandadan odaya üşüşmesine yetti. Yüzü bembeyaz olmuş inleyen güreş şampiyonunu kanepeye götürdük, Margo da brendi getirmeye koştu.

"Ne yaptın adamcağıza?" diye sordu annem.

Öğrettiklerini uygulamaktan başka bir şey yapmadığımı söyledim. Kendisini fırlatmamı söylemişti, ben de fırlatmıştım. Bu kadar basitti olan biten ve suçlanacak bir neden göremiyordum.

"Gücünün farkında değilsin, tatlım," dedi annem, "Daha dikkatli olmalısın."

"Ne sersemce bir iş," dedi Leslie, "öldürebilirdin adamı."

Larry laf olsun diye, "Güreşirken ömür boyu sakatlanan birini tanımıştım," dedi.

Kralefsky'nin iniltileri arttı.

"Gerçekten, Gerry, budalaca işler yapıyorsun," dedi annem. Belli ki Kralefsky'nin ömür boyu tekerlekli sandalyeye mahkûm olacağını düşünmüş, perişan olmuştu.

Bana kalırsa haksız eleştirilerle karşı karşıyaydım, sinirlenmiştim. Suçun bende olmadığını yineledim. Birini nasıl fırlatacağım gös-

terilmişti bana, sonra da aynısını yapmam söylenmişti. Ben de fırlatmıştım.

Larry, "Sana böyle yere fırlatmanı söylemediğinden eminim," dedi, "belkemiğini incitebilirdin. Tanıdığım şu adamın belkemiği muz gibi ikiye ayrılmıştı. Çok acayipti. Kemik parçalarının etinden fırladığını..."

Kralefsky gözlerini açıp Larry'ye ıstırapla baktı.

"Acaba biraz su içebilir miyim?" dedi alçak sesle.

Tam o sırada Margo brendiyle döndü, Kralefsky'ye biraz içirdik. Yanaklarına yine renk geldi, tekrar yatıp gözlerini kapattı.

"Eh, en azından doğrulabiliyorsun, bu iyi işaret," dedi Larry neşeyle. "Yine de güvenilir bir işaret olduğuna inanmıyorum. Merdivenden düşüp belkemiğini kıran bir ressam tanıyorum. Bir hafta yürüdükten sonra anladılar durumunu."

"Aman allahım, gerçekten mi?" dedi Leslie, ilgilenmişti. "Sonra ne oldu ona?"

"Öldü," dedi Larry.

Kralefsky doğrulup oturdu, azıcık gülümsedi.

"Lütfen, Spiro'nun beni otomobille götürmesini temin ederseniz sevinirim. Kasabaya gidip bir doktora görünmenin iyi olacağını düşünüyorum."

"Elbette Spiro götürür sizi," dedi annem. "Theodor'un laboratuvarına gidip röntgen çektirmelisiniz. İçiniz rahat eder."

Solgun ama kendine gelmiş olan Kralefsky'yi sardık sarmaladık, otomobilin arka koltuğuna yavaşça oturttuk.

"Theodor'a söyleyin de Spiro'yla durumunu belirten bir not göndersin bize," dedi annem. "Kısa sürede iyileşeceğinizi umarım. Başınıza böyle bir iş gelmesine çok üzüldüm. Gerry çok dikkatsiz davrandı."

Kralefsky'nin zafer anıydı bu. Istıraplar içinde ama umursamıyormuş gibi tebessüm etti ve elini güçsüzce salladı.

"Lütfen, lütfen üzülmeyin. Artık düşünmeyin bu konuyu," dedi. "Çocuğunuzu suçlamayın; kabahat onda değildi. Ben biraz idmansız kalmışım."

O gece geç vakitte Spiro Theodor'un notuyla geri geldi.

Sayın Bayan Durrell,
Kralefsky'nin röntgenlerini çektim, anlaşılan iki kaburgasını kırmış. Biri maalesef epeyce kötü. Kırıkların nedenini söylemedi, ama epeyce bir güç uygulanmış olmalı. Neyse ki bir hafta kadar sargılarını çıkarmazsa, kalıcı bir hasar olmayacak.
Hepinize saygılarımı sunarım,
Daima sizin,

Theodor.

Hamiş. Acaba son perşembe size geldiğimde küçük kara bir kutu bırakmış olabilir miyim? İçinde çok ilginç bazı anofeller vardı, anlaşılan kaybettim. Lütfen bir bakıp bana bildirir misiniz?

On Altıncı Bölüm

ZAMBAKLI GÖL

Kafesleri çok büyük olsa da Saksanlar hapsedilmeye kızmışlardı. Doymaz bir meraka sahip olduklarından, olan biteni araştırıp yorum yapamamayı son derece sinir bozucu buluyorlardı. Yalnızca evin ön tarafını görebildiklerinden, arkada bir şey olduğunda neredeyse çılgına dönüyor, kafeslerinde deli gibi uçarak daireler çiziyor, öfkeyle söyleniyor, neler olduğunu görebilmek için kafalarını tellerden dışarı çıkarıyorlardı. Böyle hapis olunca vakitlerinin çoğunu çalışmaya ayırmışlardı; Yunanca ve İngilizce dillerinde, bir de doğanın seslerini taklit etmede sağlam bir temel ediniyorlardı. Aile üyelerini adlarıyla çağırmayı çarçabuk öğrenmişlerdi. Spiro otomobiline binip tepeden aşağı inene kadar kurnazca bekler, sonra kafesin köşesine koşup "Spiro... Spiro... Spiro," diye çığlıklar atarlar, Spiro frenlere asılır, kim çağırıyor diye bakmak üzere geri gelirdi. Ayrıca hem Yunanca hem İngilizce birbiri ardından "Git!" ve "Gel!" diye bağırarak köpekleri şaşkına çevirip masumca eğlenirlerdi. Çok zevk aldıkları başka bir numara ise, bütün gün zeytinlerin altında umutla eşelenen zavallı talihsiz tavukları aldatmaktı. Belirli zamanlarda hizmetçi mutfak kapısına gelerek acayip hıçkırığa benzer gürültüler ve düdük gibi sesler çıkarırdı; tavuklar bunun yem işareti olduğunu bilir, biri sihir yapmış gibi bir anda arka kapıda toplaşırlardı. Saksanlar bu yem saati sesini kapar kapmaz, zavallı tavukları perişan ettiler. Günün en uygunsuz saatini, yani tavukların bir süre gıdaklayıp büyük çaba harcadıktan sonra küçük ağaçların dallarına tünemelerini ya da güzel bir uyku çekmek üzere mersinlerin gölgesine çekilmelerini beklerlerdi. Tavuklar tam uyuklamaya başladığında Saksanlar yem çağrısına başlar, biri hıçkırık sesini, diğeri ise düdük sesini çıkarırdı. Tavuklar endişeyle etrafa bakar, her biri ötekisinin yaşam belirtisi göstermesini beklerdi. Saksanlar bu kez daha kışkırtıcı, daha acil bir sesle çağrıyı tekrarlardı. Birden, kendini ötekiler kadar denetleyemeyen bir tavuk gıdaklayarak zıplar, Saksanların kafesine doğru koşar, diğerleri de gıdaklayarak, kanat çırparak olanca hızlarıyla onu izlerdi. Birbirlerinin ayaklarını ezerek, birbirlerini gagalayarak kıyameti kopa-

rarak, karmakarışık, soluk soluğa bir kalabalık halinde kafesin önüne dizilir, Saksanlara bakarlardı. Siyah beyaz zarif kostümleri içindeki Saksanlar ise onları seyredip gülüşürlerdi; sanki homurdanan namuslu köylüleri kandırmış bir çift şehirli dolandırıcıydılar.

Saksanlar köpekleri sever, ama her fırsatta onları kızdırmaktan hoşlanırlardı. Özellikle Roger'ı severlerdi; o da sık sık onları ziyaret eder, kulaklarını dikerek kafes tellerinin yanına yatardı. Saksanlar kafesin içinde, Roger'ın burnundan bir karış uzakta oturur, alçak, hışırtılı bir sesle onunla konuşur, arada bir müstehcen şaka yapmış gibi kaba kaba kahkaha atarlardı. Roger'ı ötekiler kadar kızdırmaz, Puke ile Widdle'a yaptıkları gibi yumuşacık çekici seslerle telin yanı başına getirip sonra da kuyruğunu çekmeye asla kalkışmazlardı. Saksanlar genel olarak köpeklerle iyi geçinir, ama onların köpeğe benzemelerinden, köpek gibi davranmalarından hoşlanırlardı. Dolayısıyla Dodo aramıza karıştığında Saksanlar onun köpek olduğuna kesinlikle inanmadılar ve baştan itibaren onunla alay edip, hor gördüler.

Dodo, Dandy Dinmont denen cinstendi. Bu cins köpekler uzun, şişman, tüy kaplı balonlara benzerler; kısa çarpık bacakları, kocaman patlak gözleri ve dalgalanan uzun kulakları vardır. Garip gelecek ama, bu acayip, biçimsiz cins köpeğin aramıza karışmasının nedeni annemdi. Bir dostumuzda bu köpeklerden bir çift vardı; dişisi (yıllarca kısır kaldıktan sonra) altı yavru doğurmuştu. Zavallı adam altı yavruya birden iyi yuva bulayım derken aklını kaçırmak üzereydi; annem bütün iyi niyeti ve düşüncesizliğiyle birini alacağını söyleyiverdi. Bir gün öğleden sonra yavru seçmek üzere yola çıktı, hiç de akıllıca olmayan bir kararla bir dişi seçti. O sırada yalnızca erkek köpeklerin yaşadığı bir eve dişi köpek getirmenin basiretsiz bir davranış olacağını aklına getirmemişti. İşte böylece, (geri zekâlı bir sosise benzeyen) yavruyu koltuğunun altına kıstırarak otomobile bindi ve aileye yeni katılan üyeyi göstermek üzere zaferle eve döndü. Durumu herkesin hatırlayacağı bir olaya çevirmeye kararlı yavru otomobile bindiği andan indiği ana kadar durmadan kusmuştu. Verandada toplanmış olan ev halkı, annemin patlak gözlü, uzun sarkık bedenini hareket ettirebilmek için var gücüyle çabalayan minik bacaklı, kulakları çılgınca sallanan, iki de bir durup çiçek tarhlarına kusan yeni köpeğini seyrediyordu.

"Ay, ne tatlı şey, değil mi?" dedi Margo.

"Aman allahım! Deniz salyangozuna benziyor," dedi Leslie.

"Anne! Hay allah!" dedi Larry; Dodo'ya isteksizce bakıyordu. "Bu Frankenstein köpeği nereden bulup çıkardın?"

"Ama çok tatlı," diye yineledi Margo. "Nesi var ki?"

Annem köpeğe gururla bakarak, "O bir dişi," dedi, "adı da Dodo."

"Başlangıç olarak iki yanlışımız var," dedi Larry. "Birincisi, hayvana konacak en berbat isim, ikincisi, üç erkek köpeğin bulunduğu bir eve dişi köpek getirmek bela aramaktır. Bunların dışında, bakar mısınız şuna? Biçimine bakın! Nasıl bu hale gelmiş bu? Kaza falan mı geçirmiş, yoksa böyle mi doğmuş?"

"Saçmalama, tatlım; cinsi böyle. Böyle olmaları gerekiyor."

"Asıl sen saçmalama anne. Bu bir canavar. Kim bu biçim bir hayvan üretmek ister ki?"

Dachshund'ların da bu biçim olduğunu, porsukların ardından deliklere girebilmeleri için üretildiklerini anlattım. Dandy Dinmont'lar da muhtemelen aynı nedenle üretilmişlerdi.

"Bence lağım deliklerine girmek için üretilmişler," dedi Larry.

"İğrenç şeyler söyleme, tatlım. Çok tatlı küçük köpekler bunlar, çok da sadıklar."

"Kendileriyle ilgilenen her kim olursa olsun sadık olmaları şart. Bu dünyada fazla hayranları olmasa gerek."

"Köpek hakkında çirkin şeyler söylüyorsun. Hem güzellik hakkında konuşacak son kişi sensin. Güzellik yüzeyseldir, üstelik taş atmadan önce gözündeki merteğe dikkat etsen iyi olur," dedi Margo zafer kazanmış bir sesle.

Larry anlamamış gibiydi.

"Bu bir atasözü mü, yoksa *İnşaatçılar Dergisi*'nden alıntı mı?" diye sordu.

"Rüzgâr eken fırtına biçer demek istiyor galiba," dedi Leslie.

"Midemi bulandırıyorsun," dedi Margo burnunu havaya kaldırarak. "İyi o zaman, küçük Dodo'nun yanına, çiçek tarhına git."

"Hele, hele," dedi annem, "Tartışmayın. Bu benim köpeğim, onu seviyorum, işte o kadar."

Böylece Dodo eve yerleşti ve yapısındaki hatalar yüzünden derhal diğer üç köpekten daha çok dert çıkardı. Bir kere, arka bacağı sakattı; gece ya da gündüz herhangi bir vakitte, kalça eklemi hiç sebepsiz çıkma eğilimi gösteriyordu. Dünyaya hiç de tevekkülle bakmayan Dodo bu felakete öyle kulak tırmalayıcı çığlıklarla tepki gösteriyor ve çığlıklar öyle titreşerek yükseliyordu ki dayanmak mümkün değildi. Garip olan, yürüyüşe çıktığımızda ya da verandada top peşinde atlayıp zıplarken bacağının sorun çıkarmamasıydı. Ama geceleri, herkes sessizce oturup okurken ya da örgü örerken Dodo'nun bacağı çıkıverir, köpecik sırtüstü yuvarlanıp hepimizi ayağa fırlatan, ne yapacağımızı şaşırtan çığlıklar atmaya başlardı. Masajla bacağı yerine oturtana kadar Dodo bağırmaktan yorgun düşer, derin ve sakin bir uykuya dalardı, bizim sinirlerimiz ise artık hiçbir şeye aklımızı veremeyecek kadar boşalmış olurdu.

Dodo'nun epeyce kısıtlı bir zekâsı olduğunu çok geçmeden anladık. Kafasında bir seferde ancak bir düşünceye yer vardı, o düşünce aklına yerleşince her türlü muhalefete rağmen onu yapmakta ısrar ederdi. Daha baştan annemin kendisine ait olduğuna karar vermişti. Yine de fazla ısrarcı değildi, ama bir gün öğleden sonra annem kasabaya alışverişe inip Dodo'yu evde bıraktı. Annemi bir daha asla göremeyeceğine kanaat getiren Dodo yas tutmaya başladı; acıyla uluyarak evde badi badi dolanıyor, bazen acısı öyle yoğunlaşıyordu ki bacağı yerinden çıkıveriyordu. Annemin dönüşüne inanılmaz derecede sevindi, ama o andan itibaren belki yine kaçar diye annemi gözü önünden ayırmamaya karar verdi. Deniz salyangozu gibi anneme yapıştı, en fazla yarım metre ötesinde yatıyordu. Annem kalkıp odanın öbür köşesinden kitap ya da sigara almaya gittiğinde Dodo ona eşlik ediyor, beraberce dönüp yeniden oturuyorlar, Dodo annemin kaçma girişimini yine boşa çıkarmış olmanın rahatlığıyla derin bir iç geçiriyordu. Annem banyoya girdiğinde bile yanında durmakta ısrarlıydı; sıkıntıyla küvetin yanına uzanır, anneme utanç verici bir yoğunlukla bakardı. Onu banyonun dışında bırakma girişimleri Dodo'nun çılgınca uluyarak kendini kapılara vurması ve hemen hemen her zaman da kalçasının yerinden çıkmasıyla sonuçlanıyordu. Kapıda nöbet beklese de annemin banyoda güvende olamayacağı izlenimini edinmişti; prizden süzülüp kaçabileceğini düşünüyordu herhalde.

Roger, Widdle ve Puke önceleri Dodo'ya umursamaz bir hoşgörüyle baktılar; uzaklara yürüyemeyecek kadar şişman ve bastıbacaktı, onunla oynamaya kalkıştıklarında peşinden kovalıyorlar sanıyor, dört nala eve koşup uluyarak sığınacak birilerini arıyordu. Genel anlamda onu sıkıcı, ev halkına gereksiz bir katkı olarak gördüler. Ama bir gün fark ettiler ki Dodo'nun olağanüstü, müthiş zevk verici bir niteliği vardı: Tekdüze denecek kadar düzenli aralıklarla kızışıyordu. Dodo'nun hayatın gerçeklerine karşı masumca tavrı pek dokunaklıydı. Arada sırada birden popülerliğinin artmasına hem şaşırıyor, hem de korkuya kapılıyordu. Hayranları akın akın peşinden koşmaya başlayınca annem yanında kocaman bir sopayla dolaşmaya başlamıştı. Dodo, işte bu Victoria devrinden kalma masumiyeti yüzünden Puke'un şahane zencefil kaşlarının çekiciliğine kapılıverdi ve annem çay yapmaya giderken dalgınlıkla ikisini oturma odasında kapalı bırakınca ölümden beter bir kadere kurban gitti. Ani ve beklenmedik bir ziyarette bulunan İngiliz rahip ile karısını mutlu çiftin oynaştığı odaya alıp da normal bir sohbet sürdürmeye çalışan annemin ise başına ağrılar girdi, uzun süre kendine gelemedi.

Dodo dahil herkesi şaşırtan bir şekilde, bu birleşmeden bir yavru doğdu; annesinin bedenine ve babasının sıra dışı kızıl-beyaz lekelerine sahip, acayip, bebek ağlaması gibi sesler çıkaran bir yaratıktı. Aniden anne olmak Dodo'nun asabını bozdu, neredeyse sinir krizi geçirecekti, çünkü yavrusuyla kalmak ile anneme mümkün olduğunca yakın durmak arasında parçalanıyordu. Onun ruhi bunalımlar içinde olduğunu anlamamıştık. Sonunda Dodo bir çözüm buldu; annemin peşinden giderken yavrusunu da ağzında taşıyordu. Biz ne yaptığını anlayana kadar bütün bir sabahı böyle geçirdi; Dodo annemin topuklarında badi badi koşarken talihsiz bebeğin kafası ağzındaydı, bedeni öne arkaya sallanıyordu. Azarlamanın, yalvarmanın yararı olmayınca annem Dodo ve yavrusuyla birlikte yatak odasına kapanmak zorunda kaldı, yemeklerini tepsiyle götürüyorduk. Bu bile fazla işe yaramamıştı, annem koltuğundan kalktığı anda her an tetikte olan Dodo yavrusunu kaptığı gibi anneme ürkmüş gözlerle bakıyor, gerekirse peşinden koşmaya hazırlanıyordu.

"Bu durum sürerse yavrunun boynu zürafa gibi olacak," dedi Leslie.

"Biliyorum, zavallıcık," dedi annem, "ama ne yapabilirim ki? Sigara bile yaksam yavruyu ağzına alıyor."

"En basiti suya atıp boğmak," dedi Larry. "Zaten büyüyünce korkunç bir şey olacak. Annesiyle babasına baksanıza."

"Kesinlikle boğmayacaksın onu!" diye haykırdı annem, çok kızmıştı.

"Korkunçsun," dedi Margo, "Zavallıcık."

"Evet ama, saçma sapan bir durum var ortada, köpek yüzünden koltuğa çakılı kaldın."

"O benim köpeğim. Oturmak istiyorsam, otururum, o kadar," dedi annem kesin bir tavırla.

"Ne kadar süreyle? Aylar sürebilir."

"Bir şeyler düşüneceğim," dedi annem, vakarını korumaya çalışıyordu.

Annemin bir süre sonra bulduğu çözüm basitti. Hizmetçinin en küçük kızını yavruyu taşımak üzere tuttu. Dodo bu çözümü tatmin edici bulduğundan annem artık evde dolaşabiliyordu. Odadan odaya dolaşırken Doğulu bir hükümdar gibiydi; Dodo topuklarında geziniyor, dikkatinden gözlerini kısmış, dili dışarıda genç Sofia en arkadan, kollarında Dodo'nun büyük bir yastığa uzanmış acayip yavrusunu taşıyarak geliyordu. Annem bir noktada belirli bir süre kalacaksa Sofia yastığı büyük bir saygıyla yere koyuyor, Dodo hemen üstüne çıkıp derin bir iç geçiriyordu. Annem evin başka bir köşesine gidecekse Dodo yastıktan kalkar, silkelenir, geçit törenindeki yerini alır, Sofia da yastığı bir taç taşırmışçasına havaya kaldırırdı. Annem gözlüklerinin üstünden bölüğün hazır olup olmadığına bakar, başıyla onaylar, sonra işlerini görmek üzere hep birlikte yola çıkarlardı.

Her akşamüstü, annem köpeklerle yürüyüşe çıkar, ev halkı da onun tepeden aşağı ilerleyişini seyrederek çok eğlenirdi. En eski köpek olarak Roger alayın başına geçer, ardından Widdle ile Puke gelirdi. Sonra, başında inanılmaz derecede büyük, ona hareket eden bir mantar görünümü veren hasır şapkasıyla annem, bir elinde bulduğu ilginç yabani bitkileri kazıp çıkarmak için kullandığı büyük bir malayla yürürdü. Gözleri pörtlemiş, dili dışarıda Dodo ardından badi badi koşar, en arka safı ise yastığında yatan şehzadeyi büyük bir ciddiyetle taşıyan Sofia oluştu-

rurdu. Larry bu manzaraya Annemin Sirki diyordu. Pencereden avaz avaz bağırarak onu sinirlendirirdi.

"Eeeey, hanım hanım, şenlik ne zaman başlıyo, ha?"

Bir şişe saç çıkaran ilaç almıştı anneme; böylece, diye anlatıyordu, Sofia üzerinde deneyler yapabilir, onu sakallı kadına çevirebilirdi.

"Senin sirke bu lazım, hanım," diye çatlak bir sesle söyleniyordu, "şöyle klas bi şey. Sirk klas olacaksa, tek yolu sakallı kadın göstermektir."

Bütün bunlara rağmen annem her akşamüstü saat beşte tuhaf kervanını zeytinliklere doğru götürmeyi sürdürdü.

Adanın kuzeyinde Antiniotissa gibi hoş, çıngıraklı bir ismi olan büyük bir göl vardı. En sevdiğimiz yerlerden biriydi. Aşağı yukarı yarım kilometre kadar, kalın yele gibi sazlar ve kamışlarla çevrili, ince uzun ve sığ bir su tabakasıydı. Geniş, yumuşacık bir eğri oluşturan bembeyaz kumlarla kaplı bir tepecikle denizden ayrılıyordu. Göle giderken Theodor da mutlaka bizimle gelirdi, çünkü ikimiz göl kıyısındaki hendekler ve bataklık parçalarında zengin bir keşif alanı bulmuştuk. Kamışlık avla dolu olduğundan Leslie daima yanına tüfek alırdı, Larry ise kocaman bir zıpkın taşımakta ısrar eder, saatlerce gölün denize kavuştuğu yerdeki deredeki büyük balıkları zıpkınlamaya çabalardı. Annemin eli kolu yiyecek sepetleri, bitki koymak için boş sepetler ve bulduğu bitkileri çıkarmak üzere bahçe araçlarıyla dolu olurdu. Margo mayosu, büyük havlusu ve güneş losyonuyla en basit donanıma sahipti. Bütün bu alet edevat düşünülürse, Antiniotissa'ya gezilerimiz büyük bir sefere çıkmaya benziyordu.

Ama gölün en güzel zamanı zambak mevsimiydi. Koy ile göl arasında kıvrılan kum tepeciği adada kum zambaklarının yetiştiği tek yerdi. Kuma gömülü tuhaf biçimsiz soğanlar yılda bir kez yeryüzüne kalın yeşil yapraklar ve beyaz çiçekler çıkarır, tepecik çiçekten bir buzula dönüşürdü. Bu mevsimde mutlaka göle giderdik, çünkü görülmeye değerdi. Dodo anne olduktan hemen sonra Theodor zambak zamanının geldiğini haber verdi, biz de Antiniotissa gezisi için hazırlanmaya başladık. Aramızda emzikli anne oluşunun işleri epeyce karıştıracağını fark ettik çok geçmeden.

"Bu kez tekneyle gitmek zorundayız," dedi annem; ördüğü karışık desenli, bulmacaya benzer yeleğe bakıp kaşlarını çatmıştı.

"Ama tekneyle iki kat uzun sürer yolculuk," dedi Larry.

"Otomobille gidemeyiz, tatlım. Dodo'nun midesi bulanır, hem zaten otomobile sığamayız."

Larry dehşet içinde, "O hayvanı götürmeyeceksin değil mi?" diye sordu.

"Ama mecburum, tatlım... iki ters, bir ilmek bırak... onu evde bırakamam... üç ters... biliyorsun neler olacağını."

"O zaman köpeğe özel araba tut. Köpek sığınağını yağma etmiş gibi gezmeye gidersem ne olayım."

"Dodo otomobile binemiyor. Sana anlatmak istediğim bu. Tutuyor onu... bir dakika konuşma tatlım, sayıyorum."

Larry usanmışçasına, "Ama bu çok saçma..." diye söze başladı.

"On yedi, on sekiz, *on dokuz, yirmi,*" dedi annem yüksek sesle ve şiddetle.

"Dodo otomobil gördüğü anda kusuyor diye uzun yoldan gitmemiz çok saçma."

"Oldu mu ya!" dedi annem sinirlenerek, "saydığımı unuttum. Ben örerken lütfen tartışma benimle."

"Peki, deniz tutmayacağını nereden biliyorsun?" diye ilgiyle sordu Leslie.

"Otomobil tutanları asla deniz tutmaz," diye açıkladı annem.

"İnanmıyorum," dedi Larry. "Kocakarı masalı, değil mi Theodor?"

"Bir şey söylemek istemem doğrusu," dedi Theodor. "Daha önce de duymuştum, ama bunda... şey... gerçeklik payı var mı, bilemem. Bütün bildiğim, şimdiye kadar beni otomobilin tutmadığı."

Larry boş boş baktı ona. "Peki bu neyi gösteriyor?" diye şaşkınlıkla sordu.

"Eh, beni deniz tutar," dedi Theodor basitçe.

"Harika!" dedi Larry. "Otomobille gidersek Dodo'nun midesi bulanacak, tekneyle gidersek Theodor hastalanacak. Seçin birini."

"Seni deniz tuttuğunu bilmiyordum, Theodor," dedi annem.

"Ne yazık ki öyle. Ayak bağı oluyor."

"Eh, bu havada deniz sakindir. Bir şey olmaz sanırım," dedi Margo.

"Ne yazık ki," dedi Theodor ayaklarının ucunda sallanarak, "fark etmiyor. En ufak... şey... kıpırtı bile dokunuyor. Hatta birkaç kez sinemaya gittim, fırtınalı denizde yol alan gemiler belirince... hm... yerimi terk etmek zorunda kaldım."

"Bunun basit çözümü ikiye ayrılmak," dedi Leslie. "Yarımız tekneyle gider, kalanlar da otomobille."

Annem, "İşte zekâ buna derim!" dedi annem. "Sorun çözülmüştür."

Ama sorun çözülmemişti, çünkü Antiniotissa yolunun heyelan dolayısıyla kapalı olduğunu, oraya otomobille gidemeyeceğimizi öğrendik. Ya deniz yoluyla gidecektik, ya da gitmeyecektik.

İnsanın soluğunu kesecek kadar sıcak bir gün olacağını haber veren ılık, sedefimsi bir şafakta yola çıktık. Aile üyelerini, köpekleri, Spiro ve Sofia'yı sığdırabilmek için hem *Denizayısı*'nı hem de *Bootle-Bumtrinket*'i almıştık. Tombul *Bootle-Bumtrinket*'i arkasına almak *Denizayısı*'nın hızını kesiyordu, ama başka çare yoktu. Larry'nin önerisiyle köpekler, Sofia, annem ve Theodor *Bootle-Bumtrinket*'e bindi, kalanımız da *Denizayısı*'na. Ne yazık ki Larry önemli bir unsuru dikkate almamıştı: *Denizayısı*'nın dümen suyu. Pervanenin yardığı su mavi camdan bir duvar gibi kıvrılıyor, tam *Bootle-Bumtrinket*'in geniş başına çarptığı sırada en yüksek düzeyine ulaşıyor, küçük tekneyi kaldırıyor, pat diye yine suya bırakıveriyordu. Uzun bir süre dümen suyunun nelere yol açtığını fark etmedik, motorun gürültüsü annemin imdat çığlıklarını bastırmıştı. Neden sonra durup *Bootle-Bumtrinket*'in yaklaşmasına izin verdiğimizde, yalnızca Theodor ve Dodo'nun değil, herkesin, tecrübeli, çetin bir denizci olan Roger'ın bile hastalandığını gördük. Hepsini *Denizayısı*'na aldık, sıra sıra yatırdık: Spiro, Larry, Margo ve ben *Bootle-Bumtrinket*'te konuşlandık. Antiniotissa'ya yaklaşırken herkes kendini daha iyi hissediyordu. Theodor dışında. O hâlâ mümkün olduğu kadar teknenin yan tarafında duruyor, gözlerini çizmelerinden ayırmıyor, sorulara tek heceli cevaplar veriyordu. Fosilleşmiş devasa gazete yığınları gibi dalgalı tabakalara ya da Colossus kütüphanesinin paslı, küfle kaplı enkazına benzeyen kızıl-kahverengi kayalardan oluşan son burnu dönünce *Denizayısı* ile *Bootle-Bumtrinket* gölün ağzındaki geniş mavi koya girdi. İnci beyazı kumsalın arka-

sında zambaklarla kaplı kum tepeciği vardı. Binlerce ak zambak güneşte ağzını göğe uzatmış fildişi borazanlara benziyor, ses yerine yaz aylarının özünü damıtmış ağır, nefis bir koku saçıyor, insan bu tatlı kokuyu tekrar tekrar içine çekip bir daha bırakmamak istiyordu. Motorun son hırıltıları bir an kayalarda yankılandı, sonra iki tekne fısıldaşarak kıyıya yaklaştı ve zambakların kokusu suyun üzerinden bize ulaştı.

Eşyalarımızı kıyıya taşıyıp beyaz kumlara yerleştirdikten sonra hepimiz kendi işimize daldık. Larry ile Margo sığ suda yatıp belli belirsiz yumuşacık şapırtılarla sallanarak şekerlemeye daldılar. Kazma kürekle silahlanan annem sirkini kısa bir yürüyüşe çıkardı. Soyunup donuyla kalan ve kara kıllı tarihöncesi insanlara benzeyen Spiro gölden denize akan derede çimdikten sonra, elinde çatal zıpkını, dizine kadar gelen saydam suda durarak ayaklarının dibinde oynaşan balık sürülerine bakmaktaydı. Theodor ve ben, gölün hangi yakası bizim olacak diye Leslie'yle kura çektik, ters yönlere doğru yola koyulduk. Göl kıyısında yarı yolu belirleyen sınır işareti çok büyük, iyice çarpık çurpuk bir zeytin ağacıydı. Oraya vardığımızda dönüp aynı yolu tersine izleyecektik; Leslie de kendi yakasında aynını yapacaktı. Böylece insanın kafasını karıştıran sık kamışlıklarda Leslie'nin bizi kaza eseri vurma olasılığı ortadan kalkmıştı. Theodor ile ben bir çift hevesli balıkçıl gibi su birikintilerinde, dereciklerde eğile kalka bir şeyler ararken, Leslie de gölün öte yakasındaki sık çalılıklarda yürüyordu; arada bir duyduğumuz patlamalar yankılanarak bize onun nereye kadar ilerlediğini gösteriyordu.

Öğle yemeği vakti geldiğinde, karnımız aç, kumsalda toplaştık; Leslie'nin av torbası kanlı tavşanlar, keklikler, bıldırcınlar, çulluklar ve tahtalı güvercinlerle doluydu; Theodor'un ve benim elimdeki deney tüpleri ve şişelerde minik yaşam örnekleri vardı. Ateş yakılmış, yiyecekler kilimlerin üzerine dağıtılmış, soğusun diye denize bırakılan şarap şişeleri getirilmişti. Larry kilimin bir köşesini kum tepeciğine doğru çekti, böylece uzandığında çepeçevre ak zambaklar olacaktı etrafında. Theodor dimdik, derli toplu oturuyor, yemeğini ağır ağır, biteviye çiğnerken sakalı oynuyordu. Margo zarifçe güneşe uzandı, meyve sebze yığınından kibar lokmalar almaya başladı. Annem ve Dodo büyük bir şemsiyenin altına

serilmişlerdi. Leslie tüfeğini kucağına alarak kuma çömelmiş, bir eliyle koca bir soğuk et parçasına yumulmuş, öbür eliyle dalgın dalgın tüfeğinin namlusunu okşamaya koyulmuştu. Yanı başımızda Spiro ateşin başına çömelmiş, kırışıklarla dolu yüzünden akan terler göğsündeki kara kürke düşerken, hemen oracıkta zeytin dallarından kesilmiş şişlere geçirdiği çullukları kebap yapıyordu.

Larry ışıldayan çiçeklerin arasında yattığı yerden, ağzındaki lokmayı yutmaya çalışarak "Cennet burası!" diye seslendi. "Sırf benim için yaratılmış sanki. Sonsuza kadar burada yatıp çıplak, tombul perilerin beni şarap ve yiyecekle beslemesini isterdim. Derin derin, düzenli nefes alırsam eğer, eninde sonunda, yüzyıllar geçtikten sonra elbette, bu kokuya gömülür, adeta mumyalanırdım, sonra bir gün sadık perilerim gelip beni bulamazlardı, yalnızca kokum kalmış olurdu. Biri bana şu nefis görünümlü incirlerden verebilir mi?"

"Bir zamanlar mumyalama konusunda çok ilginç bir kitap okumuştum," dedi Theodor coşkuyla. "Mısır'da ölüleri mumyalamak için çok çaba harcamışa benziyorlar. Beyni... şey... burundan çıkarma yöntemini çok yaratıcı bulduğumu belirtmeliyim."

"Bir tür kancayla burun deliklerinden dışarı alıyorlarmış, değil mi?" diye sordu Larry.

"Larry, tatlım, yemek yiyoruz..."

Yemek bitince yakındaki zeytinlerin gölgesine çekildik, cırcırböceklerinin keskin, rahatlatıcı şarkısı eşliğinde öğle sıcağını uyuklayarak geçirdik. Arada sırada birimiz kalkıp kendini denize atıyor, bir an serinledikten sonra uykuya devam etmek üzere dönüyordu. Saat dörtte, iri gövdesiyle öylece uzanmış, horuldayarak yatan Spiro, homurdanarak kendine geldi ve sallana sallana kumsala giderek çay suyu kaynasın diye ateşi canlandırdı. Geri kalanımız ağır ağır, rüyada gibi uyandık, iç çekerek, gerinerek kumsala, buhar püskürtüp mırıldanan çaydanlığa doğru ilerledik. Ellerimizde fincanlarımız, yarı uykulu, dalgın, gözlerimizi açmaya çalışırken bir kızılgerdan zambakların arasından çıktı, parlayan göğsü, ışıldayan gözleriyle zıplayarak bize doğru geldi. Üç dört metre uzağımızda durup bizi süzdü. Biraz eğlenceye ihtiyacımız olduğunu düşünerek nefis bir kemer meydana geti-

ren bir çift zambağın altına zıpladı, sahnedeymiş gibi poz verdi, göğsünü şişirdi ve akıcı, bülbül gibi bir şarkıya başladı. Bitirince böbürlenerek selam veriyormuşçasına aniden başını eğdi, sonra kahkahalarımızdan ürkerek zambakların arasında kaybolup gitti.

"Ne şeker şeyler bu kızılgerdanlar," dedi annem. "İngiltere'de ben bahçede uğraşırken yanımda saatlerce duran bir kızılgerdan vardı. Minicik göğüslerini öyle şişirmelerine bayılıyorum."

"Selam verirmiş gibi baş eğen şu giden," dedi Theodor, "diyebilirim ki... şey... göğsünü şişirdiğinde... bilirsiniz... biraz irice bir opera şarkıcısına benzedi."

"Evet, şöyle hafif, köpük gibi bir şarkıydı... Strauss sanırım," diye ona katıldı Larry.

"Operadan söz etmişken," dedi Theodor, gözleri pırıldayarak, "Korfu'da seyrettiğimiz son operayı anlatmış mıydım?"

Hayır, dedik, anlatmamıştı, sonra rahatça yerleşip hem hikâyenin, hem de Theodor'un hikâyeyi anlatışının tadını çıkarmaya hazırlandık.

"Hm... şu gezici opera kumpanyalarından biriydi, bilirsiniz. Atina'dan gelmişti galiba, belki de İtalya'dan. İlk gösteri Tosca idi. Kadın kahramanı oynayan şarkıcı olağanüstü... şey... gelişmişti, hep öyle olurlar ya. Bildiğiniz gibi, operanın son bölümünde kahramanımız kendini kalenin, daha doğrusu bir şatonun burcundan aşağı atar. İlk gece kadın şatonun burcuna tırmandı, son aryayı söyledi, sonra kendini aşağıdaki kayalara attı. Ne yazık ki anlaşılan sahne işçileri burcun altına kadının düşebileceği yumuşak bir şey koymayı unutmuş. Sonuç olarak düşüşün çatırtısı ve feryatlar duyulunca, gözlerimizin önünde aşağıdaki kayalarda parçalanmış bir ceset olduğu hayali canlanamadı tabii. Onun ölümüne ağlayan şarkıcı da kadının feryatlarını bastırabilmek için... şey... epeyce güçlü sesler çıkarmak zorunda kaldı. Kahramanımız doğal olarak bu olaydan son derece rahatsız olmuş, dolayısıyla ertesi gece sahne işçileri kadının rahatça düşebilmesi için ellerinden geleni yapmışlar. Epeyce sarsılan kahramanımız topallayarak da olsa... şey... son sahneye kadar oynamayı başardı. Yine son aryayı söyledi, burca çıktı ve kendini aşağı attı. Ne yazık ki ilk gösteride kadının düşmesi için fazla sert bir yer hazırlamış olan sahne işçileri bu kez tam ter-

sini yapmışlardı. Yığdıkları döşekler... şey... bilirsiniz ya, şu yaylı yataklar falan bu kez öyle esnekti ki kahramanımız çarptığı anda yukarı zıpladı. Dolayısıyla, bütün oyuncular... şeyde... ne diyorsunuz ona... hah, evet, sahne ışıklarının önünde birbirlerine onun öldüğünü söylerken, kahramanımızın başı burcun tepesinde iki üç kere belirdi, seyirciler de apışıp kaldı."

Hikâye anlatılırken yine zıplaya zıplaya yanımıza gelmiş olan kızılgerdan kahkahalarımızdan ürküp yine kaçtı.

"Yahu Theodor," diye protesto etti Larry, "eminim boş vakitlerinde oturup bu hikâyeleri uyduruyorsun."

"Yo, yo," dedi Theodor, bıyık altından gülüyordu. "Dünyanın başka bir yerinde olsam, gerçekten de uydurmak zorunda kalırdım. Ama burada, Korfu'da... sanat adeta... şey... olayların ardında kalıyor."

Çayımızı içip bitirince, Theodor ile birlikte yine göl kenarına gidip alacakaranlık basana kadar incelemelerimizi sürdürdük. Ağır ağır kumsala döndüğümüzde, Spiro'nun yaktığı ateşin alevleri, hayalet gibi bembeyaz zambakların ortasında devasa bir krizantem gibi parlıyordu. Zıpkınla avladığı üç büyük balığı ızgara yapan Spiro kaşlarını çatmış, kendini işe vermişti; pişince derisinden ayrılan bembeyaz balık etlerine bazen bir diş sarmısak koyuyor, bazen biraz limon sıkıyor, bazen bir tutam karabiber serpiyordu. Ay dağların ardından çıkmış, titreşen alevlerin ışığında pembeleşenlerin dışında bütün zambakları gümüşiye dönüştürmüştü. Ay ışığının vurduğu denizde kedi pençeleri hızla uçuşuyor, sonunda kıyıya vurduklarında rahat bir soluk alıyorlardı. Ağaçlarda baykuşların sesi duyulmaya başladı, kasvetli gölgelerde ateşböcekleri uçuşuyor, yeşim rengi puslu ışıkları yanıp sönüyordu.

Bir süre sonra esneyip gerinerek eşyalarımızı teknelere taşıdık. Koyun ağzına kadar kürek çektik, Leslie motorla uğraşırken biz de Antiniotissa'yı seyrettik. Ay ışığında zambaklar kar kaplı tarlalar gibiydi; arkada, karalara bürünmüş zeytinlerin arasında ateşböcekleri ışıklı iğnelere benziyordu. Yola çıkmadan önce ayaklarımızla eze eze söndürdüğümüz ateş, zambakların kenarında lal taşları gibi parlıyordu.

Theodor müthiş bir tatmin duygusuyla, "Gerçekten de çok... şey... güzel bir yer," dedi.

"Muhteşem bir yer," diye ona katıldı annem, sonra en büyük övgüsünü dile getirdi: "Burada gömülmek isterim."

Motor duraksayarak homurdandı, sonra derin derin mırıldanmaya başladı. *Denizayısı* hızlandı, ardından *Bootle-Bumtrinket*'i çekerek kıyıyı izliyordu; karanlık sularda dümen suyumuz örümcek ağı gibi bembeyaz ve incecik yayılıyor, orada burada bir an için de olsa yakamozlanıyordu.

On Yedinci Bölüm

SATRANÇ TARLALARI

Villanın aşağısında, arkasındaki tepeler ile deniz arasında Satranç Tarlaları uzanıyordu. Sığ ve pırıl pırıl parlayan deniz burada ağzı neredeyse kapalı bir koy oluşturmuştu; koyun kıyısı boyunca uzanan topraklarda bir zamanlar buralara Venedik'in egemen olduğu dönemde tuz yatakları olan girift dar su kanalları vardı. Kanalların arasındaki küçük toprak parçalarının her biri ya mısır, patatesle, ya da incir ağaçları, üzüm bağlarıyla kaplıydı. Parlayan suların çevrelediği bu kare kare tarlalar, üzerinde rengârenk giysili köylülerin çalıştığı bir satranç tahtasına benziyordu.

Burası en gözde avlanma alanlarımdan biriydi, çünkü daracık kanallar ve gümrah bitki örtüsü bin bir çeşit yaratığın sığınağıydı. Kolayca yolunu kaybedebilirdi insan; sevinçle bir kelebeği kovalarken bir adayı diğerine bağlayan yanlış köprüden geçerseniz kendinizi incir ağaçları, kamışlar ve perde gibi yükselmiş mısırların afallatıcı labirentinde bulabilir, oraya buraya koşuşturup nerede olduğunuzu keşfetmeye çalışırdınız. Tarlaların çoğu tepelerde yaşayan köylülere aitti; arkadaşımdı onlar. Bu sayede, orada dolaştığım sırada dostlardan biriyle dedikodu yaparken üzüm yiyip dinlenebileceğimden, ya da Yorgo'nun tarlasındaki karpuzların altında bir tarlakuşu yuvası olduğu gibi ilginç haberler alacağımdan emindim. Satranç tahtasından dostlara rastlamadan dümdüz yürüdüğünüzde tatlı su kaplumbağaları çamurlu tümseklerden suya cup diye atlar, bir yusufçuk vızıldayarak geçer, sonunda bütün kanalların genişleyerek geceki gelgitle düzgün ve sonsuz kıvrımlar halinde uzanan kumsala dönüştüğü noktaya varırdınız. Burada denizin getirdiği ıvır zıvırın kıvrılarak uzanan zincirleri suyun çekildiği yeri işaretlerdi. Bu büyüleyici zincirde renk renk yosunlar, ölü yılanbalıkları, meyveli kek dilimine benzeyen balık ağı mantarları, gelgitin ve kumun zımparalayıp saydam mücevherlere dönüştürdüğü şişe camı parçaları, kirpi gibi dikenli ya da dümdüz, oval, denizde boğulmuş bir tanrıçanın tırnakları gibi pembecik deniz kabukları vardı. Deniz kuşlarının ülkesiydi burası: dalgalar karaya doğru koşup geniş kırmalar halinde kum tepecikle-

rine çarparken bataklık çullukları, kum çullukları, istiridye avcısı siyah beyaz kuşlar, deniz kırlangıçları suyun kenarında toplaşıp pıtır pıtır konuşurlardı. Burada, acıkırsanız, sığlıklarda dolaşıp çiğ yenirse üzüm gibi tatlı olan tombul, saydam karidesler toplayabilir, ya da fındık gibi tarakları bulana kadar ayak parmaklarınızla kumu deşebilirdiniz. İki tarağın uçlarını birleştirip çevirdiğinizde ikisi de güzelce açılırdı; içleri azıcık lastiğe benzese de sütümsü ve çok lezzetli olurdu.

Yapacak daha iyi bir şey bulamadığım bir öğleden sonra tarlaları ziyaret etmeye karar verdim. Moruk Cup'u yakalamaya çalışabilir, tarak bulup yiyebilir, denize girebilir, dönerken de Petro'nun tarlasından geçip birkaç nar ya da kavun eşliğinde onunla dedikodu yapabilirdim. Moruk Cup kanalların birinde yaşayan kocaman, ihtiyar bir tatlı su kaplumbağasıydı. Bir ayı aşkın bir süredir onu yakalamaya çalışıyordum, ama yaşına rağmen kurnaz ve hızlıydı, çamur tümseklerinde uyurken yanına ne kadar sakınarak yaklaşırsam yaklaşayım, en hayati anda uyanıyor, bacakları çılgınca çırpınıyor, çamurlu bayırdan kayıp denize indirilen şişko bir tahlisiye sandalı gibi cup diye suya atlıyordu. Birçok tatlı su kaplumbağası yakalamıştım elbette; hem üzerleri iğne gibi altın benekli siyah olanları, hem de kızıl-krem çizgili ince gri olanları. Ama Moruk Cup'u yakalamaya azmetmiştim. Şimdiye kadar gördüğüm en büyük tatlı su kaplumbağasıydı, öyle yaşlıydı ki yamru yumru kabuğu ve kırışık derisi kapkara olmuş, çok eskilerde kalan gençliğinde sahip olduğu desenler kaybolmuştu. Benim olsun istiyordum, tam bir haftadır peşini bıraktığım için bir saldırı daha düzenlemenin zamanı gelmiştir dedim.

Şişelerimle kutularımı doldurduğum torbamı, bir de eğer yakalarsam Moruk Cup'u koyabileceğim sepeti alarak köpeklerle birlikte tepeden aşağı indim. Saksanlar arkamdan "Gerry!.. Gerry!... *Gerry*..." diye yalvarıp yakardılar, ama dönmediğimi görünce alaycı kahkahalar atmaya, kaba sesler çıkarmaya başladılar. Zeytinliğe girerken tiz sesleri zayıfladı, cırcırböceklerinin havayı titreten türküsü bütün sesleri bastırdı. Ayaklarımızın altındaki sıcak, beyaz ve pudra kadar yumuşak tozlu patikadan yürüdük. Yani'nin kuyusunda durup su içtim, zeytin dallarından üstünkörü yapılmış ağıla baktım; içindeki iki domuz yapışkan bir çamur denizinde doyum ho-

murtuları çıkararak yuvarlanıyordu. Kokularını hayranlıkla içime çektim, en kocamanının tombul, kıpır kıpır kıçına bir tokat atıp yoluma devam ettim. Bir sonraki kıvrımda, başlarında meyve sepetleri taşıyan iki şişman köylü kadınla tartıştım; Widdle'a çılgınca bağırıyorlardı. İkisi sohbete dalmışken köpek sinsice yanlarına yaklaşmış, etekleriyle bacaklarına yapacağını yapmıştı. Kimin kabahatli olduğuna dair tartışmamız bizi on dakika boyunca mutlu etti, birbirimizin hakaretlerini işitip takdir edemeyecek kadar uzaklaşıncaya kadar da sürdü.

İlk üç tarladan geçerken biraz durup Taki'nin üzümlerinden tattım. Taki orada değildi ama aldırış etmeyeceğinden emindim. Üzümler küçük tombul cinsten, tatlı, baharatlıydı. Sıktığınız anda yumuşacık, çekirdeksiz içleri ağzınıza doluveriyor, parmaklarınızın arasında da üzümün zarı kalıyordu. Köpeklerle birlikte dört salkım yedim, daha sonra yine tadına bakmak üzere iki salkım da torbama koydum. Sonra kanalın kenarından Moruk Cup'un en sevdiği çamur kaydırağının bulunduğu noktaya gittik. Tam yaklaşırken ve tam ben köpeklere artık tam bir sessizlik gerektiğini anlatacakken, bir yeşil kertenkele mısırların arasından fırlayıp kaçtı. Köpekler havlaya havlaya peşinden koştular. Moruk Cup'un kaydırağına vardığımda, kaplumbağanın az önce orada olduğuna işaret eden sakin halkalardan başka bir şey yoktu. Oturup köpeklerin gelmesini bekledim, aklımdan da onlara nasıl çeşit çeşit, renk renk küfürler yağdıracağımı geçiriyordum. Garip, ama gelmediler. Uzaktan havlamaları duyuluyordu, sonra bir sessizlik oldu, derken tekdüze, belirli aralıklarla koro halinde havlamaya başladılar. Bu, bir şey buldular demekti. Ne bulduklarını merak ederek hızla oraya koştum.

Suyun kenarındaki bir ot yumağının çevresinde daire olmuşlardı, beni görünce kuyruklarını kamçı gibi sallayarak, heyecandan inilder gibi sesler çıkararak hoplaya zıplaya yanıma geldiler. Roger'ın üst dudağı bulduklarını görmeye gelmemden duyduğu memnuniyetle kıvrılmıştı. Neden bu kadar heyecanlandıklarını önce anlayamadım; sonra kök parçasına benzettiğim bir şey kımıldadı. Birbirlerine tutkuyla sarılıp halka olmuş bir çift tombul, kahverengi su yılanına bakıyordum, onlar da kürek biçimi kafalarındaki soğuk gümüşsü gözleriyle bana bakıyorlardı. Bu müthiş bir keşifti, Moruk Cup'un kaçmasını bile affettirebilirdi. Uzun zamandır bu yılanlar-

dan birini yakalamak istiyordum ama öyle hızlı ve usta yüzücülerdi ki bırakın yakalamayı, yanlarına yaklaşmayı bile başaramamıştım. İşte şimdi köpekler güneşte yatan bu güzel çifti bulmuşlardı... bütün iş yakalamaktaydı.

Yaratıkları bularak bana haber verip görevlerini yapmış olan köpekler güvenli bir mesafeye çekildiler (yılanlara güvenmezlerdi) ve beni merakla izlemeye başladılar. Yavaşça kelebek ağımı döndürüp sapını vidasından çıkardım. Böylece yılanları yakalamak için bir sopam oldu, ama sorun iki yılanı tek sopayla nasıl yakalayacağımdı. Bunu çözmeye çalışırken kararı yılanlardan biri verdi; sakin sakin halkasını çözdü ve suya bıçak gibi daldı. Onu elimden kaçırdığımı düşünerek sinirlendim, ama bir yandan da suyun yansısında kıvrılarak ilerleyişini seyrediyordum. Derken bir çamur yığınının suda yükseldiğini, yüzeyde gül gibi açıldığını sevinçle gördüm; yılan dipte kendini çamura gömmüştü, gittiğimi düşünene kadar orada kalacaktı. Dikkatimi eşine yöneltip onu sopayla sık otlara bastırdım; kendini girift bir düğüm haline getirdi, pembe ağzını açarak bana tısladı. İşaret ve başparmaklarımla ensesinden sıkıca yakaladım, bedeni gevşedi, sarktı kaldı. Ben de güzel beyaz karnını, pullarının kozalak gibi pütür pütür kalktığı kahverengi sırtını okşadım. Yavaşça sepete koydum, sonra diğerini yakalamaya hazırlandım. Biraz öteye yürüyüp derinliği ölçmek için ağımın sapını suya daldırdım; bir metrelik yumuşak kımıldayan çamurun üstünde elli altmış santimlik su vardı. Su yarı berrak, yılan da dipte olduğundan en basit yöntemin ayak parmaklarımla yoklamak olduğunu düşündüm (tarak ararkenki gibi); nerede yattığını keşfedince aniden saldıracaktım.

Sandaletlerimi çıkarıp ılık suya girdim, ayak parmaklarımın arasında akışkan çamurun ezildiğini, kül kadar yumuşak, bacaklarımı okşadığını hissedebiliyordum. Kalçalarımın çevresinde iki kara bulut oluştu, kanalın öte tarafına sürüklendi. Hazinemin yattığı yere doğru ilerledim, ayaklarımı çok yavaş hareket ettiriyor, durmadan yer değiştiren çamuru dikkatle izliyordum. Birden, ayağımın altında kaygan gövdeyi hissettim ve kollarımı dirseklerime kadar suya daldırıp kaptım. Parmaklarımın arasındaki çamur çalkantılı, ağır çekim bulutlar halinde kaydı gitti. Tam kem talihime lanet okuyordum ki yılan yarım metre kadar ileride yüzeye fırladı ve kıvrılarak yüzmeye başladı. Bir zafer çığlığıyla kendimi üzerine attım.

Karanlık sulara gömülüp de çamur gözlerimi, kulaklarımı ve ağzımı yakınca bir an şaşırdım, ama sol elimle yakaladığım yılanın bedenini deli gibi sağa sola çarptığını hissedebiliyordum; zaferle güldüm. Çamur tabakasına kaplanmış, nefes almaya çalışarak kanalda doğruldum ve aklını başına toplayıp beni ısırmadan yılanı ensesinden kavradım. Sonra dişlerim ve dudaklarımdaki ince çamur tabakasını temizlemek için bir süre tükürdüm. Sonunda ayağa kalkıp kıyıya yöneldiğimde köpek seyircilerimin arasında bir de adamın olduğunu görüp şaşaladım. Rahatça çömelmiş beni ilgiyle, eğlenerek izliyordu.

Kısa, tıknaz bir adamdı, esmer yüzünü kısa kesilmiş tütün rengi saçlar tamamlıyordu. İri masmavi gözlerinde neşeli bir pırıltı vardı, gözlerinin köşesindeki incecik deri kırış kırıştı. Kısa, atmaca gagası gibi bir burun geniş, şakacı bir ağzın üzerine kıvrılıyordu. Sırtındaki mavi pamuklu gömlek öyle solmuştu ki güneşte kurumuş unutmabeni çiçeklerinin rengini almıştı, pantolonu da eski gri flanel bir şeydi. Tanıyamadım onu, herhalde uzaktaki kıyı köylerinden bir balıkçıydı. Düşe kalka tümseğe çıkarken bana ciddi ciddi baktı, sonra gülümsedi.

"Selam," dedi derin, tok bir sesle.

Selamına kibarca yanıt verip birinci yılan kaçmadan ikincisini sepete koyma işine verdim kendimi. Zararsız su yılanlarının ölümcül oldukları ve elimi onlara sürerek kendimi nasıl tehlikeye attığım konusunda bir nutuk atmasını bekliyordum, ama ne garip, sesini çıkarmadı, kıvrım kıvrım kıvrılan yılanımı sepete iterken beni merakla izledi. İşimi bitirince ellerimi yıkadım ve Taki'nin tarlasından arakladığım üzümleri çıkardım. Adam üzümün yarısını kabul etti, hiç konuşmadan oturup üzümleri höpürdeterek emdik. Son üzüm kabuğu da kanalı boyladığında adam tütününü çıkarıp kısa esmer parmaklarıyla sigara sardı.

"Yabancı mısın?" diye sorarken sigarasından derin, tatminkâr bir nefes çekti.

İngiliz olduğumu, ailemle birlikte tepedeki villada oturduğumu söyledim. Ardından aile üyelerinin cinsiyeti, sayısı, yaşı, işleri ve gelecek planları hakkındaki kaçınılmaz soruları, ayrıca neden Korfu'da yaşadığımız konusunda ustaca bir sorgulama bekledim. Bütün köylüler sorardı bunları; ni-

yetleri kötü değildi, dostça bir meraktı, o kadar. Kendi özel işlerini son derece dürüstçe ve basitçe size anlatır, siz de aynı şeyi yapmazsanız kırılırlardı. Ama adamın cevabımla tatmin olduğunu görerek şaşırdım, başka soru sormadı, orada oturup göğe ince dumanlar üfledi, çevresini hülyalı mavi gözlerle süzdü. Tırnağımla bacağıma yapışıp kuruyan çamurda desenler çizdim, sonra eve dönmeden denize girip kendimi ve giysilerimi temizlemenin iyi olacağına karar verdim. Ayağa kalkıp torbamla ağlarımı omzuma vurdum; köpekler ayaklandı, silkinip esnediler. Sırf nezaketten nereye gittiğini sordum. Soru sormak köylünün nezaket kuralıydı. Karşındakiyle ilgilendiğini göstermiş oluyordun. Şu ana kadar adama hiçbir şey sormamıştım.

"Denize gidiyorum," dedi sigarasıyla işaret ederek. "Kayığıma... sen nereye gidiyorsun?"

Ben de denize gidiyordum, önce yıkanacak, sonra yemek için tarak arayacaktım.

"Seninle geleyim," dedi, ayağa kalkıp gerindi. "Kayığımda bir sepet tarak var; istersen birazını alabilirsin."

Tarlalardan konuşmadan geçtik, kumsala vardığımızda uzaklarda, rahatça yan yatmış, dümeninin çevresinde dalgaların oynaştığı bir kayık gösterdi. Oraya doğru yürürken balıkçı mı olduğunu sordum, balıkçıysa nereden geliyordu?

"Buralıyım... tepelerden," diye yanıtladı. "Yani, evim burada, ama ben şu anda Vido'dayım."

Cevap merakımı çekti, çünkü Vido, Korfu kasabasının açığında minicik bir adaydı, bildiğim kadarıyla orada mahkûmlar ve gardiyanlardan başka kimse yaşamıyordu; yörenin hapishane adasıydı. Bunu ona belirttim.

"Doğru," dedi, eğilip o sırada zıplayarak yanından geçen Roger'ı okşadı. "Haklısın, zaten ben de mahkûmum."

Şaka yaptığını sandım, şöyle bir baktım adama, ama gayet ciddiydi. Herhalde yeni çıktın diye sordum.

"Hayır, nerede o talih," diyerek gülümsedi. "Daha iki yılım var. Ama iyi bir mahkûmum. Bana güvenirler, dert çıkarmam. Benim gibi

güvendikleri kimselere kayık yapıp hafta sonu eve gitme izni veriyorlar, tabii eğer evleri uzakta değilse. Pazartesi sabahı erkenden orada olmalıyım."

Böyle açıklayınca bana da basit göründü. Bunun sıradışı bir işlem olabileceği hiç aklıma gelmedi. İngiliz hapishanelerinde hafta sonu izni olmadığını biliyordum, ama burası Korfu'ydu, Korfu'da her şey olabilirdi. Ne suç işlediğini öğrenmeye can atıyordum; tam incelikli bir soru cümlesi kurmak üzereyken kayığın yanına geldik ve içinde aklımı başımdan alan bir şey gördüm. Kıç tarafında, sarı bacağından oturağa bağlanmış heyula gibi bir kara sırtlı martı oturuyor, alaycı sarı gözlerle bana bakıyordu. Hevesle bir adım atıp geniş kara sırtına elimi uzattım.

"Dikkat et... ne hayduttur o," dedi adam telaşla.

Uyarmakta çok geç kalmıştı, elimi kuşun sırtına koymuş, parmaklarımı ipeksi tüylerinde gezdiriyordum bile. Martı çömeldi, gagasını azıcık açtı, gözünün koyu iris tabakası şaşkınlıkla kasıldı, ama cüretim onu öyle şaşırtmıştı ki hiçbir girişimde bulunmadı.

"Spiridion!" dedi adam şaşkınlıkla. "Senden hoşlanmış olmalı; şimdiye kadar kim ona dokunduysa ısırmıştır."

Parmaklarımı kuşun ensesindeki sert beyaz tüylere daldırdım; ben kaşıdıkça martının kafası öne doğru uzadı, sarı gözleri hülyalandı. Böyle muhteşem bir kuşu nerede yakaladığını sordum.

"Baharda tavşan avlamak için Arnavutluk'a gitmiştim kayıkla. Bunu yuvada buldum. Küçüktü o zaman, kuzu gibi yumuşacık tüylüydü. Şimdi kocaman bir ördek oldu," dedi adam, martıya düşünceli düşünceli bakıyordu. "Şişko ördek, çirkin ördek, ısırgan ördek, öyle değil misin sen, ha?"

Kendine seslenildiğini anlayan martı tek gözünü açtı, belki itiraz, belki de kabul anlamında kısaca, tiz bir çığlık attı. Adam eğilip oturağın altından büyük bir sepet çıkardı; birbirine sürtününce hoş nağmeler çıkaran kocaman tombul taraklarla tepeleme doluydu sepet. Kayıkta oturup tarakları yedik, ben sürekli kuşu seyrediyordum, kar beyazı göğsüne, uzun kıvrık gagasına ve kömür karası güçlü kanatlarına bayılmıştım. Perdeli koca ayaklarından gagasının ucuna kadar, kanımca, hayran olu-

nacak bir kuştu. Son tarağımı yuttum, ellerimi kayığın kenarına sildim ve adama, önümüzdeki bahar bana da bir yavru martı bulup bulamayacağını sordum.

"Martı mı istiyorsun?" dedi şaşkınlıkla, "seviyor musun bunları?"

Bu söz, duygularımı hafife almaktı; böyle bir martı için ruhumu satardım.

Adam başparmağıyla kuşa işaret ederek, sıradan bir şey söylüyormuşçasına, "Eh, istiyorsan senin olsun," dedi.

Kulaklarıma inanamadım. Böyle harika bir yaratığa sahip olup da umursamazca birine armağan edivermek, inanılmaz bir şeydi. Kuşu kendisi istemiyor muydu?

"Onu severim," dedi adam, kuşa dalgın dalgın bakıyordu. "Ama benim tutabileceğimden daha fazla balık yiyor, üstelik öyle yaramaz ki herkesi ısırıyor; öteki mahkûmlarla gardiyanlar hoşlanmıyor ondan. Serbest bırakmayı denedim, ama gitmiyor. Geri geliyor. Bir hafta sonu Arnavutluk'a götürüp bırakacaktım. İstediğinden eminsen, senindir."

Emin miydim? Sanki bana bir melek sunulmuştu. Biraz alaycı bir melekti, doğru, ama dünyanın en görkemli kanatlarına sahipti. Heyecanımdan ev halkının kaz büyüklüğünde, ustura keskinliğinde gagası olan bir kuşu nasıl karşılayacağını düşünmedim. Adam fikir değiştirir diye hemen giysilerimi çıkardım, kurumuş çamurları mümkün olduğunca temizledim, sığ suya dalıp çıktım. Giyindim, köpeklere ıslık çaldım ve ödülümü eve götürmeye hazırlandım. Adam kuşun bağını çözdü, martıyı kaldırıp kucağıma verdi; koltuğumun altına sıkıştırdım, ama bu koca kuşun böyle tüy gibi hafif oluşuna şaşırmıştım. Bu harika armağan için adama tekrar tekrar teşekkür ettim.

Martının gagasını tutup sevecen bir tavırla sallayarak, "Adını bilir," dedi. "Ona Aleko diyorum. Seslendiğinde gelir."

Adını duyan Aleko ayaklarıyla debelendi ve soru soran sarı gözlerle yüzüme baktı.

"Ona balık vereceksin," dedi adam. "Yarın kayıkla denize çıkıyorum, saat sekiz sularında. Gelmek istersen birlikte sürüyle balık tutarız."

Çok iyi olur dedim, Aleko da kabul diye bağırdı. Adam kayığı kıçından itti ve ben birden bir şey hatırladım. Mümkün olduğu kadar sıradan bir sesle ismini ve neden hapse girdiğini sordum.

"Adım Kosti," dedi, "Kosti Panopulos. Karımı öldürdüm."

Kayığın kıçına iyice dayanıp itti, kayık kumda fısıldayarak kayıp denize indi; minik dalgalar dümeninin çevresinde heyecanlı köpek yavruları gibi dönüyordu. Kosti kayığa atladı, küreklere sarıldı.

"Sağlıcakla kal," diye seslendi. "Yarın görüşürüz."

Kürekler gıcırtılı nağmeler çıkardı, kayık durgun suda hızla kaydı. Değerli kuşum koltuğumun altında dönüp satranç tarlalarına doğru kumda zar zor ilerlemeye başladım.

Eve yürümek epeyce vaktimi aldı. Aleko'yu yanlış tartmışım diye düşündüm, çünkü gitgide ağırlaşıyordu. Durmadan aşağı sarkıyor, ikide bir yukarı kaldırmak zorunda kalıyordum. Her seferinde de hiddetle gaklayarak beni protesto ediyordu. Tarlaların ortasına gelmiştik; gölgesine sığınıp meyvesinden yararlanabileceğimiz uygun bir incir ağacı görünce dinlenmeye karar verdim. Uzun otların üzerinde yatıp incirleri gevelerken Aleko yanımda tahta kuş gibi duruyor, gözünü hiç kırpmadan köpekleri izliyordu. Yaşadığına dair tek işaret köpeklerden biri kımıldadıkça gözbebeklerinin heyecanla açılıp kapanmasıydı.

Bir süre sonra dinlenmiş ve dirilmiş olarak birliğime yolculuğun son aşamasına girişmeyi önerdim; köpekler itaat edip ayaklandılar, Aleko ise bunu duyunca tüylerini kuru yapraklar gibi hışırdatarak titredi. Anlaşılan onu eski bir çuval gibi koltuğumun altında taşıyıp tüylerinin karışmasına neden olmamdan hoşlanmamıştı. Kendisini böyle hoş bir yerde indirmeye beni ikna ettikten sonra sıkıcı ve gereksiz gibi gördüğü bir yolculuğu sürdürmeye niyeti yoktu. Onu kucağıma almak üzere eğilince gagasını çat diye kapattı, haşin, tiz bir çığlık attı ve kanatlarını mezar taşlarındaki melekler gibi sırtının yukarısına doğru açtı. Bana dik dik baktı. Neden, diyordu bakışlarıyla, buradan gidiyoruz? Hem gölgelik, hem de üzerinde oturacağımız yumuşak otlar var, pek yakında da su... Yollarda rahatsız ve saygın olmayan bir şekilde sırtta taşınmanın ne gereği var? Bir süre onu ikna etmeye çalıştım, yatışır gibi olunca yine kolu-

mun altına almaya kalkıştım. Bu kez olduğu yerde kalmak istediğini kesin bir tavırla belirtti. Gagasını öyle hızla uzattı ki kaçınamadım, elimi tam hedeften yakaladı. Buz kıracağıyla kesilmişti elim sanki. Parmak kemiklerim berelenmiş, acıyor, beş santimlik bir kesikten kanlar akıyordu. Aleko yaptığından öyle memnun görünüyordu ki soğukkanlılığımı kaybettim. Kelebek ağımı kaptığım gibi savurdum, o şaşkın şaşkın bakarken ağı üzerine geçiriverdim. Kendine gelemeden üstüne atladım, bir elimle gagasını tuttum. Mendilimle tekrar tekrar sardıktan sonra bir parça iple bir güzel bağladım. Gömleğimi çıkarıp kuşun etrafına sarınca ha babam çırpmaya çalıştığı kanatları bedenine yapışmış oldu. Pazara götürülüyormuş gibi bağlanmış, bana hiddetle bakıyor, boğuk öfke çığlıkları atıyordu. Suratsızca eşyalarımı topladım, kuşu kolumun altına aldım ve eve yürüdüm. Bir martım vardı artık, ne yapıp edip onu villaya götürecektim. Yolculuğun geri kalanında Aleko bıkıp usanmadan insanın kulaklarını tırmalayan vahşi, boğuluyormuş gibi sesler çıkarmayı sürdürdü; eve vardığımızda artık ona çok ama çok kızgındım.

Oturma odasına daldım, Aleko'yu yere koydum, bağlarını çözmeye başladım; o da korkunç sesler çıkararak harekâta eşlik ediyordu. Gürültüyü duyan annem ile Margo mutfaktan dışarı fırladılar. Gömleğimden kurtulmuş olan Aleko odanın ortasında gagası hâlâ mendille bağlı duruyor, öfke çığlıkları atmaya devam ediyordu.

"Bu da ne böyle?" diye bağırdı annem.

"Ne alamet kuş bu böyle!" diye çığlık attı Margo. "Ne bu, kartal mı?"

Ailemin kuş biliminden zerre kadar haberdar olmayışı öteden beri beni sinirlendirirdi. Ters ters, kartal değil, kara sırtlı martı olduğunu, onu nasıl bulduğumu anlattım.

"Ama tatlım, onu nasıl besleyeceğiz?" diye sordu annem. "Balık yer mi?"

Aleko, dedim umutla, her şey yer. Gagasından mendili çıkarmak için yakalamayı denedim, ama anlaşılan ona saldırdığımı düşünerek mendilin arasından şiddetli çığlıklar attı. Bu gürültü ise Larry ile Leslie'nin aşağı inmesine yol açtı.

Larry içeri dalarken "Kim zurna çalıyor?" dedi.

Aleko bir an durdu, bu yeni geleni soğuk bakışlarla süzdü, ne olduğuna karar verince küçümseyerek, yüksek sesle gakladı.

"Aman allahım!" dedi Larry ve geri geri giderek Leslie'ye çarptı. "Bu da ne?"

"Gerry'nin yeni kuşu," dedi Margo, "ne vahşi görünüyor, değil mi?"

Larry'nin omzunun üstünden bakan Leslie "Bu bir martı," dedi. "Ne büyük şey!"

"Saçmalama," dedi Larry, "bu bir albatros."

"Hayır, martı."

"Sen saçmalama. Bu kadar büyük martı olur mu? Azman bir albatros bu."

Aleko Larry'ye doğru birkaç adım atıp yine bağırdı.

"Çekin şunu," diye emretti Larry. "Gerry, bu lanet şeyi zaptet, bana saldırıyor."

"Kıpırdama. Sana zarar vermez," diye öğüt verdi Leslie.

"Sana göre hava hoş, arkama saklanmışsın. Gerry, bana onarılamayacak bir zarar vermeden önce tut şu kuşu."

"Öyle bağırma tatlım, kuşu korkutacaksın."

"Aman ne güzel! Anka kuşu gibi bir şey kanatlarını çırpıp herkese saldırıyor ve sen bana onu korkutmamamı söylüyorsun."

Aleko'nun arkasına dolanıp yakalamayı başardım. Sonra kulakları sağır eden protestoları arasında gagasından mendili çıkardım. Bırakınca iğrenmişçesine titredi, gagasını birkaç kez kamçı gibi şaklattı.

"Dinlesenize!" diye bağırdı Larry. "Dişlerini gıcırdatıyor."

"Bunların dişleri yoktur," dedi Leslie.

"Eh, bir şeyi gıcırdatıyor. Anne, Gerry'nin bunu beslemesine izin vermezsin umarım. Tehlikeli bir hayvan olduğu besbelli; gözlerine bir bakın. Üstelik uğursuzdur bunlar."

"Neden uğursuzmuş?" diye sordu annem. Batıl inançlarla derinden ilgilenirdi.

"Herkes bilir. Eve sadece tüyleri bile girse, herkes ya vebaya yakalanır ya da çıldırır ya da her neyse ondan olur."

"Tavus kuşundan söz ediyorsun, tatlım."

"Hayır, albatroslardan. Herkes bilir."

"Hayır tatlım, uğursuz olan tavus kuşlarıdır."

"Her neyse, bu şeyi evde tutamayız. Tam bir çılgınlık olur. İhtiyar Denizci'nin[a] başına neler geldi biliyorsunuz. Yastıklarımızın altında ok ve yayla uyumak zorunda kalırız."

"Aman Larry, işleri nasıl da çatallaştırıyorsun," dedi annem. "Bana gayet evcil bir kuş gibi göründü."

"Bir sabah kalkıp gözlerinin oyulduğunu anlarsan, görürsün."

"Ne tuhaf şeyler söylüyorsun tatlım. Zararsıza benziyor."

Tam o anda, hızla gelişen olayları izlemekte her zaman biraz geç kalan Dodo, Aleko'nun farkına vardı. Gözleri meraktan pörtlemiş, derin derin soluklar alarak badi badi ilerleyip kuşu koklamaya çalıştı. Aleko'nun gagası ileri hamle etti. Benim dikkat diye bağırmamla Dodo başını çevirmeseydi, burnu kesilecekti. Çevirdiği için başının yan tarafına bir darbe yedi ve öyle şaşırdı ki kalçası çıkıverdi. Başını geriye atıp tiz bir çığlık attı. Bunun bir ses yarışması olduğunu sanan Aleko Dodo'yu bastırabilmek için elinden geleni yaptı ve kanatlarını da öyle kuvvetle çırptı ki en yakınında duran lambayı söndürdü.

"İşte buyurun," dedi Larry zaferle. "Ne demiştim? Beş dakikadır evde ve köpeği öldürdü."

Annemle Margo Dodo'ya masaj yapıp susturdular, Aleko da oturup bütün bu operasyonu merakla seyretti. Köpek kabilesinin kırılganlığına şaşarmış gibi gagasını sertçe şaklattı, döşemeye zengin bir süs bırakıp ne zekice bir iş yaptım dercesine kuyruğunu salladı.

"Aman ne güzel!" dedi Larry. "Şimdi de evde belimize kadar kuş gübresine batıp dolaşacağız."

"Onu dışarı çıkarsan iyi olmaz mı, tatlım?" diye önerdi annem. "Onu nereye yerleştireceksin?"

Saksanların kafesini ikiye bölüp Aleko'yu orada beslemeyi düşündüğümü söyledim. Annem bunun çok iyi bir fikir olduğunu belirtti. Kafe-

a İngiliz yazar Samuel Taylor Coleridge (1772-1834), *The Rime of the Ancient Mariner* adlı eserinde ihtiyar bir denizcinin uzun gemi yolculuğunda başından geçenleri anlatır. İhtiyarın gemisi fırtınaya yakalanır, şans getirecek bir albatros gelir, ama ihtiyar denizci kuşu okla öldürünce, doğaüstü ruhların gazabına uğrar. –ç.n.

si hazır olana kadar kuşumu verandaya bağladım ve teker teker bütün aile üyelerine onun nerede olduğuna dair uyarıda bulundum.

Akşam yemeğine oturduğumuzda Larry, "Pekâlâ," dedi, "eve hortum çarparsa beni suçlamayın. Sizi uyardım; başka bir şey yapamam."

"Hortum mu, tatlım?"

"Albatroslar daima kötü hava getirir."

"Hortumun kötü hava olarak tanımlandığını ilk kez duyuyorum," dedi Leslie.

"Ama uğursuz olan tavus kuşlarıdır, tatlım. Anlatıp duruyorum," dedi annem yakarırcasına. "Bunu biliyorum, çünkü teyzemin evinde tavus tüyleri vardı ve aşçısı öldü."

"Sevgili anneciğim, albatrosların hayra alamet olmadığını dünya bilir. Yaşlı çetin cevizler bile albatros gördüklerinde bembeyaz kesilip bayılırlar. Bakın söylüyorum, bir gece bacayı tutuşmuş bulacağız, ne olduğunu anlamadan koca bir dalga gelip hepimizi boğacak."

"Hortum gelecek dediydin," dedi Margo.

"Önce hortum, sonra dev dalga," dedi Larry. "Biraz da deprem, ardından bir iki yanardağ patlaması. O hayvanı evde beslemek takdir-i ilahiyi kışkırtmak demektir."

"Sahi nerede buldun bunu?" diye sordu Leslie.

Kosti'yle karşılaşmamı anlattım (ama yılanlardan söz etmedim; yılanlar Leslie'nin tabusuydu), kuşu bana onun verdiğini söyledim.

"Aklı başında hiç kimse böyle bir armağan vermez," dedi Leslie. "Kimmiş bu adam?"

Hiç düşünmeden bir mahkûm olduğunu söyledim.

"Mahkûm mu?" Annemin sesi titremişti. "Ne demek istiyorsun, mahkûm?"

Kosti'nin hafta sonları evci çıktığını, çünkü Vido'dakilerin ona güvendiğini belirttim. Yarın sabah birlikte balığa çıkacağımızı ekledim.

"Bu akıllıca mı olur, bilemiyorum tatlım," dedi annem kuşkuyla. "Bir mahkûmla dolaşman düşüncesinden hoşlanmadım. Kim bilir suçu neydi?"

Suçunun ne olduğunu pekâlâ da bildiğimi söyledim. Karısını öldürmüştü.

"Bir katil ha?" dedi annem, soluğu kesilmişti adeta. "Ama etrafta dolaşıp ne yapıyor? Niye asmamışlar onu?"

"Burada haydutlardan başka kimseye ölüm cezası verilmiyor," diye açıkladı Leslie. "Cinayetten üç yıl, balık dinamitlerken yakalanırsan beş yıl yiyorsun."

"Saçma!" dedi annem öfkeyle. "Hiç böyle bir skandal işitmemiştim."

"Hayattaki önem sırasını çok güzel gösteriyor," dedi Larry. "Balık yavruları kadınlardan önce gelir."

"Her neyse, bir katille dolaşmanı istemiyorum," dedi annem bana. "Boğazını falan kesebilir."

Bir saat yalvarıp yakardıktan sonra Kosti'yle balığa gitmeme annemi razı ettim, ama Leslie de gelecek, adama bir göz atacaktı. Ertesi sabah Kosti'yle balığa çıktım, Aleko'yu birkaç gün idare edecek kadar balıkla dönünce arkadaşımı villaya davet ettim, böylece annem onu kendi gözüyle görebilecekti.

Annem uzun uğraşlardan sonra iki üç kelime Yunanca ezberlemeyi başarmıştı. Dili bilmemesi en iyi durumda bile sohbet etmesini engelliyordu, üstelik bir katille iki çift laf etme gibi çetin bir sınavla karşı karşıya kalınca bildiği bütün Yunancayı unutuverdi. Dolayısıyla o verandada oturup sinirli sinirli gülümser, Kosti de soluk gömleği ve yırtık pırtık pantolonuyla bir bardak bira içerken, ben de çevirmenlik görevini yüklendim.

Kosti izin isteyip ayrıldıktan sonra annem, "Çok iyi bir adam sanki," dedi, "hiç de katile benzemiyor."

"Katiller neye benzer dersin?" diye sordu Larry. "Tavşan dudaklı, yumru ayaklı, elinde üstünde ZEHİR yazan bir şişeyle dolaşan biri mi olacaktı?"

"Saçmalama tatlım, elbette hayır. Ama sandım ki... şey... biraz daha canice görünebilirdi."

"İnsanı fiziki görünümüne göre yargılayamazsın," dedi Larry. "Ancak davranışlarından belli olur. Onun bir katil olduğunu size hemen söyleyebilirdim."

"Nasıl, tatlım?" dedi annem, meraklanmıştı.

"Çok basit," dedi Larry küçümser bir iç çekişle. "Bir katilden başka hiç kimse Gerry'ye o albatrosu vermeyi düşünemezdi."

On Sekizinci Bölüm

HAYVANLARLA EĞLENCE

Evde herkes arı gibi çalışıyordu. Elleri kolları sebze meyve sepetleri, gıdaklayan tavuklar dolu köylüler arka kapıda toplanmışlardı. Spiro günde iki bazen üç kez geliyor, otomobili şarap kasaları, iskemleler, üç ayaklı masalar, sandık sandık yiyecekle dolu oluyordu. Evdeki telaş Saksanlara da bulaştığından kafeslerinin bir ucundan öteki ucuna kanat çırpıyor, kafalarını telden dışarı çıkarmaya uğraşıyor, evdeki gürültü patırtı ve faaliyet konusunda kaba saba yorumlarda bulunuyorlardı. Yemek odasında Margo yere yatmış, etrafındaki muazzam büyüklükteki kahverengi kâğıtlara tebeşir boyayla rengârenk duvara asılacak resimler yapıyordu. Oturma odasında Leslie'nin çevresinde bir mobilya yığını vardı; işi, ev yaşanmaz hale gelmeden kaç masa ve iskemlenin içeri sokulabileceğinin matematik hesabını yapmaktı. Mutfakta annem (iki ciyak ciyak köylü kızın yardımıyla) adeta bir yanardağının merkezinde, buhar bulutları, kıvılcım saçan ateşler, ağır ağır kaynayan ve tıslayan tencerelerle çevrili, çalışmaktaydı. Köpeklerle ben odadan odaya dolaşıyor, istenirse yardım, istenirse öğüt sağlıyor, genel anlamda yararlı olmaya çalışıyorduk. Larry ise yukarıda odasında sakin sakin uyuyordu. Ev halkı parti hazırlığı içindeydi.

Her zamanki gibi birden aklımıza parti vermek gelmişti, sebebi de birden canımızın eğlence çekmesiydi, o kadar. Hepimizin yüreği merhametle dolup taştığından herkes aklına gelen herkesi, hatta yürekten nefret ettiklerini de davet etmişti. Herkes canla başla hazırlıklara katıldı. Eylül başlarında olduğumuzdan davete Noel partisi demeyi kararlaştırdık, sıradan bir şey olmaması için de konuklarımızı öğle yemeğine davet ettik, daha sonra ise çay ve akşam yemeği verilecekti. Bu da yığınlarla yemek yapılması demekti; annem (kullanıla kullanıla yıpranmış tarif kitaplarıyla silahlanmış olarak) mutfağa giriyor, saatlerce çıkmıyordu. Gözlükleri buharlaşmış bir halde çıktığında da onunla yemekle ilgili olmayan herhangi bir sohbeti sürdürmek mümkün değildi.

Bütün ailenin konuk ağırlama arzusuyla hep birlikte yanıp tutuştuğu bu ender anlarda hazırlıklara o kadar önceden ve o kadar heyecanla başlanırdı ki, şenlik günü gelip çattığında herkes çok bitkin ve sinirli olurdu. Söylemeye bile gerek yok, partilerimiz asla planlandığı gibi gitmezdi. Ne kadar gayret edersek edelim, son anda ortaya çıkan bir şey bütün eli değiştirir, aklımızdakinden çok farklı bir yöne götürürdü bizi. Neyse ki onca yıldan sonra artık alışmıştık bu duruma, aksi takdirde Noel partimizi bir felaket olarak hatırlardık; çünkü sonuçta partiye tamamen hayvanlar egemen olmuştu.

Her şey masumca, japonbalıklarıyla başladı.

Kosti'nin yardımıyla Moruk Cup dediğim ihtiyar tatlı su kaplumbağasını yakalamıştım. Ev hayvanları koleksiyonuma böyle soylu ve ilginç bir ek gelince, olayı kutlamak için bir şey yapmak istedim. En iyisi tatlı su kaplumbağaları havuzumu yeniden düzenlemekti, öyle karar vermiştim. Havuz dediğim aslında eski, teneke bir çamaşır leğeniydi. Moruk Cup gibi bir yaratık öyle aşağılık bir yerde ikamet edemezdi. Büyük, kare biçimli bir taş yalak buldum (bir zamanlar zeytinyağı kabıymış) ve kayalar, su bitkileri, kum ve çakıllarla sanatkârca döşedim. Tamamlandığında son derece doğal bir görünümü oldu, su kaplumbağaları ile su yılanları da yeni evlerinden hoşlanmış görünüyorlardı. Ama ben tam tatmin olmamıştım. Bütününde karşı çıkılamayacak kadar dikkat çekici bir çaba olmakla beraber, bir şeylerin eksikliği hissediliyordu. Epeyce düşündükten sonra gereken son fırça darbesinin japonbalıkları olduğu sonucuna vardım. Sorun, bu balıkları nerede bulacağımdı. Böyle bir şeyi ancak Atina'da satın alabilirdiniz, ama bu karışık bir işti, ayrıca zaman alacaktı. Havuzumun parti günü hazır olmasını istiyordum. Ailemin diğer üyelerinin japonbalığı bulma gibi bir işe ayıracak zamanları olmadığını biliyordum; bu yüzden sorunumu Spiro'ya açtım. Japonbalığının neye benzediğini resim çizerek anlattıktan sonra Spiro isteğimin olanak dışı olduğunu belirtti; Korfu'da böyle bir balık hiç görmemişti. Ama bir şeyler yapmaya çalışacaktı. Uzun bir süre bekledim, Spiro'nun unuttuğunu sandım, ama partiden bir gün önce beni sakin bir köşeye çekti, kimsenin bizi duymadığından emin olmak için etrafına bir göz gezdirdi.

"Gerris, küsük bey, sanırım sana saponbalığı bulabilirim," dedi boğazını yırtarcasına fısıldayarak. "Kimseye bir sey söylemeyesin. Bu gece an-

neni sasını yaptırmaya berbere götüreseyim, sen de benimle kasabaya gelesin, yanında balıkları koymak isin bir sey getiresin."

Sevincimden havalara uçacaktım. Spiro'nun hali tavrı bu japonbalığı işine hoş bir tehlike ve merak tadı katmıştı. O gün öğleden sonramı balıkları koyacağım tenekeyi hazırlayarak geçirdim. O gece Spiro gecikti; annemle birlikte verandada onun gelmesini epeyce bir zaman bekledik. Derken klakson çalarak hızla yokuş yukarı çıkıp villanın önünde lastiklerini inildeterek fren yaptı.

Annemin otomobile binmesine yardım ederken, "Oyyy, Bayan Durrells, kusura bakmayınız, gesiktim," diye özür diledi.

"Önemli değil, Spiro. Kaza falan yapmışsındır diye korktuk sadece."

"Kasaa mı?" dedi Spiro biraz da öfkeyle. "Ben his kasaa yapmam. Yo, yine su farsıslar meselesi."

"Farsıslar mı?" Annem hiçbir şey anlamamıştı.

"Evet, her sene bu vakitler farsıslarım gelir," dedi Spiro dalgın dalgın.

Bunun bir hastalık olduğunu düşünen annem, "Bu kadar endişelendiriyorsa seni, doktora gitmen gerekmez mi?" dedi.

"Doktor mu?" diye yineledi Spiro, şaşırmıştı. "Neden?"

"Belki tehlikeli bir şeydir."

"Tehlikeli mi?"

"İhmal etmeye gelmez."

Spiro bir dakika kadar düşündü.

"Farsıs pilotlar, demek istiyorum," dedi.

"Pilot mu?"

"Evet, sanırın Farsıslar."

"Fransız demek istiyorsun."

"Öyle diyorum ya, Farsıs pilot," dedi Spiro, sinirlenmişti.

Annemi berbere bıraktığımızda hava kararmak üzereydi. Spiro beni kasabanın öteki ucuna götürüp ağır dökme demir bir kapının önünde park etti. Otomobilden sakınarak çıktı, çevreyi gözden geçirdi, sonra ağır ağır kapıya yürüyüp ıslık çaldı. Bunun üzerine çalıların arasından ihtiyar, bıyıklı bir adam çıktı, ikisi fısıldaştılar, Spiro otomobile geri geldi.

"Tenekeleri bana verinis, Gerris, ama sis burada kalınış," dedi. "Fasla gesikmem."

Bıyıklı kişi kapıyı açtı, Spiro sallana sallana içeri girdi, ikisi de parmaklarının ucuna basarak çalılara daldılar. Yarım saat sonra Spiro ortaya çıktı; tenekeyi geniş sinesine bastırmıştı, su içinde kalmış ayakkabıları curk curk diye çıkarıyor, paçalarından sular damlıyordu.

"İste geldim, küsük bey," dedi ve tenekeyi uzattı. İçinde beş tombul ve parlak japonbalığı yüzüyordu.

Sevincimden çıldırıyordum, Spiro'ya tekrar tekrar teşekkür ettim.

"Bir sey değil," dedi arabayı çalıştırırken, "ama kimselere bir sey söyleme, e mi?"

Balıkları nereden aldığını sordum, bu bahçe kime aitti?

"Üsümünü ye bağını sorma," dedi kaşlarını çatarak, "bu seyleri sakla, his kimseye söyleme."

Birkaç hafta sonra, Theodor'la birlikte aynı dökme demir kapılardan geçince burasının kime ait olduğunu ona da sordum. Yunan kralı (ya da konuk gelen herhangi bir kral) adaya geldiğinde burada kalırmış. Spiro'ya hayranlığım sonsuzdu; bir sarayı soyup kralın havuzundan japonbalığı çalmak bana önemli bir başarı gibi gelmişti. Kanımca bu durum japonbalıklarının itibarını da yükseltiyor, su kaplumbağaları arasında sıradan birer balık gibi dolaşırken tombul bedenlerine ek bir parıltı kazandırıyordu.

Parti sabahı olaylar başladı. İlk olarak annem Dodo'nun günler torbaya girmiş gibi kızışacak bu günü bulduğunu fark etti. Köylü kızlardan birine arka kapıda durma görevi verildi; elinde süpürge, Dodo'ya kur yapmaya gelenleri kovalayacak, böylece annem kesintisiz yemek pişirebilecekti. Bütün alınan önlemlere rağmen arada bir en cesur Romeo'lardan biri evin ön kapısından girip mutfağa sızmayı başarınca panik havası yaşanıyordu.

Kahvaltıdan sonra, japonbalıklarımı görmeye gittim ve dehşete kapıldım; ikisi öldürülmüş ve yarı yarıya yenmişti. O güzelim süs balıklarını elde ettim diye öyle sevinmiştim ki, su kaplumbağaları ile su yılanlarının arada sırada tombul balıkları gövdeye indirmekten hoşlandığını unutmuştum. Dolayısıyla bir çözüm bulana kadar sürüngenleri ayırıp gaz tenekelerine yerleştirdim. Saksanlar ile Aleko'yu temizleyip doyurdum, ama hâlâ balıklar ile sürün-

genleri nasıl bir arada tutacağımı bilemiyordum ve üstelik öğle yemeği vakti gelip çatmıştı. Az sonra ilk konuklar çat kapı gelecekti. Dudağımı bükerek onca bezediğim havuzuma döndüğüm anda, yine dehşet içinde, birinin su yılanlarının tenekesini güneşin altına taşıdığını gördüm. Suyun yüzeyinde neredeyse kımıldamadan duruyorlardı; bir an öldüklerini sandım. Acil ilk yardım uygulamam gerekiyordu; tenekeyi kapıp eve koştum. Annem mutfakta, perişan ve dalgındı; dikkati yemekler ile Dodo'nun âşıkları arasında dağılmıştı.

Yılanların başına geleni anlattım ve onları ancak uzun süre soğuk suya bırakmanın kurtarabileceğini söyledim. Bir saat kadar küvete koyabilir miydim yılanları?

"Ne, ha, evet, tatlım. Olur herhalde. Ama dikkat et de herkes işini bitirmiş olsun, sonra da dezenfekte etmeyi unutma, tamam mı?"

Küveti güzel, serin bir suyla doldurup yılanları nazikçe içine yerleştirdim; birkaç dakikada dirilme işaretleri gösterdiler. Memnun olarak güzelce serinlemeye bıraktım onları ve yukarı, üstümü değiştirmeye çıktım. Tekrar aşağı indiğimde, asmanın gölgesine kurulmuş sofraya bir göz atmak için verandaya çıktım. Tam ortadaki, çok güzel bir orta süsü olması lazım gelen çiçeklerin üstüne Saksanlar tünemiş, yavaşça bir sağa bir sola sallanmaktaydılar. Dehşetten buz keserek masayı inceledim. Çatal bıçaklar oraya buraya atılmıştı; salata tabaklarının üzerine bir tabaka yağ sürülmüştü; örtü bir ucundan öbür ucuna kadar yağlı ayak izleriyle doluydu. Bir tas dolusu aşurenin üzeri, dekorasyon amacıyla tuz ve biberle kaplanmıştı. Bütün bu sahneye son, eşsiz bir Saksan dokunuşu değdirmek için ise, her şeyin üzerine bir sürahi su boca edilmişti.

Suçluların kesinlikle tuhaf davrandıklarını düşündüm; çabucak uçup kaçacaklarına, darmadağın olmuş çiçeklerin ortasına oturmuş, ritimli bir sallantı tuttурmuş, gözler parlak, birbirlerine minik memnuniyet kahkahaları atıyorlardı. Bir an dikkatle beni süzdüler, biri gagasının ucunda bir çiçekle sendeleyerek masada yürüdü, örtünün ucunda dengesini kaybetti ve küt diye yere düştü. Diğeri çok eğlenmiş gibi kısık sesle güldü, başını kanadının altına soktu ve uykuya daldı. Bu olağan dışı davranışla kafamı karıştırmıştı. Sonra taş döşemenin üzerinde kırık bir bira şişesi gördüm. Anlaşılan Saksanlar da kendi çaplarında bir parti vermiş, sarhoş olmuşlardı. Masada duranı yağa

bulanmış bir peçetenin altına saklanıp orada yokmuş numarası yaptıysa da, ikisini birden kolayca yakaladım. Acaba şunları kafese koysam da, bu rezaleti kimin yaptığını hiç bilmiyormuş gibi mi davransam diye düşünürken, annem elinde sos tabağıyla belirdi. Suçüstü yakalanınca, artık rezaleti aniden kopan fırtınaya ya da farelere de yüklesem, başka bir bahane de bulsam kimse inanmayacaktı. Saksanlar ve ben, acı ilacı içmek zorundaydık.

Annem yakarırcasına, "Gerçekten, tatlım, şu kafesin kapısı konusunda daha dikkatli davranmalısın. Ne kadar yaramaz olduklarını biliyorsun," dedi. "Neyse, aldırma, kazaydı. Sarhoş olduklarına göre, kuşları da sorumlu tutamayız."

Gözleri kaymış, zavallı haldeki Saksanları kafeslerine götürdüğümde korktuğuma uğradım; Aleko da fırsat bu fırsattır diye kaçmıştı. Saksanları kendi bölümlerine yerleştirip bir güzel azarladım; ama tam o sırada düşmanlık aşamasına geçtiklerinden, ayakkabımı şiddetle gagaladılar. Kim bağcıklarımı yeme onuruna erecek diye kavgaya tutuşup birbirlerine saldırdılar. Arada bir etkisiz gaga darbeleri vurup düzensiz, rasgele daireler çizerken bıraktım onları ve Aleko'yu aramaya gittim. Bütün bahçeyi ve evi aradım, ortalıkta görünmüyordu. Şöyle bir dalıp çıkmak için denize uçmuştur diye düşündüm, ve ayak altında olmadığı için rahat bir soluk aldım.

İlk konuklar gelmeye başlamış, verandada içki içiyorlardı. Onlara katıldım, biraz sonra Theodor'la derin bir tartışmaya girişmiştim; biz konuşurken bir de baktım Leslie zeytinlikten bize doğru, kolunun altında tüfeği, torbası çulluk ve büyük bir tavşanla dolu, geliyor. Birkaç karatavuk getirme umuduyla avlanmaya çıktığını unutmuştum.

Leslie veranda parmaklığının üstünden atlayıp av torbasını bize gösterince Theodor sevinerek, "Ooooo!" dedi. "Bu tavşan senin saçın mı yoksa... şey... peruk mu?"

"Theodor!" diye suçlayarak bağırdı Larry, "bu sözü Lamb'den[a] aşırdın!"

a İngiliz yazar Charles Lamb, *Essays of Elia*'da en kötü kelime oyunlarından söz eder. Örneklerinden biri şudur: "Oxford'lu bir hoca, sokakta elinde tavşan (hare) taşıyan bir hamal görünce şöyle demiş: 'Lütfen söyle bana, dostum, bu senin tavşanın mı [saçın mı] yoksa peruk mu? (*Prithee, friend, is that thy own hare, or a wig?*)" Burada kelime oyunu yapılıyor. İngilizce *hare* (tavşan) ile *hair* (saç) kelimelerinin okunuşu aynıdır -ç.n.

"Evet... şey... hm... korkarım öyle. Ama böyle güzel bir fırsatı kaçıramazdım," dedi Theodor suçlu suçlu.

Leslie üstünü değiştirmek üzere eve girdi, Theodor'la sohbetimize devam ettik. Annem gelip duvara oturdu, Dodo ayaklarının dibindeydi. Nazik ev sahibesi edası, yalnızca sohbetin tam ortasında elindeki sopayla ön bahçeye soluk soluğa toplanmış köpekleri tehdit etmesiyle bozuluyordu. Dodo'nun erkek arkadaşları arasında zaman zaman sinir bozucu bir kavga çıkıyor, o an bütün aile dönüp tehditkâr bir sesle "Kesin sesinizi," diye bağırıyordu. Bütün bu bağırış çığırışın sonunda konuklarımızdan sinirleri bozuk olanlar içkilerini döküyordu. Böyle her kesintiden sonra annem neşeyle gülümseyip sohbeti yeniden yoluna sokmaya çalışıyordu. Bunu tam üçüncü kez başarmıştı ki evin içinden gelen bir haykırışla bütün konuşmalar bıçak gibi kesildi. Eğer minotaurusun dişi ağrısaydı ancak böyle bağırabilirdi.

"Leslie'nin nesi var?" diye sordu annem.

Fazla merakta kalmadı, çünkü Leslie küçücük bir havluya sarılmış vaziyette belirdi.

"Gerry!" diye bağırdı, yüzü öfkeden kıpkırmızı olmuştu. "Nerede o?"

"Tamam, tamam, tatlım," dedi annem, onu yatıştırmaya çalışıyordu. "Nedir seni kızdıran?"

"Yılanlar," diye hırladı Leslie, bir yandan da yılanların ne kadar büyük olduğunu göstermek üzere ellerini kaldırdı ve hemen telaşla kayan havlusunu yakaladı.

Bu sözün konuklara etkisi çok ilginçti. Bizi tanıyanlar sahneyi sevecen bir ilgiyle izliyordu; tanımayanlar Leslie'nin belki de biraz sorunlu olduğunu düşünüyor, hiçbir şey olmamış gibi konuşmaya devam mı etsinler yoksa delikanlı birilerine saldırmadan üstüne atlayıp yakalasalar mı, emin olamıyorlardı.

"Neden söz ediyorsun, tatlım?"

"O lanet çocuk o lanet küveti lanet yılanlarla doldurmuş," dedi Leslie, pek güzel açıklamıştı her şeyi.

"Diline dikkat et, tatlım!" dedi annem derhal, sonra dalgın dalgın ekledi, "üzerine bir şeyler giyinsen çok sevinirim; böyle soğuk alacaksın."

"Lanet şeyler hortum kadar... nasıl olduysa ısırmadılar beni."

"Aldırış etme tatlım, aslında benim suçum. Yılanları küvete koymasını ben söyledim," diye özür diledi annem, sonra konukların bir tür açıklamaya ihtiyacı olduğunu hissederek ekledi, "Zavallı şeylere güneş çarpmıştı da."

"Anne, gerçekten!" diye bağırdı Larry, "fazla ileri gittiniz bu kez."

"Asıl sen başlama tatlım," dedi annem kesin bir dille, "yılanlarla birlikte yıkanmaya kalkan Leslie'ydi."

"Larry neden her şeye burnunu sokar, anlamam," dedi Margo acı acı.

"Burnumu mu soktum? Ben burnumu sokmadım. Annemle Gerry bir olup küveti yılanlarla doldururlarsa, sanırım şikâyet etmeye hakkım var."

"Of, kes sesini," dedi Leslie. "O lanet şeyleri ne zaman oradan alacak? Bütün bilmek istediğim bu."

"Gereksiz yere gürültü çıkarıyorsunuz," dedi Margo.

"Eğer abdesimizi kobra yuvasında almamız gerekiyorsa, buradan taşınırım," diye bizi uyardı Larry.

"Ben banyo yapabilecek miyim, yapamayacak mıyım?" diye sordu Leslie.

"Neden yılanları kendin çıkarıp atmıyorsun?"

"Burada ancak Assisili Aziz Francisco kendini evinde hissedebilir..."

"Ay, allah aşkına susun!"

"Benim de görüşlerimi belirtme hakkım var..."

"Bütün istediğim yıkanmak, hepsi bu. Çok şey mi istiyorum..."

"Tatlılarım, tatlılarım, tartışmayın," dedi annem. "Gerry, git yılanları küvetten çıkar. Şimdilik bir leğene falan koy."

"Hayır! Hemen, şu anda dışarı atılmalılar!"

"Peki, tatlım, bağırma."

Sonunda su yılanlarımı mutfakta bulduğum bir sos kabına koydum. Tamamen kendilerine gelmişlerdi, küvetten çıkardığımda bana tısladılar, çok sevindim. Verandaya döndüğümde Larry'nin konuklara uzun bir nutuk çektiğini gördüm.

"Sizi temin ederim ki bu ev bir ölüm tuzağı. Aklınıza gelebilecek bütün delik ve kovuklarda üstünüze atlamaya hazır birtakım tehlikeli hayvanlar yaşıyor. Sakat kalmamayı nasıl başardım, bilmiyorum. Sigara içmek

gibi basit, zararsız bir eylem bile tehlikelerle dolu. Yatak odamın kutsallığına saygı gösterilmiyor. Önce bir akrebin saldırısına uğradım, her yere yavru ve zehir saçan çirkin bir hayvandı. Sonra odam saksağanlar tarafından altüst edildi. Şimdi de banyoda yılanlar kol geziyor ve evin etrafında muazzam albatros sürüleri uçup arızalı su borusu gibi gürültü çıkarıyorlar."

Annem konuklara belli belirsiz gülümseyerek, "Larry, tatlım, abartıyorsun," dedi.

"Sevgili anneciğim, abartmak şöyle dursun, bütün olan bitenleri anlatmıyorum bile. Quasimodo'nun benim odamda uyumaya kalktığı geceye ne demeli?"

"O kadar da korkunç değildi tatlım."

"Eh," dedi Larry onurlu bir tavırla, "sabah saatin üçünde kıçını gözüne sokmaya niyetli bir güvercin tarafından uyandırılmak belki sana zevk verebilir..."

"Ya, evet, eh, hayvanlar hakkında epeyce konuştuk," dedi annem telaşla. "Öğle yemeği hazır galiba. Sofraya oturalım mı?"

Verandadan masaya doğru giderken Larry, "Her neyse," dedi, "Bu çocuk çok tehlikeli... beyninde hayvanlar dolaşıyor."

Konuklara yerleri gösterildi, iskemleler çekilirken bir cayırtıdır koptu, sonra herkes oturup birbirine gülümsedi. Ertesi dakika konuklardan ikisi acıyla bağırarak yerlerinden roket gibi fırladılar.

Annem perişan, "Aman yarabbi, şimdi ne oldu?" diye sordu.

"Herhalde yine akreplerdir," dedi Larry ve derhal iskemlesinden kalktı.

"Bir şey ısırdı beni... bacağımdan ısırdı!"

"İşte gördünüz mü!" Larry zaferle çevresine bakınıyordu. "Tam da söylediğim gibi. Muhtemelen birtakım ayılar bulacaksınız orada."

Ayaklarının dibinde görünmez bir tehdidin dolaştığını düşünüp korkudan donmayan tek kişi Theodor'du. Ciddi bir suratla eğildi, örtüyü kaldırdı ve başını masanın altına soktu.

"Aaaa, hah!" dedi bir şey ilgisini çekmiş gibi; sesi boğuk çıkıyordu.

"Ne var?" diye sordu annem.

Theodor örtünün altından çıktı.

"Sanırım bir tür... hm... bir tür kuş. Kocaman siyah beyaz bir şey."

"Şu albatros!" dedi Larry heyecanla. "Hayır, hayır," diye düzeltti onu Theodor, "bir tür martı sanırım."

"Kıpırdamayın... bacaklarınızın dizden kesilmesini istemiyorsanız öylece kalın!" dedi Larry konuklara.

Kargaşayı bastırmak için söylenmiş bu söz istenen etkiyi yaratmamıştı elbette. Herkes tek vücut halinde kalkıp masayı terk etti.

Örtünün altında Aleko uzun uzun, tehditkâr bir sesle bağırdı; kurbanlarını elinden kaçırdığı için mi yoksa gürültüyü protesto için mi, söylemek zordu.

Larry tehlikeden uzak bir yerden emretti: "Gerry, derhal yakala şu kuşu!"

"Evet tatlım," dedi annem, Larry'yle aynı düşüncedeydi. "Kafesine koysan iyi olur. Masanın altında kalamaz."

Yavaşça örtüyü kenarından kaldırdım. Masanın altında krallar gibi oturmakta olan Aleko beni öfkeli sarı gözlerle süzdü. Elimi uzattım, kanatlarını kaldırıp gagasını vahşice takırdattı. Öyle oyun oynayacak havada değildi belli ki. Bir peçete alıp gagasına doğru manevraya başladım.

Kralefsky "Yardıma ihtiyacın var mı sevgili çocuğum?" diye sordu; anlaşılan bir kuş bilimcisi olarak tanındığına göre, bir biçimde öneride bulunması gerektiğini düşünmüştü.

İhtiyacım yok deyince rahatlayıverdi. Aleko'nun öfkeli olduğunu, yakalanmasının uzun sürebileceğini anlattım.

Larry sinirli bir sesle, "Haydi çabuk ol, çorba soğuyor," dedi. "Sevdiği bir şeyle dışarı çıkmasını sağlayamaz mısın? Ne yer bunlar?"

"Bütün kibar martılar denizci yemeye bayılır," dedi Theodor, ağzı kulaklarına varıyordu.

"Aman Theodor, lütfen!" diye itiraz etti Larry, çok bozulmuştu. "Böyle kriz anlarında yapma bunu."

Aleko'yla mücadelemi seyreden Kralefsky, "Ooooo! Gerçekten de pek vahşi görünüyor," dedi.

"Herhalde aç," dedi Theodor; çok mutlu görünüyordu. "Sofraya oturduğumuzu görünce ağzı sulanmıştır."

"Theodor!"

Sonunda Aleko'nun gagasını yakalamayı başararak çığlıklar atmasına, kanatlarını çırpmasına rağmen masanın altından çekip çıkardım. Kanatlarını açmasına engel olup kafesine götürdüğümde ter içinde kalmıştım, üstüm başım da batmıştı. Onu orada, bana küfürler ve tehditler yağdırırken bırakıp yarım kalan yemeğime döndüm.

Kralefsky çorbasını içerken, "Bir zamanlar çok sevdiğim bir arkadaşıma büyük bir martı saldırmıştı," dedi.

"Sahi mi?" dedi Larry. "Martıların aşağılık kuşlar olduğunu bilmiyordum!"

"Arkadaşım bir hanımla birlikte uçurumun kenarında dolaşıyormuş." Kralefsky kimseyi dinlemeden sözünü sürdürdü. "Kuş pike yaparak gelip onlara saldırmış. Arkadaşım kuşu şemsiyesiyle zor bela kovduğunu anlattı. Hiç de kıskanılacak bir olay geçmemiş başından, değil mi?"

"Olağanüstü!" dedi Larry.

Theodor ciddi bir suratla, "Oysa," dedi, "şemsiyesini kuşa doğrultup 'Kıpırdama, yoksa ateş ederim' demesi gerekiyordu."

Kralefsky, "Niçin?" diye sordu, anlamamıştı.

Theodor hiç bozmadan, "Martı ona inanır, korkuyla kaçıp giderdi," dedi.

"Ama anlamadım..." diye bir şeyler söylemeye çalıştı Kralefsky, kaşları çatılmıştı.

"Martıların aşağılık kuşlar olduğunu söylemediniz mi?" dedi Theodor zaferle.

"Gerçekten de Theodor, eski bir mizah dergisi gibisin," diye homurdandı Larry.

Kadehler çınlatılıyor, çatal bıçak seslerinden geçilmiyor, şişelerden lok lok şarap boşalıyordu. Birbirinden nefis yemekler art arda sunuldu, konuklar her yemekten sonra beğenilerini ifade ettikçe annem o kadar da iyi değil dermişçesine gülümsüyordu. Sohbet doğal olarak hayvanlar etrafında dönüyordu.

"Çocukken sayısız yaşlı ve acayip teyzelerimizden birini ziyarete gönderilmiştim, hatırlıyorum. Arı fetişi vardı kadında; yüz binlerce arı

besliyordu. Bahçesi telgraf direği gibi vızıldayan yüzlerce kovanla dolup taşmıştı. Bir gün akşamüstü bütün vücudunu tüllerle örtüp eldiven giydi, tehlikeden uzak olalım diye hepimizi eve kilitledi ve kovanların birinden bal almaya gitti. Anlaşılan arılar iyice sersemletilmemiş, ya da onlara ne yapılıyorsa o iyi yapılmamıştı, kovanın kapağı açılınca fıskiye gibi dışarı uğrayıp her tarafına kondular. Biz olan biteni pencereden seyrediyorduk. Arılar hakkında fazla bir şey bilmediğimizden, kadının yaptığı işlemin doğru olduğunu düşündük, ama arıları kovmak için ellerini kollarını umutsuzca sallayarak bahçede dört döndüğünü, tüllerinin güllere takıldığını fark ettik. Sonunda eve varıp kendini kapıya attı. Anahtar ondaydı, kapıyı açamıyorduk. Anahtarın onda olduğunu anlatmaya çalıştık, ama ıstırap çığlıkları ve arıların vızıltısı sesimizi bastırdı. Yatak odasının penceresinden üstüne bir kova su atma düşüncesi sanırım Leslie'nindi. Ne var ki o telaşla kovayı da aşağı atıverdi. İnsanın kafasından aşağı bir kova soğuk su inmesi, ardından da koca bir galvanize demir kovanın çarpması zaten başlı başına kötü bir olay, ama aynı anda bir oğul arıyla da mücadele etmek gerçekten çok zor olmalı. Sonunda onu içeri aldığımızda her yanı tanınmayacak kadar şişmişti."

"Ne korkunç!" dedi Kralefsky, gözleri fal taşı gibi açılmıştı. "Ölebilirdi."

"Öyle," diye aynı düşüncede olduğunu belirtti Larry. "Ama bu kadarı bile tatilimi mahvetmeye yetti."

"İyileşti mi?" diye sordu Kralefsky. Hanım arkadaşıyla çok heyecanlı bir Kızgın Arı Macerası geçirmeyi planladığı besbelliydi.

"A, evet, hastanede birkaç hafta kaldıktan sonra," diye dikkatsizce yanıtladı Larry. "Yine de arılarından vazgeçmedi. Kısa bir süre sonra bir oğul arı bacadan içeri girmiş, dumanla onları dışarı çıkarmaya çalışırken evi yakmış. İtfaiye vardığında ev etrafında arılar vızıldayan kömürleşmiş bir kavuktan ibaretmiş."

"Korkunç, *korkunç*," diye mırıldandı Kralefsky.

Titizce ekmeğine tereyağı sürmekte olan Theodor çok eğlenmiş gibi bir ses çıkardı. Ekmeği ağzına attı, bir iki dakika iyice çiğnedi, yuttu ve sakalını dikkatle peçetesine sildi.

"Yangından söz etmişken," diye başladı, gözleri yaramazca bir neşeyle parlıyordu, "Korfu itfaiyesinin modernize ediliş hikâyesini anlatmış mıydım? Duyduğum kadarıyla itfaiye şefi Atina'ya gitmiş, orada gördüğü yeni yangın söndürme cihazlarından çok etkilenmiş. Korfu'nun da artık atlı itfaiye arabasından kurtulup yeni bir şey... hm... belki de kırmızı bir itfaiye arabası alması zamanının geldiğini hissetmiş. Başka düzeltilecek şeyler de varmış aklında. Adaya büyük bir... hm... hevesle dönmüş. İlk yaptığı, itfaiye merkezinin tavanına yuvarlak bir delik açmak olmuş, böylece itfaiyeciler, gerektiği gibi, direkten aşağı kayabileceklermiş. Ancak, modernleşme telaşıyla direği dikmeyi unutmuş ve ilk talimde iki itfaiyeci bacaklarını kırmışlar."

"Yoo, Theodor, buna inanmayı reddediyorum. Gerçek olamaz."

"Hayır, hayır, kesinlikle gerçek, sizi temin ederim. İtfaiyecileri röntgen çekilsin diye laboratuvarıma getirdiler. Anlaşılan reis adamlarına direk meselesini anlatmayı unutmuş, onlar da delikten aşağı atlayacaklarını sanmışlar. Bu daha başlangıç. Sonra bayağı pahalı bir fiyata, son derece... şey... büyük bir itfaiye arabası satın alındı. Reis en büyüğünü, en iyisini almakta ısrar etmişti. Ne yazık ki fazla büyüktü, yalnızca tek caddede kullanabiliyorlardı. Sokakların çoğunun ne kadar dar olduğunu biliyorsunuz. Sık sık itfaiyenin çanını deli gibi çalarak hızla geçtiğini görürdük... ama yangının *tersine* doğru. Kasabanın dışına çıkınca sokaklar biraz genişler, böylece yangının arkasından dolanabilirlerdi. Bana göre en tuhaf iş reisin getirttiği çok modern yangın alarmıydı; hani şu camını kırınca içinde bir tür... hm... telefon bulduğun cinsten. İşte bu alarmı nereye yerleştireceklerine dair tartışma çıkmıştı. Reis buna karar vermenin çok zor olduğunu söyledi bana, yangının nerede çıkacağını bilemiyorlardı ki... Dolayısıyla, karışıklık çıkmasın diye yangın alarmını itfaiye merkezinin kapısına koydular."

Theodor durdu, parmağıyla sakalını kaşıdı, bir yudum şarap içti.

"Daha tam düzene girememişlerdi ki ilk yangın çıktı. Talih eseri yakınlardaydım, her şeyi seyrettim. Yanan yer garajdı, sahibi itfaiye merkezine koşup da yangın alarmının camını kırana kadar alevler her yeri sarmıştı. Karşılıklı epeyce öfkeli laflar ettiler galiba, çünkü reis alarm camının bu kadar erken kırılmasına sinirlenmişti. Adama kapıyı neden çalma-

dın demişti; yangın alarmı yepyeniydi, şimdi camı yeniden taktırmak haftalar alacaktı. Neyse, bir süre sonra itfaiye arabası sokağa çıkarıldı, itfaiyeciler toplandı. Reis kısa bir konuşma yaparak her birinden... şey... görevini yapmasını istedi. Sonra yerlerine geçtiler. Çanı çalma onuru kimin olacak diye biraz tartışıldı, ama sonunda reis görevi bizzat üstlendi. İtfaiye arabası en sonunda yangın yerine geldiğinde, son derece etkileyici göründüğünü söylemeliyim. Hepsi arabadan atladı, oraya buraya koşuşturmaya başladılar, ne yapacaklarını gayet iyi biliyor gibiydiler. Çok uzun bir hortumu açtılar, derken başka bir sorun ortaya çıktı. Arabanın arkasında hortumun takılacağı kısmın anahtarını kimse bulamadı. Reis anahtarı Yani'ye verdiğini söylüyordu, ama anlaşılan o gece Yani izinliydi. Bir sürü tartışmadan sonra biri Yani'nin evine koştu. Neyse ki ev... şey... çok uzak değildi. Anahtar beklenirken itfaiyeciler artık göğe çıkan alevleri hayran hayran seyrettiler. Yani'ye giden adam dönüp Yani'nin evde olmadığını bildirdi, karısı onun yangına gittiğini söylemişti. Kalabalığı araştırdılar ve Yani seyirciler arasında, anahtar da cebinde bulununca reis çok öfkelendi, böyle şeylerin kötü izlenim bıraktığına işaret etti. Arabanın arka kısmını açtılar, hortumu yerine taktılar, su vanasını açtılar. Ama tabii o zamana kadar... şey... söndürecek bir şey kalmamıştı."

Yemek bittiğinde, herkes verandada öğle uykusuna yatmaktan başka bir şey yapamayacak kadar tıka basa doymuştu. Kralefsky'nin kriket maçı düzenleme girişimleri boşa çıktı. Biraz hali kalmış olanlarımızı Spiro aşağıya, yüzmeye götürdü, çay saatine kadar denizde sırtüstü yattık. Çay da annemin gastronomideki zaferlerinden biriydi. Yıkılacak kadar üst üste dizilmiş sıcak tombul kekler; kâğıt inceliğinde çıtır çıtır bisküviler; her yanından reçel sızan karlı dağlar gibi pastalar; esmer, ıslak, meyve dolu leziz pastalar; mercan gibi neredeyse çıt diye kırılacak, balı dolup taşan romlu gevrekler... Kimse konuşamıyordu; duyulan tek ses fincanların çınlaması ve her şeyden tıkındığı halde bir dilim pasta daha yemekte olan bir konuğun yürekten iç çekişiydi. Daha sonra küçük gruplar halinde verandada uzandık, yeşilimsi bir alacakaranlık zeytinlerin arasından çıkıp asmanın gölgesini derinleştirene, yüzlerimiz gölgede belli belirsiz hale gelene kadar rüyada gibi bir konuştuk, bir sustuk.

Bir süre sonra esrarengiz bir işini halletmeye gitmiş olan Spiro her şeye ve herkese geldiğini haber vermek üzere klaksonunu bağırta bağırta ağaçların arasında belirdi.

"Spiro akşamın sükûnetini şu iğrenç sesle bozmak zorunda mı?" diye sordu Larry; sesi acı içindeydi.

Kralefsky, "Aynı fikirdeyim, aynı fikirdeyim," diye uykulu uykulu mırıldandı. "Günün bu saatinde insan bülbül sesi duymalı, otomobil klaksonu değil."

Theodor'un sesi gölgelerin arasından duyuldu; alttan alta yine çok eğleniyor gibiydi: "İlk kez Spiro'nun otomobiline bindiğimde çok şaşırdığımı hatırlıyorum. Ne konuştuğumuz şimdi tam aklımda değil, ama Spiro birden bana şöyle demişti: 'Evet, doktors, ben bir köyün isinden gesmissem, kimse kalmas o köyde.' Birden gözümün önünde bomboş köyler canlandı, yolun kenarına cesetler yığılmıştı. Sonra Spiro sözlerine devam etti: 'Evvet, ben köyden geserken klaksonumu öyle bir bağırtırım ki herkesin korkudan ödü patlar, hepsi kasar, ortada kimseler kalmas.'"

Araba köşeyi hızla dönerek evin önünde durdu, farları bir an için verandada gezdi, puslu yeşil asma yaprağı fırfırlı tavanımızı, oraya buraya dağılmış konuşup gülüşen konukları, kırmızı başörtüler takmış, çıplak ayaklarıyla taş döşemede koşturup sofrayı kuran iki köylü kızını aydınlattı. Otomobil durdu, motorun sesi kesildi ve Spiro sallana sallana patikadan yukarı çıktı; kâğıda sarılmış kocaman ve anlaşılan ağır bir paketi göğsüne bastırmıştı.

"Aman allahım, bakın!" diye haykırdı Larry; titreyen parmağıyla paketi gösteriyordu. "Yayıncılar yine romanımı geri gönderdiler."

Eve doğru ilerleyen Spiro durdu, omzunun üzerinden arkaya baktı.

"Yoooo, hayırs, Larris, küsük bey," dedi ciddi ciddi. "Karımın annenis için pisirdiği üs hindi bu."

"Oh, demek hâlâ ümit var," diye abartılı bir rahatlamayla içini çekti Larry. "Bayılacak gibi oldum. Haydi, içeri girip bir şeyler içelim."

İçeride lambalar yakılmıştı. Akşam esintisi, Margo'nun muazzam kâğıtlara yapıp duvara astığı rengârenk resimleri yavaşça kıpırdatıyordu. Kadehler yine çınlamaya başladı, şişe mantarları kuyuya atılan taşlar gibi

ses çıkararak patladı, soda sifonları yorgun trenler gibi iç çekti. Konuklar canlandı; gözleri parlıyor, konuşma sesleri gitgide yükseliyordu.

Partiden sıkılan, annemin dikkatini çekmeyi de başaramayan Dodo kendi kendine bahçeye çıkmaya karar verdi. Ay ışığına doğru badi badi yürüdü, doğayla iletişim kurmak üzere manolya ağacının altında uygun bir yer buldu. Birden korkuyla, karşısında tüyleri diken diken olmuş kaba görünümlü düşman bakışlı, onun hakkında belli ki çok kötü şeyler düşünen bazı köpekler gördü. Bir korku çığlığı atarak kuyruğunu ardına kıstırıp kısa tombul bacaklarının var hızıyla eve kaçtı. Ama onun için yanıp tutuşan âşıkları pes etmeye niyetli değillerdi. Dodo'yla görüşebilme umuduyla sıcak, bıktırıcı bir öğleden sonra geçirmişlerdi, gökten zembille inen bu mahrem ilişki kurma fırsatını kaçırmayacaklardı. Dodo dört nala oturma odasına dalıp avaz avaz yardım istedi, hemen ardından da hırlayan, dili dışarıda, itişen, kakışan, soluk soluğa kalmış köpekler içeri girdi. Bir şeyler atıştırmak üzere mutfağı ziyaret etmekte olan olan Roger, Widdle ve Puke bütün hızlarıyla dönüp gördüklerinden dehşete düştüler. Eğer biri Dodo'yu iğfal edecekse, üçünden biri olacaktı o, sıska bir köy paryası değil. Dodo'yu kovalayanlara büyük bir ustalıkla atladılar ve bir anda oda dövüşen, hırlaşan, alt alta, üst üste kavga eden köpekler ve ısırılmamak için sıçrayıp duran isterik konuklarla doldu.

"Kurtlar indi!... Demek ki kış sert geçecek," diye bağırdı Larry ve bir iskemlenin üzerine zarifçe zıpladı.

Leslie bir yastık kapıp en yakındaki köpek düğümüne fırlatırken, "Sakin olun, sakin olun!" diye bağırıyordu. Yastık yerini buldu, beş kızgın ağız tarafından kapıldı ve o anda parça parça edildi. Bir kuştüyü bulutu havaya yükselip sahnenin üzerine yağdı.

"Dodo nerede?" diye titreyen bir sesle sordu annem. "Dodo'yu bulun; ona zarar verecekler!"

"Durdurun şunları! Durduruuun! Birbirlerini öldürüyorlar," diye Margo'nun tiz sesi duyuldu. Sonra bir soda sifonu kaparak hiç taraf tutmadan hem konuklara hem de köpeklere püskürttü.

Sakalına kar gibi tüy yağmış olan Theodor, "Sanırım köpek dövüşlerinde karabiber işe yarıyor," dedi, "ama tabii ben hiç denemedim."

Kralefsky, "Dikkat!" diye bağırdı, "Hanımları kurtarın!"

En yakınındaki hanımı kanepeye çıkarıp kendisi de yanına yerleşerek kendi öğüdüne uydu.

Theodor neşeyle, "Su da iyi gelirmiş," dedi ve yanından geçen bir köpeğin kafasına bir bardak şarabı boca etti.

Theodor'un öğüdüne uyan Spiro mutfağa koşup salam gibi ellerinde bir teneke suyla döndü. Kapıda durup tenekeyi başının üzerine kaldırdı.

"Dikkaaat!" diye gürledi. "Bu pisleri halledeseğim."

Konuklar çil yavrusu gibi dağıldı, ama yeterince hızlı davranamamışlardı. Cilalı gibi parlayan su kütlesi havada bir kavis çizdi ve gelgit dalgası gibi yere çarptı. En yakındaki konuklara felaket getirdi, ama köpeklere etkisi ani ve şaşırtıcı oldu. Suyun hışırdayarak yere çarpmasından korkarak birbirlerini bıraktılar, kaçıp gecenin içine daldılar; arkalarında insanın soluğunu kesen bir felaket sahnesi bırakmışlardı. Oda korkunç bir fırtınadan çıkmış tavuk kümesine benziyordu; dostlarımız ıslak ve tüylere bürünmüş olarak dolanıyordu; tüyler lambaların üzerine de yağdığından pis bir yanık kokusu ortalığı sarmıştı. Dodo'yu göğsüne bastıran annem odaya göz gezdirdi.

"Leslie, tatlım, git birkaç havlu getir de üstümüzü başımızı kurulayalım. Oda berbat vaziyette. Boş verin, haydi hepimiz verandaya çıkalım, olur mu?" Bunları söylerken tatlı tatlı başını sallıyordu. "Bütün bunlar için özür dilerim. Dodo yüzünden oldu; şu sıralar köpekler onu çok ilginç buluyor."

Bir süre sonra konuklar kurumuş, tüyler üzerlerinden ayıklanmış, kadehleri doldurulmuş olarak ay ışığının taşlara asma yapraklarından kapkara gölgeler mühürlediği verandaya yerleştirilmişlerdi. Ağzı yiyecekle dolu olan Larry yavaşça gitarını tıngırdatıyor, anlaşılmayan bir şeyler mırıldanıyordu. Veranda kapılarından içeri bakınca Leslie ile Spiro'nun bütün dikkatlerini vererek altın gibi pişmiş kocaman hindileri ustaca parçaladıklarını görebiliyorduk. Annem gölgelere girip çıkıyor, herkese yeterince yiyecekleri olup olmadığını soruyordu. Kralefsky veranda duvarına tünemiş (sadece anahatlarını görebildiğimiz bedeni yengeç gibiydi, ay kamburunun ardından göz kırpıyordu), Margo'ya uzun, karışık bir hikâye anlatmaktay-

dı. Theodor, Doktor Andruçeli'ye yıldızlar konusunda bir nutuk atıyor, yarı yarıya yenmiş hindi buduyla yıldız kümelerini gösteriyordu.

Dışarıda ay ışığı adayı siyaha ve gümüşiye boyamıştı. Aşağılarda, karanlık servilerin arasında baykuşların birbirlerine seslenişi insana huzur veriyordu. Gök, incecik yıldızlı bir çiy düşmüş ben gibi siyah ve yumuşaktı. Manolya ağacı evin üzerinde yükseliyor, dallarına sıralanmış, ayın yüzlerce minyatür yansısına benzeyen bembeyaz çiçekleri verandayı tatlı kokularıyla sarıp sarmalıyor, bu koku bizi ay ışığıyla yıkanan büyülü topraklara çekiyordu.

DÖNÜŞ

Bay Kralefsky, bağışlamakta güçlük çektiğim centilmence bir dürüstlükle, elinden gelen her şeyi bana öğrettiğini anneme bildirdi. Artık İngiltere ya da İsviçre gibi bir yerde eğitimimi tamamlamanın vakti geldiği kanısındaydı. Umutsuzca bu fikre karşı çıktım. Yarı eğitimli olmaktan hoşlandığımı söyledim; insan cahil olunca her şeyi merak ediyordu. Ama annem kararlıydı. İngiltere'ye dönecek, bir iki ay kalıp durumumuzu sağlama alacak (yani bankayla pazarlık edecek), sonra öğrenimimi nerede sürdüreceğime karar verecektik. Ailedeki isyan homurtularını bastırmak için buna bir tatil, hoş bir gezi olarak bakmamızı söyledi. Çok geçmeden Korfu'ya dönmüş olacaktık.

Böylece eşyalarımızı sandıklara, kutulara ve bavullara doldurduk, kuşlar ve kaplumbağalara kafesler yapıldı. Köpekler yeni tasmalarıyla rahatsız, biraz da suçlu görünüyorlardı. Zeytinlerin arasında son yürüyüşler yapıldı, sayısız köylü dostlarımıza ağlayarak veda edildi, sonra eşyalarımızla tepeleme yüklü arabalar sıra halinde ağır ağır ilerlemeye başladı; Larry'nin dediği gibi, zengin bir eskicinin cenaze törenine benziyordu.

Eşya dağımız gümrükte bir düzene sokuldu, annem elindeki anahtar destesini şangırdatarak yanında duruyordu. Dışarıda, bembeyaz ve parlak güneş ışığında ailenin geri kalanı bizi geçirmeye gelen Theodor ve Kralefsky ile konuşmaktaydı. Gümrük memuru göründü ve tam tepesini kafeslerinden kötü kötü bakan Saksanların taçlandırdığı eşya dağımızı görünce yüzü biraz solar gibi oldu. Annem huzursuzca anahtarlarını şakırdattı; elmas kaçakçısı gibi suçlu suçlu bakınıyordu çevresine. Gümrük memuru annemi ve eşyamızı süzdü, kemerini sıktı, kaşlarını çattı.

"Bunlar sisiiin?" diye sordu, emin olmak istiyordu.

"Evet, evet, hepsi benim," diye cıvıldadı annem, bir yandan da anahtarlarıyla hızlı bir solo çekiyordu. "Herhangi birini açmamı ister misiniz?"

Gümrükçü düşündü, düşünceli bir edayla dudaklarını büzdü.

"Yini gisi vaar?"

"Kusura bakmayın, anlayamadım," dedi annem.

"Yini gisi vaar?"

Annemin gözleri umutsuzca Spiro'yu aradı.

"Özür dilerim, tam kavrayamadım..."

"Yini gisi var... yini gisi?"

Annem çaresizce gülümsedi.

"Kusura bakmayın, anlayamıyorum..."

Gümrükçü öfkeli gözlerle anneme baktı.

"Madam," dedi ölümcül bir sesle, tezgâhın üzerine eğilmişti, "Du yu spik ingliş?"

"Ah, evet," diye bağırdı annem, nihayet adamı anladığı için çok mutluydu. "Evet, biraz."

Spiro tam zamanında yetişince annem adamın gazabından kurtuldu. Spiro tere batmış bir halde içeri daldı, annemi yatıştırdı, gümrükçüyü yatıştırdı, yıllardır yeni giysi almadığımızı belirtti, daha kimse soluk alamadan eşyaları rıhtıma taşıttı. Sonra gümrükçünün tebeşirini ödünç alarak bir daha karışıklık olmaması için bütün eşyamızı kendisi işaretledi.

Theodor, "Eh, elveda demeyeceğim, sadece *au revoir*," diye mırıldandı ve hepimizin elini tek tek sıktı. "Umarım ki yeniden bizimle olursunuz... şey... çok geçmeden."

"Hoşça kalın, hoşça kalın," diye düdük gibi öttü Kralefsky, birimizden diğerimize koşturup duruyordu. "Dönüşünüzü bekliyoruz. Oh, evet! Eğlenin, İngiltere'de geçirdiğiniz günlerin tadını çıkarın. Gerçekten tatil olsun sizin için, ha? Tam da öyle!"

Spiro hepimizle sessizce tokalaştı, sonra şapkasını kocaman ellerinde çevirerek, hep bildiğimiz gibi kaşlarını çatmış, tek tek hepimize baktı.

"Eh, hossa kalın diyorum sise," diye başladı, sesi titredi, çatladı, gözlerinden inen iri tombul yaşlar kırış kırış yanaklarından aktı. "Allah bilir ya, ağlamak istemem," diye hıçkırdı, koca göbeği inip kalkıyordu. "Ama sanki kendi sanıma siğerime hossa kalın diyorum. Sanki sis benimsinis."

Biz onu teselli ederken gemi de bizi bekliyordu. Sonra, makineler çalışıp da gemi lacivert sularda ilerlemeye başlayınca, üç dost yamaçta yıkılacak gibi duran evlerin, rengârenk kasabanın önünde belirginleşti. Theodor tiril tiril, dimdik, bastonuyla bizi selamlıyor, sakalı güneşte neşeyle

parlıyordu; Kralefsky sıçrıyor, eğiliyor, abartılı el kol hareketleriyle bizi uğurluyordu; fıçı gibi gövdesiyle Spiro kâh mendiliyle gözlerini siliyor, kâh bize el sallıyordu.

Gemi uzaklaşıp Korfu ufuktaki incimsi kızgın pusta pırıldayarak kaybolunca bizi karalar bastı ve bu duygu ta İngiltere'ye kadar da sürdü. Sonra bindiğimiz kir pas içindeki tren Brindisi'den İsviçre'ye doğru takırdayarak ilerledi; ama biz suskunduk, konuşmak istemiyordu canımız. Başımızın üstündeki kafeslerinde ispinozlar şarkı söylüyor, Saksanlar kıkırdayıp gagalarıyla çekiç sesi çıkarıyor, Aleko ise arada bir ağıt yakar gibi gaklıyordu. Ayaklarımızın dibinde köpekler horul horul uykudaydı. İsviçre sınırında utanmazlık derecesinde işbilir bir memur pasaportlarımızı denetledi. Form denen küçük bir kâğıt parçasıyla birlikte anneme geri verdi, hiç gülümsemeden eğilerek selamladı ve bizi elemlerimizle baş başa bıraktı. Birkaç dakika sonra annem memurun doldurduğu kâğıda bir göz atıp kaskatı kesildi.

"Yazdığına bakar mısınız," diye hiddetle bağırdı, "terbiyesiz adam."

Larry küçük kâğıda bakıp püskürttü.

"Eh," dedi, "işte Korfu'yu terk etmenin cezası."

Küçük kartta, "Yolcuların Tanımı" sütununda, gayet belirgin büyük harflerle şu yazılıydı: Gezici Sirk ve Çalışanları.

"Böyle şey yazılır mı?" dedi annem, hâlâ öfkeliydi. "Bazı insanlar ne tuhaf oluyor gerçekten."

Tren takırdayarak İngiltere'ye doğru yol alıyordu.

Durrell Vahşi Yaşamı Koruma Vakfı'ndan

Gerald Durrell'in çocukken birçok hayvanı besleme çabaları, zavallı ailesini çok eğlendirmesinin yanı sıra, kendi yaşamını soyu tükenme tehlikesi içinde olan türleri kurtarmaya adamasının da ilk adımlarını oluşturmuştu. Durrell gezegenimizdeki hayvan yaşamını korumak için seferber olmak gerektiğini, Korfu'da Theo gibi akıl hocalarından öğrendikleri sayesinde anlamıştı.

Tehlike altındaki türleri korumayı amaçlayan bu seferberlik Gerald Durrell'ın 1995'teki ölümüyle sona ermedi. Çalışmaları, Durrell Vahşi Yaşamı Koruma Vakfı'nın yorulmak bilmeyen çabaları aracılığıyla sürüyor.

Yıllar geçtikçe, Gerald Durrell'ın kitaplarını okuyanlar onun tecrübeleri ve vizyonundan esinlenip kurduğu vakfın çalışmalarını destekleyerek hikâyesini devam ettirmek isteği gösterdiler. Bugün sizin de aynı duygular içinde olacağınızı umut ediyoruz, çünkü Gerald Durrell hem kitapları, hem de yaşamıyla hepimize örnek oldu. "Hayvanlar oy veremeyen ve seslerini yükseltemeyen büyük çoğunluktur," diye yazmıştı, "onlar ancak bizim yardımımızla yaşamlarını sürdürebilirler."

Lütfen bu sayfayı çevirdikten sonra hayvanları korumaya olan ilginizi yitirmeyin. Bize yazın; biz de size hayvanları yok olmaktan kurtarma seferberliğimize nasıl katılacağınızı anlatırız.

Daha fazla bilgi edinmek ya da bağış yapmak için şu adrese yazabilirsiniz:

Durrell Wildlife Conservation Trust
Les Augrès Manor
Jersey, English Channel Islands, JE3 5BP
United Kingdom
http://www.durrellwildlife.org

"Güvercinimiz Quasimodo'nun müzik sever olduğunu Larry keşfetti. Müzik sevmekle kalmıyor, vals ile marş arasındaki farkı kavramışa benziyordu. Sıradan bir müzik çaldığında paytak paytak mümkün olduğunca gramofona yaklaşır, göğsünü çıkararak, gözler yarı kapalı, kendi kendine mırıldanarak otururdu. Ama bir vals çalıyorsa makinenin çevresini dolaşır durur, eğilir bükülür, titreşimli sesler çıkarırdı. Bir marş çaldığındaysa –tercihi Sousa idi– boyunu alabildiğine uzatır, göğsünü şişirir, odada bir aşağı bir yukarı uygun adım yürürdü." Birbirinden sevimli dört köpek, iki hırsız saksağan, Tekgöz Hanım adlı bir kaplumbağa, peygamberdevesi Cicely, baykuş Ulysses, martı Aleko, güvercin Quasimodo, iki su yılanı, bir kertenkele ile içlerinde daha sonra büyük bir yazar olan Lawrence Durrell (Larry) ve ünlü bir doğa bilimcisi olan Gerald Durrell'ın (Gerry) de bulunduğu beş kişilik bir ailenin Korfu adasında geçirdiği beş yılın anıları. On yaşındaki hayvan meraklısı bir çocuğun gözünden anlatılmış, yediden yetmişe herkesin okuması gereken bir kitap. Jersey Vahşi Yaşamı Koruma Vakfı'nu kuran, Mauritius'un pembe güvercini ve Rodrigues meyve yarasasını yok olmaktan kurtaran, hayvanlarla ilgili belgeselleri televizyonlarda yayınlanan Gerald Durrell (1925-1995), ağabeyi romancı Lawrence Durrell'ın teşvikiyle yazdığı *Overloaded Ark* (1953) en çok satanlar listesine girince 36 kitap daha yazdı. *Ailem ve Öteki Hayvanlar* yine en çok satanlar listesine girmiş, İngiltere'de okul çocuklarına tavsiye edilmiş, insanı kahkahadan kırıp geçiren bir anı kitabı. Bir yandan rengârenk hayvanlar dünyasına adım atarken, öte yandan Korfu adasının büyüleyici güzelliğine dalıyor, adalıların neşeli hikâyelerini okuyorsunuz. Aile üyelerinin birbirinden komik maceraları ise, yazarın deyişiyle, "kesinlikle gerçek."

ANI VE YAŞAM DİZİSİ

Kitap YAYINEVİ

20,-YTL